Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9
84

06 JUN 2009

13833

059
Ժ-84

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1905

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

معارف نظارت جلیله‌سنك سنه ۳۲۰ تموز ۲۱ تاریخلو
و ٤٥٣ نومرولی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. — Ն. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Եւ ՈՐԴԻ

1905

059
Ժ-85

3969
375 ԹԲ

J-85

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

312

1905

ԵՒ ԲՈՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՏՅՂԷ — ՏՅՂԸ = 4397 — 4398

ԵՒ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԾԴ — ՌՅԾԵ = 1354 — 1355

Գիր տարւոյն	Ձ
Եօթներեակն	Զ
Վերադիրն	Ե
Իննեւտասներեակն	4
Տանուտէրն	Առիւծ

Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ

Բուն ձայնքն ա՛. բ՛. գ՛. դ՛. ձախակողմեան դասուն են սկսեալ ի բուն Բարեկենդանէ։

1904
Librairie OHANNES ESKIAN
CONSIPLE KHORASSANDJIAN

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՈՑՔ

Օր Ծննդեան	Հինգշաբթի	Յունվ.	6
Միջոց ուտիք աւուրք			32
Առաջաւորաց բարեկենդան	Կիրակի	Փետր.	6
Սուրբ Սարգիս	Շաբաթ	»	12
Բուն Բարեկենդան	Կիրակի	»	27
Օր Տեառնընդառաջի	Երկուշաբթի	»	14
Օր Աւետման	Հինգշաբթի	Ապրիլ	7
Զատիկ	Կիրակի	»	17
Երեւման Ս. Խաչ	Կիրակի	Մայիս	15
Համբարձում	Հինգշաբթի	»	26
Հոգեգալուստ	Կիրակի	Յունիս	5
Բարեկենդան Լուսաւորչի	»	»	26
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ գիւտ	Շաբաթ	Յուլիս	2
Բարեկենդան Վարդավառի	Կիրակի	»	17
Վարդավառ	»	»	24
Միջոցք Վարդավառի եօթնեակք			3
Բարեկենդան Ս. Աստուածածնի	Կիրակի	Օգոստ.	7
Վերափոխումն Ս. »	»	»	14
Միջոցք Աստուածածնի եօթնեակք			4
Բարեկենդան Ս. Խաչի	Կիրակի	Սեպտ.	4
Խաչվերաց	»	»	11
Բարեկենդան Վարագայ Ս. Խաչի	»	»	18
Վարագայ Ս. Խաչ	»	»	25
Միջոցք Խաչի եօթնեակք			8
Գիւտ Ս. Խաչի		Հոկտեմ.	23
Ս. Հրեշտակապետք	Շաբաթ	Նոյեմբ.	25
Յիսնակաց բարեկենդան	Կիրակի	»	21
Ս. Յակոբայ »	»	Դեկտեմ.	12
Ս. Յակոբ Մծբնայ	Շաբաթ	»	17
Միջոցք ուտիք աւուրք			12
Բարեկենդան Ծննդեան	Չորեքշաբթի	»	28

ԸՍՏ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Շրջանն Լուսնի, որ է Ոսկեթիւն	6
Շրջանն Արեգակնային	10
Վերադիրն	24
Ինդիկտիոն Հռովմէական	3
Կիրակագիրն	1

Իսկ Զատիկ նոցա միով եօթնեկաւ յառաջ է քան զմերն։

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Եօթանասներորդ կիրակի	(Նոր	տոմար)	Փետրվար	19
Օր Մոխրոց	»	»	Մարտ	8
Զատիկ	»	»	Ապրիլ	23
Համբարձումն	»	»	Յունիս	1
Հոգեգալուստ	»	»	»	11
Ամենասուրբ Երրորդութիւն	»	»	»	18
Տօն Ս. Հաղորդութեան	»	»	»	25
Ա. կիրակի Գալստեան	»	»	Դեկտեմբեր	3

ԱՄՍԱՄՈՒՏՔ ՏԱՃԿԱՑ

Զիլհիճճէ	1322	Օր	30	Յունուար	23
Մուհարրէմ	1323	»	30	Փետրուար	22
Սէֆէր		»	29	Մարտ	24
Րէպիւլ էվվէլ		»	30	Ապրիլ	22
Րէպիւլախըր		»	30	Մայիս	22
Ճէմազիւլ էվվէլ		»	30	Յունիս	20
Ճէմազիւլ ախըր		»	29	Յուլիս	20
Րէճէպ		»	30	Օգոստոս	18
Շապան		»	30	Սեպտեմբ.	17
Րամազան		»	29	Հոկտեմբ.	17
Շէվվալ		»	30	Նոյեմբեր	15
Զիլգատէ		»	20	Դեկտեմբ.	15

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԱՒՈՒՐՔ ՏԱՃԿԱՑ

Գուրպան պայրամը	Զիլհիճճէ	10	Փետրուար	1
Աշուրէ կիւնիւ	Մուհարրէմ	10	Մարտ	3
Մէվլուտ	Րէպ. էվվէլ	12	Մայիս	3
Գանտիլ կէճէսի	Րէճէպ	6	Օգոստոս	23
Միրաճ կէճէսի	»	27	Սեպտեմբեր	13
Պէրաթ կէճէսի	Շապան	15	Հոկտեմբեր	1
Գատըր կէճէսի	Րամազան	27	Նոյեմբեր	21
Րամազան Պայրամը	Շէվվալ	1	»	15

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Գարուն եւ Հասարակած	Մարտի	9
Ամառ եւ Արեւադարձ	Յունիս	9
Աշուն եւ Հասարակած	Սեպտեմբ.	10
Ձմեռ եւ Արեւադարձ	Դեկտեմբ.	9

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Փրկչական Թուականին (Հին տոմար)	1905	Յունուար	1
Թուականին Հայոց ըստ յետին սովորութեան	1354	»	1
Տաճկաց Հիճրէթի Թուականին	1323	Փետր.	22
Տաճկաց Ելմտական Թուականին	1321	Մարտ	1
Փոքր Թուականին Ազարիայի	290	»	21
Բուն Թուականին Հայոց	4398	Օգոստ.	7
Սովորական Թուականին Հայոց	1355	»	11
Հրէից Թուականին	5666	Սեպտ.	16
Լատինաց Թուականին	1906	Դեկտ.	19

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
1	**14**	**8**	**68**

Շբ. դկ. Գ. օր պահոց Ծննդեան։ ԿԱՂԱՆԴ, եւ Տարեմուտ 1905 Թուականին Քրիստոսի, ըստ Հին Տօմարի ։ Տօմ. Քաղոցի 28։ Յայսմ. Քաղոցի 24 ։ Ա. Արամայ 17 ։ Լս. Յունուար 13։ Տճ. Ջիլգատէ 8 եւ Գասըմի 68։ Հր. Տէբաթի 8։ ՅՆ*. Տօն անուանակոչութեան Տեառն եւ յիշատակ Բարսղի հայրապետին ։

ՔԻՉ ԽՄԵԼ, ՄԻՇՏ ԽՄԵԼ

Իբրեւ քաջ հովիւ՝ մոլորեալ ոչխարները գտնելու և յուղղութիւն բերելու համար երբեմն երբեմն կ'ըստիպուիմ մտնել այն յարկերն, ուր օղի կը խմուի, իբրեւ անձնուէր հովիւ՝ մոլորեալ ոչխարներու հետ, ես ալ կը մոլորուիմ երբեմն երբեմն, մի միայն զանոնք շահելու նպատակաւ։

Առաքեալի պէս կը վարուիմ. գինի խմողներուն հետ գինի կը խմեմ, օղի խմողներուն հետ՝ օղի։ Լացողի հետ կուլամ, խնդացողի հետ կը խնդամ։ Եւ այս ամէն զոհողութիւններու յանձնառու կը լինիմ բարոյախօսի պարտականութիւնս անթերի կատարելու համար։

Անցեալ ամսոյ վերջերն էր։ Երեկոյեան ժամը տասնուկէսին գինետան մը առջեւէն անցած ատենս, քանի մը մոլորեալ ոչխարներ տեսայ որ գինետան մէկ անկիւնը քաշուած կը պատրաստուէին խմելու։ Անմիջապէս ներս մտայ և աթոռի մը վրայ նստեցայ։ Պարզ էր Բագոսին այս տաճարը։ Ուխտաւորներն ալ որոց թիւը հետզհետէ կ'աւելնար, աղքատ դասու կը

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
2	**15**	**9**	**69**

✝ Կիր. աճ. Զ. Յիսնակաց. Դ. օր պահոց Ծննդեան։

պատկանէին։ Մատռուակն ալ սեղանին առջեւ կանգնած օղիի գաւաթները կը լուար, որք չգիտեմ ինչ արուեստով մատռուակի մատներուն տակ իրարու դպչելով՝ սոխակի պէս կ'երգէին։

Ժամը տասնեւմէկին տաճարը լի էր բարեպաշտներով. տասնըմէկը տասն անցած ուխտաւորները սկսան երկրպագութեան։

— Իմ օղիս բե՛ր։

— Իմինս ալ բե՛ր։

— Իմս ալ ղրկէ՛։

— Առաջ մեր գործը լմնցո՛ւր։

Մատռուակն կայծակի արագութեամբ կը կատարէր այս հրամաններն որ անընդհատ կը կրկնուէին։

Երկրպագուներու մէջ կային որ առանձին կ'աղօթէին, եւ էին որ ընկերով։ Կարգապահութիւնը կատարեալ էր. սէր, միաբանութիւն, բարեպաշտութիւն կը վազէր բերաններէն... չիչերու։

Կարելի չէ բոլոր երկրպագուաց խօսակցութիւնները լսել և հոս արձանագրել, երկու ընկերաց միայն որք մօտ էին ինձ, խօսակցութիւնը պիտի հրատարակեմ այսօր։

— Սողոմո՛ն, այս իրիկուն չի խմենք.

— Կը զարմանամ քեզի, Իգնատիոս աղա, սա մէջբէթը կը խմենք կոր նէ ուզելոմնիս չէ եա՛։ Այս մասին իմ խիղճս հանդարտ է։ Շիչ մը օղի բե՛ր ծօ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
3	**16**	**10**	**70**

ԲՇ. ակ. Ե. օր պահոց Ծննդեան. Լս. Տօն անուանն Յիսուսի եւ Անտոնի աբբային։

— Մէյ մ'ալ բժիշկներու հարցո՛ւր։ Մեզէն չի մոռնաս, ծօ՛։

— Թո՛ղ տուր սա բժիշկները, Աստուածդ սիրես, անոնք մեզմէ աւելի կը խմեն կոր։ Տօմաթէսի սալաթայէն բեր։

— Իմ ալ խիղճս հանգիստ է, բայց ի՛նչ օգուտ, մեր մարմինը կը կործանենք կոր։ Խըյար թուրշուսիէն ալ խաւրէ կտոր մը։

— Պարապ խօսք. մոմտուքը ոգելից ըմպելիներուն ամենէն վնասակարն է կենացդ։

— Անուշ ըլլայ։

— Թորոս աղան երկաթի պէս մարդ մըն էր, մոմտուքէն մինակ ոսկոր մնաց և վերջապէս մեռաւ։

— Ջեմ ըսեր թէ իրաւունք չունիս. կենացդ։

— Անուշ։

— Ամբակում աղան ի՞նչ ուրախ և զուարթ մարդ էր, խեղճը չկրնալով իր կնկանը քիւռճիւրին *մեծութեանը դիմանալ, ինքզինքը մոմտուքի տուաւ, օրէ օր տկարացաւ և օր մըն ալ մեռաւ։ Ա՛խ, ա՛խ... Թօքա մը ընենք։*

— Սա չիշը լեցուր, ծօ՛։ Իրաւունք ունիս։

— Մենք ալ պիտի մեռնինք օր մը, տասը տարի առաջ, տասը տարի ետքը՝ մեծ բան մը չէ. բաւական է որ մարդս առանց մոմտուքի անցունէ ժամանակը. ձեր կենդանութեանը։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼՊԱՏԷ	ՊԱՍԸՄ
4	**17**	**11**	**31**

ԳՇ. բծ. Զ. օր պահոց Ծննդեան։ Տօմ. Արաց 30 օր։

— Անուշ։ Մարգար աղային երեսը չը նայի՞ս անգամ մը, ըրէնկ չէ մնացեր. ասանկ երթայ նէ քանի մը ամիսէն ան ալ կը մեռնի. հինգ զաւակ պիտի թողու որբ... օ՜ֆ, օ՜ֆ. ձեր կենդանութեանը։

— Անուշ։ Մեսրոպ աղան ի՞նչ է որ, կը յուսաս որ կ'ապրի՞ ան խեղճը. մոմտուքէն ապուշ դարձած է խեղճը, ի՞նչ ալ բարոյականի տէր մարդ է... ունայն աշխա՜րհք... ձեր կենդանութեանը։

— Անուշ։ Հապա Անտոն աղա՛ն, մոմտուքէն չէ՞ որ անցեալները ծովը նետեց ինքզինքը. ի՞նչ բարի և ազնուական մարդ էր։ Խեղճին կինն այսօր մուրալու վիճակին հասած է, ա՜խ, սիրտս չդիմանար ասանկ դժբաղդութեանց։ Սա շիշը լեցուր ծօ՛։

— Ես ալ բուխ սիրտ եմ, չեմ կրնար դիմանալ։ Ծօ՛ տղաս, երկու շիշը մէկանց բեր որ մեքիկի պէս չերթաս գաս։ Մոմտուք ունեցողները ընդհանրապէս բարի մարդիկ կ'ըլլան կոր։ Կտոր մ'ալ բանիր բերէիր տղաս։ Ջարերը մոմտուք չունին. կենացդ։

— Անուշ։ Հապա Մարտիկը, երկու տարի անգործ մնաց պարապ պտտեցաւ, սիրտը դրաւ խեղճ տղան ու երկու ամիս հիւանդ պառկելէն վերջը մեռաւ ծաղիկ հասակին մէջ. Ա՜խ, չեմ կրնար արտասուքս բռնել երբ յիշեմ ան տղան։ Ճիէր Թավասիէն չե՞ս առներ քիչ մը։

— Կ'առնեմ։ Կ'աղաչեմ անոր խօսքը գոցէ, սիրտս տակնուվրայ կ'ըլլայ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼՊԱՏԷ	ՊԱՍԸՄ
5	**18**	**12**	**32**

ԴՇ. բկ. Ճրագալոյց Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Նաւակատիք յերեկոյին։

— Ճիէ՞ր Թավասիեն։

— Չէ՛, Մարտիկին. անկէց ալ չեմ ախորժիր եա՛։

— Մարտիկէ՞ն։

— Ճիյէր Թավասսին. կը խենդենայի անոր համար երբեմն։

— Ճիյէ՞ր Թավասիին համար։

— Մարտիկին համար։

— Մարտիկին համար. շատ կը սիրէի։

— Մարտիկը՞։

— Ճիյէր Թավասին. տեսքը միայն սկսած էր վնասել ինծի վերջերս։

— Ճիյէ՞ր Թավասիին։

— Մարտիկին. գէշութիւն պատճառեց ինծի եւ հիմա խօսքը՝ մէջերնիս խօսքը կ'ըլլայ, նէ գէշութիւն կ'զգամ։

— Մարտիկի՞ն խօսքը։

— Ճիյէր Թավասիին խօսքը... ճիյէրս։

— Հրամմեցէք։

— Մարտիկս ըսել կ'ուզեմ կոր. գէշութիւն կուտայ չըսի՞ մի եա։

— Մարտի՞կը.

— Ճիյէրը, ճիյէրը։

— Մարտիկը ճիյէրին հետ կը շփոթենք կոր։ Մարտիկին խօսքը ըրինք, մեղք եղաւ ան տղուն, թէ

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տէ. ԶԻԼՊԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
6	19	13	73

† ԵՇ. գձ. Տօն Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Ուտիք է մեզ ութ օր շարունակ։ ՅՆ*. Մկրտութիւն Տեառն ։

որ գործ մը գտնուէր իրեն, կ'ապրուէր դեռ, չէր մեռնէր։ Ամէնքը մերժեցին գինքը, վա՛խ, վա՛խ, վախ եավրում, վա՛խ, սեւ հողը գրկեց պառկեցաւ. խե՜ղճ Մարտիկ. կենդանութիւն։

— Անուշ. ո՛ղբացեալ Մարտիկ. կենացդ։

— Անուշ. մեռնելու տղա՞յ էր. կենացդ։

— Անուշ. տասը հազարին մէջ անանկ տղայ մը չելլեր. կենդանութիւն։

— Անուշ. անանկներուն կեանքը ընդհանրապէս կարճ կ'ըլլայ. կենդանութիւն։

— Անուշ. ապրելու էր ան տղան, փայլուն ապագայ մը պիտի ունենար. ձեր կենացը։

— Անուշ, եթէ մխիթարուելու բան մը կայ՝ ան ալ սա է որ կարգուած չէր, կնիկ չունէր, աչքը ետեւը չմնաց. կենդանութիւն։

— Անուշ. լոյսերու մէջ պառկի. կենացդ։

— Անուշ. Աստուած ողորմի հոգուն. անիկա հիմա հրեշտակաց դասուն հետ կը պարէ. սանքի ան մէկ կողմէն խալսեցաւ. ողջ ըլլար նէ՝ մեռած չպիտի ըլլար ու պիտի քաշէր. կենացդ։

— Անուշ. կենդանութիւն։

— Անուշ. կենացդ։

— Անուշ. քու կենացդ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՊԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
7	20	14	74

† ՈՒՐ. գկ. Բ. օր Ծննդեան։ Յիշատակ մեռելոց ։ ՅՆ*. Յովհաննու կարապետին ։

◉ Ի Ջրհոսն. ժմ. 11. ր. 19. ՏՆ. Պուրճի տէլվ։

● Լր. Լս. ժ. 16. ր. 33. Պարզ եւ ծիւնաբեր օդ։

— Ձեր կենդանութեանը

— Անուշ անմահութիւն։

— Մէկ մէկ հատ ալ էօզէնկիլիք ընենք ու երթանք։

— Ելիր նայինք։

— Կենդանութիւն։

— Անուշ անմահութիւն։

— Երթանք։

— Ջօճուխներուն բարեւ։

— Աղէկ ժամանակ անցուցինք այս իրիկուն։

— Գիշեր բարի։

— Վաղը իրիկուն նորէն կը տեսնուինք։

Երկու բարեկամները գլտորելով դուրս ելան գինետունէն փնտռելու համար իրենց հաւասարակշռութիւնը։

Գլտորե՜լ գլտորողներու հետ. այս է անձնանուէր խմբագրի մը պարտքը, թէեւ եղած են և են տակաւին խմբագիրք որք գլորած են և կը գլորին չը գլտորողներուն հետ։

Մօտեցայ իրենց, ուզեցի քիչ մը խրատ տալ, բայց տեսնելով թէ խրատ ընդունելու համար անօթ չունէին՝ միտքս դրի Խիկարի միջոցաւ քանի մը խօսք ընել իրենց։

Հյց. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	ՏՃ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
8	21	15	75

Ըբ. դճ. Գ. օր Ծննդեան։ Լs. Ագնէսի կուսին։ Յայսմ. Առաջ 30 օր։ Հr. Տարեգլուխ տնկոց.

Տարեդ. Ծննդ. Օսկար Բ. թագա. Շուէտ-Նորվէկ. 1829

Ո՛ երկու բարեկամք, աշխարհիս վիշտերը ու ցաւերը մոռնալու համար գլտորելու դիմելը տխուր որոշում մ'է, որովհետեւ գլտորումը արդէն վիշտ մ'է ինքնին։ Աբրահամ չգլտորեցաւ՝ երբ Իսահակը զոհել առաջարկուեցաւ իրեն։ Յոբ երանելին ճիյէր բավասիով օղի չխմեց իր ցաւերը մոռնալու համար։ Նոյ Նահապետ վիշտերը մոռնալու համար չէր որ լողաց գինիի մէջ։ Մի՛ կործանէք ինքզինքնիդ. քիչ խմեցէք, միշտ խմեցէք։

Երբ վաթսուն տարեկան ըլլաք պիտի այրէք ան՝ զոր կը պաշտէք այսօր։ Ակռայ չունեցող ծերերը ընկոյզին համար կ'ըսեն. «Ուտուելու պտուղ չէ, բնաւ չեմ ախորժիր այդ պտուղէն և կը զարմանամ թէ ի՞նչպէս կ'ուտեն ոմանք»։ Մի՛ նմանիք այս ծերերուն, խնայեցէք ձեր կուրծքին եւ քսակին։

Ձեր թեթեւացուցիչ պարագաները շատ թեթեւ են։

Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Հյց ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	ՏՃ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
9	22	16	76

† ԿԻՐ. դկ. Դ. օր Ծննդեան։

ՌԱԺԷՎՍՔԱ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

Ալտոնա, Ռաժէվսքի իշխանին գեղանուշ այրին, ելած է իր հեշտաւէտ անկողնէն, Մինչ Վանտա Բամինքա կ'օգնէր անոր հագնիլ իր հնդկական կերպասէ ոսկեթել մուշտակն։ Լոպոյսքա Վիդվիծքա ծունր դըրած էր անոր առջեւ, եւ կը հագցնէր իր մուշտակապարդ մանր հողաթափները։

Երկու ծաղկահասակ օրիորդները կը սիրէին իրենց բարեկամուհին, որոնք իշխանուհւոյն ընտանիքին չափ փարթամ եւ տոհմիկ ընտանիքներէ սերած էին, բայց պարծանք կը սեպէին իրենց այս փոքր ծառայութիւններ ընել չփացած ու քմահաճ գեղուհիին, որովհետեւ իշխանուհին իրեն գերին կ'ընէր քովը մօտեցողն։ Կիներն ալ իր քմահաճոյքներուն կը ծառայեցնէր՝ ինչպէս այրերն՝ առանց մասնաւոր հաշուի եւ առանց ամենափոքր ճիգ մը ընելու։

Իր վախճանեալ ամուսնոյն տիրապետն եղած էր, եւ հիմա ալ նոյն խիզախ անտարբերութեամբ կը վարուէր իր նշանածին՝ Սքարպէք կոմսին հետ։

Փոքրիկ սենեկապանուհին երկու անգամ ծանուցած էր թէ՝ կոմսը տիկնոջ սենեկին դուռը կ'սպասէր, եւ

Հյց. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
10	23	17	77

ԲՇ. առ. Ե. օր ծննդեան ։

Տար. Գահակ. Էտուարտ Է. թագաւորին Անգլիոյ. 1901

հրաման կը խնդրէր ներս մտնելու, եւ, երկու անգամին ալ Ալտոնա՝ արհամարհանօք ուսերը թօթուելով պատասխանած էր.

— Թո՛ղ սպասէ։

Հազիւ թէ մազերուն յարդարումը աւարտած էր և Ալտոնա իր սենեակը քաշուած հագուելու համար, իր բազմաթիւ սիրականներն հասան իրենց մեծարանքը մատուցանելու համար անոր։

Երբ երեք տիկինները սրահը վերադարձան, ու երբ պարոնները սպառեցին իրենց շողոմարար խօսքերն, Ալտոնա ըսաւ իրեն ծաղրածու ձայնովը.

— Այս ամէն սիրուն խօսքերն՝ օդային են, ուրիշ ոչինչ. եթէ հիմա խնդրէի ձեզնէ որ ձեր անձնուիրութեան ապացոյցը տաք, չլմորած ու չփոթած պիտի մնայիք։

— Բայց ո՛չ, գոչեց Սքարպէք։

— Դո՞ւք, դուք միւսներէն աւելի անճարակ էք:

— Փորձեցէք անգամ մը ։

— Շատ լաւ:

Ալտոնա բազմեցաւ օթոցին մէջ, քովը նստեցուց Վանտան, մինչդեռ Լոտոյսքա կը մօտեցնէր աթոռակ մը անոր ոտքերուն, ուր ինք ալ նստաւ։

— Հիմա, ըսաւ Ալտոնա, ի՞նչ պիտի ընենք այս վեց մարդիկն, որոնք մէկզմէկէ աւելի ձանձրալի են,

Հյց. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
11	24	18	78

ԳՇ. ակ. Զ. օր ծննդեան ։

կարելի եղածին չափ հաճոյալի ժամանց մը ունենալու համար։

— Ե՛ս, ըսաւ Օր. Քամինսքա, այն կարծիքէն եմ որ իրարու ետեւէ արշաւել տանք զիրենք, ինչպէս երբեմն Հերակլէս յոտս Ոմփալիոսի.

— Վա՜յ, նախ պէտք է Հերակլէս մը գտնել այդ պարոններուն մէջ, ըսաւ Ալտոնա ծաղրածու ժպիտով մը։

— Եթէ չարչարանքի ենթարկէինք զիրենք, պատասխանեց Լոտոյսքա, վարը՝ ստորերկրեայ նկուղին մէջ պէտք եղած գործիքները ունինք։

— Աւելի զուարճալի գաղափար մը ինկաւ միտքս գոչեց Վանտա Քամինսքա, արջի մորթերու մէջ կարենք զանոնք և իբր վայրի գազան որսանք։

— Յետոյ յարեց Ալտոնա, կառքերնուս լծենք զանոնք և կ'երթանք պտոյտ մը ընել անտառներուն և մարգերուն մէջ այս անզգիւտ սապաղչէնով։

— Այո՛, այո՛, այդպէս շատ լաւ կ'ըլլայ, գոչեցին ծաղկատի օրիորդները։ Այդպիսի զուարճալի բան մը տեսնուած չէ մինչեւ հիմայ։

Ալտոնայի հաճոյակատարները դէմքերնին կը ծռմռկէին. չէին գիտեր թէ խնդալո՞ւ թէ զայրանալու էին. այլ ինչպէս ամէն ժամանակ, համակերպեցան իրենց կուռքին քմահաճոյքներուն,

Շուտով՝ սանձերով ու դերձաններով զինուած,

375788

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ **12** Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ **25** Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ **19** ԳԱՍԸՄ **79**

Դշ. բձ. է. օր Ծննդեան։

երեքն ալ իրենց խեղճ զոհերը փոխակերպեցին թխա-թոյր արջերու։ Ապա հագուեցան ու գաւիթ իջան։ Հոն, մանկամարդ կիներն ասպաստանէն հանեցին այլանդակ ձեւով կառք մը, Վանտա և Լոտոյսքա բերին թամբերը և Ալտոնա ինքն իսկ օգնեց անոնց կազմածներն ու լուծքը անցնելու համար։

Երբ այս զարմանալի կառքը անցաւ Եայքով գիւղէն, երեք տիկնայք ծիծաղներով ու քրքիջներով կը մարէին։ Գիւղացիք, սասանած, սահմռկած, աչքով կը հետեւէին անոնց՝ երեսնին խաչակնքելով։ Իրենց համար՝ ռուսական վաղեմի առասպելներէն ելած տեսիլ մը կը նկատուէր՝ այդ վեց արջերն, զորս կը վարէր Վանտա՝ կանաչ թաւիշէ կրկնոց մը հագած սամուրէնիով զարդարուն։ Անոր քով Լոտոյսքա, սկիւռի մուշտակով պճնազարդուած, կապոյտ մեծ վերարկու մը հագած՝ խազախի մեծ խարազան մը կը շաչեցնէր։ Վերջապէս, ոսկեզօծ բաց կառքին մէջ, Ալտոնա բազմած էր քովնտի, կնգումի մորթէ գտակ մը իր վէս գլխուն վրայ։

* * *

Երեք կանայք շատ զուարճացած էին, այդ օրն յուսացուածէն աւելի զուարթութեամբ անցած էր ու ամենն ալ ուրախ էին։ Ընթրիքի միջոցին, Սքարպէքի կոմսը քաշեց առաւ կոմսուհւոյն փոքրիկ մուճակն։ Ալտոնա ո՛չ միայն չբարկացաւ, այլ ժպիտ մ'ալ ե-

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ **13** Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ **26** Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ **20** ԳԱՍԸՄ **80**

† Եշ. բկ. Ը. օր Ծննդեան եւ Տօն Անուանակոչութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։

րեւցաւ իր շրթունքներուն վրայ։ Երբ տեսաւ որ՝ կոմսը շամբանիայով լեցուց մուճակն ու խմեց, գլխու ամենէն շնորհալի շարժումով մը պատասխանեց անոր։

Վերջապէս Ալտոնա քաշուեցաւ միայնակ իր ննջարանը։ Դժգոհութեան զգացումն որ կը թունաւորէր իր ամէն ժամերն ու վայրկեանները, որ իր կեանքը դառն կ'ընծայէր այդ գեղահրաշ, մեծահարուստ եւ պաշտեցեալ կնոջ, վերստին երեւան ելաւ իր հոգւոյն մէջ։ Ելաւ փոքրիկ պատշգամը, որ դուրս ցցուած էր ծիծեռնակի բոյնի մը նման, ու նայուածքը խորասուզուեցաւ անծայրածիր տափաստանին մէջ, լուսնի սպիտակ ճաճանչներուն ներքեւ ցոլացիկ։

Հոն, իր տեսութեան առջեւ, սեւաթոյր կղզիի նման բան մը կը տարածուէր։

Օքլոստնայի անտառն էր ան. մէջտեղը կը գտնըւէր լճակ մը, որու համար արտառոց առասպելներ կը պատմուէին։ Ոգիները՝ կարապներու փոխարկուած, Հնդկաստանէն ու Չինաստանէն հոն կ'երթային լըւալու համար իրենց սպիտակաթոյր մարմինը այդ ջուրերուն մէջ՝ որոնք յաւերժական երիտասարդութիւն մը եւ գեղեցկութիւն մը տալու յատկութիւնը ունէին։

Յանկարծ դիւային իղձ մը ելաւ Ալտոնայի՝ իր նժոյգին վրայ ցատկել ու վազել եւ գահավէժ նետ-

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
14	**27**	**21**	**81**

ՈՒՐ. պծ. Պահք ։ Լs. Յովհաննու Ոսկեբերանին ։

☾ Վջ. քռ. ժ. 10. ր. 37 ։ Խոնաւ եւ ցուրտ։

Տար. Ծննդեան Վիլհէլմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ. 1859։

ուիլ այն առասպելական լճակին մէջ։ Իրեն այնպէս կը թուէր թէ հոն, արծաթեայ վանդակին ետին՝ զոր լուսինը կը հիւսէր դիւթական կերպով հնադարեա ոստախիտ կաղնիներու շուրջը, անծանօթ ու բաղձացուած երջանկութիւնը կար։

Վարժուած ըլլալով շուտ մը ի գործ դնել ամէն վայրկենական ներշնչում, ամէն քմածին փափաք, կոմսուհին առաւ կրկնոցը, գաղտագողի իջաւ սանդուղէն, թամբել տուաւ իր սիրական սեւ նժոյգն, ու քառասմբակ արշաւեց լուսնալի գիշերուան մէջ։

Օքլուսոնայինուիրական կաղնիներուն առջեւ հասած ատեն, Ալտոնա թեթեւ սարսուռ մը ունեցաւ. կը նախզգար, և մինչեւ իսկ համոզուած էր թէ բան մը կ'սպասէր իրեն այն տեղ, արտակարգ և հրաշալի բան մը։

Ձիէն վար իջաւ, ծառի մը կապեց զայն, և յառաջացաւ խաւարակուռ անտառին մէջ։ Լճակին ափերուն վրայ կը բարձրանար կանաչագեղ բլուր մը որուն կատարը կը նշմարուէր տրուփտեան քար մը։ Այն տեղ էր որ հեթանոսները զոհեր կը մատուցանէին իրենց Բերնու աստուածին, երբեմն անասուններ և երբեմն մարդկային էակներ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
15	**28**	**22**	**82**

ՇԲ. գկ. Տօն ծննդեան սրբոյն Յովհաննու Կարապետին ։ Ա. Ովդան 30 օր։

Ալտոնա նստաւ այդ քարին վրայ. համր և քիչ մ'ալ յուզեալ՝ երկար ատեն դիտեց լճակին տարածութիւնը, ուր նշուլագեղ կը փայփլէին լուսնի ճաճանչները, և ուսկից կը բարձրանային ճապուկ չամբեր. կոկոռներ. և դիւրաբեկ եղէգներ, ոգիներու ձեռքով կառուցուած ծփին պարտէզի մը երեւոյթն կուտային անոր։

Շտապաւ հանեց մուշտակն ու շրջազգեստն եւ վճիտ լճակին մէջ իջաւ։

Ջուրին մէջ կը խորասուզուէր ու դուրս կ'ելլէր յաջորդաբար, զուարճանալով իր ցայտեցուցած ջուրին մէջ։ Մոզական պարտէզին խորհրդաւոր ծաղիկները կը հիւսէր իր վարսերուն մէջ, որոնք տամուկ մարգարիտներով կը փողփողէին, և կը ժպտէր իր պատկերին, որ կը ցոլար բիւրեղակերպ ջուրին մէջ։

Յանկարծ, զգաց որ երկու հուժկու և կորովի թեւեր զինքը կը բռնէին, և մարդ մը՝ թրջած մազերով ու մօրուքով, մարմինը ծածկուած անասունի մորթով, դուրս ելաւ ջուրէն ու վեր առաւ զինքն իր թեւերուն մէջ յաղթական աղաղակ մը արձակելով։

Ալտոնա՝ այնքան զարհուրած էր որ մինչեւ իսկ ոյժ չունեցաւ պոռալու։ Այն ծաղրածու, անհաւատ կինը՝ նախ կարծեց թէ ոգիի մը իշխանութեան տակ

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
16	**29**	**23**	**83**

✝ ԿԻՐ. դճ. Ա. Կիր. զկնի Ծննդեան։ Հարսանիք։ Լս. Ֆրանկիսկոսի Սալէզացւոյն ։

ինկած էր. բայց ո՛չ, պարզապէս մահկանացու մըն էր, իրեն պէս կրակոտ, որ կը յափշտակէր զինքը ։

Սկսաւ օգնութեան պոռալ, մոլեգին կը կռուէր, այլ ի զուր. անծանօթը տարաւ զանի լճակին եզերքն ուր կապուած էր իր ձին, կապեց կոմսուհւոյն ձեռքերն ու ոտքերը, զետեղեց իր գեղասքանչ որսը թամբին վրայ, ինքն ալ հեծաւ ու մեկնեցաւ վայրի նժոյգին քառասմբակ արշաւով ։

* * *

Տափաստանին, եղտիւրներուն և կոյս անտառներուն մէջէն դժոխարշաւ ընթացքէ մը յետոյ, յափշտակիչը, խազախ մը, մեղմեց իր ձիուն ընթացքն ։ Ալտոնա, որուն գեղահրաշ գլուխը կախուած մնացած էր մահամերձ երէի մը նման, կիսովին բացաւ աչքերն ու դիտեց զանի գաղտագողի ։ Բարձրահասակ ու առոյգակազմ մարդ մըն էր, խարտեաշ մօրուքով ու մազերով, և պողպատի կապոյտի գոյն աչքեր ունէր որ ճիշտ մետաղի նման շողեր կ'արձակէին ։ Տեսակ մը զսպուած կատաղութիւն կ'զգար անոր դէմ. եւ սակայն այդ մարդն շատ աւելի հաճոյ կը թուէր իրեն քան բոլոր անոնք զորս տեսած էր անկէ առաջ:

Երեք գիշեր և երեք ցերեկ ի վեր ճամբայ ելած էին ։ Չորրորդ օրուան երեկոյին հասան Տիմիդրիի բնակարանը — այս էր խազախին անունը ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
17	**30**	**24**	**84**

ԲՇ. դկ. Սրբոցն Պետրոսի հայրապետին, Վլասայ եպիսկոպոսին եւ Արիստողմայ սարկաւագին ։ ՑՆ*. Անտոնի Անապատականին։ Տճ. Ախրը արպային, որ է վերջ քառասուն աւուրց առաջնոյ մասի ձմերան։

Իր հիւղակին դրան առջեւ կեցուց Ալտոնան, տարաւ խրճիթէն ներս, որ զարդարուած էր բազմաթիւ նկարներով, քակեց ձեռքերն ու ոտքերը, և բացաւ պատկերներով զարդարուած մեծ սնտուկ մը :

— Ասոր մէջ պիտի գտնես ի՛նչ բանի որ պէտք ունիս, ըսաւ հանդարտ ու հաստատ ձայնով մը, և այժմէն յիշէ երկու բան զոր քեզի պիտի պատուիրեմ. — Եթէ երբէք փախչելու փորձ մ'ընես, աս պիտի արգիլէ քեզի, ըսաւ գօտիէն ատրճանակ մը հանելով և ըլթակը խաղցնելով ։ Երկրորդ՝ եթէ չհնազանդիս ինծի, սա՛ խելքդ գլուխդ պիտի բերէ, յարեց մատնանիշ ընելով խոշոր խարազան մը՝ որ պատին մէջ գամէ մը կախուած էր ։

Ալտոնա՝ տժգոյն և դողդոջուն, աչքով հետեւեցաւ անոր մինչեւ որ անհետ եղաւ տունէն, յետոյ սկսաւ քննել հանդերձներն որոնցմով լեցուն էր սնտուկը. իրեն պէտք եղածները ընտրելէ անմիջապէս ետքը հագուեցաւ :

Երբ Տիմիդրի տուն դարձաւ, Ալտոնա ոտքի վրայ էր ցածուկ սենեակին մէջտեղը, դեղին մարոքենիէ կօշիկներ հագած, բազմերանգ կարճ չրջազգեստ մը, խազախի թիկնոց մը առանց թեւի ու մուշտակա-

Հյգ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
18	**31**	**25**	**85**

ԴՇ. ած. *Սրբոցն Անտոնի, Տրիփոնի, Պարսամայ եւ Ոնոփրիոսի ճգնաւորացն ։* ՅՆ*. Աթանասի եւ Կիւրղի հայրապետացն Աղեքսանդրիոյ ։ Տն. Էվվէլի խամսիյն, որ է սկիզբն յիսուն աւուրց երկրորդի մասին ձմերան ։

պատ՝ զոր հագած էր լայն թեւերով եւ գեղեցիկ ու բազմագունակ ասեղնագործութիւններով բանուած շապիկի մը վրայէն ։ Բուստի երկու շարքով մանեակ մը կը պճնէր իր նուրբ ու ճապուկ պարանոցն, ու մարգարտայեռ ապարօշ մը կը պսակէր իր գեղեցիկ գլուխն ։

— Այսպէս աւելի հաճելի ես ինծի. ըսաւ Տիմիդրի. ձեռքդ ինծի տուր ։

Ալտոնա ձեռքն երկնցուց ։ Նոյն միջոցին Տիմիդրի պատուեց զանի աղ ու հաց ներկայացնելով ։

Քանի մը օր ետքը, Տիմիդրիի երկու բարեկամները եկան և չորսն ալ ձի հեծան ։

— Ո՞ւր կ'երթանք, հարցուց Ալտոնա վեհերոտութեամբ ։

— Եկեղեցի ։

— Ինչո՞ւ համար ։

Տիմիդրի սկսաւ խնդալ ։

— Քահանան, ըսաւ, մեզի կ'սպասէ օրհնելու համար մեր միութիւնը :

— Կոմսուհին խոշոր խոշոր բացաւ աչքերն, իսկ բառ մը չարտասանեց ։

* * *

Հյգ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ	ՔԱՍԸՄ
19	**1**	**26**	**86**

ԴՇ. ակ. *Պահք* ։ Լս. փետրուար ։

Ժամանակ մը այսպէս իր ամուսնոյն պարզ կեանքին ու դժնդակ աշխատութիւններուն մասնակից ըլլալէ ետքը, Ալտոնա տակաւին չէր կրնար որոշում մը տալ թէ կ'ատէ՞ թէ կը սիրէ զանի ։

Չէր ուզեր սիրել զանի, բայց եթէ կ'ատէր, ինչո՞ւ չէր փախչեր ։ Ինչո՞ւ չէր սպաններ այդ մարդն որ իրեն հետ կը վարուէր, իրե՛ն, կոմսուհիի մը, բարեկիրթ, գեղանի ու պաշտելի կնոջ հետ, ինչպէս աղախինի մը, աւելի գէշ՝ ինչպէս ստրուկի մը հետ ։

Ինքը, որուն կը ծառայէին իբրեւ կոմսուհի մը, հիմա ստիպուած էր տունին կերակուրը եփել, տապարով մը մանր ճիւղերու բաժնել ամուսինին կտրած փայտերն, ու ձիերը վարել երբ հողը կը հերկէր անիկա ։ Անգամ մը միայն ըմբոստացաւ ։ Այն միջոցին երբ Տիմիդրի հրամայեց անոր կօշիկները քաշել հանել ։ Անմիջապէս Տիմիդրի պատէն վար առաւ խարազանը ։

— Չէ՛, չէ՛, գոչեց Ալտոնա արտասուալից աչքերով, կը հնազանդիմ, համբերեցէ՛ք, վարժուած չեմ. մինչեւ հիմա միշտ ինծի ծառայած են, և զիս սիրող մարդիկներն ստրուկներս եղած էին ։

Տիմիդրի նայեցաւ անոր ։

— Իրաւունք ունիս, ծառայելու համար ստեղծուած չես, եկո՛ւր ։

— Ո՞ւր ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ ԳԱՍԸՄ
20 **2** **27** **87**

Նշ. բ՛. Սրբոցն Թէոդոսի Թագաւորին եւ եօթն մանկանցն Եփեսոսի։ Յն*. Եւթիմիոսի ճգնաւորին։ Լs*. Տեառնընդառաջ։

— Բան մը մի՛ հարցներ, գոչեց խազախը դաժան ձայնով, եւ կնոջ ձեռքերն ետին կապելով՝ իր ձիուն պոչին կապեց զանի, թամբին վրայ հեծաւ ու հեռացաւ տունէն։

— Ի սէ՛ր Աստուծոյ, մրմնջեց Ալտոնա, ի՞նչ պիտի ընես զիս։

— Պիտի ծախեմ։

— Ե՜ս... գերի՜... գթա՛ ինծի, Տիմիթրի, գոչեց Ալտոնա, անոր ոտքերուն առջեւ նետուելով՝ փոշիի մէջ։ Անիրաւ էի, պատժէ՛ զիս, նախատեցի քեզի՝ ծեծէ՛ զիս, բայց քովդ պահէ։

Տիմիդրի վար իջաւ ձիէն եւ քակեց կապերը. խըրճիթ վերադարձած ժամանակնին, Ալտոնա հապճեպ քայլերով հետեւեցաւ անոր։ Հասնելուն պէս, առաւ խարազանն և անոր երկնցուց։ Իսկ ան՝ գիրկն առաւ զանի եւ խանդաղատանօք համբուրեց։

* * *

Երկու ամիս անցեր էին՝ այն ատենէն ի վեր՝ երբ Տիմիդրի Պաքտան առեւանգած էր Ռաժէվսքա կոմսուհին։ Օր մը, Յիսուսեան Ջիրաք հայրը ներկայացաւ Տիմիդրիի խրճիթը, յանուն Ալտոնայի ընտանիքին եւ նշանածին, խազախին առաջարկելու համար հինգ հազար ռուպլիի փրկանք մը։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Տճ. ԶԻԼՔԱՏԷ ԳԱՍԸՄ
21 **3** **28** **88**

Ուր. բկ. Պահք։ Լs. Վլասայ եպիսկոպոսին։

— Ստակ չե՛մ ընդունիր, ըսաւ խազախը խրոխտապանծ։ Այս կինը կրնայ հոս մնալ կամ երթալ, ինչպէս որ կ'ուզէ թո՛ղ ինքը որոշէ։

— Է՛հ, լաւ, գոչեց Ալտոնա, չեմ ուզեր ասկից երթալ, կ'ուզեմ հոս մնալ։

— Կոմսուհի՛, պաղատեցաւ հայր Ջիրաք ձեռնամած, կարելի՞ բան է այս։

— Այս կտրիճ մարդուն կինն եմ, շարունակեց Ալտոնա, եւ կինը պիտի մնամ։

— Բայց բացատրեցէք ինծի, կոմսուհի։

— Ինչը՞ բացատրեմ, պատասխանեց Ալտոնա, եւ հիանալի աչքերը սեւեռելով իր խազախ ամուսնոյն վրայ, չբացատրուիր այս....։

Ժպտեցաւ քաղցրանոյշ, բռնեց Տիմիդրիի գլուխն եւ համբոյր մը դրոշմեց հոն։ Առաջին համբոյրն էր այդ։

Թարգմ. Մ. Ն. Զաւեր Մազո

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
22	4	29	89

Շբ. գձ. Սրբոց հայրապետացն Աթանասի եւ Կիւրղի ։

◐ Ծն. Լս. ժ. 12. ր. 12. Անձրեւային աւուրք.

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ

Ա.

— Սիրելի բարեկամուհիս, անպատճառ պէտք է որ սպասուհի մը բռնենք, ըսաւ ամուսինը իր կնոջն ։

— Անա՞նկ կը կարծես, Անթուան, պատասխանեց կինը։

— Անհրաժեշտ է, չա՛տ կը յոգնիս կոր, ի՞նչ տեղը կայ։

— Կը գնահատեմ ձեր ազնիւ զգացումն, և շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ։ Իրաւ է թէ հոս շատ բան կայ ընելու, բայց չերևնար։ Այսու հանդերձ աղէ՛կ մտմտայ, բարեկամս, մինչեւ հիմա կրցանք առանց սպասուհիի գործերնիս կարգի դնել, եւ ինչպէս գիտես, խնայողութիւնը....։

— Վարչութիւնը ամսականիս վրայ երեք հարիւր ֆրանք աւելցուց, այս գումարը քու վիճակիդ քիչ մը

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
23	5	1	90

† Կիր. գկ. Բ. Կիր. զկնի Ծննդեան ։ Լs. Ագաթայ կուսին։
Տճ. Զիլհիճճէ 30 օր։

ամոքում բերելէ աւելի աղէկ բանի մը չեմ կրնար գործածել։ Սպասուհի մը բռնենք։

— Շատ աղէկ, սպասուհի մը բռնենք։

Բ. — Մրցման բացում

Սպասուհւոյն ընտրութիւնը — կարեւոր եւ ծանր գործ, — գրեթէ երեք շաբաթ տեւեց։ Դժուարութիւն կը ցուցնէին։

Անանկ սպասուհի մը կ՚ուզէին, որուն նմանը չի գտնուի, գլուխ գործոց սպասուհի՛ն, մատախպար ըսպասուհի՛ն, նորանշան սպասուհին ։

Նախ ծանօթներու դիմեցին. ծանօթները ըսին որ «Մենք այդ տեսակ գործէ չենք հասկնար»։

Այն ատեն մտածեցին գաւառէն հատ մը ապսպրել, որուն տոկունութիւնն եւ բարոյականը երաշխաւորեալ ըլլան։

Գրեցին, Ալսաք, Պուրկօնեը, Շանբանեը. նոյն իսկ Օվէրնեը։

Պէտք տեսնուեցաւ սպասաւոր վարձու տուող գրասենեակներու եւ միջնորդներու դիմել։

Ցիսունէ աւելի սպասուհիներ անցան տիկնոջ առջեւէն։ Աւելորդ է ըսել թէ՝ տիկինը անոնցմէ և ո՛չ մէկուն հաւնեցաւ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ ԳԱՍԸՄ
24 **6** **2** **91**

ԲՇ. դձ. Սրբոցն Կիրակոսի եւ մօրն Ցուղիտայի, Գորդիոսի, Պօղիքտոսի եւ Գրիգորիսի։ Լս. Տոռոդեայ կուսին։ Հր. Աբար 29 օր։

Ահա այս պատճառաւ է որ երբեք շաբաթ ետքը միայն առաւ առաջին սպասուհին։

...... Տեսէ՛ք, մութը կոխելուն մօտ, սա երկու մանկամարդ աղջիկներն որ դուրս կ'ելլեն անշահ օթելէ մը՝ պատռտած, փտած կաշիով պատած հին սընտուկի մը երկու ծայրերէն բռնելով:

Ամբողջ Բարիզէն կ'անցնին այդ սնտուկը ձեռուըննին, ատեն ատեն կենալով՝ յոգնութիւն առնելու կամ ձեռք փոխելու համար։

Սպասուհին է որ, իր մէկ բարեկամուհւոյն ընկերակցութեամբ իր տիրուհիին տունը կ'երթայ։

Գ. — Կնոջ ճառն առ սպասուհին

— Աղջի՛կս, տանը ծառայութիւնը դժուար չէ, բայց զբաղումներ կան։ Հիմա պիտի ըսեմ թէ՝ ի՛նչ պիտի ըլլայ քու աշխատութիւնդ, աղէկ մտիկ ըրէ՛, որպէս զի վերստին հարկ չըլլայ նորէն կրկնելու։ Նախ կ'ուզեմ որ ամէն օր ժամը վեցին անկողինէդ ելլես. առտուն կանուխ ելլելն առողջարար է։ Ամենէն առաջ ճաշասրահը կ'սկսիս կարգի դնել. յետոյ ոտնամանները, պարոնը շա՛տ կ'աղտոտէ։ Հագուստները սանդխագաւթին վրայ կը թօթուես եւ իմ շրջազգեստներս պատուհանէն կը մաքրես։ Ժամը իննին պիտի

Հյց ՅՈՒՆՈՒԱՐ Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ ԳԱՍԸՄ
25 **7** **3** **92**

ԳՇ. դկ. Սրբոցն Վահանայ Գողթնացւոյն, Եւգինեայ կուսին, եւ հօրն Փիլիպպոսի եւ մօրն Կղօղեայ եւ երկուց եղբարցն Սերգեայ եւ Ապիտոնի։ ՅՆ.* Գրիգորի Աստուածաբանին։

նախաճաշենք, վասն զի պարոնը ժամը տասնին պաշտօնատունը գտնուելու է։ Մենք կը շատանանք ընթրիքէն մնացած աւելցուքներովը և պնակ մը հաւկիթով կամ բանջարեղէնով։ Նախաճաշէն ետք, ննջասենեակը պիտի շտկես ու աւլես, աստիճանաւոր դարակներուն փոշիները չպիտի առնես, շատ նուրբ բաներ կան, այդ հոգն ինծի կը վերաբերի. կէս ժամուան մէջ պիտի հագուիս. պչրասիրութիւնը կ'ատեմ, բայց կ'ուզեմ որ միշտ մաքուր ըլլաս։ Գոգնոցդ երկու օր պիտի երթայ։ Հագուելուդ պէս, ընթրիքը պատրաստելու պիտի զբաղիս։ Քիչ մը ետքը հետդ վար պիտի իջնեմ, այս տան հայթայթիչները ճանչցնելու համար քեզի։ Ես եւ պարոնը սնունդի մասին շատ բարակը կը փնտռենք։ Ամէն հինգշաբթի՝ պտուկի մէջ մսի ջուր պիտի ըլլայ, իսկ ամէն կիրակի, ոչխարի յետնասրունք կամ հաւ։ Հազիւ թէ ամիսը մէկ կամ երկու անգամ ճաշի հիւր կ'ընդունինք։ Մառանին մէջ գինի ունինք, ինչպէս նաև ածուխ։ Ջուրը եւ հացը դրսէն կ'առնենք. կը տեսնաս որ պզտիկ հանգստութիւններ կան, օրինակի համար, շաբաթը մէկ անգամ լաթ պիտի լուաս ու արդկես. ամէն օր տախտակ պիտի սրբես։ Պէտք է նաև որ ամէն իրիկուն խոհանոցը մաքրես, աղտոտ ամանները երբեք հետեւեալ օրուան մի՛ ձգեր. շա՛տ գէշ սովորութիւն մըն է ա-

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
26	8	4	93

ԴՇ. աճ. Պահք ։

տիկա ։ Երբ օրուան մէջ քիչ մը պարապ ժամանակ ունենաս, դանակները պիտի սրես, դրան բռնատեղիները պիտի փայլեցունես, սանտրերը պիտի մաքրես ։ Չեմ ուզեր որ սպասուհի մը բերանը բաց երեսս նայի, առանց բան մը ըսելու ։ Գիշերը ճերմակեղէնները պիտի կարկտես ։ Ամիսը մէկ անգամ դուրս պիտի ելլես ։ Աւելորդ է ըսել թէ դուրսը համեստ վարք պիտի ունենաս. եթէ իմանամ որ ոտքդ հանրային պարահանդէսէ մը ներս դրած ես, անմիջապէս կը վռնտուիս ։ Քու Ժոզէֆին անունդ չեմ սիրեր, Մառի պիտի կոչուիս ։ Ամէն սպասուհիներ Մառի կը կոչուին ։ Ամենեւին յարաբերութիւն չի հաստատես տանը միւս սպասաւորներուն հետ. չընտանենաս դռնապանին հետ եւ շատ պէտք եղած ատենը միայն անոր սենեակը մտիր ։ Ա՜հ, կը մոռնայի կոր, առանց մոմի պիտի քնանաս, հրդեհէ զգուշանալու համար ։ Ա՛յսչափ, կարծեմ շատ պիտի սիրուիս այս տեղ, աղջի՛կս ։

Դ. — Սպասուհիին Նկարագրութիւնը

Գեղեցի՛կ սպասուհի մը ։ — Բիքարտիոյ կաղնիէ մը կարծես տաշուած. — Հասակն՝ հինգ ոտք երեք մատնաչափ ։ Դեղձի պէս կարմիր ։ Օձաձուկի պէս թա՛րմ ։ Իւղով օծուա՛ծ մազեր ։ Խոշոր ստամոքս ։ Շա-

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
27	9	5	94

ԵՇ. ակ. Սրբոցն Եւգինէոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի եւ Ակիւղասայ ։ ՅՆ*. փոխադրութիւն նշխարաց սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանին ։

րունակ մինչեւ անութը հանգրիճեալ բազուկնե՛ր ։ Հրաւէր մոխրաջուրով լուացքի ։ Մանիշակակապոյտ ձեռներ ։ Քալելու ատենը գունտի մը պէս ծանրադանդաղ ։ Կարմիր ժապաւէններու տարապայման սիրահար ։ Մսավաճառի աշակերտներու կնամեծարութեանց յո՛յժ զգայուն ։ Մին այն արարածներէն զորս նախապաշարում չունեցող ազատախոհները չպիտի վարանէին անուանել «Լուրջ կին մը» ։

Մասնաւոր նշան. — Գուլպաներով կը պառկի եւ բնաւ երազ չտեսներ ։

Ե. — Երկրորդ օրը. Գրասենեակէ դարձ

— Բարե՛ւ Լիւսի, բարե՛ւ, անուշիկ կինս. ո՜ւֆ, ի՜նչ օր, երեւակայէ որ Լաֆիթօ հիւանդ ըլլալուն բոլոր գործերն իմ վրաս բեռնաւորեցան ։ Սաստիկ յոգնած եմ, ա՛լ չեմ տեսներ ։

— Չես գիտեր, ... սպասուհին .... ։

— Թո՛ղ որ նստիմ ։

— Գաւաթ մը կոտրեց ։

— Կրո՞ղ ։

— Հաճոյք կ'զգաս կոր. բայց ամսականէն վար պիտի դնեմ ։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՃԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
28	**10**	**6**	**95**

ՈՒՐ. բձ. Պահք։

— Օ՛, մէկ գաւաթին համար, աղջիկը կամաւ ըրած չէ։

— Աւելի գէշ. ատով պիտի սորվի ուրիշ անգամ աւելի ուշադրութիւն ընել։

— Հոգիդ սիրես, սա մուճակներս տուր. Ներէ՛ աղուորիկս, բայց իրաւ որ ոտքի վրայ չեմ կրնար կենալ։

Կինը կոչելով.

— Մարի՛, պարոնին մուճակները բե՛ր։

— Բէ՛հ, յոգնութիւնը չարժեր, անկողինին տակ են, ասկէց կը տեսնեմ կոր (կ՚սկսի փնտռել)։

— Ուրեմն ինչի՞ ծառայեց սպասուհի բռնելնիս։

— Մօտս եկուր և մեծ լուր մը առ։ Պաշտօնատան մէջ զիս դեր-տնօրէն ընելու խօսք կայ։ Ա՜հ, չէի ուզեր հաւատալ, բայց ընդհանուր քարտուղարն այսօր երկու անգամ իր գրասենեակը կանչեց զիս .... երկու անգամ, առանց յայտնի ընելու շատ հարցափորձեց զիս։ Երկու անգամ։ Կ՚երեւայ թէ քիչ ատենէն Ռոլէն հանգստեան պիտի կոչուի։

— Եւ սա անկողինը, ի՛նչ խառնափնթորութիւն է։ Ա՜հ. խեղճ աղջիկը շատ բան սորվելու կարօտ է։

Զ. — Տռամին կազմութիւնը

Ամուսինը (պզտիկ հայելի մը կախելով պատուհանէն՝ մօրուքը ածիլելու համար). — Մառի՛, տաք ջուր բեր։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՃԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
29	**11**	**7**	**96**

ՇԲ. բկ. Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանին։ Յն. Դարձ նշխարաց Իգնատիոսի հայրապետին։

— Բերի, պարոն։

— Շնորհակալ եմ։

— Շատ կը նայիս սպասուհիին երեսը։

Ամուսինը՝ գետինը ձգելով ածելին.

— Ի՞նչ ըսիր։

— Շատ գեղեցիկ աղջիկ է։

Ամուսինը՝ ուսերը թոթուելով.

— Ուրիշ բանի վրայ խօսինք։

— Ի՛նչ անազնիւ մարդեր կան։

— Աստուա՜ծ իմ։

— Զամչցած մարդեր։

Ամուսինը միշտ ածիլուելով.

— Շարունակէ խօսքդ։

— Անթուան, մի՛ փորձեր ինձ հետ խաղ խաղալ, կ՚ուզե՞ս որ ամէն բան գիտնալս ապացուցանեմ։

— Շատ լաւ, ըսէ տեսնեմ, բայց զգուշացիր սիրտս կոտրելէ։

— Աղէ՛կ. պտղավաճառը երէկ տեսեր է որ փողոցին մէջ սպասուհիին հետ կը խօսակցեիս եղեր։

— Օհօ՜։

— Կ՚ուրանա՞ս։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
30	**12**	**8**	**97**

† ԿԻՐ. գձ. Գ. կիւրակէ զկնի ծննդեան։ ՅՆ. Սրբոց հայրապետացն Բարսղի, Գրիգորի եւ Յովհաննու Ոսկեբերանին։ Հարսանիք։ Հր. Ծոմ վասն մահուանն Մովսէսի։

☽ Առ. քռ. ժ. 11. ր. 44։ Ձիւնաբեր աւուրք։

— Ինչո՞ւ ուրանամ, պաղավաճառը աղէկ տեսեր է։

— Ուրեմն խօսակցեցա՞ր Մարիին հետ։

— Չի խօսակցեցայ, այլ խօսեցայ. աս տարբեր բան է։

— Փողոցի՞ն մէջ։

— Փողոցին մէջ. ըսի որ մօրուքիս համար ուրիշ վրձին մը գնէ, ունեցածիս մազերը թափեր են. աչքովդ տե՛ս։

է. — Գերագոյն տագնապ

Առաւօտեան ժամը երեքն է, ամուսինը անկողնին մէջ կը խռկայ. կինը յանկարծ հեծկլտալով.

— Օ՜հ, օ՜հ, օ՜հ։

Ամուսինը ընդոստ արթննալով.

— Լիւսի, ի՞նչ ունիս. Ազնիւ բարեկամուհիս, ի՞նչ եղար, հիւա՞նդ ես։

— Ես ապահով էի որ։

— Ի՞նչ բանի ապահով էիր, կեցիր ելլամ, ո՞ւր է լուցկին. հաւանօրէն ջղային գրգռում մըն է։

— Մի՛ դպիք ինծի, մի՛ դպիք ինծի։

Հյց. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
31	**13**	**9**	**98**

ԲՇ. գկ. Սրբոց Մակաբայեցւոցն՝ Եղիազարու քահանային եւ Շամունեայ եւ եօթն որդւոց նորին։ ՅՆ. Յիշատակ մեռելոց։

— Շատ աղէկ. չեմ դպիր։ Բայց ի՞նչ կ'զգաս, սիրելի կինս։ Պատասխան տուր։ Անթուանն է, ամուսինդ ....։

— Ինծի ընելո՞ւ էր այդ թշնամանքը։

— Ի՞նչ թշնամանք. քիչ մը կը զառանցես. երթամ տաք ըմպելիք մը եփեմ. բան մը չէ, կ'անցնի։

— Հրէ՛շ։

— Հրէշը որի՞ կ'ըսես։

— Կը համարձակի՞ս հարցնել։

— Անշուշտ։

— Քիչ մը առաջ, երբ կ'երազէիր, կը կարծե՞ս թէ չի լսեցի՞ սպասուհւոյն անունը տալդ, Մառի՜....։

Ամուսինը պիշ պիշ կնոջը երեսը կը նայի, յետոյ հազիւ անդրավարտիք մը հագած սենեակէն դուրս կը վազէ՝ ճրագ ի ձեռին,

ը. — Վախճան

Ամուսինը ռումբի մը պէս սպասուհւոյն սենեակը մտնելով. — Աղջի՛կս, շուտով ելի՛ր, կը լսե՞ս։

Սպասուհին անկողնին մէջ նստելով.

— Ի՞նչ կայ, գո՞ղ կայ, կրա՞կ կայ։

— Շո՛ւտ ելիր եւ գնա՛։

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
1	**14**	**10**	**99**

ԳՇ. դձ. Սրբոց երկոտասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամովսայ, Միքիայ, Յովելեայ, Աբդիու, Յովնանու, Նաւումայ, Ամբակումայ, Սոփոնեայ, Անգեայ, Զաքարիայ եւ Մաղաքիայ: Տճ. Գուրպան Պայրամը 4 օր :

— Ելլե՞մ մի, ա՞յս ժամուն, անշուշտ հիւանդ էք, տէր իմ։

— Անհաւասիկ քսան փրանք, երեսուն փրանք, յիսուն փրանք։ Անտուկդ կապէ եւ գնա՛. վայրկեան մը մի՛ կորսնցներ։ Աշխարհիս ամէնէն ազնիւ աղջիկն ես, գանձ մը խոհարարութեան համար։ Բայց ի՞նչ ընեմ, կինս երեւակայեր է. յանցանքը իմս չէ։ Սոսկալի կը գտնեմ քեզի. կնիկս անանկ դրեր է միտքը։ Գացէ՛ք, կ'աղաչեմ։ Անշուշտ չէք ուզեր դժբաղդութեան մը պատճառ ըլլալ։ Վաղուա՛ն սպասել, ա՛հ, աւելի կը նախընտրեմ կառք մը երթալ բերել քեզի համար։ Տե՛սնենք. աղջիկս, խօսք մտիկ ըրէ։

— Անհաւասիկ, պարոն, կ'ելլեմ կոր։ Սակայն շատ տարօրինակ բան է աս։

— Ո՛հ, այո՛, այո՛, դուն իմ տեղս եղիր. ես հանգստի պէտք ունիմ։ Շրջագգեստդ հագիր, ես կռնակս կը դարձնեմ։ Ամէն օր ըսէ, կ'ըսէ։ Աւելի լաւ է որ ելլես երթաս։ Կինս ծիծաղելի է, անիրաւ է, գիտեմ. բայց կնիկս է։

— Ա՛հ, պէտք չէր որ իմ մասիս բան մը ըսէր եղեւէս։

— Ահա՛ հոն է կօշիկներդ։ Քանի մը օղակը ան-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
2	**15**	**11**	**100**

ԴՇ. դկ. Պահք: ՅԵ*. Տեառնընդառաջ:

ցնելուդ պէս կը լմնայ։ Աճապարէ՛, դռնապանին պիտի ըսեմ որ դուռը բանայ. չո՛ւտ ըրէ։

Կինը՝ վազելով.

— Մինչեւ որ սնտուկը չի նայիմ, թող չեմ տար։

ԹԷ ԻՆՉՊԷ՞Ս ՊԷՏՔ Է ԿԱՐԳՈՒԻԼ

ԶՈՔԱՆՉՆԵՐԸ

Ենթադրենք թէ արժանաւորդ կամ բաղդին բերմամբ լաւագոյն կին մ'ընտրեցիր. սակայն մի՛ կարծեր թէ երջանկութեան խնդիրը լուծուած է՝ կան անանկ դէպքեր որ մտքէդ չանցած միջոցին բոլոր հանգիստդ կը վրդովեն. կինդ հարկաւ երկինքէն ինկած մէտէորա մը չէ, այլ ոստէ մը կապուած պտուղ մ'է, այս ոստն ալ բունի մը կապուած է, եւ այս բունն ալ իւր ընտանիքն է։

Կնոջդ հետ կարգուելով՝ անհրաժեշտաբար ծնողացը հետ ալ պիտի ամուսնանաս, եւ նոր ցեղի մը մէջ պիտի մտնես, որ կրնայ վարդերու պարտէզ մը

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
3	16	12	101

ԵՇ. առ. Սրբոցն Սոփիայ եւ երից դստերացն Պիստոսի, Ելպիսի եւ Ագապեայ։ Տօմ. Մեհեկան 30 օր:

ըլլալ, կրնայ նաև պիծակներու փեթակ մը, կամ իժերու բոյն մ'ըլլալ։

Բնա՛ւ մի՛ յուսար թէ երբ անգամ մը ընկերուհւոյդ օրինաւոր տէրն ըլլաս, պիտի կարենաս երջանկութեանդ բոյնը ապաւինիլ, պիծակները և իժերն ալ վռնտել՝ եթէ երբեք ներս մտնեն։ Ենթադրենք թէ՝ կինդ քեզ շատ կը սիրէ, մինչեւ իսկ կը պաշտէ, բայց ան ցեղն որմէ կորզեցիր զան, պիտի պահանջէ, պիտի բողոքէ, քեզ դէմ դաւեր պիտի նիւթէ։

Իր ծնողքը տան մը կառավարութիւնը յանձնած են քեզ, թեւարկութիւնը իրենց վերապահելով, հոն փոխանորդ մը կը դնեն, եւ շատ խնդիրներու մէջ միջամտելու իրաւունք կ'ունենան։ Իտէալ կինը՝ որբ մը պէտք է ըլլայ, որ հեռաւոր ազգականներ կամ խնամակալ մը ունենայ, գոհ՝ աղէկ պայմաններով կարգուած լինելուն։ Բայց հոս ուրիշ խնդիր մ'ալ կը ծագի։

Մանկութենէն որբ ըլլալ՝ վատառողջ ծառէ բուսած ըլլալ ըսել է, քանի որ ծնողքն իրենց ծաղիկ հասակին մէջ մեռած են։ Անգլիական շատ ընտանեաց անկման պատճառը սա է որ՝ կրտսերները թէպէտ մեծ անուն ունին, բայց քսակնին պարապ ըլլալով՝ կ'աշխատին իրենց զինանշանները քսակնուն հետ հաշտեցնել եւ կ'ստիպուին որբ աղջիկներ կամ միա-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
4	17	13	102

ՈՒՐ. ակ. Պահք։

մօր աղջիկներ առնուլ եւ ասով իրենց նոր ընտանեաց մէջ տկար առողջութեան եւ ամլութեան վտանգները կը մտցնեն։

Կենաց խնդիրը զարմանալի է։ Երբ համբերութեամբ, աշխատութեամբ հազիւ կը յաջողիս խնդիր մը կարգադրել՝ ահա՛ նոր մը կը ծնի։ Կրնայ ըլլալ որ կինդ՝ սոսկալի արկածով մը որբ մնացած ըլլայ, օրինակի աղագաւ, կրակէ մը ազատ կամ երկաթուղիի մը արկածէ փրկուի։ Երբ իւր ծնողքը — թէեւ քաջառողջ — այրին կամ ջախջախուին։

Ասի անհաւատալի ենթադրութիւն մըն է, բայց անկարելի չէ։ Ինչպէս որ տրտռացող, չարասիրտ, նախանձոտ զոքանչ մը կրնայ ըլլալ, հրդեհի վտանգ մը կամ երկաթուղիի աղէտ մը կրնան պատահիլ։

Բոլոր այն բարի, բարեկիրթ, խելացի զոքանչները՝ որոնք իրենց փեսին երկրորդ մայր կ'ըլլան, և ընտանեաց երջանկութեան կը նպաստեն, իրենց փորձառութեամբ առտնին վէճերը կը հանդարտեցնեն անշահասէր խրատներով, թո՛ղ գրածներէս չվշտանան։ Ովսա՛ննա և փառք այս արարածներուն որ երկինքէն խրկուած են քու երջանկութիւնդ աւելցնելու համար։ Ես միւսներուն համար կ'ուզեմ խօսիլ միայն, որոնք թէեւ չար չեն, բայց վերջապէս կին են, ինչպէս որ մենք մարդ ենք՝ Ադամայ ցեղին յատուկ բոլոր թերութիւններով։

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
5	18	14	103

Շբ. բձ. Սրբոց որդւոց եւ թոռանց սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին՝ Արիստակիսի, Վրդանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի եւ Դանիէլի: Հր. Ծոմ վասն Եսթերայ:

Զօքանչներու լաւագոյնը քեզ պիտի նկատէ իբր օտար մը, իբր ոսոխ մը, իբր աղջկանը առեւանգիչն, և թէպէտ բարի՝ չպիտի աշխատի քեզ հեռացնել, այլ նախանձու վէճեր պիտի յարուցանէ. կնկանդ հետ քեզ դէմ դաւ չպիտի նենգէ, այլ ամէն օր տան մէջ, բաւական դառն լորձունք պիտի կլլէ լեարդը ուռեցնելու համար, եւ օր մը իւր բարոյական դալուկը բոյնիդ մթնոլորտին մէջ այնչափ դառն և լեղի հոտ մը տարածէ որ դուն ալ չպիտի զգաս զանոնք մեկնել եւ ներողամիտ ըլլալ: Այս լեղին սրտի ամենէն խորունկ եւ ամենէ փափուկ թելերէ արտադրըուած է.

Ամբողջ քսան. երեսուն տարի զաւակ մը սիրել, ցաւերով աշխարհ բերել, հեշտարար կաթ տալ, կաթոգին սիրով մեծցնել, այնչափ տարիներ միեւնոյն սեղանը մէկտեղ ուտել, հացը և արցունքը բաժնել, եւ ահա՛ օր մը յանկարծ որ և է մէկը՝ վասն զի տափառ կը կրէ և քթին տակն ալ զոյգ մը լիրբ ընչացքներ ունի, այս գանձը կը յափշտակէ անանկ մարդու մը ձեւով որ իբր թէ իր առնելիքը կ'առնայ: Այս հերիք չէ, աղջիկը, տան պահապան հըրեշտակը, ուղղակի այս պեխաւորին կը դիմէ եւ կը մեկնի անոր հետ լքելով այն տունը ուր մեծցած էր

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՁԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
6	19	15	104

† Կիր. բկ. Դ. զկնի Ծննդեան: Բարեկենդան պահոց Առաջաւորաց: Հս. Եօթանասներորդ կիւրակէ:

◉ Ի Ջուկն. ժ. 1. ր. 21: Տն. Հուբ:

◉ Լր. Լս. ժ. 2. ր. 34: Խոնաւ եւ անձրեւ:

իբր թէ կը հեռանայ պանդոկէ մը ուր մէկ գիշեր անցուցած է:

Իրաւունքը խօսինք: Ո՞վ կը համարձակի առաջին քարը նետել այս խեղճ կնկան, այս հէք մօր. ո՞վ կրնայ վռնտել զան երբ իբր ողորմութիւն կը խնդրէ որ աղջկան նոր տունը իր տան մօտերը ըլլայ եւ գայ ստէպ զինքը տեսնել:

Մարդս եսասէր է, ծնողասիրական զգացմունքը իր սրտին մէջ ա՛յնչափ զարգացած չէ, բայց հեռուանց անգամ կրնայ զգալ թէ ի՞նչպէս զօքանչին սիրտը կը տանջուի երբ կը տեսնէ որ աղջիկը իր բոյնէն կը հեռանայ:

Աղջկան մը ամուսնութիւնը բաղձացուած և սպասուած դէպք մ'է, բայց ծննդաբերութեան պէս օրհնութիւն մ'է սոսկալի ցաւերով: Ընտրեալ բնութիւնները կ'զգան այս ցաւերը բայց չեն ուզեր յայտնել, իրենց շուրջը գտնուողները չվշտացնելու համար. իսկ ընդհակառակն ուրիշները այս լեղիին ամէն մէկ շիթը զոր կը կլլեն՝ ի վաղուց մտածուած վրէժխնդրութեան կը փոխեն, և երեւան կը հանեն անանկ մէկ միջոցին որ մտքէդ անգամ չանցնիր:

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
7	20	16	105

ԲՇ. գձ. Ա. օր պահոց Առաջաւորաց։ Ցայսմ. Մենեկան 30 օր։ Տճ. ճէմրէի էվվէլ պէ հավա, որ է օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու յօդս։

Ենթադրենք թէ շատ բարի և համբերատար մէկն ես, լաւատես փիլիսոփայ մ'ես և ականջ չես տար մեղրի գոյն ունեցող բայց դառն խօսքերու որոնք առջեւդ կը գլտորին, խաւարծիլով (ռավէնտ) շաքարիկներուն շնորհակալութիւն կը յայտնես. վերջապէս որչափ սլաքներ նետուին վրադ՝ կը փթանան. բայց օր մը համբերութիւն, բարեսրտութիւն, փիլիսոփայութիւն, ամէն բան կրողին կուտաս եւ բարկութիւնդ որ շատոնց ի վեր զսպուած է, յանկարծ ճաթելով կնկանդ աչքերուն մէջ կը նայիս և կ'ստիպուիս ըսելու.

— Վերջապէս, տիկի՛ն, ա՛լ պէտք է լմցնել, կամ ես, կամ մայրդ։

Բոլոր եւրոպական լեզուներու մէջ առածները, պուէտներու զաւեշտները, թատերերգակ հեղինակներու կծու կատակները միշտ կը համաձայնին փեսաներուն գթալ և զոքանչները քարկոծել. ասկից կը հետեւի թէ դարերու փորձառութեամբ ապացուցուած է թէ բարի զոքանչները շատ հազուագիւտ են և թէ ամուսնութեան մէջ զոքանչը ամէնէ վտանգաւոր դէպքը և բոլոր դժբաղդութեան պատճառն է։

Այս գրածներէս հետեւեալ երկու եզրակացութիւնները կը հանենք.

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
8	21	17	106

ԳՇ. գկ. Բ. օր պահոց Առաջաւորաց։ ՑՃ. Երկուց Թէոդորոսաց վկայից։

Ա. — Կարգուելէ առաջ պէտք ենք ուշի ուշով մեր ապառնի զոքանչին բնաւորութիւնը ուսումնասիրել և աշխատիլ իմանալու համար թէ անոր վրայ ի՞նչ պիտի գտնենք, հրեշտա՞կ մը թէ ճիւաղ մը, թշնամուհի՞ մը թէ բարեկամուհի մը։

Բ. — Մեր հոգեբանական քննութեան արդիւնքը ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք ենք բացորոշ կերպիւ յայտնել թէ չենք ուզեր ո՛չ հարսին ընտանեաց մէջ ապրիլ, եւ ո՛չ զոքանչը մեր յարկին տակ ընդունիլ։ Եթէ մեր սրտին ընտրեալը իրօք զմեզ կը սիրէ, այս մեր որոշումը շատ իրաւացի պիտի գտնէ եւ պիտի օգնէ յաղթելու՝ եթէ հարկ ըլլայ պայքար մղել։

Բնա՛ւ մի համոզուիր, պահանջմունքէդ մաս մը ետ մի՛ քաշուիր: Քաջ գիտցիր որ ասով թէ քու երջանկութիւնդ կ'ապահովես, թէ կնոջդ և թէ ամբողջ ընտանեացդ։

Փեսին եւ զոքանչին մէջտեղը պէտք է ըլլայ սէր, յարգանք, իրարու բարեկամական զգացմանց հոսանք մը, բայց հեռուանց, շատ հեռուանց որ կայծերը չը բռնկին, ցնցիւններ չարտադրուին, և կայծակն ալ չիյնայ։

Սէր, այո՛. մտերմութիւն, ո՛չ:

Յարգանք, այո. անկէ աւելի ոչինչ։

Թարգ. Գ. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ *ՄՈՆԹԷԿԱՑՑԱ*

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	ՏՃ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
9	**22**	**18**	**107**

ԴՇ. դձ. Գ. օր պահոց Առաջաւորաց։

ՊԶՏԻԿ ԱՂԱԽԻՆԸ

Պզտըտիկ, նիհար, չիկագոյն, գեգլաղգեաց, անուշ և անբան խոշոր աչուըներով աղջիկ մըն էր, որ ամառը ագարակէն թարմ հաւկիթ եւ կաթ կը տանէր դղեակ։ Խոհանոց մտնելով՝ կ՚ըսէր. «Ահաւասիկ», և դրան մօտ կը կենար սպասելով որ ըսեն. «Շատ աղէկ». գիտելով խոհանոցին սաներն որոնց պղինձը կը փայլէր արեւին, մատները գալարելով իր բամբակէ գոգնոցին վրայ, զարհուրած։ Խոհարարը սպիտակ հագուստներ հագած ու ծանրադէմ, իրեն կ՚երեւար իբր տարօրինակ անձ մը, գրեթէ երեւակայական ու հեռաւոր, թէպէտ և հոն ըլլար։ Այս փոքրիկ աղջիկը ագարակին մէջ աշխատող մէկու մը զաւակն էր՝ որուն մայրը մեռած էր։ Շատ քիչեր գիտէին որ Ժէրմէն կ՚անուանէր, որովհետեւ միշտ կը տեսնէին զանի ճպոտ մը ձեռքը, որ սագերու խումբ մը կը տանէր, փուշերով եզերեալ փողոցներու մէջ, և «Ճպոտաւոր աղջիկը» կը կոչէին զանի։

Հյց ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	ՏՃ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
10	**23**	**19**	**108**

ԵՇ. դկ. Դ. օր պահոց Առաջաւորաց։ ՅՆ*. Ղարալամպոսի քահանային։

Սագերը շատ չար էին իրեն նկատմամբ, մանաւանդ անոնցմէ մէկը, ամենէն խոշորը։ Ինք կը փափաքէր ոչխարներու հովուհի ըլլալ. վասն զի ոչխարները հլու են և կարելի է անոնց հետ ցատկռտել։ Բայց ինքը շատ պզտիկ էր։ Յառաջիկային գուցէ իրականանար իր երազը։

Ծաղկազարդին ութը տարու պիտի ըլլար։

Անգամ մը խոհարարը ըսաւ անոր.

— Ճաշի մարդ կայ, հոս կեցիր, ինծի պիտի օգնես։

Պզտիկը ինքզինքը շատ հպարտ զգաց, հասկցաւ որ կեանքի մէջ կը մտնէր։ Խոհանոցին մէջ, ուր ճաշեց, գինի խմցուցին իրեն. առաջին անգամն էր որ «կարմիր ջուր» կը խմէր, ինչպէս կ՚ըսէր ինք։ Դէմքը ծամածռեց ու տեղը դրաւ գաւաթը. բայց խոհարարն՝ որ իր ծանր կերպարանքին տակ զուարթ մարդ մըն էր, ստիպեց զանի որ երկու երեք անգամ ալ խմէ, խնդալու համար։ Պզտիկ աղջիկը գինովցաւ. կը խօսէր ու կը խօսէր։ Կը պատմէր իր պզտիկ արկածները, և կ՚ըսէր թէ սագերը երբեմն սաստիկ կը խածնէին իր մերկ սրունքները։ Նո-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԼՄ
11	24	20	109

ՈՒՐ. աճ. Ե. օր պահոց Առաջաւորաց։ ՅՃ*։ Վլասայ եպիսկոպոսին։ Լs. Մատաթիայ առաքելոյն։

րէն գինի խմցուց խոհարարը․ գլուխը դառնալ սկսաւ պզտիկին․ պարտաւորեցաւ պառկիլ խոհանոցին մէջ, երկու աթոռներու վրայ, նիհար բազուկները վար կախած։ «Խե՛նթ» ըսաւ խոհարարը։ Պզտիկ աղջկան դէմքը տժգոյն էր և աչուըները սեւեռուն, կը տանջուէր ու կը հեծէր, բան մը չհասկնալով։

Լիւսիէն, Պառոնուհւոյն որդին, տասը տարու պզտիկ մը, անկից անցաւ և տեսնելով այս պզտիկը որ հիւանդ պառկած էր, սաստիկ կսմթեց անոր խորտուփորթ ու կարմիր բազուկներէն մին։ Աղջիկը ճիչ մը արձակեց ու նայեցաւ։ Տղան կապոյտ թաւիշէ զգեստ մը հագած ու տանթելէ փողկապ մը դրած էր, որու վրայ կը ծածանէին խարտեաշ մազերուն խոպոպիքներն․ Ժէրմէն ժպտեցաւ, երկու երեք անգամ խոնարհեց գլուխն ի նշան հաւանութեան․ յիշեց իր սագերն որոնք այնքան չար էին բայց ոչ այնչափ սիրուն, ու իր բզքտած թեղանիքները մինչեւ ուսը վեր առնելով երկարօրէն փայփայեց հաճոյքով կսմթուած տեղն։

Ժամանակ մը վերջը պառոնուհին հոգ տա-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԼՄ
12	25	21	110

Շբ. աւկ. Սրբոյն Սարգսի զօրավարին եւ որդւոյ նորա Մարտիրոսին, եւ չորեքտասան զինուորացն։

նիլ սկաւ պզտիկ աղջկան վրայ։ Երբ որոշուեցաւ որ Բարիզ տանին զանի պզտիկ սենեկապանուհի մը ընելու համար, Ժէրմէն շատ գոհ եղաւ Լիւսիէնի պատճառով ու տխրեցաւ իր սագերուն պատճառով։ Վերջին անգամ արածելու տարաւ զանոնք․ կը խօսէր անոնց հետ.

— Ահա՛ ես Փարիզ կ'երթամ, և դուք չէք կրնար երթալ։

Ճամբուն եզերքը նստաւ փշալից ճիւղերուն մէջտեղ որոնք զանի կը կճէին, թողլով որ ուզածնին ընեն, դիտելով մարգագետինները, արօր քշող երկրագործները ու դաշտին մէջտեղ կանգնող չեղ ու սրածայր կաղամախիները, և վարը, ընդարձակ հորիզոնը։ Հրաժեշտ կուտար անգիտակցաբար։ Ցանկապատին ետին ջրհորէ մը ջուր խմեց։ Ծիւղի մը տակ սոխակի մը բոյն գտաւ առջի տարուընէ մնացած, չոր, պարապ բոյն մը, ու տարաւ զանի իբր յիշատակ։ Իրարու ետեւէ չոյեց սագերը, մտածեց թէ շատ սիրուն բան մը պիտի ըլլար սագ մը որ կապոյտ թաւիշէ զգեստ հագնէր ու տանթելէ փողկապ

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
13	26	22	111

† ԿԻՐ. բ՛ձ. Ե. զկնի Ծննդեան։

☾ Վչ. քռ. ժ. 2. ր. 14։ Ձիւնախառն անձրեւ։

մը կրէր, ու գորովանօք պագաւ այս սագերուն ամենէն մեծին վիզն՝ այն որ շատ չար էր։

Փարիզի մէջ պզտիկ Ժէրմէն ապրեցաւ պատուհանի մը որմածակին մէջ, նախասենեկին քովը, Թաշկինակներու վրայ տառեր բանելով, ջնջանները կարկտելով։ Կարել սորվեցուցած էին իրեն, բայց կարդալ չէին սորվեցուցած. Ժէրմէնի վիճակն ունեցող աղջիկներու համար կարդալ գիտնալը փրկարար չէ, կարդալը մտածում կը բերէ, եւ, անգամ մը որ մտածէ, այնքան լաւ չի կարկտեր շապիկները. Ծառաները քիչ կը յարգէին զանի, վասն զի լռակեաց էր, եւ հնազանդ ու անձնուէր իր տիրուհւոյն։

Միայն կիրակի օրերը դուրս կ՚ելլէր եկեղեցի երթալու համար, շատ բարեպաշտ կ՚երեւէր, առանց գիտնալու։ Ամէն իրիկուն կ՚ըսէր. «Հայր մեր որ յերկինս ես»։

Փարիզի մէջ, մինակ այն փողոցը կը ճանչնար, որ կը գտնուէր պատուհանին առջեւ. ո՛չ ոք երբէք աւելի առանձին եղած էր։ Սակայն տըխուր էր ինքը։ Երբեմն կը տեսնէր իր դեռատի

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
14	27	23	112

† ԲՇ. բկ. Տեառնընդառաջ. Յն*. Թէոդորոսի զօրավարին. Ա. Նիրհան 30 օր։ Տն. ճէմրէի սանի պէ ապ. Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի ջուրն.

տէրն, ա՛յնքան հպարտ, ա՛յնքան վայելչօրէն հագուած։ Երբ կը մտնէր այն սենեակն ուր պզտիկ աղջիկը բոլոր մարմնովը կը դողար, առանց գլուխը վերցնելով, միշտ կարելով. կապերը փութացնելով, մատները ասղնտելով։

Օր մը, յանկարծ Լիւսիէն ըսաւ անոր. «Եկո՛ւ խաղանք»։ Ժէրմէն կանգնեցաւ, ապշահար, բերանաբաց, իբր հրաշքի մը առջեւ. ոսկեծիր սեւ Թաւիշէ բաճկոն մը հագած էր այն օրը։ Խաղացին։ Լիւսիէն դարձած աթոռի մը վրայ նստած էր դէպ յառաջ, ու Ժէրմէն, իբր ձի կը քաշէր զանի։ Արդէն ծանր էր տղան. տակաւին շատ տկար էր պզտիկ աղջիկը, որ կը հեւար, շնչահեղձ. որպէս զի Ժէրմէն աւելի շուտ քալէ, տղան բռունցքի հարուածներ կու տար անոր կռնակին, «Աստուա՛ծ իմ. Աստուա՛ծ իմ» կը կրկնէր յափշտակութեամբ մը։ Լիւսիէն ըսաւ. «Խարազան մը պէտք է ինծի». պզտիկ աղջիկը խոհանոց վազեց ու շատ խոշոր խարազան մը բերաւ, զոր կը գործածէին հագուստներու փոշին վար տալու։ Լիւսիէն գոր-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻՒՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
15	28	24	113

ԳՇ. գձ. Սրբոց Ատովմանց զօրավարաց եւ Սուքիասեանց վկայիցն։

ծածեց զանի․ ինք արդէն ուժով էր։ Տղան կը խարազանէր, պզտիկ աղջիկը կը վազէր, կ՚ըսէր․ «Ա՜հ, պարո՛ն, պարո՛ն,» եւ ուրախութենէն կուլար, չարչարուելով։

Իրիկունը, խոհանոցին մէջ, ծառաներուն հետ ընթրելէն ետքը, տակաւին սեղանին քով նստած, Ժէրմէն մեղմիւ գոցեց աչքերն․ Ժըպտեցաւ, ու լսեցին անոր մրմնջելը․ «Ի՜նչ աղուոր էր»։

Խոհարարն ըսաւ անոր․ «Շատակե՛ր»։

Օր մը, Լիւսիէն շիշ մը Սպանիոյ գինի գողցաւ դարակէն։ Այն ատեն, Լիւսիէն կը ծխէր գաղտնի սենեակներու անկիւններուն մէջ։ Հարցափորձեցին զայն. պատասխանեց․ «Տեսայ Ժէրմէնը որ շիշ մը կը տանէր»։ Պառօնուհին բերել տուաւ պզտիկ աղախինը․ «Դո՛ւն գողցար շիշը»։ Լիւսիէն ընդմիջեց․ «Ի՛նքը»․ Ժէրմէն ըսաւ․ «Ես գողցայ»։ Պառօնուհին ապտակ մը տուաւ Ժէրմէնին․ «Աղէկ եղաւ» ըսաւ Լիւսիէն։ «Այո», ըսաւ Ժէրմէն, «շատ աղէկ եղաւ»։

Տարիներ անցան, աղախինը միշտ բարակ, նիհար, պըտըլիկ էր։ Տգե՛ղ, այո՛։ Աչքերուն

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՋԻՒՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
16	1	25	114

ԴՇ. գկ. Պահք. Լs. Mars.

վրայ, քթին վրայ, ճակտին վրայ կարմիր բիծեր կային։ Իր մեծ աչուըները, բարի ու տարտամ նայուածքով, գառնուկի աչուըներուն կը նմանէին։ Սեւ, նեղ պարեգօտ մը կը հագնէր, որ չփչփտակ ուսէն կ՚իյնար ծունկերը․ գօտին միայն կը ցուցնէր մէջքին ձեւը։

Լիւսիէն ալ մեծցեր էր, երիտասարդ մ՚էր հիմակ։ Իրիկուն մը ըսաւ Ժէրմէնին․

— Մայրիկը չուզեր որ դրան բանալին ինծի տան։ Ստիպուած եմ զանգակը զարնել, կը նշմարեն թէ ուշ կը դառնամ ու կը յանդիմանեն զիս։ Ինծի մտիկ ըրէ․ մի՛ պառկիր․ ես ձեռքս իրարու կը զարնեմ և դուն կուգաս կը բանաս դուռը՝ առանց չչուկի։

Զմեռ էր. Ժէրմէն երբեմն մինչեւ առտու անքուն կը մնար, առանց կրակի սենեկի մը մէջ՝ նշանին սպասելով ակնդէտ։ Յետոյ վար կ՚իջնէր պզտիկ լամպար մը ձեռքը։ Երբեմն ձիւն եկած կ՚ըլլար․ բակէն անցնելու էր․ աղմուկ չըհանելու համար կօշիկները չէր հագներ, բոպիկ կը քալէր ձիւնին մէջ։ Գամին կը պատէր զանի ու ակռաները կը կափկափէր․ հարբուխ մը եկաւ որ ալ չհեռացաւ վրայէն․ կը բանար դուռը

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Լատ. ՄԱՐՏ Տճ. ՋԻԼՀԻՃՃԷ ԳԱՍԸՄ
17 2 26 115

ՀՇ. դձ. Սրբոց Ոսկեանց քահանայից ։

քաշելով խոշոր ձող մը որ իր ձեռքերը կը սառեցնէր ։

— Լիւսիէ՛ն, կ՚ըսէր, միշտ կ՚սպասեցնես զիս, ցուրտ է կը սառիմ։ Ասկէ ետքը բակին մէջ կ՚սպասեմ։

Եւ անանկ ըրաւ։ Գիշեր մը Լիւսիէն տուն դարձած ատեն գինով էր, կանաչ ու վարդագոյն զգեստին մէջ. «Մինինիկ զգեստ մը»։

— Օ՜հ, ըսաւ Ժէրմէն կանթեղը վերցնելով։

Միասին վեր ելան խոհանոցին սանդուխէն. Լիւսիէն պատին կը զարնուէր ու այն ատեն ընդհանրացած օբերէթի մը սա յանկերգը մըրմռալով.

Օր մը դեռատի բոլոնուհի մը անցնելով Մէօտօնէն

Եւ մնացեալը աղջիկը մտիկ կ՚ընէր սքանչանալով։ Ոտքը գայթեցաւ, ինքզինքը բռնելով գլուխը ետին դարձուց. Ժէրմէնին երեսը նայեցաւ։ Ինքը գինով էր. կին մ՚էր անիկա։ Բէ՜հ, բռնեց անոր մէջքէն ու մէկէն ի մէկ համբուրեց անոր շուրթերն։ Աղջիկը բոլոր մարմնովը սարսռաց, թռչունի մը պէս, որ կը թոթուէ իր փետուրները, ու նուաղած ինկաւ սանդուղին

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ Լատ. ՄԱՐՏ Տճ. ՋԻԼՀԻՃՃԷ ԳԱՍԸՄ
18 3 27 116

ՈՒՐ. դկ. Պահք ։

աստիճաններուն վրայ, լամբարին հետ որ կտոր կտոր եղաւ։

— Կրողը տանի սա խենթը, գոչեց Լիւսիէն, որ խոյս տուաւ՝ վախնալով որ աղմուկը ամէնքը չարթնցնէ։

Ժէրմէն ա՛լ չաշխատեցաւ պատուհանին որմածակին մէջ։ Սովորութիւն ըրաւ առտուընէ սկսեալ նստիլ խոհանոցին սանդուղին մէջտեղը աստիճանին վրայ և հոն կար կարել։ Ծառաները ծաղրեցին զանի. թողուց որ ուզածնին ըսեն։ Տարօրինակ եղած էր Ժէրմէն։ Բան մը բորբոքած էր իր անուշ, նուաղ, տարտամ աչուըներուն մէջ. կարած ատենը ցած ձայնով մը եղանակ մը կ՚երգէր, երկար ատեն, միշտ միեւնոյնը. «Օր մը Մէօտօնէն անցնելով գեղեցիկ բոլոնուհի մը...»։ Երբեմն շատ զուարթութեամբ կ՚երգէր ասի, շատ արագ. երբեմն ալ շատ ծանր, խորին մեղկութեամբ, վանկերը զատելով, խազերը երկարելով։ Երգչուհին այն պահուն անհուն տխրութիւն մը կ՚ունենար երբ «Դեռատի բոլոնուհի մը ըսաւ ինծ՝ երիտասարդ, ներողութիւն» տողը կ՚երգէր։ Ցանկարծ կ՚սկսէր արտասուել. շատ երջանիկ կ՚զգար ինքզինքը,

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
19	4	28	117

Շբ. աճ. Սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի հայրապետին մերոյ։

Լիւսիէնին խելքը գլուխը գալ սկսաւ։ Զանի ամուսնացնելու խօսք եղաւ՝ Օրիորդը հարուստ և սիրուն էր։ Սիրահարեցաւ անոր հետ՝

— Շո՛ւտ ամուսնացուցէք մեզի, ըսաւ։

Ամուսնացուցին զանոնք։ Ժէրմէն՝ Նորապսակներուն ծառայութեան յատկացուեցաւ։ Ինք խնդրած էր այս շնորհը։

Հարսանեաց օրը, առտուընէ սկսեալ, ամուսնական յարկին մէջն էր. կ'երթար, կուգար, կը վազէր, կը տեղաւորէր կարասիները, թաղարներուն մէջ կը տեղաւորէր ծաղիկները, կը ժպտէր, կ'ըսէր. Հոս շատ աղուոր է։ Ու այսչափ գոհ եղած չէր երբեք։

Հարսնիքին գիշերը կը պարէին. Ինքն ալ սկսաւ պարել՝ չրջապարի եղանակի մը վրայ երգելով. «Օր մը Մէօտոնէն անցնելով»։ Կէս գիշերին մօտ օգնեց հարսին որ հանուի։ Սենեակը մութ գոյն օթոցներով պատած, հազիւ լուսաւորուած, խորհրդաւոր ու սիրուն էր։ «Ի՛նչ աղուոր էք» ըսաւ հարսին, կրակը հրահրեց, խնամով չոկեց ամուսնական անկողնոյն երկու սնարները, գաղտնաբար համբուրեց եղերքին աւելի մօտ գտնուող սնարը, ու ժպտելով ըսաւ

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
20	5	29	118

† ԿԻՐ. ակ. Զ. զկնի Ծննդեան։ Լ. Բուն բարեկենդան։

Լիւսիէնին որ ներս կը մտնէր։

— Գիշեր բարի, պարոն Լիւսիէն։

Ժամ մը ետքը դուրս ելաւ տունէն։ Արագ արագ կը քալէր առջեւը ելած ճամբէն. փողոցներուն մէջ ոչ ոք կար. անձրեւ եկած էր. շատ ցած, շատ մթին երկինքին վրայ՝ տեղ տեղ յանկարծական բացուածքներ կ'երեւային լուսազարդ։ Լապտերներուն լոյսը կը սահէր թաց քարայատակին վրայէն։ Տուներուն երկայնութեամբը կ'երթար. շատ զուարթ էր։ Քալած ատենը կ'երգէր։ Մէկ ժամէն աւելի քալեց։ Անուշ ու միակերպ աղմուկ մը լսեց. գետակի մը կարկաչն էր։ Բօն-Նէօֆի վրայ հասաւ որուն մէջտեղը կանգ առաւ. չուրջը նայեցաւ, տեսաւ որ առանձին էր, ու սկսաւ ցած ձայնով խօսիլ։

Իր ըսածը աղօթք մըն էր. «Հայր մեր որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի անուն քո...»։ Երբեմն աղօթքը կ'ընդհատէր երգը վերսկսելու համար. կամուրջին ծնօտին վրայ ելաւ. «Օր մը Մէօտոնէն անցնելով»։ Ջուրին նայեցաւ, հանեց գոգնոցը, քաշեց անոր ժապաւէնը «Դեռատի բոլոնուհի մը»։ Չրջազգեստը պլլեց իր պզտիկ նիհար սրունքներուն չուրջը, ժապաւէ-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ԶԻԼՀԻՃՃԷ	ԳԱՍԸՄ
21	6	30	119

ԲՇ. բձ. Սրբոցն Մարկոսի եպիսկոպոսին, Պիոնի քահանային, Կիւրղի եւ Բենիամինի սարկաւագացն, եւ սրբոց վկայիցն՝ Աբդլմսեհի, Որմզդանայ եւ Սայենի ։ ՅՆ. Տիմոթէոսի եւ Եւստաթէոսի ճգնաւորացն։ Տճ. Ճէմրէի սալիս ճիւղ թիւրապ. Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի հողն։

☽ Ծն. Լս. ժ. 6. ր. 24։ Հողմախառն մրրիկ։

Նովը կապեց զանի, իբր թէ վախնար որ վարէն մէկը չտեսնայ իր սրունքները. «Ըսաւ ինձ. երիտասարդ, Ներողութիւն... Ներողութիւն... Հայր մեր որ յերկինս ես, Ներողութիւն...»։ Անհետ եղաւ ջուրին մէջ, այդ տեղ երկնային բացուած մը ցոլացնելով։ Կապոյտ էր եւ լուսազարդ։

ՔԱԹԻՒԼ ՄԱՆՏԷՍ

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀ ՄԸ

Գիտունները բանաստեղծ եղած են միշտ, և իրենց ուզածին պէս կազմուած աշխարհ մը երազած են։ Եւ այս բանը շատ օգտակար եղած է գիտութեան յառաջդիմութեան, որովհետեւ ամենէն երեւակայական գիւտերն իսկ՝ իրագործելի գիւտերուն նախաշաւիղներն են։

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
22	7	1	120

ԳՇ. բկ. Սրբոց Ղեւոնդեանց քահանայից։ Լ. Թովմայի Ագուլի-նացւոյն։ Հր. վէ Ադար 29 օր։ Տճ. Մուհարրէմ եւ Տարեմուտ 1323 թուին Հիճրէթի։

Օրինակի համար. ամերիկացի գիտուն մը, Պ. Թէսլա, նոր բնագիտական աշխարհ մը վերաշինել կ'երազէ մարդուս տրամադրութեան տակ եղած ոյժերուն լաւագոյն գործածութիւն մը տալով։ Ահա՛ արեգակը. չրաւե՞ր միթէ որքան ատեն որ անօգուտ թողուցինք մեզի ղրկած ահագին քանակութեամբ ոյժը որ աշխատելու յարմարելու պատրաստ վիճակի մէջ է։ Արդի դրութեամբ հանքածուխ վառելը զայն գրեթէ պարապ տեղը այրել ըսել է։ Հովը, քամին որ կը փչեն, գետերը՝ հեղեղները կը վազեն՝ ամենափոքր օգուտ մը իսկ քաղել չեն տար մեզի։

Պ. Թէսլա նոր մարդկութիւն մը կ'երեւակայէ ուր բնութեան բոլոր ոյժերը նոր հանգստաւէտութիւն մը պիտի աւելցնեն. Եւ ելեքտրականութիւնն է որ իբր գլխաւոր գործիչ պիտի ծառայէ իրեն։

ՄՈԳԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔ ՄԸ

Երբ իրարու մօտ դրուած ելեքտրականութեան լաւ հաղորդիչ երկու մարմիններու միջեւ կայծ մը պայթի, այդ կայծը մէկ անգամէն ելեքտրականութիւնը չառներ մէկ հաղորդիչէն միւսը տանիր, հա-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ՑԱՍԸՄ
23	**8**	**2**	**121**

ԴՇ. գձ. Պահք։ ՅՆ*. Գլխատումն Յովհաննու կարապետին։ Լ. Օր մոլորոց։

պա փոփոխական ընթացքով մէկէն միւսը կ'երթայ ամենամեծ արագութեամբ փոխելով իր ուղղութիւնը՝ մինչեւ որ ելեքտրական ճգտումները հաւասարին երկու հաղորդիչներուն վրայ ալ, ինչպէս կ'ըլլայ երբ երկու անհաւասար բարձրութեամբ ջուր պարունակող երկու ամաններ իրարու հետ յարաբերութեան դնենք, այսինքն կարգ մը ճօճումներէ ետքը։

Ելեքտրական կայծը ճօճում մըն է ուրեմն, կամ աւելի լաւ է ըսել ելեքտրական թրթռացում մըն է։ Այս թրթռացումը իր արտադրուած միջավայրին մէջ, օրինակի համար օդին մէջ, կը տարածուի նման աւազանի մը երեսը կազմուած ջրի բոլորակ ալիքներուն որոնք յառաջ կուգան երբ մէջը քար մը նետենք, նման վերջապէս ձայնի, լոյսի յառաջացումին։ Ելեքտրական ճօճումներուն այս յատկութիւնը առաջին անգամ դիտած է գերման երիտասարդ գիտուն մը՝ Հէնրի Հէրց, բայց իր կիրարկած ելեքտրական զօրութիւնները շատ տկար էին։ Պ. Թէսլա նոյնասեռ ճօճումներ արտադրեց չափազանց սաստկութիւն ունեցող։ Գործիք մը հնարեց որ ելեքտրականութիւն չարտադրեր թէեւ, սակայն բարդերու կամ ելեքտրածնիչ մեքենաներու յառաջ բերած հոսանքը կը ձեւափոխէ։ Ինչպէս Բնագիտութեան մէջ կը սորվինք, ելեքփրական հոսանքին քանակութիւնը երկու ար-

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ՑԱՍԸՄ
24	**9**	**3**	**122**

† ԵՇ. գկ. Սրբոց Վարդանանց զօրավարաց, հազար երեսուն եւ վեց վկայիցն։ Յիշատակ մեռելոց։

տադրիչներէ բաղկացած է. հոսանքին ճգտումը եւ անոր զօրութիւնը։ Ռումքորֆի կարժառը բաւական սաստիկ բայց տկար ճգտում ունեցող հոսանք մը կը փոխէ զօրաւոր ճգտումով և քիչ սաստկութիւն ունեցող հոսանքի մը։ Պ. Թէսլա առաւ առաջին կարժառ մը և խտացուցիչ մը՝ յառաջ բերելու համար ճօճական հոսում մը ելեքտրականութեան որու ճգտումը արդէն իսկ զօրաւոր է. յետոյ երկրորդ կարժառի մը միջոցաւ ա՛լ աւելի բարձր աստիճան մը տուաւ անոր ճգտումին, այնպէս որ երկու բեւեռներուն միջեւ՝ որոնք կազմուած են գունտէ մը և ոլորած թելէ մը, ճգտումին տարբերութիւնը քանի մը միլիոն վոլդ է։ Այս թիւին վրայ գաղափար մը տալու համար աւելցնենք թէ սովորական լապտերներուն լուսաւորումին համար պէտք եղած ճգտումը 110 վոլդը չանցնիր։ Պ. Թէսլաի ալ փնտռածը այս ահագին ճգտումով կայծերն են որոնք ամենազօրաւոր ճօճական հոսումներ կը ձեւացնեն։

Բարդերուն արտադրած զօրութիւնը այս կերպով տարբեր ձեւ մը կ'առնէ որու ստացած նոր յատկութիւններէ մին է օդին մէջ փոխադրուիլ առանց հաղորդիչ թելի օգնութեան։ Եթէ կարելի ըլլար նոյն ճգտումը ունեցող շարունակական հոսանք մը արտադրել, զայն փոխադրելու համար ահագին հաղորդիչներ

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
25	10	4	123

ՈՒՐ. դձ. Գանք: ՅՆ*. Գրիգորի Աստուածաբանին:

պէտք պիտի ըլլային: Մարդ կը սոսկայ մտածել գործածումին վրայ այս հոսանքներուն որոնք կարող են մարդ մը չանթահար սպաննելու, ինչպէս, սովորաբար գործածութեան մէջ եղող փոփոխական հոսանքները որոնք երկվայրկեանի մը մէջ 40 անգամ կը փոխեն ուղղութիւննին: Սակայն տարօրինակ բան, Պ. Թէսլաի արտադրած փոփոխական ամեհի հոսանքները ամէնափոքր վնաս մը իսկ չեն տար: Ընկալուչ գործիքին մէջ մէկ մէգր երկայնութեամբ ելեքտրական կայծ մը յառաջ կը բերեն, և մարդուն մարմինին մէջէն կ՚անցնեն՝ ինչպէս պարզ հաղորդիչ թելէ մը՝ առանց զգալի ըլլալու: Բաւական յանդուգն ըլլալու էր Պ. Թէսլա առաջին անգամ այդ փորձը կատարելու համար. սակայն ի՜նչ ծափերով վարձատրուեցաւ հանդիսատեսներէն երբ մէկ ձեռքը ժէսլէրի խողովակ մը բռնած ելեքտրական հոսանքին մէջ մտաւ և ձեռքի խողովակը լուսաւորեցաւ: Այս տարօրինակ երեւոյթը կարելի է սապէս բացատրել. հոսանքներու ձգտումը կրնայ քանի մը միլիոն վոլդի հասնիլ և նորէն չվնասել եթէ մէկ երկվայրկեանի մէջ հարիւր հազար փոփոխութիւն կատարուի անոր ուղղութեան մէջ, որով անցած մարմինին մէջը թափանցելու ժամանակ չունենալով մակերեսէն կը սահի կ՚երթայ:

Ահա՛ այս է Պ. Թէսլաի չինած գործիքը որ իբր հիմ կը ծառայէ կատարուած փորձերուն մէջ: Այդ

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
26	11	5	124

ՇԲ. դկ. Կոստանդնուպոլսոյ Ս. Ժողովոյն հարիւր յիսուն հայրապետացն: Տն. Էվվէլի պէրտ իւլ աճիւզ, որ է սկիզբն ցրտոյն պառաւանց, որ տեւէ եօթն տիւ եւ ութ գիշեր: Հիւսիւն Քուրբունասր:

փորձերէն մէկ քանին մեծ արձագանք տուած են գիտական աշխարհին մէջ և ելեքտրական գիտութեան կատարած ահագին յառաջդիմութիւններուն մեծապէս օգնած:

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԲԱՑՑ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

Պ. Թէսլաի փորձերը տեսնող մը հրաշքներու աշխարհին մէջ պիտի կարծէ ինքզինքը: Ելեքտրական լապտերներ որոնք ինքնիրեննին կը վառին, ժէսլէրի խողովակներ ինքնաբերաբար կը լուսաւորուին, իրարմէ անջատ կարգ մը կարժառներու բեւեռներուն միջև ելեքտրական կ…ծերու եւ պայթիւններու շարք մը յառաջ կուգայ:

Աչքոմնիդ կը փնտռէք այս երեւոյթները յառաջ բերող ոյժին խորհրդաւոր աղբիւրը. քովի սրահին մէջ կամ աւելի հեռուն է ան. անոր արտադրած հոսանքը պէտք չունի հաղորդիչ թելի կամ ուրիշ բանի, օդին մէջէն կ՚անցնի ան ձայնին պէս, կը թափանցէ պատերէն ու տախտակորմերէն ներս:

Հոս յիշենք քանի մը փորձերը, զորս Պ. Թէսլա կատարեց հանդիսականներու ներկայութեանը:

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
27	12	6	125

† ԿԻՐ. դկ. Ա. Կիր. Քառասնորդաց ։ Բուն բարեկենդան։ Յն. Նեւս Բուն Բարեկենդան ։

« Ելեկտրական զօրութիւնը կը փոխանցուի երկրի վրայ առանց հաղորդիչ թելի »։ Օդին մէջէն կը ճամբորդեն Հէրձի կամ Թէսլաի ելեկտրական ճօճումները. ի՞նչպէս հաւաքելու է զանոնք, ի՞նչ միջոցաւ զգալի ընելու է անոնց գոյութիւնը ։ — Հաղորդիչ կարժառով մը որ գործիքին վրայ « յարուած » ըլլայ, որպէս զի անոր հետ թրթռայ, ապա թէ ոչ ուրիշ աւելի կամ քիչ ոյժգին հոսանքներու հարուածին ներքեւ անզգայ կը մնայ։ Պ. Թէսլա գետինը կը դնէ ուղղահայեաց դիրքի մէջ ընկալուչ կարժառը որ լարուած է հեռուն գտնուող գործիքի ճօճումներուն վրայ. կարժառը հաղորդիչ թելերով հաղորդակցութեան մէջ է ելեկտրական լապտերի մը հետ. երբ գործիքը բանիլ կ'սկսի, լապտերը կը վառի։

Մետաղեայ խոշոր գունտ մը կ'առնեն իբր ընդունարան, երբ ելեկտրական ձգտումը իր բարձրագոյն աստիճանին կը հասնի՝ հոսումը կ'սկսի խլացուցիչ աղմուկով մը եւ 7 մեդր հեռուն գտնուած կարժառի մը կը բաղխի։ Հողը ինքնին կ'ելեկտրականայ եւ 100 մէդր հեռուն գտնուող ջրի աւազանէ մը կարելի է 3 սանդիմէդր երկայնութեամբ կայծեր հանել։

ՀՐԱՇԱԼԻ ԿԻՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Պ. Թէսլաի գործիքը ամէնէն աւելի կը յարմարի

Հյց. ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	
28	13	7	126

ԲՇ. տձ. Ա. օր Մեծ Պահոց ։

☽ Առ. քռ. ժ. 21. ր. 24. Պայծառ եւ ցրտաշունչ օդ։

անթել հեռագրի համար անոր ազդեցութիւնը մինչև 900 քիլոմէտր հեռուն զգալի կ'ըլլայ. սակայն ամե- րիկացի գիտունը կը յուսայ կատարելագործել իր գիւտը և գործածել զայն մոլորակներու հետ հաղորդակցութեան մտնելու համար։ Եթէ չուզենք հնարինչին հետ այսքան հեռուները երթալ, կրնանք յակայն ընդունիլ թէ իր գիւտը շատ աւելի գերազանց է Մարքոնիի կատարածէն։ Որովհետեւ Թէսլաի գործիքին միջոցաւ կատարուած հաղորդակցութիւնները բոլորովին գաղտնի կը մնան։ Գերմանական թերթ մը կը յիշէ թէ երբ գերման նաւախումբը Ճանկայ կը մտնէր, իր անթել հեռագրի գործիքներուն մէջ կ'ընդունէր անգլիական նաւերուն միջեւ փոխանակուած բոլոր լուրերը։ Սակայն Թէսլաի գործիքին միջոցաւ այդ բանը անկարելի է, քանի որ և ո՛չ մի ընկալուչ գործի պիտի թրթռայ եթէ ճշդիւ չէ լարուած ելեկտրական ալիքները արտադրող հոսանքին ճօճումներուն վրայ։

ՆՈՐ ԼՈՅՍԸ

Ելեկտրական լապտերներու հաստատութիւնը շէնքի մը մէջ ահագին գործ է, անհատնում հաղոր-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
1	**14**	**8**	**127**

ԳՇ. աւկ. Բ. օր Մեծ Պահոց. Տճ. Տարեմուտ 1321 ելեւմտական թուականին։

դիչ թելեր վերայ կը կտրեն. ամէն մէկ լապտեր տեղ մը դամուած կը մնայ առանց զայն տեղափոխել կարելի ըլլալու։ Պ. Թէսլաի գիւտով բոլոր այս դժուարութիւնները կը վերնան։ Մասնաւոր լամբարներ կան իր անունով կոչուած, որոնք կը բաղկանան ապակեայ խողովակէ մը որ պտուտակաձեւ ծիրուած է. երկու ծայրերը կան մետաղեայ կիսագունդեր որոնք կախուելու համար ակիչներ կը կրեն. խողովակին մէջ կայ խիստ ցանցառ կազ մը որ Թէսլաի գործիքին արտադրած ելեքտրական ճօճումներուն ազդեցութեամբ անոյշ լոյս մը կ՚արտադրէ։

═ Արդի պայմաններուն մէջ հողին սնուցիչ կարողութիւնը երթալով սպառելու վրայ է։ Ի՞նչ կ՚ընեն երկրագործները. — Աղբեր ու բորակածին կը խառնեն հողին հետ։ Արդ, հողին պարարտացումը կը կայանայ անոր մէջ խառնելով թթուածին ու բորակածին պարունակող աղեր։ Գիտենք որ օդը բաղկացած է թթուածինի ու բորակածինի խառնուրդէ մը. սակայն կարելի չէ օգտակարացնել, ինչպէս որ չվառած ածուխ մը օդին մնալով բնաւ տաքութիւն չարտադրեր. իսկ երբ վառենք զայն անմիջապէս կը միանայ թթուածինին հետ եւ տաքութիւն յառաջ կը բերէ. նոյնպէս ալ երբ ելեքտրական հոսանք մը անցնենք օդին մէջ՝ թթուածինը կը միանայ բորակածինին եւ յարմար կը դառնայ հողի պարարտացումի գործին։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
2	**15**	**9**	**128**

ԴՇ. բռ. Գ. օր Մեծ Պահոց։

Գործատուններու մէջ գործածուած ելեքտրականութիւնը շատ դիւրագնի եւ աւելի զօրաւոր կ՚ըլլայ եթէ բնական միջոցներով, այսինքն ջուրի անկումի միջոցաւ յառաջ գայ. արդ, այս ջուրի հոսանքները ամէնէն աւելի անանկ տեղեր կը գտնուին ուրկէ գրեթէ անկարելի է յառաջ եկած ելեքտրականութիւնը թելերու միջոցաւ փոխադրել։ Պ. Թէսլաի գործիքով կարելի պիտի ըլլայ առանց հաղորդիչ թելի հեռաւոր տեղ մը արտադրուած ելեքտրականութիւնը փոխադրել հարկ եղած գործատեղիին մէջ։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԵՐ

Մարդու մեռնելէն ետքը ի պատիւ անոր կատարուած բոլոր արարողութիւններուն նպատակն է միւս աշխարհին մէջ երջանիկ կեանք մը վայելել տալ անոր. ի՛նչ կրօնքի, ո՛ր ժամանակի ալ պատկանի ժո–

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
3	16	10	129

ԵՇ. բկ. Դ. օր Մեծ Պահոց։ Տն. Աշիւրէ կիւնիւ։

ղովուրդ մը՝ այդ միակ նպատակն է որ ունի, բայց դաւանանքի տարբերութիւններ, սովորութիւններու զանազանութիւններ՝ այլազանութիւն մը կը դնեն այդ արարողութեան ձեւին մէջ։

Աքիլլէս՝ իր բարեկամին Բաթրոքլի աճիւններուն վերջին պատիւները ընծայելու համար անոր փայտակոյտին վրայ դնել տուաւ չորս երիվարներ և իր շուներէն երկու հատ, յետոյ տասներկու տրովադացի երիտասարդներ զոհեց։ Բանաստեղծը՝ այս անգութ արարքը կը պատմէ սովորական եղող բանի մը պէս, որովհետեւ այն ատենուան ժողովուրդը կը հաւատար թէ հանդերձեալ աշխարհի մէջ ալ մարդիկ ապրած ժամանակնուն կեանքը վարելով՝ պէտք ունին ծառաներու, ձիերու, սնունդի, եւայլն։

Սակայն քանի բարքերը կը մեղմանան, այս բարբարոս սովորութիւններն ալ անհետանալ կը ձգտին. Վիրգիլիոս երբ դիւցազնի մը յուղարկաւորութեան նկարագրութիւնն կ'ընէ, կը յիշէ նաեւ անոր երիվարը որ հանդէս բերուած է, սակայն խեղճ կենդանին սպաննուելու վախ չունի։ Այս սովորութիւնը մեր օրերն իսկ տեղի կ'ունենայ։ Անգլիացի բարձրաստիճան զինուորական մը երբ կը մեռնի, յուղարկաւորութեան հանդէսին կը բերեն նաեւ իր նախընտիր երիվարը սեւ զարդերով ծածկուած և տիրոջը

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
4	17	11	130

ՈՒՐ. գձ. Ե. օր Մեծ Պահոց։ Տն. Ախըր պէրտ իւլ աճիւզ. որ է վերջ ցրտոյն պառաւանց։

մոյկերը ասպանդանին վրայ՝ հակառակ կողմէն դրուած։

Արիւնալի յուղարկաւորութիւնները այսօր իսկ տակաւին գոյութիւն ունին Ափրիկեան վայրենի ցեղերու մէջ։ Տահոմէի մէջ երբ ազնուական մը մեռնի գերեզմանին վրայ մարդազոհեր կը կատարեն. անգամ մը ցեղապետ մը մեռնելով հինգ հազար հոգի խողխողուեցան գերեզմանին վրայ։

Իր սիրականին գերեզմանին վրայ իր կենաց ալ վերջ տալու ամէնէն կարկառուն օրինակը կը տեսնենք Հնդկաստանի մէջ։ Հոն, այրի մնացած կիները ամուսիննուն մարմինը այրող փայտակոյտին վրայ կը նետեն ինքզինքնին և անձնասպան կը լինին։

Ովկէանիոյ շատ մը կղզիներուն մէջ, մեռնողին մօտաւոր ազգականները մարմինին մէկ քանի մասերը կը յօշոտեն, այտերնուն միսերը խեցիով մը կը ճեղքրտեն. բերաննուն քանի մը ակռայ կը հանեն, մօրուքնին ու արտեւանունքնին կ'ածիլեն։

Հին քանի մը ազգեր կը հաւատային թէ մեռնելէ ետք մէկուն ունեցած կեանքը կախում ունի այս աշխարհիս մէջ իր մարմինը պահուելու կերպէն. ասոր համար Եգիպտացիները մոմիա կ'ընէին իրենց մեռեալներուն դիակները։

Հյգ. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	ՏՃ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
5	**18**	**12**	**131**

ՇԲ. գկ. Սրբոյն Թէոդորոսի զօրավարին։ Զ. օր Մեծ Պահոց։ Լs. Գաբրիէլի Հրեշտակապետին։ Տօմ. Արեգ 30 օր։

ԱՆԿՈՂՆՈՑ ԿՌԻՒ

— Հարսը ի՞նչպէս կ'երթայ կոր, մայրիկ, սկսա՞ւ գործ տեսնել։

— Չսկսաւ տակաւին, տղաս։

— Ըսել է որ տանը բոլոր գործերն ալ քու վրայ են։

— Այո՛։

— Ի՞նչ պիտի ընենք սանկ։

— Կամաց կամաց պիտի վարժուի հարկաւ, տղաս, դեռ չորս ամսու հարս է, կերպով մը հասկցնելու է իրեն որ ինքն ալ աշխատի քիչ մը։

— Չաշխատիր կոր, մայրիկ, գիշեր մը չելաւ անկողինները ձգելու։

— Օր կ'ըլլայ որ կը ձգէ։

— Մայրիկ, քեզի բան մը ըսեմ, այս գիշեր դուն մեր սենեակը կուգաս անկողինները ձգելու. ես քեզի կ'ըսեմ. Մայրիկ, կը վայլէ՞ որ դուն ձգես մեր անկողինները. դուն ալ ինչ փնաս ունի կ'ըսես. ես չեմ թողուր և կ'ելլեմ անկողինները շինելու, դուն ինծի կ'ըսես. Տղաս

Հյգ. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	ՏՃ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
6	**19**	**13**	**132**

† ԿԻՐ. դձ. Բ. Քառասնորդաց։ Է. օր Մեծ Պահոց։ Լs*. Յովսեփայ Աստուածահօրն։

յոգնած դադրած եկեր ես, կրնա՞ս անկողին շինել, թո՛ղ ինծի շինեմ։ Ես թող չեմ տար որ դուն շինես, դուն ալ թող չես տար որ ես շինեմ, հարսն է կ'ելլայ ու կը շինէ. ինչպէ՞ս է աս ճամբան։

— Աղէկ է, բայց աս ճամբան բաց է. բացէ ի բաց հարսին հրամայել է որ անկողինները շինէ. ես չեմ ուզեր որ հարսս վիրաւորուի։ Այս ճամբով հարսը հարկաւ կ'ելլէ կը ձգէ անկողինները, բայց կը վշտանայ։

— Վշտանալու ի՛նչ կայ, ռումիզտէն պիտի հասկցնենք որ....։

— Ասոր ռումիզտէնը կա՞յ մի եա, ես կ'ուզեմ որ հարսս ինքնիրմէ սայղը ընէ ու աշխատի։

— Եկո՛ւր փորձենք անգամ մը, վշտանայ նէ սիրտը կ'առնենք։

— Շատ աղէկ, տղաս։

Գիշեր կ'ըլլայ. այր ու կին կը քաշուին իրենց սենեակը։ Տղուն մայրը ներս կը մտնէ ու կը պատրաստուի անկողինները ձգելու։

Խաղը կ'սկսի։

— Ի՞նչ պիտի ընես, մայրիկ։

Հյց. ՄԱՐՏ 7 | Լատ. ՄԱՐՏ 20 | Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 14 | ԳԱՍԸՄ 133

ԲՇ. դկ. Ը. օր Մեծ Պահոց։ ՅՆ. Գիւտ Նշխարաց Յովհաննու Կարապետին ։

Լր. Լս. Ժ. 12. ր. 35. Անձրեւ եւ յետոյ ձիւն։

— Անկողինները պիտի ձգեմ։

— Կը վայլէ՞ որ անկողինները դուն ձգես։

— Ինչո՞ւ չպիտի վայլէ, դուք իմ զաւակներս էք։

— Չըլլա՛ր, ես կը ձգեմ։

— Շուկայէն յոգնած դադրած եկեր, մեղք չե՞ս, տղաս, ես կը ձգեմ։

— Ո՞չ, չըլլար։

— Ինչո՞ւ պիտի չըլլայ։

Հարսը կատարեալ հանդիսատես է։

— Իրաւ որ կը բարկանամ։

— Դուն ձգես նէ ես կը բարկանամ։

— Ինչո՞ւ ասանկ կը խօսիս, մայր։

— Շինեմ նէ ձեռքերս աչընմիշ չըլլար ա՛. պարապ նստելէն ի՞նչ կ՚ելլայ, ես կը ձանձրանամ պարապ նստիմ նէ։

— Ես ալ կը ձանձրանամ, սա պարապ նստող կինները չե՞մ տեսնար մի՛, շատ գէշ կ՚ըլլամ։

— Ամէն բնութիւն մէկ չէ՛, տղաս։

— Մայրի՛կ, թո՛ղ տուր, արդէն բարկութիւն ունիմ, բերնէս ծանր խօսք մը պիտի

Հյց. ՄԱՐՏ 8 | Լատ. ՄԱՐՏ 21 | Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 15 | ԳԱՍԸՄ 134

ԳՇ. առ. Թ. օր Մեծ Պահոց։ Լս. Բենեդիկտոսի աբբային։ Տն. Ախըրը խամսին, որ է վերջ յիսուն աւուրց երկրորդի մասին ձմերան։

Ի խոյն. Ժ. 0. ր. 24. Տն. Համէլ։

փախցնեմ։

— Ի՞նչ խօսք պիտի փախցնես։

— Մինչեւ այսօր սիրտդ վիրաւորած չեմ, չեմ ալ ուզեր վիրաւորել, թո՛ղ տուր որ շինեմ։

— Թող չպիտի տամ։

— Հետդ գէշ պիտի վարուիմ, մայր. տեղդ նստէ՛։

— Չպիտի նստիմ։

Հարսը՝ ոտքի ելլելով.

— Ինչո՞ւ կռիւ կ՚ընէք, կը վայլէ՞ որ տղայ մը իր մօրը հետ այսպէս վարուի։

— Ապրի՛ս, հարսս։

— Մօր մ՚ալ չվայլեր իր զաւկին հետ խըստութեամբ խօսիլ։

— Անանկ է եա, պատասխանեց այրը։

— Կռիւ ընելու պէտք չկայ։

— Ապրի՛ս հարսս։

— Երկուքնիդ ալ տեղերնիդ նստեցէ՛ք, կ՚ըսէ նոր հարսը։

— Ադ ուրիշ.

— Հիմա ըսեմ ձեզի, շարունակեց հարսը,

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
9	22	16	135

ԴՇ. ակ. Ժ. օր Մեծ Պահոց: ՅՆ*. Քառասուն Մանկանց: Ցայսմ. Արեգ. 30 օր։ Գարնանամուտ եւ հաւասարակած եւ լինի տիւ եւ գիշեր հաւասար։ Տճ. Իփիտալը րէպիի։ Պարսկաց Նէվրուզ որ է նոր օր արքայական, եւ է նոցա տարեմուտ եւ պայրամ։

ատանկ ոչինչ բաներու համար կռիւ ընելը ամօթ բան է, տեղը չկայ. և որպէս զի անգամ մ'ալ չկրկնուին ատանկ կռիւներ, գիւղին միջոց մը պիտի առաջարկեմ ձեզի. միջոց մը որ պարտաճանաչութեան վրայ հիմնուած է։ Ի՛նչ մեղքս պահեմ, չվայլեր որ կեսուրս ամէն իրիկուն հոս գայ ու մեր անկողինները շտկէ. քեզի ալ չի վայլեր. չիտակն աս է. ամէն բան վայլում մը ունենալու է. ուստի կ'առաջարկեմ որ գիշեր մը դուն ձգես, գիշեր մը մայրդ։

— Գիշեր մը ես, գիշեր մը մա՞յրս, հարցուց ամուսինը։

— Անանկ չէ՞ մի եա. այս գիշեր դուն ձգելու ես։

Կեսուրը կամաց մը կ'ելլէ սենեակէն, եւ այրը կ'սկսի անկողինները ձգել։ Այս միջոցին կինը կը մեղադրէ այրը՝ մօրը հետ կռիւ ըրած ըլլալուն համար, և քաղաքավարութեան հակառակ կը գտնէ անոր ընթացքը։

Առաւօտ կ'ըլլայ։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
10	23	17	136

ԵՇ. բն. ԺԱ. օր Մեծ պահոց։

— Սիրելի հարսս, երէկ գիշերուան ըրածդ քիչ մը դպաւ ինծի։

— Դպա՞ւ մի, ես քեզի թէր ելայ նէ։

— Ի՞նչպէս թէր ելար։

— Զխօսէի նէ ամէն գիշեր դուն պիտի ձըգէիր անկողինները. աղէկութիւն ըրէ որ գէշութիւն տեսնաս կ'ըսեն նէ իրաւ է եղեր։ Սընտուկներս կ'առնեմ ես հիմա կ'երթամ մօրս տունը, ես չեմ կրնար մնալ հոս։

Հարսը մօրը տունը կը փոխադրուի։

Իրիկուն կ'ըլլայ. այրը տուն կը դառնայ.

— Երէկ գիշերուանին ի՞նչ կ'ըսես, մայր։

— Երէկ գիշերուանը բան մը չէ. նորը կայ։

— Նո՞րն ինչ է։

— Հարսը մօրը տունը գնաց։

Եւ պատճառը կը յայտնէ։

Այրն այսօր իր կինը կը պահանջէ։

Կինը կը պատասխանէ.

— Մինչեւ որ զատ տուն չվարձես չեմ գար. ես մօրդ տունը չեմ նստիր։

— Պիտի գաս։

— Զպիտի գամ։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ՔԱՍԸՄ
11	**24**	**18**	**137**

ՈՒՐ. բկ. ԺԲ. օր մեծ Պահոց։

— Բերել պիտի տամ։
— Զպիտի յաջողիս.
— Երիկդ չե՞մ, ուր որ երթամ հետս պիտի գաս.
— Կինդ չե՞մ, հայրդ մայրդ պիտի թողուս և ետեւէս պիտի գաս.
— Կինս կ'ուզեմ։
— Զատ տուն մը բռնէ ու առ կնիկդ գնա՛։
— Զատ տուն բռնելու կարողութիւն չունիմ.
— Կնիկ չկայ ուրեմն քեզի. դուրս ելի՛ր.

Թողունք այժմ ամուսնութեանց թուոյն օր ըստ օրէ նուազման այլեւայլ պատճառներն ու հարցնենք միայն թէ այն մարմինն որ ամուսնական խնդրոց դատաստանով կ'զբաղի, ընա՛ւ պատճառ տուած չէ՞ ամուսնութեանց թուոյն նուազման։

ԽԻԿԱՐ

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ՔԱՍԸՄ
12	**25**	**19**	**138**

ՇԲ. գճ. ԺԳ. օր Մեծ Պահոց։ Սրբոցն Կիւրղի Երուսաղիմայ հայրապետին եւ միւս Կիւրղի Եպիսկոպոսին եւ մօր նորա Աննայի։ Լs*. Աւետումն Ս. Աստուածածնի։

ՄԻՐՈՅ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔԸ

—Առողջաբանական պատճառով կին առնուլ, ծարաւը յագեցնելու համար ինքզինքը ջուրը նետել ըսել է։

—Հարստանալու համար կին առնուլ ստորնութիւն է։

—Զքաւոր ըլլալու համար կին առնուլ թէ՛ տխմարութիւն է և թէ ոճիր։ Մարդ զաւակներ ունենալով՝ աշխարհիս ամենէն մեծ պատասխանատուութիւններէ մին ստանձնած կ'ըլլայ։

—Ուրիշ մը բարկացնելու համար կին առնուլ, թշնամիէ վրէժ լուծելու համար ինքզինքը սպաննել է։

—Իր անուան տիտղոս մը աւելցնելու համար կին կամ էրիկ առնելը՝ առանց արժէքի բանի մը մեծ գումար վճարել է։

—Աղւոր կին մ'ունենալու համար կին առնուլ, կտոր մը հողի համար շատ ստակ վճարել է, ուստի կը տեսնուի երկինք՝ որ ամէնուն կը վերաբերի։

—Դարձեալ աղւոր կին մ'ունենալու համար կին առնելը՝ հայրական ժառանգութիւնը պնակ մը ոսպի փոխանակել է։

—Կարգուելէ առաջ պէտք է երկար ժամանակ հա-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	ՏՆ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
13	**26**	**20**	**139**

† ԿԻՐ. գկ. Գ. Քառասնորդաց։ ԺԴ.օր Մեծ Պահոց։Անառակին։

յելքի մը և դրամարկղի մ'առջև խորհիլ։

—Ձեր ուժը չափելէ առաջ ենթադրեցէք միշտ որ ձեր կինը աշխարհիս ամէնէն պարկեշտ կինն է, բայց ենթադրեցէք նաև որ պարկեշտ կիներու ամէնէն լկտին կրնայ ըլլալ։

—Արժանաւոր կերպիւ կին առնելու համար պէտք է միշտ սովորականէն կրկնապատիկ առողջութիւն, կրկնապատիկ ուժ և կրկնապատիկ եկամուտ ունենալ։

— Կին առնելու համար պէտք եղածը ունենալը ձիւնի մէջ բոկոտն քալել և թեւին տակ սեւ հացի կտորով ճամբորդել ըսել է։

—Կին կամ էրիկ չառած պէտք է առնուազն երկու անգամ Մալթիւսի գիրքը կարդալ։

—Պէտք է նաև կարդալ և դարձեալ կարդալ Քէմփիսի, Երեմեայի և Սուրբ Ամբրոսիոսի Կուսութիւն գիրքը, և Պօլդաքի Ամուսնութեան Բնախօսութիւնը։

—Աղջիկ մը մեծապէս կը սխալի երբ կը յուսայ թէ իր ծնողաց կամքը կատարելու համակրութիւն չունեցած մարդու մը հետ կարգուելով դիւցազնական գործ մ'ըրած կ'ըլլայ։ Ո՛չ հայրական իշխանութիւնը և ո՛չ մայրական տնօրինութիւնը կարող չեն սիրոյ տեղ բռնել. հետեւաբար այս դիւցազնուհիներէն շատերը պոռնիկ կ'ըլլան։

— Զարմանալի չէ եթէ ընտիր ամուսնութիւնները հազուագիւտ են, վասն զի կատարեալ ամուսնութեան

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	ՏՆ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
14	**27**	**21**	**140**

ԲՇ. դձ. ԺԵ. օր Մեծ Պահոց։

☾ Վրջ. քռ. Ժ. 18. ր. 44։ Անձրեւ եւ յետոյ պարզ։

մը չէնքին մէջ այն աստիճան հազուագիւտ նիւթեղէններ կը մտնեն զորս մէկտեղ հաւաքելու համար մեծ ճարտարութիւն և չափէն աւելի բաղդ պէտք է։

— Էրիկ առնուլ այն համոզմամբ թէ կինն մը ու և է կերպիւ անպատճառ պէտք է կարգուի, այլանդակ նախապաշարում մ'է և մեծ աղէտներ կրնայ պատճառել։

— Կնոջ համար ծախուելու և գնուելու գաղափարը՝ էրիկ չգտնելէ աւելի նուաստացուցիչ պէտք է համարուի։

— Սիրոյ մասին երբ մարդ կ'արտօրայ, ապագայ երջանկութիւնը կ'սպաննէ։

—Ցապիոս Քունքթաթօրի պէտք է ուղղեն իրենց ուխտերը՝ ծնողք, սիրահարք և սիրուհիք եթէ կ'ուզեն որ իրենց տարբեր և իրարու ներհակ բաղձանքները կատարուին։ Սպասել, սպասել և դարձեալ սպասել, ահա՛ առաքինութեանց առաքինութիւնը, արուեստից արուեստը և գաղտնեաց գաղտնիքը։

— Սպասելով՝ քմահաճոյքը կը բուժուի և սէրը աւելի կը հաստատուի. Սպասելով կեղծ սէրը կ'այրի և բուն սէրը կ'ազնուանայ։

— Սպասել կը նշանակէ անկեղծ, խոհեմ, բարի և առաքինի ըլլալ։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
15	**28**	**22**	**141**

ԳՇ. դկ. ԺԶ. օր Մեծ Պահոց.

— Ամուսնութիւնը՝ միայն սիրոյ, առողջաբանութեան, ընկերային, տնտեսագիտութեան, գեղեցկութեան, զգացման եւ երկու մտածմանց ներդաշնակութեան խնդիր չէ միայն։ Չէ՛ նաեւ հրակէզ տախիթեան խնդիր չէ, այլ բոլոր այս տարբեր մը պարզ գոհունակութիւնը, այլ բոլոր այս տարրերու բաներու յարմար միացումն է :

— Սէրը՝ ամուսնութեան գլխաւոր կնքահայրն է, փոխադարձ յարգանքն ալ ամէնէ հաւատարիմ բարեկամը։

— Դեռատի տղու մը, կամ չատ ծերի մը ամուսնութիւնը մի եւ նոյն սկզբնապատճառը կրնայ ունենալ, զազիր եւ վտանգաւոր — այն է չնութիւնը :

— Երիտասարդի մը՝ պառաւի մը հետ, կամ ծերի մը՝ նորատի աղջկան մը հետ ամուսնութիւնը ընդհանրապէս ապօրինաւոր տուր եւ առ մըն է։ Երկու ծերերու ամուսնութիւնը՝ անմեղ կատակ մը կամ բարեկամութեան զուարճալի fաrիfաքիւռ մըն է։

— Առանց գիրար ճանչնալու ամուսնանալ՝ եթէ յիմարութիւն չըլլար՝ կրնար ոճիր սեպուիլ։

— Պատիւը ազատելու համար ամուսնանալ, չատ անգամ պէտք է, բայց միշտ սոսկալի է։

— Կարելի չէ անպատիժ ամուսնութեան առճարը մոռնալ ակարութեան, պոռնկութեան եւ չնութեան դանէն։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
16	**29**	**23**	**142**

ԴՇ. ձձ. ԺԷ. օր Մեծ. Պահոց. Ա. Աւելեաց 5 օր։

Ցաղթական կերպիւ մտնելու համար պէտք է սիրոյ եւ համարման մեծ դռնէն մտնել։

— Ամուսնութիւնը երջանիկ ըլլալու համար աւելի բնաւորութեան յարմարութիւն պէտք է՝ քան թէ մըտաց։

— Բնաւորութեանց յարմարութիւն ըսելով չենք ուզեր նմանութիւն իմանալ, այլ իրաց ընտիր ներդաշնակութիւն մը որ իրարու քով զետեղուելով՝ սերտիւ կը միանան եւ բնաւ չեն անջատուիր։

— Բնաւ մի՛ հաւատար այն կնոջ որ ամբողջ անցեալդ կ'ուզէ իմանալ, և կ'երդնու որ գիտնալով հանդերձ միշտ պիտի սիրէ զքեզ։ Ազատ եւ անկեղծ ըլլալը չնշանակեր որ մարդ ստիպուած է իր կօշիկներու ցեխը բարեկամներուն նուիրել, եւ ո՞վ քիչ մը ցեխ ունեցած չէ իր բարոյական աշխարհին հողին վրայ։

— Կանայք իրենց պարապոյ ժամերուն մէջ երբեմն կ'ուզեն անցեալիդ անգամ նախանձոտ երեւիլ, այն ինչ դուն միայն ներկայն և ապագան կը պատմես, ուրեմն անկեղծ եղիր՝ բայց զգոյշ կեցիր։

— Կին կամ էրիկ առնելու մասին անօգուտ է ուրիշի խորհուրդ հարցնել այս կնճռոտ խնդիրը պարզելու համար։ Եթէ ուղեղդ կարծր է, ամենուն տը-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
17	30	24	143

ԵՇ. ակ. ԺԸ. օր Մեծ Պահոց։

ւած խորհուրդին հակառակ՝ ուզածիդ պէս պիտի
վարուիս. եթէ ուղեղդ շատ կակուղ է, մէկուն ա-
յորին և միւսին ոչին մէջտեղը ունեցած քիչ մը կամքն
ալ պիտի կորսնցնես։

— Անկեղծօրէն սիրել կինդ, զոր ընտրած ես
իբր ընկեր կամ ընկերուհի ամբողջ կենացդ՝ շատ վիշ-
տերու հակադեղ, ամենամեծ թշուառութեանց մէջ
գերագոյն նեցուկ, եւ բոլորովին թշուառ չըլլալու
կատարեալ ապահովութիւն մ՚է։

— Մարդիկ հետաքրքրական բաներն աղէկ բանե-
րէն աւելի նախամեծար կը սեպեն, և հազուագիւտ
բաներն ալ աղէկ բաներէն աւելի աղէկ կը համարին։
Այս պատճառաւ է որ ամուսնոյ ընտրութեան մէջ կոյս
կը փնտռեն. այն ինչ ամէն բանէ աւելի միայն կինը
պէտք էին փնտռել։

— Այրի մարդը միշտ ընտիր էրիկ մը կրնայ ըլ-
լալ, այս պատճառով է որ եթէ քիչ մը տարիքոտ ալ
ըլլայ՝ կանայք դիւրաւ կը ներեն։

— Բայց այրի կնկան համար ասանկ բան չենք
կրնար ըսել. Այրի կին մը որչափ բարի ըլլայ, միշտ
կրկին տաքցած ապուրի թթու հոտը կ՚ունենայ։

— Ամուսնութիւն մը երբ երկրորդ տպագրութեան
կ՚արժանանայ, ա՛լ մոմիաներու եւ հանքաբանու-
թեան պատմութեան կը վերաբերի։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ՄԱՐՏ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
18	31	25	144

ՈՒՐ. բձ. ԺԹ. օր Մեծ Պահոց։ ՅՆ. կիւրղի Երուսաղիմայ հայրապետին,

— Եթէ շատ կարեւորութիւն կուտաս գեղեցկու-թեան, մի՛ մոռնար որ ամուսնութեան մէջ ամենէ մշտատեւ գեղեցկութիւնը աչքերու մէջ կը կայանայ եւ ամենէ վաղանցուկը շրթանց եւ մորթի գոյնի վրայ։

— Եթէ առաքինութեան կարեւորութիւն կ՚տաս, մի՛ մոռնար որ ամուսնութեան մէջ առաջին առաքինութիւնն է քաղցր բարեմտութիւնն, գողտր եւ սիրազեղ։

— Եթէ խելքի կարեւորութիւն կտաս, մի՛ մոռնար թէ ամենասիրուն խելքը սերեցեալ էակին մտաց մէջ թաղուած է և ո՛չ թէ այն խելքն է զոր հասարակութիւնը կը տեսնէ ու կը գնահատէ։

— Ո՛վ մարդ, ամէն բանէ աւելի պչրասէր կնիկէն վախցի՛ր, լկտի կնիկէ հարիւր անգամ աւելի պիտի մեղանչէ։

Ո՛վ կին, ամէն բանէ աւելի դատարկասուն մարդէն վախցի՛ր, վասն զի կամ քովէդ բնաւ չզատուելով կամ շատ անտարբերութեամբ քեզի զզուանք պիտի պատճառէ։

— Մարդի՛կ, եթէ կ՚ուզէք երջանիկ ըլլալ, միշտ վախցէք շատախօս կնիկէն, պաշտամոլ կնիկէն, իր առաքինութեան կամ դրամօժիտին վրայ շատ խօսողէն։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
19	**1**	**26**	**145**

ՇԲ. բկ. Ի. օր Մեծ Պահոց։ Սրբոյն Յովհաննու Երուսաղիմայ հայրապետին, եւ հայրապետացն մերոց Յովհաննու Իմաստասիրին եւ Յովհաննու Որոտնեցւոյն եւ Գրիգորի Տաթեւացւոյն։
Լs· Ապրիլ։

— Կանա՛յք, եթէ կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ. փախցէ՛ք այն մարդերէն որ շարունակ իրենց ձիերուն վըրայ կը խօսին ։ Վախցէ՛ք Տօն Ժուանէն, բայց Թարթիւֆն աւելի վտանգաւոր է ։

— Բնա՛ւ սիրահարիդ աղջկանը հետ մի՛ ամուսնանար. մանաւանդ երբ անիկա դեռ ողջ է :

— Ամէն մի անհատ իր արժանեաց համեմատ կը ստանայ սիրոյ քանակութիւնը ։

— Մայր մը սիրուն աղջիկ մը կ'ծնի, և քսան տարի ամբողջ զան կ'սնուցանէ, կ'գգուէ. կ'շոյէ, անոր հետ կ'շնչէ, անոր հետ կ'ննջէ, անոր հետ կ'խորհի, ամբողջ գիշերները անքուն կ'հսկէ՝ երբ կ'հիւանդանայ ։ Մայր և աղջիկ, սիրտ սրտի, միս միսի ապրած են դարու մը մէկ հինգերորդ մասին պարունակած միլիոնաւոր վայրկեանները ։ Եւ ահա՛ այն քըսանամեայ վարդագեղ հրեշտակը՝ ճամբուն վրայ զոյգ մը սեւ պէխերու կ'հանդիպի որ տափատ հագած է, և այս պէխերը ու տափատը սոյն քսանամեայ սէրը կ'տապալեն ։ Մայրական արեւը անհաբեկ կ'սառի այս անգութ եւ անողոք անիրաւութեանց առջեւ ։

— Երբ սիրոյ վրայ խօսիք, ինչ բառարան կ'ու-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
20	**2**	**27**	**146**

† ԿԻՐ. գձ. ԻԱ. օր Մեծ Պահոց։ Դ. Քառասնորդաց. Տնտեսին։

զէք գործածեցէք, եթէ ուզէք ամենէ բազմալեզուեան բառարանը առէք, բայց երբեք անիրաւութիւն բառը մի՛ գործածէք, վասն զի բնաւ իմաստ չունի ։

— Քիչ անգամ կ'պատահի որ առողջ մարդիկ մեռնին առանց կնկան մը հետ յարաբերութիւն ունենալու, բայց շատերը կ'մեռնին առանց սիրոյ ։

Ասոնց համար սէրը քաղցի եւ ծարաւի կ'նմանի. միայն սա տարբերութեամբ որ քաղցն ու ծարաւը կը յագին հացով կամ գինիով, իսկ այս քաղցը կ'յագի մէկ կինով ։

— Ժամ մը սիրել անասունի յատուկ է, օր մը սիրել ամէն մարդու յատուկ է, ամբողջ կենացը մէջ սիրել՝ հրեշտակաց յատուկ է, ամբողջ կենացը մէջ մի եւ նոյն անձը սիրել՝ Աստուծոյ յատուկ է ։

— Այն որ կենացը մէջ ստէպ սիրած է, կ'շփոթի ըսելու թէ ո՛րն է իր առաջին ստոյգ սէրը. Այս անել ճամբէն ելլելու համար պէտք է բնագէտներուն պէս ընէ, որոնք երբ իրենց դասակարգութեանց մէջ չփոթին, կ'ստիպուին կամ ժամանակագրական կամ այբուբենի կարգաւ զետեղել ։ Ուստի ամենէն բուռն սէրը կամ ամէնէ հինն է կամ այն՝ որ Ա. ով կը սկսի–

— Սիրուած կինը, մայր, քոյր, աղջիկ, ամուսին միշտ հրեշտակ մ'է ։ Այն կինը որ չսիրուիր, եթէ

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
21	**3**	**28**	**147**

ԲՇ. գկ. ԻԲ. օր Մեծ Պահոց։ Ա. Շամս 30 օր եւ Տարեմուտ ՄՂ 290 փոքր բուականին Ջուղայեցւոց, եւ Գարնանամուտ ըստ հին տոմարի։

Ցօրնարիայի պէս գեղանի անգամ ըլլայ՝ էգ մ'է։

— Այն որ կ'կարծէ թէ երկու համբոյրներ իրար կնմանին, թէ երկու զգուանք զիրար կ'հաւասարեն՝ երբէք սիրոյ այբուբէնը կարդացած չէ։

— Այն որ ձեռք մը սեղմելու լեզուն չհասկնար, ո՛չ սիրուելու արժանի է և ո՛չ սիրելու։ Անոր աշխարհիս ամէնէ պարզամիտ կինը կրնայ ըսել. « Կեցի՛ր կամ գնա՛ »։ Անով կրնայ ըսել նաև. « Քեզ սիրեցի, կ'սիրեմ, եւ պիտի սիրեմ »։

— Ո՛վ որ կ'սիրէ եւ սիրուած է, գոնէ՝ օր մը անգամ մը կեանքը անիծելու իրաւունք չունի։

— Մարդիկ ամէն օր կիները զրպարտելով կ'յուսան վրէժ լուծել, բայց անժխտելի ճշմարտութիւն մ'է թէ աւելի դիւրին է հարիւր մարդ նուաճել քան մէկ կին։

— Ցետին սպասուհի մ'անգամ հինգ վայրկեանի մէջ կրնայ Պէլվէտէրի Ապոլոնը կամ դիւցազն մը գլխէ հանել։ Ցետին աստիճանի պոռնիկ մը կարելի է Ապոլոնի սէրը մերժէ։ Ահա՛ այս է կնկան բուն մեծութիւնը։

— Վա՛յ ան կնոջ որ շատ բաներու մէջ կ'ցցունէ թէ մարդէն աւելի գիտէ։ Մարդս կ'ուզէ որ միշտ իր

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
22	**4**	**29**	**148**

ԳՇ. դճ. ԻԳ. օր Մեծ Պահոց։

ընկերուհւոյն ուսուցիչն ըլլայ եւ ո՛չ թէ աշակերտն։

— Պղատոնական սէրը՝ սիրոյ մէկ մասն է, բղջախոհութիւնն ալ ուրիշ մէկ մասն է, երկուքը միանալով կ'ըլլայ սէր։

— Կարելի է որ մարդ ամբողջ կեանքը պղատոնական սիրով անցնէ, ինչպէս կ'պատահի նաև որ մեծ մարդ մ'ըլլայ առանց մեքենայ մը հնարելու, առանց գիրք մը գրելու, բայց որ եւ է պարագայի մէջ մարդկութիւնը իրաւունք ունի հարցնելու իրմէ՝ ի՛նչ օգուտ ունեցաւ։

— Երբ մարդ մը մեծ հարստութիւն մը կ'դնէ կընոջ ոտից առջեւ, մարդուն ամենէն մեծ փառքերէն մին է, բայց երբ մարդս ցոփ հարստութեան մը կը ծախէ ինքզինքը, մարդկութեան ամէնէն մեծ արատներէն մին է։

— Կ'ցաւիմ այն կնոջ որ ինքզինքը մարդու մը կը ծախէ, բայց այն մարդն որ կնոջ կ'ծախուի՝ պէտք է կօշիկներու տակ գլուխը ջախջախել։

— Կարելի է որ գեղանի կին մը հանճարեղ կինէ մը նախանձի։ Այն ինչ երեւելի կիները ընդհանրապէս իրենց սենեկապասուհիներէն կ'նախանձին։

— Այն կինը որ առանց որ եւ է պատճառի կուլայ, կ'նմանի այն մենակեաց թռչունին որ սէրը հրաւիրելով կ'երգէ։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	ԳԱՍԸՄ
23	**5**	**30**	**149**

ԴՇ. դկ. ԻԴ. օր Մեծ Պահոց։ Լս. Վիչէնցիոսի Ֆէրէրեան ։ Հր. Նիսան 30 օր, որ է առաջին ամիս ըստ Աստուածաշունչի ։

Ծն. Զատկական Լուսնի. ժ. 22. ր. 9։ Պարզ եւ պայծառ։

— Սիրոյ մէջ՝ քսանամեայ տարիքին մարդ ժամը մէկ մղոն տեղ կ'առնու, քառասնամեայ տարիքին մէջ ժամը հարիւր մղոն կ'առնու ։

— Տասնըվեց եւ յիսուն տարիներուն մէջ մի եւ նոյն կերպիւ կ'խնդրեն սէրը, այսինքն իբր ողորմութիւն ։

— Ոչինչ պահանջել եւ ամէն բան տանալ, ահա՛ այս է մեծ սիրոյ եւ բարձր պճնասիրութեանց թանկագին գաղտնիքը ։

— Պճնասիրութիւնը բնութեան մէջ սիրոյ ամենէն հաւատարիմ եւ ամենէն կատարեալ նմանութիւնն է ։

— Ոչինչ ստանալ, միշտ միշտ կրել եւ միշտ սիրել, ահա՛ սիրոյ ամենօրեայ հրաշքներէն մին ։

— Ամէն բան տեսնել աչքերը գոց, ոչինչ տեսնել աչքերը բաց, ահա՛ սիրոյ ամենօրեայ ուրիշ հրաշք մը եւս ։

— Աշխարհիս մէջ շատ կոյսեր կ'մեռնին, բայց չը կայ կին մը որ մեռնի առանց սիրեմ բայը սորված ըլլալու :

— Սիրոյ աշխարհն ալ ունի իւր դիւցազանց, վըկայից եւ սուրբերու ոլիմպոսը, եւ կրնամ ըսել որ ամէն ազգաց բանթէոնները եւ գրախտները կ'գերազանցէ ։

Թարգմ. Գ. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
24	**6**	**1**	**150**

ԵՇ. աճ. ԻԵ. օր Մեծ Պահոց։ Տճ. Սէֆէր 29 օր։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երեսուն եւ վեց տարեկան ըլլալ և անանկ մարդոց մէջ գտնուիլ որ ամէն մարդ երեսնուդ կ'ըսէ թէ՝ 49 տարեկանէն պակաս չեք, և իբր մխիթարանք տանտիկինը կ'աւելցնէ թէ՝ «Մարդ շատ անգամ տարիքը չի ցցուներ»։

— Հիւր գացած տունէդ մեկնած ժամանակդ ըսել — Խնդրեմ, անհանգիստ մի՛ ըլլաք, սանդուխը կը ճանչնամ,

Եւ քսանը ինը ոտք սանդուխէն վար գլորել ։

— Դերասանուհիի մը ներկայանալ և չփոթելով ներա հակառակորդին գովեստն ընել։

— Կիրակի առտու մը Լոնտոն հասնիլ։

— Վաչխառուէ մը ամսուան վերջին օրը 25 ոսկի փոխ առնել։

— Բարեկամներուդ ըսել թէ՝ այս ինչ մարդն անպիտանին մէկն է, անոնք ալ քու կարծիքիդ վրայ յարաբերութիւննին կտրեն անոր հետ, եւ օր մը դուն՝ անպիտան ըսածիդ հետ մտերմա-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
25	7	2	151

ՈՒՐ. ակ. ԻԶ. օր Մեծ Պահոց։ ՅՆ*. Աւետումն Ս. Աստուածածնի

բար խօսած ժամանակդ բարեկամներդ վրայ կը հասնին։

— Կարեւոր նամակ մը թղթատունը ձգելու համար քովի գրպանը դնել եւ ամիս մը ետքը տեսնել որ նամակը դեռ հոն է։

— Շարունակաբար թղթակցութեան մէջ ըլլալ անանկ մէկու մը հետ՝ որ միշտ նամակադրոշմը պակաս կը փակցնէ։

— Բարեկամիդ տղուն կաղանդի օրն ոսկեզօծ Ռօպէնսօն գիրք մը տալ եւ տեսնել որ պզտիկը կուլայ, գանգատելով թէ՝ առաւօտէն ի վեր վեցերրորդն է որ կ'ընդունի։

— Դարակն ուժով մը քաշել ու կռնակի վըրայ գետինը փռուիլ՝ բռնատեղին ձեռքդ մընացած։

— Սիրունիկ կինէ մը գաւաթ մը թէյ ընդունիլ և խոնարհութեամբ շնորհակալ եղած միջոցիդ՝ ամբողջ գաւաթը ճերմակ բաճկոնակիդ վրայ թափել։

— Նոր կօշիկներ հագած կառքով դուրս ելլել եւ պտոյտ մը ընելու համար կառքը ճամբելէ յետոյ տեսնել որ կօշկակարը տակը գամ-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
26	8	3	152

ՇԲ. բձ. ԻԷ. օր Մեծ Պահոց. Սրբոց Քառասնից Մանկանցն Սեբաստիոյ։ ՅՆ. Տօն ամենայն երկնային զօրաց։

Տար. ծննդ. Քրիստիան թագ. Տանիմարքայի. 1818

ուած փայտէ խոշոր գամերը մոռցեր է հանել։

— Յոգնած դադրած աթոռի մը վրայ իյնալ, ուր կատու մը կը քնանայ եղեր և զոր չէք տեսած։

— Այցելութեան միջոցին՝ խօսելու համար առիթ մը կը գտնէք եւ պատմութիւն մը կ'ընէք. հազիւ թէ լմնցուցած էք, «Ատիկա անցեալ շաբթու ես ձեզի ըսի» կը յարէ տանտէրը։

— Փոթորիկէ մազապուր ազատած նաւու մը մը մէջ գտնուիլ ուր ո'չ ուտելիք մնացեր է և ո'չ խմելիք. ո'չ ալ շարժելու վիճակի մէջ էք. և գիտել որ ամենէն գեր ճամբորդը դուն ես։

— Պանդոկի ննջասենեակիդ դրկից ունենալ հարիւրապետ մը որ ամէն կէս գիշերին կանոնաւորաբար քնէած վիճակի մէջ իր զօրագունդին փորձեր ընել կուտայ բոլոր ձայնովը հրամաններ պոռալով։

— Ինքզինքին վրայ խօսելու մոլութիւնը ունենալ եւ անանկ մէկուն հանդիպիլ որ մի և նոյն

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
27	**9**	**4**	**153**

✝ ԿԻՐ. բկ. ԻԸ. օր Մեծ Պահոց. Ե. Քառասնորդաց։

Տարեդարձ ծննդ. Լէօբօլտ Բ. թագ. Պելճիքայի. 1835։

մեղքը կը գործէ։

— Թատրոնի մէջ անյաջող հեղինակի մը բարեկամն ըլլալ և ամէնէն սուլուած գիշերը ստիպուիլ մէկտեղ տուն երթալ։

— Պնակ մը աղձանը լափել և ամենէն վերջը տեսնել որ պնակին տակ երկու խխունջ կայ։

— Լրագրի մը մէջ յօդուած մը գտնելու համար այդ օրուան թիւն առնել, երեք էջերը ուշի ուշով կարդալ եւ յետոյ նշմարել որ առջի տարուան նոյն ամսաթիւը կրող թերթն է եղեր։

— Հեղինակ ըլլալ եւ հնավաճառի մը կըրպակին ճակատը տեսնել քու գիրքերէդ մին՝ 60 փարա արժէք գրուած, եւ որուն տակը ձեր ձեռքով գրուած է « Առ գերաղնիւ բարեկամս Փ..ին »։

— Սակարանին մէջ խիստ կարեւոր կորուստներ ընել եւ ամբողջ երեկոյթն անցնել սակարանի յաճախորդներէն մէկուն հետ, որ կը հաստատէ թէ հարիւր հազար ֆրանք կարելի է շինել այսինչ պարտաթուղթին վրայ խաղալով։

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
28	**10**	**5**	**154**

ԲՇ. գձ. ԻԹ. օր Մեծ Պահոց։

— Այգաղարթոյց ժամացոյց մը գնել որ կանոնաւորաբար ամէն կէս գիշեր կանգ կ'առնէ։

— Լուսանկարնիդ այնչափ գէշ ելած է որ, աչքերնիդ շիլ, դէմքերնիդ ծուռումուռ, ձեռքերնիդ ձախլիկ, մէկ խօսքով պապուկի մը երեւոյթն առեր էք, և կը տեսնէք որ ամէն մարդ կը հիանայ անոր նմանութեանը վրայ։

« Կարծես թէ բերանդ բանաս պիտի խօսիս » կ'ըսէ բարեկամներէդ մին լուսանկարդ տեսնելով։

— Փողոցը սիկառը բերանդ պտտած ժամանակ ետեւէն կից մը ընդունիլ եւ դառնալով տեսնել մէկն որ ներողութիւն կը խնդրէ։ — Բի՛ւր ներողութիւն, պարո՛ն, ձեզի Նիրակոս աղբարը կարծեցի։

— Նաւակով պտոյտէ մը վերջը, ամենքը դուրս կ'ելլեն նաւակէն, եւ դուք վերջինը կը մնաք. տիկին մը ձեռքը ձեզի կ'երկարէ դուրս ցատկելու օգնելու համար։ Անանկ մը եզերքին վրայ կը կոխէք որ նաւակը կը դառնայ և դուք ջուրը կ'իյնաք, տիկինն ալ ձեզի հետ միասին քաշելով։

Հյց. ՄԱՐՏ Լատ. ԱՊՐԻԼ Տճ. ՍԷՖԷՐ ԳԱՍԸՄ

29 **11** **6** **155**

Գշ. գկ. Լ. օր Մեծ Պահոց, Հր. Ապիպ, որ է Գարնանամուտ.

Ծոյլ, շատ ծոյլ բարեկամ մը սեղանաւորի մը այցելութեան կ'երթայ և սենեակին պատին վրայ գրուած կը տեսնէ.

« Գործի մարդոց հետ՝ գործերնուդ վրայ խօսեցէք եւ գործերնուդ գացէք »։

— Ա՛յս է նշանաբանս, կ'ըսէ դրամատէրը։

Մեր ծոյլը հրաժեշտ կ'առնէ և կը խորհի ինքն ալ նշանաբան մը գտնել, եւ իր պիլարտօյի սենեակին վրայ գրել կուտայ.

« Երկու շաբաթ ետքը ընելիքդ՝ վաղուան մի՛ ձգեր բնաւ »։

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻՆ ԵՒ ՐԷԺԻԻՆ ՄԻՋԵՒ

Նախորդ տարւոյ ՏԱՐԵՑՈՅՑին մէջ Ց. էֆ. Էսկիեանի ծխախոտի մշակութեան վրայ գրած հակիրճ տեղեկութիւններն հրատարակեցինք. այս անգամ հետեւեալ կարեւոր հրահանգներն կուտայ Էսկիեան էֆ., որոնք կը պատկանին ծխախոտ մշակող

Հյց. ՄԱՐՏ Լատ. ԱՊՐԻԼ Տճ. ՍԷՖԷՐ ԳԱՍԸՄ

30 **12** **7** **156**

Դշ. դձ. ԼԱ. օր Մեծ Պահոց.

երկրագործին եւ Րէժիին միջեւ եղած պարտականութիւններուն։ — Մտադիր ենք մօտ ատենէն մեծադիր հատորի մը մէջ ամփոփել ծխախոտի մշակութեան, վաճառականութեան եւ յարակից պարագաներուն վրայ լիակատար ծանօթութիւններ, գրուած սոյն մասնագէտէն։

1884ին ծխախոտի Րէժին Օսմանեան Տէրութեան հետ 50 տարուան պայմանագիր կնքած է՝ Օսմ. Հողերէն արտադրուած բոլոր ծխախոտներն միայն ինք գնելու ու վաճառելու համար։ Հետեւաբար 20 տարիէ ի վեր է որ Րէժի (մենավաճառ) եղած է ծխախոտի բերքը։ Անկէ առաջ ծխախոտի վաճառականները երկրագործներէն գնելով իրենց պէտք եղած ապրանքները՝ Օսմանեան բոլոր քաղաքներուն և ուզած տեղերնին ազատ կրնային վաճառել. Հիմա ալ դարձեալ կան նոյն վաճառականները, որոնք կրնան ուզածնուն չափ ապրանք գնել, բայց չեն կրնար վաճառել օսմանեան քաղաքներուն մէջ, քանի որ վաճառման իրաւունքը միմիայն Րէժիին տրուած է։

Օսմանեան երկրին զանազան քաղաքներուն, գիւղերուն և գիւղաքաղաքներուն մէջ ամէն տեղ ալ ժողովուրդը ազատ է ծխախոտ մշակել, միայն Պոլսոյ եւ շրջականներուն (մինչեւ 25 ժամ հեռաւորութեամբ) մէջ է որ ծխախոտ մշակելն խապառ արգիլ-

Հյց. ՄԱՐՏ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
31	**13**	**8**	**157**

ԽՇ. դկ. ԼԲ. օր Մեծ Պահոց։

Առ. քռ. ժ. 4. ը. 14։ Պարզ եւ ապա անձրեւ։

ուած է, բայց այդ շրջանակէն դուրս ամէն երկրագործ ազատ է և իրաւունք ունի ձեռք բերելու արտօնագիր մը ծխախոտ մշակելու համար։

Մշակութեան արտօնագիրն ձեռք բերելու համար պէտք է որ երկրագործը աղերսագիր մը ներկայացնէ Ռէժիին, սերմանելու ժամանակէն ամիս մը առաջ՝ ուր մանրամասնօրէն պէտք է նշանակուած ըլլան ծխախոտի մշակութեան յատկացուելիք արտին տեղն, ընդարձակութիւնը, ու կարելի եղածին չափ ալ անոր սահմանները։ Աւելորդ է ըսել թէ՝ սերմանելէ յետոյ տրուած աղերսագրերը չեն ընդունուիր Ռէժիին կողմէ։ Ժամանակին տրուած բոլոր աղերսագրի տէրերուն Ռէժին պարտաւոր է մէկ մէկ արտօնագիր տալ։ Սոյն արտօնագրին մէջ նշանակուած կ'ըլլան որոշակի՝ աղերսագրին մէջ ցոյց տրուած արտին չափն ու սահմանները։ Ռէժիի կողմէն տրուած սոյն արտօնագրերը միայն մէկ տարուան համար արժէք ունենալով՝ ամէն տարուան սկիզբը, դարձեալ նոր արտօնագիր մը ձեռք բերելու պարտական է երկրագործն։

Ռէժիի պաշտօնեաներն ամէն ժամանակ իրաւունք ունին երկրագործին տրուած արտօնագիրը տեսնելու

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
1	**14**	**9**	**158**

ՈՒՐ. առ. ԼԳ. օր Մեծ Պահոց։

եւ երկրագործն ալ պարտական է առանց որ եւ է դիտողութեան՝ ցոյց տալու։ Կը պատահի որ երկրագործ մը արտօնագիրն ստանալէ ետքը, հրաժարի ծխախոտ մշակելէ, կամ աղերսագրին մէջ ցուցած արտը ձգելով ստիպուի ուրիշ արտի մը մէջ մշակելու ծխախոտը, և կամ բոլորովին հրաժարելով՝ իր իրաւունքը ուրիշի անունին փոխանձել ուզէ. այս պարագաներուն մէջ՝ անմիջապէս պարտական է իր որոշումը Ռէժիին իմաց տալ։ Ռէժիի վարչութիւնն ալ պահանջուած թոյլտուութիւնը շնորհելու պարտական է երկրագործին։ Աղերսագրին մէջ չնշանակուած ու իր արտին կցուած անմշակելի տեղերը մշակելով՝ արտը ընդարձակելու մտադրութիւն ունեցող երկրագործը, դարձեալ պարտական է խնդրագրով մը իմացընելու Ռէժիին թէ՝ արտին վրայ որքա՛ն տեղ պիտի աւելցնէ. Հակառակ պարագային՝ պատասխանատու կը մնայ եւ Ռէժին ալ իրաւունք կ'ունենայ առաջուընէ ցոյց տրուած քանակութենէն աւելի տնկուած ծխախոտները ոչնչացնելու։ Ծխախոտ մշակելու համար առած իր իրաւունքը՝ ուրիշի մը փոխադրող երկրագործն՝ եթէ փոխ դրամ առած է Ռէժիէն, պարտական է վճարելու նոյն պարտքն ու այս մասին պէտք է ստորագրութիւն տայ Ռէժիին։

Ռէժիի վարչութեան կողմէն երկրագործին առանց

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
2	**15**	**10**	**159**

Շբ. ակ. ԼԴ. օր Մեծ Պահոց, Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին։ Յիշատակ չարչարանաց եւ մտից ի վիրապն։

թոկոսի փոխ դրամ կը տրուի, այնպէս որ երկրագործին ու Րէժիին միջեւ փոխառութեան պէս բան մը եղած կ'ըլլայ։ Այս փոխառութիւնը քանի մը անգամներ կրնայ տեղի ունենալ, երկրագործին ձեռք բերելիք բերքին քանակութեան համեմատ աւելի կամ պակաս։

Երկրագործն երբ իր բերքը Րէժիին յանձնէ ու վաճառելու գործողութիւնը աւարտի, այն ատեն Րէժին զեղչելով երկրագործին առաջուընէ առած ստակն մնացածը կը յանձնէ անոր։ Աւելորդ է ըսել կարծեմ թէ՝ Րէժին չստիպեր որ անպատճառ երկրագործն իրմէ փոխ դրամ առնէ, անոնք որ կարողութեան տէր են, տարակոյս չկայ որ աւելի երջանիկ են ու ժամանակին իրենց բերքին ամբողջ արժէքն մէկ անգամէն ձեռք կը բերեն։

Երբ երկրագործին թաց կամ չոր ապրանքը որ և է կերպով կը վնասուի կամ կը գողցուի, պարտական է անմիջապէս իմաց տալ Րէժիին, այն ատեն Րէժիի կողմանէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուելով արկածին վայրը, տեղւոյն Թաղական խորհուրդի անդամներէն մէկուն եւ արուեստակցի մը հետ կը քննեն վնասն ու կը տեղեկագրեն Րէժիին, ան ալ երբ կը համոզուի թէ՝ երկրագործն ուղղակի կամ անուղղակի կերպով

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
3	**16**	**11**	**160**

† Կիր. բա. ԼԵ. օր Մեծ Պահոց։ Զ. Բառասնորդաց։ Գալըստեան։ Լs. Ծաղկազարդ։

կապ չունի արկածին կամ գողութեան հետ, եղած վնասը կը զեղչէ նախորդ գումարէն. այնպէս որ եթէ երկրագործին գօչանին մէջ 1000 քաշ նշանակուած է ու 300 քաշի չափ վնաս հաշուուած, այս 300 քաշ վնասը կը զեղչուի եւ միայն 700 քաշ ծխախոտ պահանջելու իրաւունք ունի Րէժին։

Ծխախոտի տունկերը կատարելութեան հասնելէ անմիջապէս յետոյ, երկրագործները պէտք է իմաց տան Րէժիին, այն ատեն Րէժիին կողմէն յատուկ կարգուած պաշտօնեաներու խմբակ մը ծխախոտի արտերուն վրայ իր առաջին ՖԷՇՖը կ'ընէ ու գրաւոր կերպով կը ներկայացնէ երկրագործին արտադրելիք բերքին քանակութիւնը, եւ երկրագործին հաւանութիւնն հաստատող ստորագրութիւն մը կ'առնուի անկէ։ Իսկ եթէ երկրագործն ստորագրութիւն տալ չուզէ՝ առարկելով թէ՝ աղէկ չէ հաշուուած արտին բերքն ու շատ աւելի նշանակուած, այն ատեն Րէժիին պաշտօնեաները կը պարտաւորին զուրսէն փորձառու եւ հմուտ երկրագործի մը և տեղւոյն Թաղական Խորհուրդի անդամներէն մէկուն ներկայութեամբը կրկին ՖԷՇՖ ընել արտը, մինչեւ որ երկրագործը համոզուի թէ իր արտէն սաչափ քաշ ծխախոտ պէտք է ելլէ։

Եթէ ծխախոտին տունկերը հասած ու տերեւները

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
4	17	12	161

ԲՇ. բկ. ԼԶ. օր Մեծ պահոց։ ՅՆ. Թովմայի առաքելոյն։ Տոմ. Ահեկան 30 օր։

կտրուելու վիճակի մէջ են, բայց Րէժիի պաշտօնեաները կ'ուշանան գալու, և թացին ֆիշը ընելու, հակառակ նախապէս եղած դիմումին, այն ատեն երկրագործը կրնայ իր տունկերէն առաջին բերքը՝ տիպը առնել, քանի որ տերեւը տունկին վրայ չորնալով վնաս կրնայ առաջ գալ· բայց պարտաւոր է հաւաքած տերեւին ճիշտ քանակութիւնը ցուցնել երբ ֆիշի պաշտօնեաները կուգան։

Արձանագրող խումբը կը բաղկանայ Րէժիի մէկ կամ երկու պաշտօնեաներէն. ասոնց հետ միասին պէտք է գտնուին երկրագործներու առաջնակարգ դասէն մի քանի անձ, ինչպէս նաեւ ծերերու ժողովներու կողմէ (իխթիեար մէճլիսի) կողմէ մէկ մէկ գնահատիչներ, որոնք միանալով Րէժիի պաշտօնեաներուն՝ երկրագործին ամբողջ թաց ապրանքը իրենց արտերուն վրայ գրի կ'առնեն։

Երբ արձանագրող խումբին կողմէ թաց ապրանքը գնահատուի ու ընդհանուր հաւանութեան մը յանգիլ կարելի ըլլայ, այն ատեն ներկայ գտնուողները սէրկի ըսուած յատուկ թուղթի մը վրայ ստորագրելով կուտան երկրագործին։ Այս սէրկիի բունն ալ կը մնայ Րէժիի պաշտօնէային քով։

Սոյն առաջին արձանագրութիւնն աւարտելէ անմիջա-

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
5	18	13	162

ԳՇ. գձ. ԼԷ. օր Մեծ Պահոց։

պէս յետոյ ա'լ երկրագործն ազատօրէն կ'սկսի տերեւները կտրելու ու հետզհետէ չորցնելու։

Նախորդ խմբակով երկրորդ արձանագրութիւնը և բերքին գնահատումն այն ատեն կ'ըլլայ, երբ երկրագործն ա'լ հասած կ'ըլլայ անային կամ տօրուք ալթըին։

Այս երկրորդ արձանագրութեան ատեն երկրագործը բերքին մեծագոյն մասն իր տեսակներով արդէն չորցուցած կ'ըլլայ, և մնացածն ալ չարոցաձեւ կապերու վրայ առած ու երկայն ձողերու վրայ կախած։

Այն ատեն երկրագործին հաւաքած տիպ, տիպ-իւսթիւ, պէօյիւք անա, օրթա անա, քիւչիւք անա ու տօրուք ըսուած վեց տեսակ ծխախոտներէն իւրաքանչիւրէն մէկ մէկ ձող ընտրելով կը միացնեն ու ամբողջական քանակութիւնը հաշուելով՝ ընդհանուր ապրանքին չափը կը ճշդեն։ Իսկ եթէ գնահատողներէն մէկուն կամ երկրագործին կողմէ դարձեալ անհամաձայնութիւն ծագի, բացէն ուրիշ գնահատող մը կ'ընտրուի և անոր տուած որոշումը ընդունելի կ'ըլլայ թէ՛ Րէժիի պաշտօնէութեան, թէ՛ խմբակին միւս անդամներուն և թէ երկրագործին կողմէ։

Ամէն պարագայի մէջ, երկրագործները առանց այս երկրորդ արձանագրութեան սպասելու, կրնան իրենց բերքն ամբողջովին կտրել, չորցնել· երբեք

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
6	19	14	163

Դշ. գկ. ԼԸ. օր Մեծ Պահոց։

⊕ Աւագ լր. խ. ժ. 22. ը. 18։ Անձրեւային օդ։

պարտական չեն Ռէժիին կողմէ գալիք պաշտօնէութեան սպասելու։ Բայց եթէ ուշ կամ կանուխ հասնի Ռէժիի պաշտօնեան, իրաւունք ունի չորցած ամբողջ ծխախոտները ի հարկին աչքէ անցնելու, եւ եթէ պէտք տեսնայ՝ նոյն իսկ կշռելու։

Այս երկրորդ արձանագրութիւնը նախորդ արձանագրութեան հետ բաղդատելով եթէ տարբերութիւն տեսնուի՝ աւելի կամ պակաս, ասոր պատճառները քննելէ յետոյ՝ սերկիին ու ֆօշաններուն, ինչպէս նաեւ իմալի տետրակներուն մէջ գտնուած արձանագրութիւնները կը ճշդուին, աւելին բարդուելով ու պակասը ջնջուելով։ Այսպիսի գործողութիւններ տեղւոյն Թաղականութեան կողմէ ալ վաւերացնել կը տրուին, որպէս զի առաջիկային ո և է առարկութեան տեղի չմնայ։

Արձանագրուած ծխախոտները որ և է կերպով վտանգի մը եթէ հանդիպին, ինչպէս՝ հրդեհ, ջրէ կամ ուրիշ պատճառով մը վնասուին, երկրագործն անմիջապէս պարտաւոր է իմաց տալ Ռէժիի վարչութեան։ Սոյն պարագային՝ մինչեւ որ Ռէժիի պաշտօնեան հասնի, վնասուած ծխախոտ նոյնութեամբ պէտք է թողուլ եղած տեղն, որպէս զի պաշտօնեան արկածին վայրը հասնելով հաստատէ վնասին չափն ու

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
7	20	15	164

† ԵՇ. դճ. ԼԹ. օր Մեծ Պահոց։ Աւետումն Ս. Աստուածածնի։

քանակութիւնը, վնաս բերող պատճառներն ալ ուսումնասիրելով հանդերձ։

Երկրագործն ալ պարտական է գոհացուցիչ եւ վնասն ուսկից յառաջ գալն հաստատող պատասխաններ տալու Ռէժիի պաշտօնեային։ Հակառակ պարագային ծանր պատասխանատուութիւն կը հրաւիրէ իր վրայ, եւ եթէ պէտքն զգացուի, մնացած ապրանքն ալ ամբողջովին կը գրաւուի Ռէժիի կողմէ։

Ռէժիի պաշտօնեան սոյն վնասն հաստատելէ ետք երբ կը տեսնէ թէ վնասուած ծխախոտներն այլ եւս արժէք չպիտի ունենան, այն ատեն նոյն պաշտօնեային ներկայութեան կ'ոչնչացուին անոնք։

Երբ երկրագործն իր ամբողջ բերքը կը չորցնէ ու ներս կ'առնէ, կ'սկսի հլբագէ ընել, ու բերքը Ռէժիի յանձնելու ժամանակը մօտեցած ըլլալով՝ տեղւոյն Վարչական ժողովը, Ռէժիին հաւանութեամբ, յարմար ժամանակամիջոց մը կ'որոշեն, եւ կ'ազդարարեն երկրագործներուն որպէս զի որոշեալ ժամանակին մէջ ամէնքն ալ Ռէժիի պաշտօնատունը բերած ըլլան իրենց ապրանքն։

Երկրագործն իր ապրանքը հոն կարենալ փոխադրելու համար պէտք է նախապէս փոխադրութեան թուղթ մը առնէ Ռէժիէն, որուն մէջ նշանակուած պիտի ըլլայ ծխախոտին քանակութիւնը ու ծրարնե-

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
8	**21**	**16**	**165**

ՈՒՐ. դկ. Խ. օր Մեծ Պահոց։ Ցայսմ. Աննկան 30 օր։ Հր. Պասէք, որ է խամուրսուզ պայրամը. աւուրս 8։

☉ Ի Ցուլն. ժ. 11. ր. 39. Տճ. Սէվիր։

Տար. ծննդ. կարոլ թագաւորին Ռումանիոյ. 1839։

րուն թիւը։ Առանց այս արտօնագրին կամ Րէժիի պաշտօնեայի ներկայութեան՝ ո՛չ ոք կրնայ ծխախոտ փոխադրել։

Ծխախոտն երբ Րէժիի մթերանոցը հասնի, մթերանոցին տնօրէնը անմիջապէս ապրանքին չափն որոշող ստացագիր մը կուտայ երկրագործին, ու իւրաքանչիւր երկրագործի ապրանք, զատ զատ խնամով կը պահէ, երբեք մէկզմէկու չի խառներ։

Մինչեւ որ չվաճառուի երկրագործին ապրանքը, մթերանոցի տնօրէնը խնամով կը պահէ, որպէս զի չվնասուին, քանի որ դեռ ապրանքը երկրագործինն է։

Եթէ Րէժիի ամբարանոցները ծխախոտ արտադրող տեղերէն տասը ժամէն աւելի հեռաւորութիւն ունին երկրագործները երբեք պարտաւոր կամ ստիպուած չեն իրենց ապրանքը տասը ժամէն աւելի հեռաւորութիւն ունեցող ամբարանոցները փոխադրել։ Րէժին պարտական է տասը ժամ հեռաւորութեամբ տեղ մը ամբարանոց մը ցոյց տալ երկրագործներուն։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
9	**22**	**17**	**166**

ՇԲ. ահ. Պահք։ Յիշատակ յարութեանն Ղազարու։

Րէժիի վարչութիւնը մինչեւ վեց ամիս պարտական է նաեւ խնամով պահպանել երկրագործներուն այն ապրանքները, որոնք դեռ չեն վաճառուած, եւ մինչեւ սոյն պայմանաժամուն որ և է վարձք պահանջելու իրաւունք չունի երկրագործէն. այս վերջինը կրնայ ուզածին պէս տեսակներու վերածել իր ապրանքը, Րէժիի ամբարանոցներուն մէջ, զատելով, բաժնելով տերեւները ու դասաւորելով, առանց որ և վարձքի փոխարէն բան մը վճարելու։

Երկրագործները մինչեւ երկու տարի կրնան իրենց ապրանքն իբր աւանդ թողուլ Րէժիի ամբարանոցներուն մէջ։ Յանձնուած թուականէն մինչեւ վեց ամիս ինչպէս վերը ըսինք, Րէժին որ և է վարձք չպահանջեր, իսկ վեց ամիսէն անդին, ամէն վեց ամիսն անգամ մը, ապրանքին տիրոջմէն մթերանոցի վարձք ստանալու իրաւունք ունի։ Մթերանոցի վարձքը կը տրուի մթերանոցի տնօրէնին ու անկէ ստացագիր մը կ՚առնուի։

Եթէ ապրանքը Րէժիին յանձնուած թուականէն երկու տարին անցնի, այն ատեն Րէժին լուր կուտայ երկրագործին, և արտասահման ղրկուելու համար վաճառականի մը կը ծախուի կամ Րէժին ինք կը գնէ։ Եթէ ապրանքին տէրը մթերանոցի պարտք ունի, սոյն պարտքը զեղչելով ապրանքին ամբողջ ար-

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԻՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
10	**23**	**18**	**167**

† ԿԻՐ. ակ. Պահք։ Ծաղկազարդ։ Լտ. Զատիկ եւ Ս. Գէորգ։

ժէքէն, մնացածը երկրագործին կը յանձնուի։

Երկրագործը իր ապրանքը կրնայ միայն Ռէժիին կամ արտասահմանի համար վաճառականի մը ծախել: Ռէժիի վարչութիւնը այս կարգի վաճառմանց երբեք արգելք չկրնար ըլլալ, երբ երկրագործը Ռէժիին որ և է պարտք ալ չունի։ Ապրանք մը վաճառուած չը կրնար ըլլալ՝ ցորչափ երկրագործն չհաւանի ու ստորագրութիւն չտայ Ռէժիին։

Եթէ Ռէժիին ու երկրագործին միջեւ մէկէ աւելի անգամներ անհամաձայնութիւն ծագի գինի մասին ու երկրագործը չուզէ այն ինչ գնով տալ, այն ատեն իր ապրանքը կրնայ թողուլ մինչեւ երկու տարի ու այսչափ ժամանակամիջոցին մէջ լեցուն գնով մը վաճառելու հոգ տանիլ.

Երկրագործն իրաւունք ունի դուրսէն ուրիշ գնահատողներ ալ բերել՝ իր ապրանքին ճիշդ արժէքը գտնելու համար. ասիկա կը պատահի այն պարագային, երբ երկրագործն չհաւանիր տալ իր ապրանքը առաջին անգամ ցոյց տրուած գնով. այն ատեն դուրսէն գնահատողներու խմբակը գին մը կ'որոշէ ծխախոտին, որ թէ Ռէժիին և թէ տիրոջը համար վաւերական և ընդունելի կը համարուի։

Մի քանի խօսք ալ ծխախոտի տեսակներուն վրայ։

Երեք չորս տեսակ ծխախոտ կայ թէեւ, բայց այս

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԻՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
11	**24**	**19**	**168**

Աւագ Երկուշաբթի. բձ. Պահք։

տեսակները գրեթէ իրարմէ շատ քիչ տարբերութիւն ունին, ընդհանրապէս արտի մը մէջ ինքնաբերաբար առաջ կուգայ մէկ տեսակէն քանի մը տեսակներ։ Եէնիճէ ըսուած ծխախոտն է միայն, որ իր տերեւներուն կոթին վրայ բարակ տերեւի շարունակութիւն չունի. իրաւ է թէ ասիկա միւս տեսակներէն աւելի հոտ և անուշութիւն կ'ունենայ, բայց այս տեսակն շատ չի փնտռուիր, քանի որ տերեւին երակները զօրաւոր չեն ըլլար ու աւելի յոգնեցուցիչ է կապերու վրայ շարել, ինչպէս նաեւ էլփազէի գործողութիւնները։ Արդէն մեր ակնարկած ծխախոտին աւելի միւս տեսակներէն կարելի է ունենալ։

Թուրքիոյ մէջ մշակուած ամբողջ ծխախոտն միայն մէկ տեսակ կարելի է ընդունիլ, և այնպէս ալ է, բայց իւրաքանչիւր տեղւոյն կլիման, օդն ու հողը ծխախոտի տունկերուն վրայ մեծ ազդեցութիւն կ'ընեն՝ միեւնոյն ժամանակ նոյն տեղին յատուկ ծխախոտ մը ըլլալու վիճակին մէջ դնելով զանոնք։ Օրինակի համար, Քավալայի, Սամսոնի, Իզմիրի և Իսքէչէի ծխախոտները զատ զատ հոտ և գոյն ունին. մէկուն գոյնը ոսկեգոյն է, բայց համ ու հոտ չունի. միւսին գոյնը սեւ տիղմի պէս է, բայց հոտը լաւ կը լինի. ուրիշ տեղ մըն ալ թէ՛ գոյնը և թէ՛ հոտը աղէկ կրնան ըլլալ։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
12	**25**	**20**	**169**

Աւագ Երեքշաբթի. բկ. Պահք։ Յիշատակ Տասն Կուսանաց։ Լս. Մարկոսի Աւետարանչին. Ելանեն ի թափօր ամենայն եկեղեցիք նոցա։

Դառնալով մեր ակնարկած ծխախոտին, անոր հունտը կարելի է բերել տալ Սամսոնէն։ Բայց այսչափ շուտ ու անմիջապէս կարելի չէ զանազանել տերեւներուն հազուագիւտ տեսակներն, քանի որ տարիներու փորձառութեամբ միայն կրնայ ըլլալ։ Տարիներ առաջ Րէժիի վարչութեան մէջ ունեցած գնահատողի պաշտօնս աւելի ոյժ մը տուած է ինծի, այս տողերը գրելու։

Ց. ԷՍԿԻՃԵԱՆ

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Քալիֆօրնիոյ մէջ երկու վայրի ցեղերու միջև կռիւ մը կը պատահի։ Մէկուն ցեղապետը գերի կ'իյնայ հակառակորդներուն ձեռքը։

Նշանաւոր պատերազմիկ մըն էր սա որուն անունը ամբողջ երկրին մէջ տարածուած էր։

Յաղթական ցեղը պատրաստութիւններ տե-

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
13	**26**	**21**	**170**

Աւագ Չորեքշաբթի. գձ. Պահք։

սաւ գերին ուտելու։ Զայն ծառի մը կապեցին և չամբուրներն ու քօքօյի կեղեւները մէջտեղ բերին, կրակ վառեցին ու սկսան խրախճանութեան։

Դժբաղդ գերին, որ մինչեւ այն ատեն հանդարտ դէմքով ամէն բանի ականատես եղեր էր, մէկէն ի մէկ արտասուել սկսաւ։

— Վա՜խկոտ, պոռացին յաղթականները, մեռնելէ կը վախնա՞ս, ուրեմն ծերունիներն ու տղաքները կանչենք քեզի պաշտպանելու համար։

— Մեռնելէ չեմ վախնար, ըսաւ քաջարի մարդը, մինակ ուրախութիւննիդ կը տեսնեմ ու կը տխրիմ որ ձեր ուտելիք միսէն կտոր մը իսկ ինծի չպիտի իյնայ։

* * *

Սնանկ վաճառական մը, դպրոցի քննութեան միջոցին.

— Տղա՛ս, ի՞նչ է փոխանակագիրը։

— Միսիւ, չեմ գիտեր....

— Երանի՜ քեզի...։

* * *

Տէրը՝ ծառային. — Մարտիրո՛ս, ես քենէ շուտ կը հագուիմ։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	ՏՃ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
14	27	22	171

† Աւագ Հինգշաբթի. գկ. Պահք։ Յիշատակ Ընթրեաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։ Յերեկոյին Ոտնլուայ ։

☾ Վրջ. քռ. ժ. 12. ր. 26։ Խառնակ օդ։

— Անշո՛ւշտ, պարոն, ծառայ մը չունիմ որ շուտ լմննամ։

* * *

Դասատուն. — Նոր Գալետոնեան ի՞նչ է։
— Աշակերտը. — Ֆրանսական գաղթականութիւն մը։
— Հոն երթալու համար ո՞ւրկէ կ'անցնին։
— Եղեռնադատ ատեանէն։
(Նոր Գալետոնիոյ մէջ կը գտնուի ֆրանսական թիարանը)։

* * *

Ոգելից ըմպելիներ ծախելը՝ ոգիի միջոցաւ տխմարներ յառաջ բերել ըսել է։
Գինոմոլներուն համար միշտ Աստուած մը կայ. — Գինեպանն է ան.

* * *

Բժիշկ մը կը կանչուի հիւանդի մը համար։
— Ամէն բան լմնցած է, կ'ըսէ գիտնական մարդը, տեսէ՛ք, ձեռքերը բոլորովին կանաչցեր են։
— Բայց ամուսինս ներկարար է, կը պատասխանէ կինը.

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	ՏՃ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
15	28	23	172

Աւագ Ուրբաթ. դձ. Պահք։ Յիշատակ չարչարանաց, խաչելութեան եւ Թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։

— Իրաւ որ բաղդաւոր է եղեր, եթէ ձեռքերը ներկէն գունաւորուած չըլլար՝ հիմա մեռած էր։

* * *

Ամբակումի ներկայութեանը գլխու ճաղատութեան վրայ կը խօսին.
— Զարմանալի է, կ'ըսէ խօսակիցներէն մին, մարդիկ կան որ քսան և հինգ տարեկանին բոլորովին մազերնին կը կորսնցնեն։
— Ի՞նչ կ'ըլլայ, կը պատասխանէ Ամբակում, ես ալ հազիւ թէ երկու շաբթուան ծնած էի, գլուխս մազ չէր մնացած։

* * *

Ժառանգորդը, գուցէ տասներորդ անգամ ըլլալով՝ հօրեղբայրը վախցնել կը կարծէ յայտարարելով թէ՝ եթէ հարիւր ոսկի չտայ ինքզինքը պիտի սպաննէ, որովհետեւ պատույ խնդիր կայ գործին մէջ։
— Իմ պարտքս, կ'ըսէ հօրեղբայրը, ռէվոլվէրս քեզի յանձնել է, բայց կը վախնամ որ տանիս կը ծախես և դրամը կը վատնես։

* * *

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
16	29	24	173

Աւագ Շաբաթ. դկ. ծրագալոյց Զատկի. Նաւակատիք յերեկոյին:

Պզտիկ Կարապետ, աւիլ մը գտնելով պնակ մը անուշեղէն լափելու վրայ է, երբ մայրը կը հասնի:

— Ջա՛ր տղայ, չատակե՛ր... եթէ ես այդպէս մատներովս անուշեղէն ուտէի, դուն ի՛նչ պիտի ըսէիր:

— Պիտի ըսէի որ մայրիկին բաղդը բանեց է:

* * *

Բարեկամներէս մին լրագրի մը մէջ սա' յայտարարութիւնը կարդաց.

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

25էն 500 ոսկի տարեկանով պաշտօնեայ կը գտնէ:

Բարեկամս պաշտօնեայի մը պէտք ունենալով այս հասցէին կը դիմէ: Խեղճուկ խանութ մը ուր թափթփած հագուստներով մարդ մը կեցեր էր:

— Գործակալութեան տնօրէնը տեսնել կ'ուզեմ:

— Ես եմ, կը պատասխանէ խանութին մէջ կեցողը:

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ԱՊՐԻԼ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
17	30	25	174

† ԿԻՐ. ա0. ԶԱՏԻԿ: Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Ուտիք է մեզ ցնծամբարձումն: ՑՆ*. Եւս Զատիկ, եւ ուտիք է նոցա ցնոր կիւրակէ:

— Պարո՛ն, տարին 35 ոսկինոց պաշտօնեայի մը վրայ է խնդիրը:

— Հինգ դահեկան արձանագրութեան տուրք վճարեցէք և քանի մը օրէն եկէք. մինչեւ այն ատեն ձեզի պաշտօն մը կը ճարեմ.

— Բայց պարոն, ես պաշտօնեայ կ'ուզեմ եւ ոչ թէ պաշտօն մը.

— Անանկ է նէ ես կուգամ, կը պատասխանէ գործակալութեան տնօրէնը և խանութը գոցելով մեր բարեկամին ետեւէն կ'երթայ:

* * *

Փողոցին մէջ մէկը Ամբակումին կը մօտենայ և ձեռքը թոթուելով.

— Որչափ ուրախ եմ, ազնիւ Խ..., ձեզի հանդիպելուս:

Ամբակում բարկացած.

— Ես ձերին Խ...ն չեմ, և չեմ ալ ուզեր որ գլխ մէկու մը տեղ դնէք:

* * *

Գիւղացի մը քաղաք երթալով ճաշարանի մը

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
18	1	26	175

† ԲՇ. ակ. Բ. օր Զատկի ։ Ցիշատակ մեռելոց։ Լ s. Մայիս եւ սոն առաքելոցն փիլիպպոսի եւ Յակոբայ։

առջեւէն անցած միջոցին կը նշմարէ որ ներսը գտնուողները սփռոցը վիզերնին անցուցած են։

— Բա՛հ, կ'ըսէ քովինին, հոս կ'երեւայ թէ կերակուր կերած ատեննին կ'ածիլուին։

* * *

Ճաշէն վերջը.

— Սիկառ մը կը ծխէ՞ք։

— Շնորհակալ եմ, մուխէն գլուխս կ'ապուշնայ կոր։

— Առաջները շատ խմած էք։

* * *

Դատարանին մէջ։

— Արհեստդ ի՞նչ է։

— Դռնապան եմ. բայց հաւատացէք որ երեսուն տարիէ ի վեր օր մը չեմ կռուած վարձականներուս հետ։

— Հասցէդ ի՞նչ է։

— ... գերեզմանատան դռնապանն եմ։

* * *

Սեղանին վրայ, տանտիկինը յանկարծ վախի աղաղակ մը կ'արձակէ։

— Տասներե՛ք հոգի ենք սեղանին վրայ։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՍԷՖԷՐ	ԳԱՍԸՄ
19	2	27	176

† ԳՇ. բձ. Գ. օր Զատկի։ Հր. Ծով վասն մահուանն Յեսուայ։

— Հոգ մի՛ ընէք, Տիկին, կ'ըսէ Ամբակում, ես երկու հոգիի տեղ կ'ուտեմ։

* * *

Տիկին Ք... պարտիզպանին հրաման տուած է որ հաւերուն ածած հաւկիթները իրեն բերէ։ Երկու ամիս ամբողջ՝ հատ մը հաւկիթ իսկ չընդունիր։ Օր մը տիկինը առանց իմաց տալու հաւնոց կը մտնէ և կը տեսնէ որ շատ մը հաւկիթներ յարդին մէջ ձգուած կը մնան։

— Աս ի՞նչ է, կը հարցնէ պարտիզպանին, հապա դուն կ'ըսէիր որ հաւերը չեն ածեր կոր։

— Շիտակը, տիկին, կենդանիներուն ըրածին իմ ալ խելքս չհասնիր. գուցէ ձեր այցելութեան առթած ուրախութենէն է որ...։

* * *

Դատարկաշրջիկ մը Էյֆէլի աշտարակին մօտիկները թափառելէ յոգնած՝ նստելիք տեղ մը կը փնտռէ, փայց չի գտներ.

— Աս Էյֆէլն ալ աւելի աղէկ կ'ըլլար 300 մեթրնոց աշտարակի մը տեղ 600 հատ կէս մեթրնոց շինէր, գէթ նստելիք տեղ մը կ'ունենայինք։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	ՏՃ. ՍԷՖԷՐ	ԴԱՍԸՄ
20	3	28	177

ԴՇ. բկ. Դ. օր Զատկի։ Լs. Գիւs խաչ։ Ա. Աղամ 30 օր։

* * *

Ամբակում պարտապահանջներուն ձեռքէն ազատելու համար տան դուռը կղպեր՝ ո՛չ մէկուն կը բանայ։ Այս վերջինները դուռը ափ կ'առնեն եւ կոտրելու աստիճան կը զարնեն։

Ամբակումի համբերութիւնը հատած, պատուհանը կը բանայ եւ կը պոռայ։

— Աստուծո՞յ ծառաներ, չէ՞ք տեսներ որ տունը մարդ չի կայ. եթէ մէկն ըլլար հոս՝ դուռը կը բանար։

* * *

Որդեսէր մայրը. — (Օրօրոցին մէջ տղեկին ձայնը շատ բարձր կ'ելլէ)։ — Ձայնը սիրեմ. ի՜նչ անուշ է, երբոր մեծնայ՝ Իտալիա ղրկենք որ նշանաւոր երգիչ մ'ըլլայ։

Հայրը. — (Բարկացած). — Հիմակուընէ ղրկէ, աւելի լաւ է։

* * *

Ֆրանսայի մէջ գաւառացի խմբագրապետ մը Պատուոյ Լեգէոնի խաչը կ'ստանայ։

Բարեկամները շնորհաւորելու կուգան։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	ՏՃ. ՍԷՖԷՐ	ԴԱՍԸՄ
21	4	29	178

ԵՇ. գձ. Ե. օր Զատկի։ ՅՆ*. կիսապենտեկոստէ։

☽ ԾՆ. Լս. Ժ. 10. Ր. 43։ Պայծառ եղանակ։

— Ի՞նչպէս ըրիր այդ խաչն առիր, կը հարցնէ անոնցմէ մին.

— Բայց... պէտք եղած դիմումները կատարեցի։

* * *

Երկու բարեկամներ ճաշարան մը փորերնին կշտացնելէ վերջ դրամը վճարելու պահուն՝ կը տեսնեն որ հաշիւին մէջ մինակ կէս շիշ գինի գրուած է, մինչդեռ իրենք ամբողջ շիշը խմած էին։

— Իմաց տա՞նք արդեօք, կը հարցնէ մին։

— Ո՛չ. կը պատասխանէ ընկերը, սպասաւորը կը չախուի վերջէն։

ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԴԵՐՁԱԿԸ

Եօժէն Լապիշ ֆրանսացի թատերագիրն Լըֆրանի աշխատակցութեամբ վօտվիլ մը գրած էր, որուն փորձերը կը կատարուէին Բալէ-Ռու-

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԳԱՄԸՄ
22	5	1	179

ՈՒՐ. գկ. Զ. օր Զատկի: ՅՆ*. Տօն Պալըրլըյի այազմային: Տն. Ռեպիւլ էվվէլ 30 օր: Հր. Եառ 29 օր:

այեալ Թատրոնին մէջ, եւ որուն գլխաւոր դերը զոր ստանձնած էր Ռավէլ նշանաւոր դերասանը, աշխարհիկ երիտասարդի մը դերը պիտի կատարէր, այնքան վայելչազգեստ, որ խօսակցութեան միջոցին իր դերձակին անունը կը հարցնէին անոր: Լապիշ հարկադրուեր էր իր դերձակին հասցէն դնել խաղին մէջ: Տաղանդաւոր հեղինակը այն ատեն դեռ շատ երիտասարդ էր ու նիւթական նեղութեան մէջ, բաւական պարտք ունենալով դերձակին, կը յուսար որ բեմին վրայէն ըլլալիք այս ռեքլամին շնորհիւ, դերձակն ատեն մը չի նեղեր զինքը:

Բայց Լըֆրան, որ իր ընկերոջմէն նուազ ունեւոր էր, աւելի զօրաւոր պատճառներ ունէր, թէեւ համանման, ինքն ալ իր դերձակին հաճոյակատար ըլլալու: Ուստի միտքը դրած էր գաղտնաբար վերցունելով Լապիշի տուած հասցէն, իր դերձակին անունը դնել անոր տեղ: Ներկայացման առջի իրիկունը, գնաց գտաւ Ռավէլը եւ առաջարկեց որ ներկայացման պահուն այս փոփոխութիւնը կատարէ: Գաղտնիքը յայտնելով առաջուց: Դերասանը հաւանեցաւ: Եւ Լըֆրան՝ ուրախ, զուարթ, թիկնաթոռի տոմսեր ղրկեց իր պարտապահանջին. մի՛ մոռնաք որ Լապիշ ալ նոյն բանն ըրած էր իր դերձակին:

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
23	6	2	1

ՇԲ. դձ. Է. օր Զատկի: Յիշատակ գլխատման Յովհաննու Մկրտչին: ՅՆ*. Ս. Գէորգ: Տն. Խտրէլլէզ:

Յաջորդ գիշերը, վարագոյրը կը բացուի: Երկու աշխատակիցները քուլիսներուն մէջն են, եւ իւրաքանչիւրը անձկութեամբ կ՚սպասէ իր դերձակին անունին արտասանուելուն, որուն շնորհիւ պիտի երկարէր իր պարտքին պահանջման պայմանաժամը. Եւ ո՞վ գիտէ, թերեւս, բոլորովին ջնջուէր: Վերջապէ՛ս... ահա՛ այդ տեսարանը... խօսակցութիւնը այն կէտին կը հասնի, բայց ի՜նչ յուսախաբութի՜ւն, անէծք:

Ռավէլ ո՛չ Լապիշի դերձակին անունը տուած է եւ ո՛չ ալ Լըֆրանի: Անոնց տեղը իր դերձակին անունը կուտայ, որուն ինքն ալ մեծագումար պարտք ունէր:

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
24	7	3	2

✝ ԿԻՐ. դկ. Ը. օր Զատկի. Նոր Կիրակէ (Կրկնազատիկ)։

Կարօն, Թխադէմ, սեւ լայն յօնքերով՝ որոնց տակ խոշոր աչքեր մը կը պճլտան, 19—20 տարեկան երիտասարդ մը, որուն արծուաքիթին տակ փուշ փուշ մազերը նոր ծիլ տուեր են։ Օր մը ձեռքերը շալվարին գրպանը դրած, յօնքերը պռստած դէպ ի շուկայ կ'երթայ, բարկութեան չեշտով մը քթին տակէն մրթմրթալով, «Վալլահ ճանըմ»։

Ուրիշ մը որ քովէն կ'անցնի. կը լսէ ու խօսակցութիւնը կ'սկսի։

— Ի՞նչ է, Կարօ՛։
— Վալլահ ճա՛նըմ։
— Ի՞նչ է ծօ, Կարօ՛։
— Վալլահ ճա՛նըմ։
— Ի՞նչ է եղեր, ծօ՛։
— Չգէ՛ ճանըմ, պապուս էշը։
— Ի՞նչ է եղեր ծօ, պապուդ էշը։
— Չգէ՛ հէկիտի, ի՛նչ ըլլի, պապուս էշը, իշտէ։
— Ծօ՛ Կարօ, ի՞նչ է եղեր հէրի՛ֆ, ըսէ՛, ի՞նչ է եղեր պապուդ էշը։
— Ի՞նչ տ'ըլլի, էշն է կընտեր... կը մնի։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
25	8	4	3

ԲՇ. ած. Թ. օր Յինանց։ ՅՇ. Մարկոսի աւետարանչին։

ԴԻՒՐԻՆ ԿԵՐՊ ՄԸ

ԼԵԶՈՒ ՍՈՐՎԵԼՈՒ

— Թինտրէվ՝ Թեթեւագնաց, իթթիպա՝ հպատակել, միւթէվի՝ պարունակող, տիտէ՝ աչք, մէսաֆիր՝ յոռութիւնք։
— Բարե՛ւ, Մարտիրոս աղա։
— Աստուծու բարին. միւթթէխապ՝ ընտրեալ, ճէվան՝ հաւանութիւն։
— Ի՞նչպէս էք, Մարտիրոս աղա, աղէկ է՞ք։
— Փառք Աստուծոյ, Ստեփանոս աղա. հաեաթ՝ մէմահ՝ կեանք և մահ։
— Հայերէն Թուհֆէ՞ կը կարդաս։
— Նիւքիւլ՝ յետս գալ, ուտուլ՝ զարտուղիլ, մէլուլ՝ ձանձրացեալ, խարիճ իւլ ուգուլ՝ խելքէ դուրս։
— Ձէ՞ք ուզեր քիչ մը խօսակցիլ, շատ նստելու ժամանակ չունիմ։
— Քիչ մը նստեցէ՛ք, հիմա կը լմննայ կոր, Թեթեւագնաց՝ Թինտրէվ, հպատակիլ՝ իթթիպա, պարունակող...։
— Մնաք բարով։
— Խահվէ բերէ՛ք Ստեփանոս աղային... ընտր-

Հյ. ԱՊՐԻԼ Լատ. ՄԱՅԻՍ ՏՃ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ ԽՏՐԷԼ.
26 **9** **5** **4**

ԳՇ. ակ. Ժ. օր Ցինանց։

եալ՝ միւթթէխազ, հաւանութիւն՝ ճէվան ։

— Ի՞նչ է սորվածդ, ըսէ՛ որ ես ալ հասկնամ ։

— Աղբա՛ր, լրագրի մը մէջ յօդուած մը կը հրատարակուի կոր, ամէն յօդուածին տակը բառարան մը կայ նոյն յօդուածին դժուարահասկնալի բառերուն համար, նախ բառերը կը սորվիմ կոր որ վերջն ալ յօդուածը կարդամ. Ներեցէ՛ք, միւնֆէրիտ՝ զատեալ, Թէամմիւմ՝ ընդհանրանալ, իպթինաէն՝ հաստատեալ ։

— Մարտիրոս աղա, առանկ դժուար կը սորվիս ։

— Դժուարն ալ խօ՞սք է, երկու շաբաթ է կ'աշխատիմ կոր. իֆֆէթ՝ պարկեշտութիւն, մէրղուպ՝ ցանկալի, մուգարին՝ մերձ, իսկ եւ իսկ, գապիլի շիֆա՝ ապաքինելի, թահարրի՝ որոնել ։

— Քիչ մ'ալ վերջը սորվէ, խահուէ մը խմէ ։

— Հիմա կը լմնամ, խամէ՝ գրիչ, վահի՝ յայտնութիւն, միւթէվայի՝ անընդհատ, զէվգեապ՝ զբօսնուլ, Թէֆսիր՝ մեկնութիւն, իւնվիւֆանը չէպէթպա... չէ աս չեղաւ... ինֆիւվանը չապէթապ.... ասոր չդառնարկոր լեզուս... իւնվանըֆը թէպաչէպ. ա՜յ թշուառական ։

— Դժուար է արտասանութիւնը կարծեմ, հէ՜, Մարտիրոս աղա ։

— Անանկ է ամա, եախան թող չեմ տար, իւն-

Հյ. ԱՊՐԻԼ Լատ. ՄԱՅԻՍ ՏՃ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ ԽՏՐԷԼ.
27 **10** **6** **5**

ԴՇ. բձ. ԺԱ. օր Ցինանց։ ՑՆ. Շմաւոնի ազգականին Քրիստոսի.

ֆիւ......վանը......չէ......պա......պէթ...... հա՛, յաջողեցայ, մէյմըն ալ, իւն, ...իւն......, ֆիւ. ...... վա, ... նը, չէ, ... պա, ... պէթ, ... իւնֆիւվանը չէպապէթ, իւնֆիւվանը չէպապէթ, իւնֆիւվանը չէպապէթ. ծաղիկ հասակ, ծաղիկ հասակ, ծաղիկ հասակ, իւնվիւ...... իւնթիւ...... իւնչիւ...... է՜օֆ...... ։

— Սիկառ մը չինէ՛, Մարտիրոս աղա ։

— Իւնֆիւվանը չէպապէթ, իւնֆիւվանը չէպապէթ, ծաղիկ հասակ, իւնֆիւվանը չէպապէթ, ծաղիկ հասակ. (Ստեփանոս աղան կ'երթայ)։ Իւնֆիւվանը չէպապէթ՝ ծաղիկ հասակ. ճէհիմմի սիճճին, անդունդք դժոխոց, ճէհիմմի սիճճին՝ անդունդք դժոխոց, ճէհիմմի սիճճին...... Մարթա՛, Մարթա՛, Մարթա՛ ։

— Ի՞նչ կայ ճանըմ ։

— Կնի՛կ, եկուր սա բառերը հարցուր նայիմ սորվա՞ծ եմ մի ։

— Քա՛ ճանըմ, վարը չօճուխին տակը կը փոխէի ։

— Վնաս չունի ։

— Աս տասնը հինգ օր է որ հանգիստ չունիմ. քաշուելու բան չէ աս ։

— Ճանըմ, լրագիր չկարդա՞նք ։

— Իսկուհիճա...... սա չօճուխին քովը գնա՛յ ։

— Կնի՛կ, այնչափ ըրիր որ բոլորն ալ մոռցայ. գնա՛, ու կանչածիս պէս եկուր ։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
28	11	7	6

ԻՃ. բկ. ԺԲ. օր Ցինանց։

Ձ Առ. քռ. ժ. 9. ր. 13 ։ Պարզ եւ զօվազին աւուրք։

— Շատ աղէկ, դուն առջեւ սպասեմ զահէր. տուր սա լրագիրը նայիմ. ծաղիկ հասակ ։

— Շապ...... խուն...... վիֆան...... վաֆին...... ։ Գացիր եկար ա՞ն գտար հարցնելու ։ Ամէն օր ասանկ կ'ընես։

— Ո՛րը հարցնեմ։

— Գիտես կոր քի ան չեմ կրնար կոր պէճէրմիշ ընել. ան կը հարցնես կոր քի, քովս չնստիս ու չուտ մը վար երթաս ։

— Կեցի՛ր որ ուրիշ մը հարցնեմ .... զատեալ .

— Զատեալ մի՞.... խամէ ։

— Ո՛չ, խամէ գրիչ ըսել է .

— Գրի՞չ մի, անանկ է նէ տիտէ ։

— Ո՛չ, տիտէ աչք ըսել է ։

— Թիւնտրէվ .

— Ո՛չ, Թիւնտրէվ՝ Թեթեւագնաց ըսել է ։

— Էյ ո՞րն է ։

— Միւնֆէրիտ ։

— Միւնֆէրիտ՝ զատեալ. միւֆէրիտ՝ զատեալ. հիմա հարցուր նայինք, պիտի կրնա՞մ մի գտնել. չուտ ըրէ ամմա ։

— Զատեալ ։

— Միւնճէրիտ ։

— Զգիտցար ։

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
29	12	8	7

ՈԻՐ. գհ. ԺԳ. օր Ցինանց։

— Կորսուէ՛ սըկէց. մէկ բառ մը հարցնելը պիլէ չի տես կոր ։

— Քիչ մը տահա կարդայ ես կուգամ. սա չօճուխը նայիմ, ա՛ռ սա լրագիրը .

— Ճէհէննէմ եղի՛ր ։ Միւնֆէրիտ՝ զատեալ, միւնֆէրիտ՝ զատեալ, ճէհիմմի սիճճին՝ անդունդք դժոխոց. խւնֆիւվանը չէպապէթ, ծաղիկ հասակ, Մարթա՛, Մարթա՛ ։

— Եկա՛յ (մեկուսի) Աստուած պէլաթ տայ ։

— Հիմա հարցուր նայիմ, չէնքով չնորհքով հարցուր ամմա ։

— Շատ աղէկ .

— Ընդհանրանալ .

— Ընդհանրանա՜ա՜ա՜լ, ընդհանրանալ, ընդհանրանալ, իֆֆէթ ։

— Չէ՛ ։

— Խամէ ։

— Չէ՛, ճանըմ ասանկ չսորվըվիր, յօդուածը կարդա՛յ, չհասկցած բառերդ բառարանին մէջ նայէ։

— Հայտէ՛ նայինք, տուր սա լրագիրն ինծի. (կը կարդայ). « Սըհհէթի իֆատէմիզի խսպաթ էթմէք իւզրէ, Թէլէվվիւն իլէ խըրար ու ինատըն, վէ պունլարըն իթիտալ տէրէճէսինտէ պուլունան սէպաթըն էմսալլէրինի »։ Բէք աղէկ ... ըըհհէթը փնտռենք նայինք էն առաջ .

Հյց. ԱՊՐԻԼ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
30	**13**	**9**	**8**

ՇԲ. գկ. ԺԳ. օր Ցինանց։ ՅՆ. Յակոբոսի առաքելոյն, եղբօրն Յովհաննու Մկրտչին։

— Սըհհէթ՝ չկայ։
— Իֆատէն նայէ։
— Ան ալ չկայ։
— Թէլէվվիւնը փնտռէ։
— Չկայ։
— Իսրա՞ր։
— Ան ալ չիկայ։
— Իթիտա՞լ։
— Չկա՛յ.
— Սէպա՛թ։
— Իշտէ ան հաստատամտութիւն ըսել է։

— Բե՛ր նայինք սա հայերէն բառարանը, հաստատամտութիւն ի՞նչ ըսել է. գավի Ֆիքիրլի...... քալըն Ֆիքիրլի. կարծեմ թէ աս քալըն գաֆալը ըսել պիտոր ըլլայ տէյի կուգայ ինծի. հա՛, Մարթա, դուն ի՞նչ կ'ըսես, սանքի հաստ միտք, ինճէ ֆիքիրլի չէ՛, միտքը բարակ չէ։

— Ես քեզի բան մ'ըսեմ, Մարտիրոս աղա, վաթսունէն ետքը չես կրնար սորվիլ աս բաները։

— Շատ ալ աղէկ կը սորվիմ... Թիւնտրէվ՝ Թեթեւագնաց, Նիւքիւլ՝ յետս կալ, Իթթիպա՝ հպատակիլ։

— Կերակուրի ժամանակ է։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
1	**14**	**10**	**9**

† ԿԻՐ. դձ. Երրորդ կիւրակէ։ ԺԵ. օր Ցինանց։ Տօն Աշխարհամատրան, Կանաչ կիւրակէ։ ՅՆ. Երեմիայ մարգարէին։ Հր. Ծոմ վասն մահուանն Հեղեայ եւ գերութեան Տապանակի։

— Ուտուլ՝ զարտուղիլ, մէլուլ՝ ձանձրանալ։
— Հայտէ՛, ելի՛ր, կ'սպասենք կոր։
— Խարիճ իւլ ուգուլ։

— Ես չօճուխները թօփ ընեմ կերակուրի նստիմ պիտի, դուն գործ չունիս նէ՝ աս տարի անոնք գոց ըրէ տէ, գալ տարի ալ կարդա որ հասկնաս։ Անանկ դժուար բաներ գրողներուն ալ միտքը չեմ հասկնար որ, եթէ ինքզինքնին մոխի ընել տալ կ'ուզեն նէ՝ ամենուն հասկցած լեզուովը գրեն որ մոխի ըլլուին. աս մէկ կողմէն բառերը գոց ընելով՝ միւս կողմէն մոռնալով տարին մէկ յօդուած պիլէ չպիտի կրնան կարդալ. մարդս ղազէթա կը կարդայ նէ՝ արապի, ֆարսի սորվելու համա՞ր կը կարդայ։ Ամա ան չէ, անանկ դժուար բառեր չդնեն նէ՝ իրենց ըսած խօսքերէն բան մը չպիտի հասկցուի, պարապ խօսքեր ըլլալը մէյտան պիտի ելլէ, վարպետութիւնով խըրթին բառեր կը դնեն կոր քի ուսուլով մը պարտկեն իրենց պակասութիւնը։ Ի՞նչ ըսել է, Թիւնտրէվ, Նիւքուլ, միւհթէվի, տիտէ, չգիտեմ ի՞նչ.

— Խելքդ չհասնիր քուկին, կնի՛կ։
— Ես կ'երթամ կոր։
— Գնա՛։

1904
Librairie OHANNES ESK...
CONS PLE KHORASSAND...

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տմ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
2	15	11	10

ԲՇ. դկ. ԺՁ. օր Ցինանց: Ցն. Գիւտ Նշխարաց Աթանասի հայրապետին :

Մարտիրոս աղան կը շարունակէ. — Հայեաթ, ինֆիւվանը չէպապէթ, իպթինաէն, թէամմիւմ, միւնֆէրիտ...... Մարթա՛, Մարթա՛. Մարթա՛, Մարթա՛, Մարթա՛, Մարթա՛:

— Ի՞նչ կայ դարձեալ:

— Եկուր սըկէց քանի մը հատ ալ հարցուր նայինք:

— Պատառը բերանս ինտո՞ր հարցնեմ:

— Հատ մը հարցուր, երթանք ուտենք:

— Շա՛տ աղէկ. ծաղիկ հասակ:

— Ինֆիւ...... ինֆիւ......:

— Հա՛. հա՛, հա՛:

— Հայտէ երթանք, դուն կուիւ հանելու փափագունիս. շապէ, չէպապէթ, ինֆիւվանը չէպապէթ, ինֆիւվանը չէպապէթ. օ՜հ, վերջապէս գտայ եա՛:

— Երթանք ուրեմն:

— Երթանք. կերակուրէն վերջը նորէն կ'սկսիմ. ես ասոր եախան թող չպիտի տամ. յօդուածէն բան մը չեմ հասկնար կոր նէ՝ բառ կը սորվիմ կոր եա՛....:

ԽԻԿԱՐ

—❧—

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տմ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
3	16	12	11

ԳՇ. ամ. ԺԷ. օր Ցինանց: Տն. Մէվլուտ:

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Ֆրանսերէն լրագրի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Տօքթ. Պօսիի հետ, Հավրցի բժիշկ մը, որ իր հարիւր տասներեք տարին կը լրացնէ այս օրերս:

— Ո՛չ մէկ առողջապահական կանոնի հետեւեցայ, ըսեր է ծերունի բժիշկը. իմ սկըզբունքս է ամէն բան գործածել և ո՛չ մէկ բան չարաչար գործածել: 1793ին ծնած եմ՝ և այդ թուականէն ի վեր վայրկեան մը հիւանդ չեմ եղած:

— Գրա՛ւ կը դնեմ որ բժշկութեան չէք հաւատար, պատասխանեց խմբագիրը:

— Ի՞նչպէս չէ... բայց ո՛չ միքրոպներուն, որ չինծու գիւտ մըն է: Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, միթէ հարիւր տարի առաջ առանց անոնց չէի՞նք ապրեր: Պիտի տեսնէք որ շատ չանցած անոնց խօսքը անգամ չպիտի ըլլայ ա՛լ.

Ու ծերունի տոքթորը կը բացատրէ իր ապրելու եղանակը:

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
4	17	13	12

ԴՇ. ակ. ԺԸ. օր Ցինանց։ Տօմ. Մարերի 30 օր։

Տար. ծննդ. եւ գհկ. Ալֆօնս ԺԳ. թագ. Սպանիոյ. 1886

— Ամառ ձմեռ առտուան ժամը 7ին կ՚արթննամ ու ինքնիրենս կ՚ածիլուիմ։ Անմիջապէս յետոյ դուրս կ՚ելլեմ բժշկական այցելութիւններս կատարելու համար։ Ամէն բանի մէջ չափաւորութիւն ; ահա՛ երկարակեցութեան գաղտնիքը։ Այս պատուէրը հօրմէս ստացած եմ, որ հարիւր ութ տարեկան մեռաւ։ Կը տեսնէք որ ո և է տկարութիւն չունիմ։ Մինակ ձախ աչքս կորուսի։ Թերեւս ան ալ պահած ըլլայի եթէ իմ պատուական արհեստակիցներէս մին պարտ համարած չըլլար իրեն՝ աչքիս վարագոյրը հանելու համար տեսութեանս կէսէն զրկել զիս։

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ԲԺԻՇԿԻ ՄԸ ԽՐԱՏՆԵՐԸ

ՈՏՔԵՐՈՒ ՎՐԱՑ ՓԱՊԱՐՆԵՐ

Խիստ լայն կամ խիստ նեղ ոտքի ամաններ հագնելով շատ անգամ ոտքերու վրայ փապարներ կը գոյանան, այնպէս որ երբ ոտքի ամանը լայն ու կարծր կաշիէ շինուած է, անկից յառաջ եկած շփումը ոտքի մատերուն և մորթին վրայ կոշտեր յառաջ կը բերէ։ Աւելի աղէկ է քիչ մը նեղ կօշիկ հագնիլ՝ քան թէ լայն, այն ատեն ոտքերուն վրայ եղած ճնշումը հաւասարապէս կ՚ըլլայ։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
5	18	14	13

ԵՇ. բգ. ԺԹ. օր Ցինանց։ Հր. Երկրորդ խամուրսուզ։

● Լր. լս. ժ. 3. ր. 33։ Գեղազուարճ աւուրք։

Ոտքերու կոշտեր ունեցած ատեննիս, պէտք է որ բժիշկի մը դիմենք անպատճառ։ Եթէ անձամբ դարմանել ուզելով կտրենք, շատ մը անկարգութիւններու տեղի կուտանք, արիւնահոսութեան որ կրնայ ծանր վէրքեր բանալ։

Սոյն կոշտերը անհետացնելու համար հնարուած շատ տեսակ դեղեր կան. կան նաեւ մի քանի տեսակ տնական դեղեր ալ որոնք կրնան փապարներ բուժել. օրինակի համար, շուշան հովտացի (փէյղամպէր չիչէյի) տերեւները քացախի մէջ եփելով վէրքին վրայ դնելու է. տարւոյն ամէն եղանակին մէջ ալ կրնայ գործածուիլ։ Գիշերներն այս տերեւները քացախին մէջէն հանելով թեթեւ մը քամելէ վերջ երկու

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
6	19	15	14

ՈՒՐ. բկ. Ի. օր Յինանց։

Տար. ծննդ. Նիքօլա Բ. կայսեր Ռուսիոյ. 1868 :

կտոր կտաւէ կակուղ լաթի մէջ առնելով մատներուն վրայ փակցնելու է։ Եթէ այս դեղը բուժում մը յառաջ չբերէ, գէթ ցաւը կ'առնէ ու վէրքը կը կակուղցնէ։

Այս փապարներէն երբ ձեռքի վրայ ըլլեն, ելունդ, կոծիծ, կը կոչուին. ասոնք թէեւ ցաւ չեն պատճառեր, բայց և այնպէս տհաճելի եւ միանգամայն անպատեհ բաներ են։ Ելունդներու բժշկութեան համար հողմափայտ (գըրլանկըճ օթու) կը գործածեն։ Ասոր հիւթը որ դեղին և փոթփոթահամ է, կը քամեն ելունդներուն վրայ. լաւ մը քամելէ վերջը պէտք է թողուլ որ ելունդին վրայ չորնայ՝ մինչեւ որ իյնայ։ Պզտիկ ապակիէ բարակ խողովակ մը ծծմբական թթուի և կամ արջասպի մէջ թաթխելով ելունդին վրայ քսելու է, բայց աւելի լաւ է առջի կերպով դարմանել։ Փապարներն ու ելունդները արմատապէս բուժելու ամենալաւ միջոցն է վիրաբոյժի մը դիմել, որ ամենամեծ զգուշութեամբ կտրելով կը հանէ։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	16	15

ՇԲ. գձ. ԻԱ. օր Յինանց։

ՑՐՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն մարդոց թէ՛ ոտքերուն և թէ ձեռքերուն վրայ կրնայ երեւնալ։ Պզտիկ տղաքներն ու պատանիներն աւելի ենթակայ են քան թէ չափահաս մարդիկ։ Ցրտահարութեան գլխաւոր պատճառն է ցուրտը, որ կը պատահի ընդհանրապէս ձմեռ եղանակին մէջ։ Տաք տեղէն մէկէն ի մէկ ցուրտը ելլելը ցրտահարութիւն կը պատճառէ. նոյնպէս տաք ջրով ձեռքերը լուալէ և լաւ մը չի չորցնելէ ետքը՝ յանկարծ պաղ օդի ենթարկելէն։ Պզտիկ և մեծ կրնան ցրտահարութենէ զերծ մնալ եթէ ձեռքերնին ու ոտքերնին տաք պահելու ըլլան միշտ։

Ցրտահարութիւնը դեռ նոր սկսած ատեն, որ թեթեւ ուռեցքով մը և կարմրութեամբ կը յայտնուի, կնձնիի տերեւները (գարա աղաճ) եռացած ջուրի մէջ ձգելով բարեխառն աստիճանի մէջ ձեռքերը կամ ոտքերն ընկղմելու է. մէկ քանի օրուան մէջ բոլորովին կ'անցնի։ Ասոր տեղ եթէ ընկուզենիի տերեւներ գործածենք դարձեալ մեր ակնկալած արդիւնքն յառաջ կը

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
8	**21**	**17**	**16**

† ԿԻՐ. գկ. ԻԲ. օր Յինանց. Կարմիր կիրակէ. ՅՆ*. Յովհաննու Աւետարանչին. Յայսմ. Մարերի 30 օր.

◉ յերկաւորն. ժ. 10. ր. 53. Տճ. ձէվզա.

բերէ. միայն ջուրին մէջ քիչ մը կերակուրի աղ ձգելու է. Երբոր մորթը լաւ մը կակուղնայ, այն ատեն տուղտի (կիւլ հաթէմ) արմատին ջրովը լուալու է.

ՄԱՏՆԱՇՈՒՐԹՆ (Տօլամա)

Մատներու վրայ ելած վէրքեր են ասոնք և շատ ալ ցաւագին. Այս վէրքերը միանգամայն վտանգաւոր ալ կրնան ըլլալ, վասն զի կրնայ մատին վրայ փտախտ (քանկրէն) յառաջ բերել և մէկ մասը կորսնցնել. Բժշկական տեսակէտով մատնաշուրթն մասնաւոր հիւանդութիւն մը ճանչցուած է. Երբոր մատնաշուրթը երեւան գայ և ցաւը զգալի ըլլայ, պէտք է անմիջապէս բժիշկի մը դիմել. Կան նաեւ ընտանեկան դեղեր ալ որոնք կրնան բուժումներ յառաջ բերել. Օր օրինակ, թերթ մը ծծիչ թուղթ լաւ մը ոլորելով մէկ ծայրէն բռնկցնելու է և միւս ծայրէն ելած մուխին բռնելու է ցաւած մատը.

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
9	**22**	**18**	**17**

ԲՇ. դձ. ԻԴ. օր Յինանց. ՅՆ. Եսայեայ մարգարէին.

այս գործողութիւնը օրը երեք չորս անգամ կրկնելու է. առ հասարակ քսանըչորս կամ երեսուն ժամուան մէջ մատնաշուրթը պիտի աղէկնայ. Եթէ ցաւը շատ սաստիկ է և վէրքը բաւական ծանր, այն ատեն հիւանդ մատը սառի մէջ ընկղմելու է. Եթէ այս կերպով մատնաշուրթը չաղէկնայ, զայն դարմանելու համար բժիշկի մը դիմելու է.

ԳԼԽՈՒ ՑԱՒ

Ջղային կազմութիւն ունեցողները ընդհանրապէս գլխու սաստիկ ցաւեր կ'ունենան. Գլխու ցաւերը երկու տեսակ կ'ըլլան. Կէս գլխու ցաւ և ամբողջ գլխու ցաւ. Արիւնային եղողները շատ անգամ ամբողջ գլխու ցաւ կ'ունենան. Երբ գլխու ցաւը ծանր է և սաստիկ, այն ատեն բժիշկի մը խնամոց կը կարօտի.

Այս բանին առաջքն առնելու համար ափ մը հասարակ աղ ջուրին մէջ խառնելով ոտքը ջուրը դնելու է. Գլխու ցաւերը ընդհանրապէս յուզմունքէ յառաջ կուգան. Եթէ ստամոքսին շատ լեցուն ըլլայ դարձեալ գլխու ցաւ կը պատճառէ. Գլխուն ցաւը բուժելու համար պէտք է

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
10	**23**	**19**	**18**

ԳՇ. դկ. ԻԴ. օր ցինանց։

Տար. գահ. Կարոլ թագաւորին Ռումանիոյ. 1866 :

անմիջապէս կակուղ կտաւի կտոր մը քափրացեալ քացախին մէջ թաթխելով գլխուն ցաւած մասին վրայ դնել։

Կերակուրներէն վերջը յաջորդող կէս կամ ամբողջական գլխացաւը ստամոքսը սաստիկ կը խանգարէ և անմարսողութիւն կը պատճառէ. այս միջոցին մէկ կամ երկու գաւաթ սուրճ կամ պղպեղացեալ անանուխի օշարակ խմելու է. եթէ այս կերպով չկրնանք դարմանել, այն ատեն պէտք է երիցուկի (բաբաթիա) օշարակ գործածել. հակառակ պարագային այս ցաւին առաջքն առնելու համար անպատճառ բժիշկի մը դիմելու է։

Այս տեսակ սաստիկ և տեւական գլխացաւերուն յաղթելու համար, պէտք է որ մնդաւութեան մասին հոգ տարուի. ստամոքսը չատ չծանրաբեռնելու համար սովորականէն քիչ ուտելու է և կերակուրի ժամանակ կէս գաւաթ պաղ ջուր խմելու է. այս միջոցը կրկնապատիկ օգուտներ ունի։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
11	**24**	**20**	**19**

ԳՇ. աճ. Իե. օր ցինանց։

ՄԱԶԵՐԸ

Մազը մարդուս գլխուն վերին եռեւը և երկու կողմերուն մորթը կը ծածկէ. անոր յատկութիւնը, երկայնութիւնը, ձեծութիւնը, ձեւը, կարծրութիւնը, բուսնելու եղանակը, ուղղութիւնը, կորութիւնը, ինչպէս նաեւ գոյնը՝ ցեղերու համեմատ կը փոխուին։

Զափահասներու մազը՝ ծեր մարդոցմէ ու նորածին մանուկներուն մազերէն աւելի առատ կ'ըլլայ։ Մազն որչա՛փ բարակ ըլլայ այնչափ ալ չատ կ'ըլլայ անոր քանակութիւնը։ Վիլսոն որ այս նիւթին վրայ չատ ուսումնասիրութիւններ ունեցած է, կ'ըսէ թէ գլխու մորթին ամէն մէկ քառակուսի մատը 1066 մազ կը պարունակէ. եթէ գլխու տարածութիւնը միջին հաշուով 120 քառակուսի մատնաչափ ընդունինք՝ այս հաշուով գլխուն վրայ 234520 հատ մազ կը գտնուի։ Մազերու երկայնութիւնը երեք հարիւրորդամետրէն մինչեւ երկու մետրի կը հասնի. գանգուր մազերն աւելի կարճ են հարթ մազերէն. ասոնց ձեւութիւնը տարիքի, կտրած կամ ածիլած ըլլալուն համեմատ կը փոխուի, ինչպէս նաեւ ձեւերն՝ որոնք ակլոր կամ տափարակ կ'ըլլան։ Կլոր մազերը միշտ ո-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
12	25	21	20

ԵՇ. ակ. ԻՁ. օր Ցինանց·

ղորկ են և ձգողութեան օրինաց համակերպելով գլխուն բոլորտիքը կը կախուին:

Մազերու գոյնը սեւ, խարտեաշ և ճերմակ կրնայ ըլլալ· այս տարբերութիւնը մազի մէջ գտնուած բիկմանի (մազին գոյն տուող նիւթը) քանակութենէն կախում ունի. ասոնք բարակ կամ հաստ կ'ըլլան եւ խոնաւութիւնը իրենց կը քաշեն:

Մազերու թափումը երկու կերպով կ'ըլլայ· մին դիպուածաւ՝ ճերաքափ, միւսը ծերութեամբ եւ կամ ժամանակէն առաջ՝ ճաղատութիւն:

Հերաքափը հիւանդութիւն մըն է որ մորթին ախտային փոփոխումէն առաջ կուգայ, մինչդեռ միւսն այս անպատեհութիւնը չունի: Հերաթափքն ընդհանուր և մասնաւոր կ'ըլլայ և զանազան պատճառներէ առաջ կուգայ, ինչպէս գլխու անմաքրութենէ, բօ-մասներու գործածութենէ, գրգռիչ ներկերու և ջուրերու լուացումէ, մորթի հիւանդութենէ. օձախտէ, եւայլն, ու տեւողական տենդի, ծաղկախտի, հարսանիթի, կարմրախտի և նմանօրինակ հիւանդութեանց ենթակայ եղող անձանց կը պատահի: Նաեւ այս տեսակ մազի թափումը յառաջ կուգայ դժուարին ծննդաբերութենէ, մարմնոյ չարաչար աշխատութենէ, ստամոքսի ցաւերէ, չաքարախտէ, եւլն:

Ահա՛ ասոնք յայտնապէս կը ցուցնեն թէ ո՛րքան

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
13	26	22	21

ՈՒՐ. բձ. ԻԷ. օր Ցինանց:

☾ Վրջ. քռ. ժմ. 6. ր. 15. Պայծառ եւ գեղեցիկ օդ:

շատ են հերաթափքի պատճառները, հետեւաբար եթէ այս հիւանդութիւնները դարմանենք, սոյն անպատեհութեանց առաջքը կրնանք առնել:

Ճաղատութիւնը, ինչպէս վերը ըսինք, տարիքի յառաջացումէ կախում ունի, բայց անժամանակ կը հանդիպի, որուն պատճառները ցարդ անծանօթ են. ասիկա ընդհանրապէս զանազան ախտերու հետեւանքն է, ինչպէս կը տեսնուի յաճախ, մէկ ընտանիքի անդամք իրենց մազերը կը կորսնցնեն 25–30 տարեկան հասակին մէջ: Նշանաւոր մորթաբան Պազէն կը յայտնէ թէ ճաղատութիւնը յօդացաւ ունեցող անձանց շատ կը պատահի:

Խորին տարփանք, վիշտ, բարոյական տխրութիւնք, մտաւորական զբաղմանց շատութիւն, յաճախակի քնատութիւն, նոյնպէս բարձր գլխարկներն որոնք գլխու ճնշում տալէ զատ նաեւ գլխուն օդի հետ յարաբերութիւնը կ'արգիլեն՝ մազերու թափում յառաջ կը բերեն:

Ճաղատութիւնը գլխուն գագաթէն կ'սկսի և հետզհետէ կը տարածուի միւս կողմերն, և միակ մազէ շրջանակ մը կը ձգէ գլխուն բոլորտիքն, որ մինչեւ ցմահ կը մնայ:

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
14	27	23	22

ՇԲ. բկ. ԻԸ. օր Ցինանց.

Տար. գահ. Նիքոլա Բ. կայսեր Ռուսաց. 1897։

Մազերու թափումը կանանց քով քիչ կը պատահի և շատ հազուագիւտ է ամբողջական թափումը։ Հակառակ զանազան գաղափարաց, ճաղատութիւնը անբուժելի է։ Այր մարդոց մազերը 35էն 40 տարեկան հասակին մէջ կ'սկսին ճերմկիլ, իսկ կանանց մազերն աւելի կանուխ։ Առաջին անգամ ականջներուն առջեւի մազերը կը ճերմկին սկսեալ իրենց արմատէն. այս ճերմակութիւնն առաջ կուգայ այն պատճառներով որոնք կը փութացնեն մազին ժամանակէ առաջ թափումը ։ Մազին ճերմկնալուն պատճառը՝ մէջը գտնուած բիկմանին պակասութիւնն է.

Մազերու ճերմկնալը գրեթէ յառաջ կուգայ տարիքէ, ընդհանուր կամ տեղական հիւանդութենէ. ասիկա կենդանային անդրադարձում է. սակայն ջղային դրութեան յանկարծական փոփոխումէն յառաջ կուգայ. զորօրինակ, սաստիկ յուզումէ, ինչպէս Թոման Մօրիսի, Անգլիոյ նշանաւոր Նախարարապետին մազերը մէկ գիշերուան մէջ ճերմկցան. Լուի Սփորձայի ալ նոյնը պատահեցաւ։ Սակայն մազերու այս տեսակ յանկարծական սպիտակցումը շատ հազուադէպ է։ Կան նաեւ մարդիկ որոնց մազերուն միայն մէկ մասը կը ճերմկի. Օէսթէրլի, մազերու վրայ իր

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
15	28	24	23

† ԿԻՐ. գձ. Հինգերորդ կիւրակէ. ԻԹ. օր Ցինանց. Տօն Երեւման Սրբոյ Խաչին։

մէկ նշանաւոր աշխատութեան մէջ կը գրէ թէ՝ անակնկալ տեսարանէ մը յառաջ եկած ճերմակութիւնը քիչ ժամանակ վերջն իր բնական գոյնն ստացած է։ Մազի ճերմակութիւնը անբուժելի է. միայն ներկով կարելի է գունաւորել զայն.

Գլխուն վրայ անդադար կը ժողվուին քրտինքէ յառաջ եկած նիւթեր, թեփեր և մորթի փոփոխմամբ մնացած մասնիկներ. ասոնք մորթին պաշտօնները կը խանգարեն և կրնան բորբոքումներ յառաջ բերել։ Մազերը բնականէն խառնուելու ենթակայ են. այս պատճառաւ է որ ծննդաբերութենէ և հիւանդութենէ նոր ելլողներն երկար անհոգութենէ վերջ խիստ սանտրելու գործողութեամբ իրենց մազերուն թափում յառաջ կը բերեն.

Եթէ կ'ուզենք մազերուն ոյժ տալ, պէտք է ամէն օր սանտրել և խոզանակել, բայց պէտք չէ խիտ սանտր գործածել, որովհետեւ մազերը կը խլէ եւ թեփոտ մազերուն վրայ բորբոքում յառաջ կը բերէ։ Անօսր սանտր գործածելու է և խոզանակն մարդուս բնութեան համեմատ քիչ կամ շատ կարծր պէտք է ըլլայ։ Գլխու զարդի համար գործածուած ամէն նիւթ պէտք է մաքուր ըլլայ.

Խիստ գէշ սովորութիւն մըն է գլուխը աճառով և

Հյց. ՄԱՅԻՍ **16** Լատ. ՄԱՅԻՍ **29** Տճ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ **25** ԽՏՐԷԼ. **24**

ԲՇ. գկ. Լ. օր Ցինանց ։

կամ պարզ ջուրով յաճախ լուալն. ըստ Էլինկէրի, այս սովորութիւնը մազերուն թափելուն գլխաւոր պատճառն է, որովհետեւ ջուրի գործածութիւնով մազերու արմատները կ'ուռին և ի վերջոյ չորնալով կը թափին ։

Ինչ որ ալ ըլլայ՝ անոնք որ մազի թափելէ կը վախնան պէտք է ջրի գործածութենէ զգուշանան, իրենց գլուխը տաք ջուրի մէջ չընկղմեն ։ Պէտք է ամիսը մէկ կամ երկու անգամ գլուխը գաղջ (ըլըգ) ջուրով լուալ, որուն մէջ աւելցնել նաեւ հաւկթի դեղնուց, քիչ մըն ալ պօռաքս ։

Քօզմէթիք և զանազան տեսակ բօմատներ գործածելու չէ, որոնք ջուրը կը նեխեն, մազերուն վրայ կը ձգեն մածուցիկ և միանգամայն բորբոքիչ հիւթ մը ։

Իւղերը նուազ վնասակար են, մանաւանդ հինտ-եաղին որ շատ ուշ կը նեխի ։ Կլիսէրինը աւելի օգտակար է, որովհետեւ կը պարունակէ իւղերու ֆիզիքական միայն լաւ յատկութիւնները և մազերու փայլ, կակղութիւն տալէ զատ կը գունաւորէ եւ կը շատցնէ ։

Կլիսէրինի գործածութեան համար պէտք է 100 կրամ հին ռօմի կամ 90 աստիճան ալքօլի մէջ 10 կրամ կլիսէրին լեցնել և վրան աւելցնել 3-4 կաթիլ պէրկամօթի կամ լէմօնի հիւթ ։

Հյց. ՄԱՅԻՍ **17** Լատ. ՄԱՅԻՍ **30** Տճ. ՌԷԳ. ԷՎՎԷԼ **26** ԽՏՐԷԼ. **25**

ԳՇ. դձ. ԼԱ. օր Ցինանց ։

Արդի բժշկութիւնը գտած է ժապօրանտի անուն տունկ մը. ասոր տերեւը տասնըհինգ օր պաղ ջուրի մէջ թրջելով ու գինգինայի և արնիգայի հիւթի խառնելով կը պատրաստուի բաղադրութիւն մը որ մազերու շատնալուն շատ օգտակար է ։

Երկաթէ ունելիով մազերու ոլորումը խիստ վնասակար է, որովհետեւ երկաթին տաքութիւնը անոր կազմական աճեցողութիւնը կը փճացնէ. բայց օրիորդները ու տիկինները բոլորովին այս տեսակ զարդարանքէ զրկել չենք ուզեր. թո՛ղ երկաթէ ունելին տաք ջուրի մէջ ընկղմեն ու այնպէս ոլորեն մազերնին մեղմօրէն ։

Գրեթէ երկու ամիսը անգամ մը մազերը կտրելու է, բայց պէտք չէ ածիլել. այս սովորութիւնը մազերու բուսնելուն օգուտ չունի, ընդհակառակն յառաջ կը բերէ հարբուխ, ակռայի ցաւ, ականջի խօստուք ։ Պէտք չէ նաեւ երեք չորս տարեկան տղոց մազերը կտրել. սխալ է սա կարծիքը թէ մազը կտրելով կ'աճի. մազերուն աճման էն ապահով միջոցն անոր մկրատ չդպցնելն է ։

Երբոր մազերը թափին, պէտք է ածիլել՝ եթէ բորբոքում յառաջ չեն բերեր և կամ կտրել. Եթէ մազերը կարծր են հինտ եաղի քսել, որու մէջ խառնելու է քինին, ծծումբ, քարուր կամ խայծղան (քաթրան) ։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՄԱՅԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
18	**31**	**27**	**26**

ԶՇ. դկ. ԼԲ. օր Ցինանց։

Իսկ երբ մազերը իւղային են, պէտք է գործածել քառպոնաթ մը սուտ և պօռաքս, զանոնք ջուրի մէջ խառնելով։ Եթէ մորթը թեփոտ է գասէ իւղ գործածել։

Գ. Զ.

ՕԴԸ ՇԻՇԻՆ ՄԷՋ

Բարեկամներու հացկերոյթի մը մէջ էր։ Քօլէժ տը Ֆրանսի նշանաւոր ուսուցչապետը տ'Արսոնվալ ևս ներկայ էր։ Աղանդերի պահուն գրպանէն կապոյտի զարնող ճերմակ գոյնով հեղուկ մը պարունակող շիշ մը հանեց և սեղանակիցներուն հրամցուց՝ խմած շամբանեանուն մէջը լեցնելու համար։ Նայիս գինիները փրփրեցան՝ գաւաթներէն դուրս թափելու աստիճան, ոմանք ալ բոլորովին սառեցան։ Կոչնականները իրենց բարեկամին հրաւէրին վրայ մէյմէկ քիչ խմեցին եւ զարմանախառն վախով մը զգացին թէ ստամոքսնին կ'ուռի, կը փքի, կը լայննայ։

Ի՞նչ կար արդեօք խորհրդաւոր շիշին մէջ։ Պարզապէս քիչ մը օդ, այն օդէն որ մեզ կը շրջապատէ,

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
19	**1**	**28**	**27**

ԵՇ. ահ. ԼԳ. օր Ցինանց։ Հս. Յունիս եւ Համբարձումն Քրիստոսի։

զոր մենք կը շնչենք, և զոր յաջողած էին հեղուկ վիճակի վերածել։

Մարմիններուն բնական վիճակը՝ հաստատուն, հեղուկ և կազային՝ երեք բաժանումները անջատելը պարապ բան է։ Սառոյցը, օրինակի համար, հաստատուն է. տաքցուցէ՛ք քիչ մը, ջուրը յառաջ կուգայ. քիչ մը ևս տաքցուցէք, շոգի կ'ըլլայ ու կը ցնդի օդին մէջ. փոխադարձաբար՝ շոգին պաղելով ջուրի կը վերածուի, ջուրն ալ սառի կը փոխուի։ Բարեխառնութեան խնդիր է ուրեմն այս ամէնը։

Քայլթէ Ֆրանսացի գիտունը առաջին անգամ մտածեց կազերը հեղուկցնելու համար պէտք եղած ցրտութիւնը կազերու միջոցաւ իսկ յառաջ բերել։ Կազ մը ճնշուելով ջերմութիւն յառաջ կուգայ և փոխադարձաբար, երբ ճնշումը դադրի ու կազը ծաւալի՝ ցրտութիւն յառաջ կուգայ։ Խնդիրը կը մնայ այդ կազին ծաւալումը շարունակական ընել. և այս ըսկզբունքին վրայ է որ օդը հեղուկի վերածելու արհեստը հիմնուած է։

Մ. Լէնտի մեքենան, զոր կատարելագործած է Պ. տ'Արսոնվալ, իբր սառեցուցիչ կազ՝ օդը միայն կը գործածէ։ Գործիքին ամբողջութիւնը կը բաղկանայ օդամուղ մեքենայէ մը՝ որ օդի ահագին քանա-

Հյց. ՄԱՅԻՍ Լատ. ՅՈՒՆԻՍ Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ ԽՏՐԷԼ.
20 2 29 28

ՈՒՐ. տկ. ԼԴ. օր Ցինանց։ Ա. Շբաթ 30 օր։

կութիւն մը կը ճնշէ, և ոլորապտոյտ խողովակէ մը որու մէջ շարունական կերպով ճնշեալ օդը կը ծաւալի։ Այս կերպով յառաջ եկած ցրտութիւնը ահագին է. գրեթէ զէրօէն 191 աստիճան վար. և հեղուկցած օդը ջուրի պէս կը վազէ յատուկ ամանի մը մէջ։

Հեղուկ օդը ձեռք անցնելէ վերջ խնդիր է թէ ի՛նչպէս պահելու է զայն։ Եթէ բաց ամանի մը մէջ դրուի՝ արտաքին օդին հաղորդակցութիւնովը անմիջապէս իր նախորդ վիճակը կ'առնէ։ Ամանին բերանը եթէ գոցենք բոլորովին, կամաց կամաց տաքնալով փակուած հեղուկը իր կազային վիճակը վերստանալ պիտի ձգտի. արդէն ունեցած ծաւալին 800 անգամը տեղ բռնելով. կրնաք գուշակել թէ ի՛նչ սոսկալի պայթում մը յառաջ պիտի գայ։ Մ. տ'Արսոնվալ յատուկ աման մը հնարեց. բերանը բաց շիշ մըն է կրկնակ եզերքով որոնց մէջտեղի օդը բոլորովին պարպուած է։ Հեղուկ օդը այս ամանին մէջ շատ դանդաղօրէն կը շոգիանայ և կրնայ մինչեւ տասներկու օր պահուիլ։

Դեռ նոր կազմուած ժամանակ հեղուկ օդը կաթի գոյն և պղտոր վիճակ մը ունի, որովհետեւ իր մէջ կը պարունակէ ածխական թթուի և սառի բիւրեղներ։ Մաքրելու համար զայն՝ ծծուն թուղթի վրայէ կը զտեն, և վճիտ ու թեթեւակի կապոյտ տեսք մը կ'առնէ։

Հյց. ՄԱՅԻՍ Լատ. ՅՈՒՆԻՍ Տճ. ՌԷՊ. ԷՎՎԷԼ ԽՏՐԷԼ.
21 3 30 29

ՇԲ. բճ. ԼԵ. օր Ցինանց։ ՑՆ*. Կոստանդիանոսի եւ Հեղինեայ։
Հր. Սիվան 30 օր։

☾ Ծն. լս. ժ. 20. ր. 29. Խոնաւ եւ ապա հողմ։

Քանի մը փորձերով ցուցնենք հեղուկ օդ ն յատկութիւնները։ Այս յատկութիւնները նոյն իսկ հեղուկցնելու համար ձեռք առած միջոցներնուս հետեւանքն են։ Նախ օդը հեղուկ վիճակի վերածելու համար քանի մը հարիւր քիլօկրամ ոյժ վատնեցինք. օդը պիտի վերադարձնէ այդ ոյժը երբ հեղուկ վիճակէն կազային ըլլայ։ Գլինձէ մէկ ծայրը գոց խողովակի մը մէջ քանի մը կաթիլ հեղուկ օդ դնենք և բերանն ալ խցանով մը գոցենք. անմիջապէս խցանը քանի մը հարիւր քայլ հեռուն պիտի նետուի. այս վանիչ ոյժը կարելի է գործածել մեքենայ մը շարժման մէջ դնելու։

Օդը հեղուկի վերածելու համար բարեխառնութեան ահագին փոփոխութիւն մը կատարեցինք. օդն ալ կազային վիճակը առնելուն ժամանակ միեւնոյն տարբերութիւնը զգալի պիտի ընել տայ։ Առնենք հեղուկ օդով լեցուն աման մը և ջուրի մէջ ընկղմենք. անմիջապէս հեղուկ օդը եռալ կ'սկսի, արտադրած շոգին թանձր ձիւնահատիկներու պէս վար կը թափի, մինչ ամանով ջուրը սառ կը կտրի։ Եթէ հեղուկ օդ պարունակող ամանին բերանը գոցենք խի-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
22	4	1	30

† ԿԻՐ. ԲԿ. Վեցերորդ կիւրակէ։ ԼԶ. օր Ցինանց. Տճ. Ռէպիւլ ախըր 29 օր։

ցով մը որու մէջէն կ՚անցնի երկու ծայրերը բաց ապակիէ խողովակ մը, օդին շոգին վեր կը ցայտէ մինչեւ երկու մէտր բարձրութեամբ և պաղ պաղ կաթիլներով վար կը թափի. օդի անձրեւ մը ճշգիւ։

Հեղուկ օդով կիսովին լեցուած թէյաման մը դնենք բոցարծած կրակարանի վրայ. անշուշտ անմիջապէս եռալ կ՚սկսի. թէյամանին դուրսի երեսին վրայ սառի խաւ մը կը կազմուի, որ ամէնէն աւելի բոցին դպած տեղերն է որ շատ հաստ կ՚ըլլայ. արդարեւ քանի՛ հեղուկ օդը կազ դառնայ, նոյնքան սաստիկ ցրտութիւն յառաջ կուգայ որ կը սառեցնէ օդին մէջ գտնըւած ջուրի շոգին և ածխական թթուն։

Վառած սիկառ մը եթէ մօտեցնենք հեղուկ օդ պարունակող ամանի մը, սիկառին մուխը վայրկենաբար ձիւնի կը փոխուի։ Ամանին մէջ սառի կտոր մը ձգենք, սառին տաքութիւնը հեղուկ օդինէն շատ աւելի ըլլալով կը պատահի ի՛նչ որ յառաջ պիտի գար եթէ պաղ ջուրի մէջ կրակ կտրած քար մը ձգէինք. եռացումը կը սաստկայ։ Եթէ սառի կտորի տեղ քիչ մը ջուր թափենք մէջը, եռացումը ա՛լ աւելի կը սաստկանայ, հեղուկ օդը գրգռալով ամանէն դուրս կը թափի, մինչդեռ ջուրը սառի կտորի մը կը փոխուի, սոսկալի կերպով պաղ որու ձեռք դպցնել կա-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
23	5	2	31

ԲՇ. գձ. ԼԷ. օր Ցինանց. ՑՆ* . Տօն ամենայն սրբոց. Բարեկենդան պահոց առաքելոց։

րելի չէ ընաւ։

Հետաքրքիր մը կրնայ, առանց վնասուելու մերկ ձեռքը հեղուկ օդին մէջ խոթել։ Այս փորձը արդէն կատարուած է հալած մետաղներով ալ. գարբնոցի գործաւորներ՝ հալած երկաթի մէջ կը խոթեն ձեռքերնին ու կը հանեն առանց բան մը զգալու, որովհետեւ մորթին չուրջը կը կազմուի ջրոյ շոգիի բարակ խաւ մը որ անթափանցելի թաթպանի մը տեղ կը ծառայէ։ Բայց անխոհեմութիւն է քիչ մը երկար ժամանակ ձեռքը հոն թողուլ. որովհետեւ շոգիէ ձեռնոցը անցնելուն պէս՝ ձեռքը կը կորսուի, կը մեռնի։

Մինչեւ հիմայ կարելի չէր եղած ալքօլը հաստատուն վիճակի վերածել. շատ դիւրէն է այլ եւս սառ կտրած ալքօլի կտոր մը դնել սեղանին վրայ։ Հաւկիթը, միսը կը սառին և ապակիի պէս դիւրաբեկ կը դառնան։ Հեղուկ օդը մագնէսէն կը քաշուի։ Եթէ պողպատը անոր մէջ մխուի, շատ աւելի կարծր կ՚ըլլայ։ Փղոսկրն ու փետուրները կը փոսփորափայլեն։

Ինչի՞ կարելի պիտի ըլլայ գործածել հեղուկ օդը, քանի որ չբաւեր քանի մը հետաքրքրաշարժ փորձեր կատարելով գոհանալ։

Անշուշտ բժշկութիւնը չէ որ ամենէն առաջ պիտի

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
24	6	3	32

ԳՇ. գկ. ՀԸ. օր ցինանց. ՑՃ. Պահք առաքելոց 36 օր։

Տար. գահ. Գէորգիոս Ա. թագ. Յունաստանի. 1863 :

օգտուի անկէ. անպիտան միքրոպները բնաւ հոգերնին չեն ըներ հեղուկ օդին տարապայման ցրտութիւնը և անոր մէջ հանգիստ կ'ապրին, սանկ թմրելու պէս բան մը միայն ըլլալով: Մինակ հիւանդանոցի սրահներուն մէջ կարելի է մաքուր օդ հայթայթել քանի մը կաթիլ հեղուկ օդ դնելով։ Սուզակները այլեւս չպիտի նեղուին օդի պակասութենէ և ընդծովեայ նաւերուն ու հանքերուն նրբանցներուն մէջ միշտ առողջարար օդ մը պիտի շրջի։

Հեղուկ օդը՝ կազային վիճակը ստանալով՝ ջուրի շոգիէն հազարապատիկ աւելի մղիչ ոյժ ունի. Պրն. Թրիբշէր պզտիկ շոգեշարժ գործիքի մը մէջ կէս լիտր հեղուկ օդ մտցուց. մեքենան սկսաւ դառնալ և գործել իբր թէ սովորականին պէս շոգիով շարժած ըլլար։ Այս յատկութենէն պիտի օգտուին անշուշտ ղեկաւոր օդապարիկները՝ մղիչ թեւերնին շարժման մէջ դնելու համար։

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
25	7	4	33

ԴՇ. դձ. ԼԹ. օր ցինանց.

ՑԱՒԻՆ ԴԱՐՄԱՆԸ

Տկարակազմ կամ յուժկու, մեծ կամ փոքր, հարուստ կամ աղքատ, ամէնքս ալ գիտենք ցաւին ի՛նչ ըլլալն, հազար անգամ զայն կրած ըլլալնուս համար։ Տղան աշխարհք կուգայ լացելով ու ճիչերով. հիւանդութիւններու եւ տառապանքներու մէջ է որ ծերունին կը բաժնուի աշխարհէս։ Կարծես թէ բնութիւնը մարդուս ամէն մէկ հաճոյքին դէմ ցաւ մը դրած է։

Կա՞ն արդեօք մարդիկ որոնք բնաւ ցաւ չեն զգար։ Տարօրինակ է հարցումը, բայց իբր պատասխան կարելի է իրական դէպքեր ցուցնել։

Քսան տարի հազիւ կայ, ամերիկացի բժիշկները կը զարմանային տարօրինակ մարդու մը վրայ որ բնաւ ցաւին ի՛նչ ըլլալը չէր գիտեր։ Ձեռքովը՝ միսերը կը ծակծկէր, կը կտրտէր առանց բան մը զգալու, հրաշէկ երկաթով մարմինը խարեցին և շարժում մը իսկ չըրաւ, ստամոքսի հիւանդութիւն մը ունեցաւ՝ առանց ցաւ կրելու։ Վերջերս բժշկական կաճառի մը քննու-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
26	8	5	34

† ԵՇ. դկ. Խ. օր Ցինանց։ Համբարձումն Տեառն մերոյ Քրիստոսի յերկինս։ Ց*. Համբարձումն Քրիստոսի։ Հr. Սավօք կամ Պէնտէկոստէ, կիւլ պայրամը։

Տար. թգդ. Ֆրանծ Եօզէֆ կայսեր Աւստրիոյ. 1867։

թեան ենթարկուեցաւ Մեքսիկացի՝ աղջիկ մը՝ Էվանթիմա Թիւրաօ, որու մարմինը խոշոր ասեղով կը ծակծկէին և հրաշէկ երկաթէ ունելիներով կ'այրէին. Նոյն իսկ հրացանի մը փողը թեւին դրին ու կրակեցին, գնտակը միւս կողմէն դուրս ելաւ, և օրիորդը ցաւի փոքրիկ նշոյլ մը անգամ չցցուց։

Անշուշտ այս դէպքերը անբնական բաներ են, հիւանդութիւններ են, պարզապէս, որոնց հակադարձն ալ տեսնուած է։ Բարիզի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ երիտասարդ աղջիկ մը կը խնամուէր, ջղային, «Մագնիսական քունի ենթակայ» ինչպէս կ'ըսեն բժիշկները։ Կը «քնացընեն» զինք և կ'ըսեն որ մեղուներու խումբ մը եկեր դէմքը կը խայթէ։ Անմիջապէս կ'սկսի մազերը թօթուել, սենեակին մէջ վազվզել, դէմքը ձեռքերուն մէջ ծածկել եւ չրջազգեստը հանելով ուժով մը թօթուել, որպէս զի երեւակայական մեղուները վար թափին. Ուրիշ «քնածոյ»ի

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
27	9	6	35

ՈՒՐ. աձ. ԽԱ. օր Ցինանց։

մը կ'ըսեն թէ՝ ակռան սոսկալի կերպով կը ցաւի. վայրկենաբար դէմքը կը կծկուի, աչքերէն արցունքի խոշոր կաթիլներ կը վազեն եւ դիմագծութիւնը տաժանելի ցաւ մը կ'արտայայտէ։

Ցաւը ինչո՞վ կը տարբերի հաճոյքէն. — Ջիղերը.

Մէկ կողմ ձգելով այս ցանցառ բացառութիւնները, նայինք փնտռենք թէ ուրկէ՞ յառաջ կուգայ ցաւը։

Մինչ դուրսը ձիւնն ու կարկուտը կը տեղան եւ ամէն կողմ սառ կտրած է, ամենամեծ հաճոյք մը կ'զգանք ճարճատուն կրակի մը դիմացը թիկնաթոռին մէջ հանգիստ երկննալու։ Այս մեղմ տաքութիւնը աւելի լաւ վայելելու համար աթոռնիս մօտեցնենք կրակին... ա՜յ ձեռքերնիս կրակարանին տաքցած երկաթին կը դպի և ցաւի ճիչ մը կը թռի մեր շրթունքէն։

Հեռուէն կրակը անոյշ զգայութիւն մը կուտար մեր մորթին զոր ջիղերը թեթեւօրէն կը հաղորդէին ուղեղին. Բայց երբ ազդեցութիւնը աւելի անմիջական, աւելի ուժգին եղաւ, ջիղերուն հաղորդակցութիւնն ալ նոյնքան ցնցեց ու-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՃ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
28	10	7	36

Շբ. ակ. ԽԲ. օր Յինանց։ Լs: Տօն Սրտին Յիսուսի։

☽ Առ. քռ. ժ. 13. ր. 58։ Մերձ անձրեւ։

ղերը եւ հաճոյքի զգայնութիւնը տեղի տուաւ աւելի սուր, աւելի զօրաւոր բանի մը, այդ է ցաւը։ Ուրեմն հաճոյք կամ ցաւ, երկուքն ալ կախում ունին այն կերպէն որով ջիղերը կը ցընցուին ո՛ եւ է ազդեցութեան մը տակ։ Թեթեւ մը խտղտացնելը բնաւ անհաճոյ բան մը չունի. Մօրավիի եղբայրները, (հակամկրտական աղանդի մը հետեւողներ, որոնց արգիլուած է արիւն թափել), յանցաւորները կը մեռցնէին չափազանցօրէն խտղտացնելով զանոնք (կլոր կլոր ընել). Հոտեր կան՝ որոնցմէ գրեթէ հիւանդ կ'ըլլանք. զօրաւոր լոյսը աչքերը կը կուրցնէ. ույժգին ձայները ականջին թմբուկը կը պատռեն։ Նշանաւոր երաժիշտը Ռամօ՝ օր մը չունին հաչելը լսելով գոչեց. « Թշուառակա՜ն, սխալ կը հաչես կոր » եւ կենդանին բռնածին պէս պատուհանէն դուրս նետեց.

Պարզ փորձով մը պիտի ցուցնենք թէ ինչ ահագին դեր կը խաղան ջիղերը ցաւի զգայնութեան մէջ. Առնենք շուն մը, եթէ թաթերէն մին սեղմենք կամ այրենք, անշուշտ պիտի պո-

Հյց. ՄԱՅԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՃ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
29	11	8	37

† Կիր. բձ. ԽԳ. օր Յինանց. Երկրորդ Ծաղկազարդ։ Լs*. Բառնաբայ առաքելոյն եւ Հոգեգալուստ։

ռայ, բայց նախ եւ առաջ ուսին տակէն թաթին մէջ ճիւղաւորող ջիղը կտրենք, ա՛լ կրնանք ուզածնուս պէս ճզմել, այրել, կտոր կտոր ընել կենդանիին ոտքը, ամենափոքր անհանգըստութեան մը նշանն իսկ չպիտի ցոյց տայ ան։ Ինչո՞ւ համար. — Որովհետեւ ազդեցութիւնը կրող ջիղը այլ եւս ուղեղին հետ հաղորդակցութեան մէջ չըլլալով՝ չկրնար անոր հաղորդել այն « ցնցումները » որոնց ուժգնութեան համեմատ ցաւ կամ հաճոյք պիտի զգար կենդանին.

Առանց զանգատելու ցաւ քաշողները եւ ցաւ կրել գիտցողները.

Մարդիկ՝ ամէն բանի մէջ ցաւին հանդէպ ունեցած դիրքերնուն մէջ ալ կը զանազանին իրարմէ։ Ամէն ճամբորդ-զարմանքով արձանագրած է վայրի ցեղերու ցաւին հանդէպ ունեցած անտարբերութիւնը։ Նոր-Կիւյանայի կղզիներէն մէկուն մէջ բնիկները իրենց մարմինին ու թեւերուն բոլորտիքը վայրի կնիւններէ հիւսուած չուաններ կը փաթթեն, կը բռնկցնեն

զանոնք եւ չրջապար մը կ'սկսին․ Այս խաղին մէջ դիւցազն կը համարուի այն՝ որուն մարմինն ամենէ աւելի շատ այրած է եւ ինք խաղէն չէ՛ հեռացած։ Հիւրոնները եւ Իրօքուայի բնիկները իրենց գերիները սոսկալի տանջանքներով կը սպաննեն որու ամենաթեթեւն է գանկին մորթը փետտել եւ եղունգները փրցնել, եւ այդ գերիները բնաւ չեն դադրիր իրենց սովորական երգերով օդը թնդացնելէ։

Առանց շատ հեռուները երթալու, մեր մօտն իսկ կարելի է տեսնել մարդիկ, որոնք առանց ամենափոքր ճիչի մը կը կրեն անտանելի վիրաբուժական գործողութիւններ։ Մարդ մը՝ որու մէկ ձեռքը կը վիրահատէին առանց զինքը մարեցնելու, զուարթօրէն կը յայտնէր թէ այլ եւս մէկ ձեռնոց մը միայն գնելու ստիպուելով՝ դրամին կէսը պիտի խնայէ։ Կին մը, որ քանսէրի գործողութեան մը ենթարկուած էր․ 20 վայրկեաններ կրեց այդ անտանելի չարչարանքը՝ առանց ճիչ մը արձակելու, առանց աղօթքը դադրեցնելու։ «Իմ թեւս յոգնեցաւ, կը պատմէ վիրահատը, և ներա քաջութիւնը անյողդողդ մնաց»։

Նոյն իսկ մեր անձին վրայ փորձելով պիտի տեսնենք որ միշտ մի եւ նոյն կերպով չէ որ ցաւ մը կը կրենք․ օրինակի համար, սոսկալի ակռայի ցաւ մը՝ գիշերը ա՛լ աւելի կը սաստկանայ երբ չրջակայ բոլոր աղմուկները դադրած են, ամէն շարժում կայ առած եւ ուղեղը միմիայն և ամբողջովին ցաւին զգայնութիւնը հաղորդող ջիղին ազդեցութեան տակ կը գտնուի։ Բասքալ, գիշեր մը, անտանելի ակռայի ցաւէն ազատելու համար՝ պարուրաձեւերու խնդիրը լուծեց։

Հին հռոմայեցիներու ատեն, իրենց անձնազոհութեան աստուածահաճոյ ըլլալուն բարձր գաղափարով տոգորուած, գրեթէ ուրախութեամբ կ'ընդունէին իրենց տրուած տանջանքները։ 1556ին Քրանմէր արքեպիսկոպոսը երբ հերետիկոս ողջ ողջ այրուելու դատապարտուեցաւ․ զինքը տոչորող խարոյկին մէջէն երկար ժամանակ խօսեցաւ ան և ըսաւ իր բարեկամներուն թէ ցաւերը անտանելի չեն բնաւ։

Աւելին կայ։ Մարդեր կը գտնուին որոնց մտաւոր վիճակը ջղային կամ ուղեղային ախտով մը փոխուած ըլլալով կը սիրեն ցաւ զգալ, որովհետեւ հաճոյք կը պատճառէ ան իրենց։ Ա-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
1	14	11	40

Դշ. գկ. խջ. օր Ցինանց ։

Տար. գահ. Օթոն թագաւորին Պավիերայի. 1886։

մերիկայի մէջ աղջիկ մը ճշմարիտ քաջութիւնով մը կրեց իր եղունգներէն մէկուն հանուելու գործողութիւնը. վիրաբոյժը շնորհաւորեց զինքը ցցուցած արիութեանը համար. Եւ նէ այնքան շըփացաւ որ իր մարմինը ամէն տեսակ չարչարանքներու նշաւակ կ'ընէր պարզապէս քոմբլիմաններ լսելու համար։ Նիւ-Եօրքի մէջ, Տօքթ. Ուօլթօր Ջէննին երիտասարդ կին մը կը խնամէր որ ջըղային տագնապի վայրկեաններուն պատուհանները կը կոտրտէր և ապակիի կտորուանքներով թեւերը խորունկ կը կտրտէր։ Երբ ինքզինքին գար, առանց ձայն մը հանելու եւ ցաւ մը ըզգալը ցուցունելու կը թողուր որ միսերուն մէջէն ապակիի կտորները զատեն հանեն։ Քանի մը ամսուան մէջ իր վէրքերէն դուրս հանեցին 92 ապակիի կտոր, 34 փայտի ճեղքուածք, 2 նրբաբեւեռ, 4 գամ, ասեղ եւ գնտասեղ, եայլն։

Մարդ մը որ քանի մը անգամ փորձած էր դանակի մը կտորով կոկորդը կտրել, կրած զգայութիւնները բացատրած է Տօքթ. Մօրօի. «Առաջին փորձին սանկ բան մը զգացի, բայց ցաւ

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
2	15	12	41

Եշ. դճ. խէ. օր Ցինանց։ Երկնային Վիճակ. ի յիշատակ վիճակաւ ընտրութեան Մատաթիա առաքելոյն։

Տար. գահակ. Վիլհելմ Բ. կայսեր Գերմանիոյ. 1888։

չէր ըսուէր անոր. երկրորդ անգամ չէ թէ չտառապեցայ հապա կարծես հաճոյք մը կ'զգայի քանի՛ յախճապակիին կտորը մորթը կը կտրէր»։

Տարօրինա՛կ, ցաւին՝ հաճոյքի մը փոխուելու այս զգացողութիւնը կենդանիներու վրայ ալ կը նշմարուի։ Ֆէնիքս-Բարքի գառագեղի առիւծներէն մին սկսաւ պոչին ծայրը կրծել եւ շարունակեց այսպէս... մինչեւ որ պոչը հատաւ. յետոյ սկսաւ թաթերէն մին ուտել, այնպէս որ պահապանները ստիպուեցան սպաննել զայն։ Մի և նոյն դէպքը դիտուած է նաև վագրերու, աղուէսներու եւ յովազներու վրայ ալ։

Հին ատենուան վիրաբուժական գործողութիւնները

Այս բացառութիւններէ զատ, երբ մարդս ո և է ցաւ մը կ'իմանայ, կը ջանայ զայն դադրեցնել անմիջապէս։ Ամէն ժամանակ բուժելու արհեստը, միանգամայն ցաւը մեղմելու հոգն ալ եղած է։ Հին բժիշկները ցաւին դէմ մար-

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
3	16	13	42

ՈՒՐ. դկ. ԽՐ. օր Ցինանց։ Տօմ. Մարգաց 30 օր։

տընչելու համար, հիմակուան գիտութեան մեզի ընծայած զէնքերը չունէին ձեռքերնին։ Դեռ վաթսուն տարի առաջ քլօրոֆօրմին ինչ ըլլալը չէին գիտեր։ Երբ վիրաբոյժ մը գործողութիւն մը ընելու ըլլար, առաջ հիւանդին կը խմցնէր քնածու դեղ մը կամ քանի մը գաւաթ գինի, յետոյ զայն ամուր մը բռնել կուտար անկողինին մէջ իր օգնականներուն։ Ա՛լ կ՚սկսէր միսերը կտրտել, ոսկորները սղոցել։ Անտանելի ցաւը սոսկալի աղաղակներ կը խլէր թշուառին բերնէն, որ գունաթափ, բոլորովին ոյժէ ինկած, պաղ քրտինքի մէջ թաթախեալ, շատ անգամ ալ մարած վիճակի մէջ կը վերցուէր գործողութենէն ետքը եւ իր անկողնին մէջ կը փոխադրուէր։ Միակ բանը զոր վիրաբոյժը կրնար ընել հիւանդին համար՝ գործողութիւնը արագութեամբ լմցնելով չարչարանքի տեւողութիւնը կարճեցընելն էր։ Եւ այս կէտին վրայ, նախկին վիրահատները հրաշքներ կը գործէին։ Նշանաւոր վիրաբոյժն Մէզօն-Նէօվ՝ մարդու մը սրունքը պիտի կտրէր. դեռ գործողութիւն չսկսած մարդուկը պոռալ կանչել սկսաւ. «Ժամացոյցս քե-

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
4	17	14	43

ՇԲ. սձ. խԹ. օր Ցինանց։

Լր. լս. ժ. 20. ր. 8։ Խառնակ օդ եւ ապա զով։

գի կուտամ, ըսաւ Մէզօն-Նէօվ, եթէ մէկ վայրկեանի մէջ գործողութիւնը չաւարտեմ»։ Եւ իրաւ ալ ժամացոյցը ձեռքէ չհանեց. որովհետեւ վիրահատութիւնը կատարուած լմնցած էր գըրելու համար հարկ եղած ժամանակէն աւելի քիչ ատենի մէջ։ Թեւ մը ուսէն կտրելը երկու վայրկեանի խօսք էր։ Գերմանացի Տօքթ. Լանկէնպէք հռչակաւոր էր այդ մասին։ Օր մը Նորահաս բժիկ մը հիւանդանոց գնաց վարպետին կատարելիք գործողութիւնը տեսնելու։ Եւ աւելի լաւ տեսնելու համար ակնոցը հանեց ապակիները սրբելու համար. երբ տեղը դրաւ զայն՝ գործողութիւնը կատարուած եւ ամբողջ բազուկը ուսէն կտրուելով գետինը կը հանգչէր։

Հին բժիշկներուն գործածած դեղերուն անունները խնդուք կը պատճառեն։ Միշտ թարախող վէրք մը խարելու համար եռացած իւղ, հալած կապար, հրաշէկ երկաթ եւ պատրոյգներ (ֆիթիլ) կը գործածէին։ Այսօրուան մաղէ թաթպանակով 0 տը Քօլօնեօվ չփումներուն տեղ հիները խարազանածեծ կը գործածէին. «Եթէ

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
5	18	15	44

† ԿԻՐ. տկ. Ծ. օր Ցինանց: Հոգեգալուստ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան եղիական պահոց: ՅՆ. Եւս Պենտեկոստէ: Լս. Ամենասուրբ Երրորդութիւն:

կը գրէ այդ երանելի բժիշկներէն մին, խարազանին ծայրը սրածայր ասեղներ ալ դրուի, արիւնը կը վազէ եւ հարկ չմնար զատ արիւն առնել »: Արիւն առնելը ամէնէն զօրաւոր դեղն էր ո եւ է հիւանդութեան առաջքը առնելու համար միշտ ու միշտ արիւն կ'առնէին, առանց արդասիքը քննելու:

Մարդ առողջութիւնը ճնացած ատենը կը գտնէ

Բայց հիմա բոլոր ասոնք փոխուած են: Քիչ մը քլօրոֆորմ կամ եթեր չնչել տալով հիւանդը կը քնացնեն, անանկ խորունկ որ վիրահատը կը կտրէ, կը սղոցէ ոսկորները, կ'երէ միսերը և երբ արթննայ ան, բան մըն ալ չյիշեր անզգայօրէն կրած բոլոր ցաւերէն: Շնորհիւ այս երկու թմրեցուցիչներուն է որ կարելի կ'ըլլայ երկարատեւ և գրեթէ հրաշալի վիրահատութիւններ կատարել:

Առանց քլօրոֆորմին ու եթերին պէս քնացը-

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
6	19	16	45

Բշ. բձ. Բ. օր Հոգեգալստեան: Պահք:

նելու, քօքայինը ջիղերը անզգայ ընելու յատկութիւնը ունի: Ատամնաբոյժերը կը գործածեն զայն առանց ցաւի ակռայ քաշելու համար: Շատ վիրահատեր պզտիկ գործողութիւններու համար քօքայինը կը գործածեն, եւ յիշաւի տարօրինակ կ'ըլլայ տեսնել մէկն որ հանդարտօրէն նստած կը խօսի ու սիկառ կը ծխէ, մինչ բժիշկները՝ սրունքին միսերը կը կտրեն:

Վերջին ժամանակներս, Պ. Լըտիւք փորձեր կատարած է, որոնց հետեւանքը ըլլայ գուցէ քլօրոֆորմի, եթերի կամ քօքայինի մէկ կողմ թողուիլը:

Յիշեալ գիտունը գտած է որ եթէ ելեկտրական բարձր արագութեամբ հոսանք մը կենդանիի մը, շունի կամ նապաստակի վրայ ազդէ, անասունը անմիջապէս խոր քունի մը մէջ կ'իյնայ և բնաւ ո՛ եւ է ցաւ չզգար:

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	17	46

ԳՇ. բկ. Գ. օր Հոգեգալստեան։ Պահք։ Ցայսմ. Մարգաց 30 օր։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

— Ըսել է, Մաքսի՛մ, դուն կը հաւանիս տըմարդի ու բիրտ ամբաններու ըրածին, որոնք կիներնին կը ծեծեն։

— Հապա՛... սիրուելու առաջին պայմանը այդ է... միայն ուժով զարնելու չէ. թէ ոչ գըլուխդ չես կրնար ազատել ձեռքէն։

* * *

Ք... գարեջուրի համբաւաւոր վաճառականը երկու աղջիկ զաւակ ունի։ Բարեկամ մը անոնցմէ մէկին հետ ամուսնանալու խօսք կը բանայ։

— Մեծի՞ն համար կ՚ըսես, թէ պզտիկին, կը հարցնէ գարեջուրի վաճառականը։

— Թուխին համար։

— Ա՜հ, քարը գլխուդ, կը յարէ վաճառականը ինչի վրայ խօսիլը մոռնալով, դեղինը Թուխէն աւելի կը փրփրի։

* * *

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
8	21	18	47

ԴՇ. գձ. Դ. օր Հոգեգալստեան։ Պահք։

Սոսկալի ամուսին մը։

Փեսայ մը՝ զոքանչին տիկին Ք...ի ձեռքէն ազատելու համար տունը տեղը կը ձգէ կը փախչի։ Յաջորդ օրը լրագիրներուն մէջ պզտիկ ծանուցում մը կուտայ թէ տիկին Ք.. ընտելացած կոկորդիլոս մը ունի ծախու համար. գնել ուզողը կրնայ տիկին Ք...ի դիմել։ Ամբողջ ութը օր Թշուառ կնոջ հոգին բերանը եկաւ ընդունելով բոլոր հետաքրքիրները որոնք կուգային այդ տարօրինակ կենդանին տեսնել։

* * *

— Բան մը կայ որ շատ սիրեցի ձեր զաւկին վրայ, տիկի՛ն, կ՚ըսէ այցելու մը որու գլուխը տարած էր տան պզտիկ երես ելած տղան։

— Ա՜հ, իրա՞ւ, ի՛նչ բան սիրելի երեւցաւ ձեզ, կ՚ըսէ մայրը գոռովանօք։

— Անոր երկւորեակ չըլլալը։

* * *

Կոյր պարոն մը, իր քովինին՝ հանրակառքի մէջ։

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
9	22	19	48

ԵՇ. գկ. Ե. օր Հոգեգալստեան ։ Պահք։ Ամառնամուտ եւ արեւադարձ խեցգետնի ։ Ցերեկն սկսանի կարճանալ եւ գիշերն երկարիլ։ Տն. իքիտալը սայմի. Սկիզբն առատութեան ջուրցն Նեղոսի (Նիլ միւպարէք)։

◉ Ի Խեցգետինն. Ժ. 18. ր. 9. Տն. Սէրէթան։

— Դիմացնիս նստող կինը շատ աղուոր ակռաներ ունի ։

— Իրա՛ւ աղուոր ակռաներ են. բայց դուն ինչէ՞ն հասկցար։

— Եկածէն ի վեր քահ քահ կը խնդայ կոր։

* * *

— Ի՞նչպէս կը գտնես նէ։

Ամբակում որ աշխարհիկ մէկը երեւալ կը փափաքի.

— Բնաւ զինքը տեսած չէի... բայց շատ փոխուած կ'երեւայ կոր։

* * *

Կառքով կին մը կ'անցնի՝ շքեղօրէն հագած սուգի շրջազգեստ մը։ Երկու շրջիկներ կը բարեւեն զնէ։

— Հէ՛հ, քուզէնդ էր կարծեմ, պզտիկ կոմ-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
10	23	20	49

ՈՒՐ. դճ. Զ. օր Հոգեգալստեան։ Պահք։

սուհին... կ'ըսեն թէ ամուսինին մահուանը վըրայ անմխիթար է։

— Այո՛, սիրելիս, թաց փայտի պէս, որ մէկ կողմէ կուլայ, միւս կողմէ կ'այրի։

* * *

Պզտիկ հասառուններ։

— Ա՛խ, սիրելիս, ամէն բան կը սղէ կոր, մարդ ինքզինքը հազարումէկ բանէ կը զրկէ կոր երկու ծայրը մէկ բերելու համար։

— Իրա՛ւ է, բարեկամ։ Այս տարի ամառանոց գացի և խնայողութեան համար... կինս մէկտեղ չտարի։

* * *

Կեսարացի տիկին մը՝ որու ամուսինը պըզտիկ հարստութիւն մը չինած, ընկերութեան մը մէջ կը հպարտանար իրենց անունին հանրածանօթ ըլլալուն վրայ։

— Այնչա՛փ շատ ծանօթ է որ, կ'ըսէ, անցեալ օր մէկը նամակ մը գրած էր եւ մինակ ա-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
11	**24**	**21**	**50**

ՇԲ. դկ. է. օր Հոգեգալստեան։ Յն. Սրբոց առաքելոցն Բարթուղիմէոսի եւ Բառնաբայ։ Լs*. Ծնունդ Յովհաննու Մկրտչին։

նունը գրած էր պահարանին վրայ, յաջորդ օրը նամակը ընդունեցանք։

— Հապա՛ իմինս, կ'ըսէ անդիէն ակնցի տիկին մը, երեկ մէկը նամակ մը ղրկեր է մեզի առանց անուն կամ մականուն գրելու պահարանին վրայ… առջի օրը նամակը ձեռքերնիս հասաւ … (*)։

* * *

— Այս իրիկուն կը մեկնիմ կոր. պզտիկ ճամբորդութիւն մը ընեմ քիչ մը հանգչիմ։

— Կինդ ա՛լ մէկտեղ կը տանի՞ս.

— Չէ՛, սիրելիս, հանգչիլ կ'ուզեմ կոր։

* * *

— Կալկաթայի գինետուններէն մէկուն մէջ սա՛ ծանուցումը գրուած էր. «Կը խնդրուի յաճախորդներէն՝ սպասարկու տղաքը չծեծել»։

Ամերիկայի Արիզօնա գաւառին մէջ պանդոկի մը բոլոր սենեակներուն պատին վրայ կը կար-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
12	**25**	**22**	**51**

† ԿԻՐ. ա՛. Ա. կիրակի Յարութեան եւ յիշատակ Եղիայի մարգարէին։ Առաջին պսակ. Հարսանիք լինի։ Լs. Տօն սուրբ Հաղորդութեան։

☾ Վրջ. քռ. ժ. 23. ը. 2։ Անձրեւային օրեր։

դացուէր. «Կը խնդրուի անկողին մտնելէ առաջ կօշիկները հանել»։

* * *

Կնոջ խօսակցութիւն։

— Հաւատացէ՛ք, սիրելիս, շատ կը վշտակըրիմ ամուսինիդ մահուանը վրայ. կ'զգամ քու ցաւդ։ Շատ դժուար բան է անանկ խելացի, անձնուէր, խելօքիկ ամուսին մը կորսնցնելը։

— Ա՜խ, այո՛, ամուսիններու տիպարն էր ան… եւ կը հասկնաս ասանկ դժբաղդութիւն մը շա՛տ ծանր է. մարդ գիտէ թէ կորսնցուցածը ի՛նչ էր. բայց չկրնար գուշակել թէ նոր գալիքը ի՛նչ տեսակ բան պիտի ըլլայ։

* * *

— Ըսել է բնաւ հեռաձայն (թէլէֆօն) տեսած չես, եւ չես հասկցած թէ՝ ի՛նչպէս կը գործէ։

— Երբեք առիթը ունեցած չեմ։

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
13	26	23	52

ԲՇ. ակ. Սրբոց Կուսանացն Հռիփսիմեանց։

— Ասանկ պարզ բան չըլլար, երկու գործիք կայ. մէկը կը բռնես եւ միւսին մէջէն կը խօսիս։

* * *

Մամի մը (կին մանկաբարձ) սա նշանաբանը ընտրած է. «Թողէ՛ք մանկտւոյդ գալ առ իս»։

* * *

Ճաբոնի մեծ օրաթերթերէն մէկուն թերթօնին մէջ կը պատմուէր. «Տիկին Ջէլի՝ ամուսինին հետ գժտեցաւ։ Այս պաղութենէն նէ մեռաւ։ . . .

* * *

Անստուգութիւն ։...։.։

Գիւղացի մը մէկ բարեկամին կը գանգատի կնոջը բռնած ընթացքին վրայ. «Ի՞նչ ընելս չեմ գիտեր, շուարեր մնացեր եմ։ Ծեծե՞մ, կ'ըսես... քիչ է... չէ նէ մեռցնեմ... ան շատ կը փախի...»։

* * *

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒՆԻՍ	Տճ. ՐԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
14	27	24	53

ԳՇ. բձ. Սրբոց կուսանացն Գայիանեանց ։

Պարոն Ք... ի դիակը տուն կը բերեն. խեղճը երկաթուղիին անիւներուն տակը ճզմուեր կտոր կտոր եղեր էր։ Տիկին Ք... ի տես իր սիրեցեալ ամուսինին խեղճուկ մնացորդներուն, վայնասունը կը բրցնէ. վերջին անգամ մը կ'ուզէ համբուրել անոր մարմինը եւ արտասուաթոր աչքերով վրան կը ծռի... ու կատղած վեր կը խոյանայ։

— Հազար անգամ ըսի իրեն որ նոր բալթօն չհագնի. օ՜խ ըլլայ, թող երթայ սորվի։

* * *

Ամբակում հայր եւ որդի։

— Հայրիկ, ըսէ՛, ինչո՞ւ համար մողէսները միշտ հին պատերուն մէջերը կը մտնեն։

— Մողէսուհիներ գտնելու համար։

* * *

Գրավաճառին խանութը։

— Սանկ գիրք մը կ'ուզեմ որ պատմական բան մը ըլլայ. Նորելուկ անբարոյական գիրքերէն չեմ ուզեր։

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
15	28	25	54

ԴՆ. բձ. Պահք ։

— « Պօմպէյի վերջին օրերը » հատորը կ'ու-
զե՞ք.
— Ինչէ՞ն մեռած է որ։
Կարծեմ բորբոքումէ ։

* * *

Ամբակում գերեզմանատուն կը մտնէ և տա-
պանաքարերուն վրայ կը կարդայ. « Բարի ա-
մուսին... բարի հայր. բարի փեսայ... »։
— Իրա՛ւ որ, կ'ըսէ ինքնիրեն, նորէն երջա-
նիկ ընտանիքները հոս կ'ապրին.

* * *

Պզտիկ աղջիկ մը շաքարավաճառին խանու-
թը կ'երթայ։
— Ինծի տուփ մը հացի համար Ցեօպէք չէ-
ֆէրի տուր։
— Քեզի՞ համար է աղջիկս։
— Շաքարը ինծի համար է. բայց հացը մեծ
մայրիկինն է.

* * *

— Մարտիրո՛ս, բռնած ճամբադ ա՛լ քաշ-
ուելիք բան չէ, սա՛ սեղանին վրայի փոշին նա-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
16	29	26	55

ԽՆ. գձ. Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին եւ Աթանագինեայ եպիսկոպոսին։ Լs*. Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի։

յէ՛, վեց ամիսէ սրբուած չէ։
— Անանկ է նէ ես ի՞նչ ընեմ, երկու շա-
բաթ չեղաւ իմ գալս. վեց ամիս առաջ ե-
ղածը ինծի ի՞նչ։

* * *

Ամբակում բաղդագուշակի մը կը դիմէ ա-
պագայ կնոջը համար թուղթ բանալ տալու հա-
մար։
— Կինդ, կ'ըսէ մարդը, շատ անհնազանդ
պիտի ըլլայ, նոյն իսկ ծեծ ալ պիտի ուտես մին-
չեւ տասը տարի։
— Անկէ՞ ետքը, կը հարցնէ Ամբակում։
— ... Անկէ ետքը ծեծ ուտելու պիտի վար-
ժուիս։

* * *

ՆԱ. — Բառ մը ըսէք միայն, կեանքս ու
հարստութիւնս ամբողջ ձերն է։
ՆԷ. — Ես անանկ ազահ կիներէն չեմ, կէսը
կը բաւէ ինծի.

* * *

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒՆԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
17	30	27	56

ՈՒՐ. գկ. Պահք։

Դռնապան կինը.— Տղայ չունի՞ք, այնպէս չէ՞։

Վարձակալուհին.— Հիմակուհիմա ո՛չ, եթէ գալու ըլլայ՝ կ'ըսեմ ձեզի։

* * *

Երկու ամուսին պատին փակած ազդի մը առջեւ կանգ կ'առնեն. «Տասը ոսկի վարձք բերողին.— Ադամանդակուռ ապարանջան մը, եւայլն, եւայլն»

— Կը հաւատա՞ս դուն ալ. կ'ըսէ կինը ամուսինին թեւէն քաշելով, բան մըն ալ կորսնցուցած չեն, սուտ է։

— Անանկ է նէ ինչո՞ւ պարապ տեղը այս ծանուցումը դրեր են։

— Գուցէ՝ գտնող մը կ'ըլլայ, կը յարէ կինը։

— Իրաւունք ունիս, կ'ըսէ ամուսինը, պահ մը մտածելէ վերջ։

* * *

Խանութի մը մէջ հիանալի կատու մը կը քնանար աթոռին վրայ։ Յաճախորդներէն տիկին մը՝ զայն շոյելով.

— Ի՞նչ թոմպուլ կատու է, կ'ըսէ խօսքը խա-

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՌԷԳ. ԱԽՐ	ԽՏՐԷԼ.
18	1	28	57

† ՇԲ. դձ. Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին յիշատակ ելից ի վիրապէն։ Լs. Յուլիս։

նութպանին ուղղելով, էգ է, այնպէս չէ՞։

— Արու է, կը պատասխանէ մարդուկը նըշանակալից ժպիտով մը։

* * *

Վերջէն հարստացած նորատի խանութպան մը բարձր ընկերութիւնները կը յաճախէ։

— Տիկի՛ն, կ'ըսէ, շնորհ կ'ընէ՞ք յաջորդ վալսը ինծի շնորհել։

— Շատ կը ցաւիմ, պարո՛ն, ոտքի վրայ չեմ կրնար կոր կենալ, կօշիկներս այնքան նեղ չի-ներ էք։

* * *

Նէ. — Երկար ատեն կայ քեզի չէի հանդիպած, կը կարծէի որ աշխարհէս բաժնուած ես։

ՆԱ. — Կիսաշխարհէն մինակ, ամուսնացայ։

* * *

Մսագործին դաւանանքը։ — Կիները երշիկի

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒԼԻՍ	Տճ. ՌԷՊ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
19	2	29	58

† ԿԻՐ. դկ. Բ. կիրակի յարութեան։ Տօն Կաթողիկէ սրբոյ էջմիածնի։ Հարսանիք։ Լs. Այցելութիւն Ս. Աստուածածնի ։ Ա. Նախայ 30 օր ։

Ծն. լս. ժ. 4. ր. 36 ։ Մերժ պարզ եւ մերթ անձրեւ.

կը նմանին, քանի՛ շատ ծեծես՝ այնքան կակուղ կ՚ըլլան ։

* * *

Նէ. — Կը կարծէ՞ք թէ հաճելի բան մը ըլլայ կեանքին կէսը անցնել աչք ընելու, միւս կէսն ալ՝ աչքերը չինելու ։

ՏԱՍՆԸՉՈՐՐՈՐԴԸ

Հեռագիրը կարդալով զգացած անձկութեան մէջ Տիկին Մարնիէ, ո՛չ դրան զարնուիլը լսած էր եւ ո՛չ ալ իր հրաւիրեալին՝ նկարիչ Մաքսիմ Ռիշարի գալը իմացեր էր։ Մաքսիմ՝ Տկինին քովը հասնելով զուարթօրէն ըսաւ.

Հյց. ՑՈՒՆԻՍ	Լատ. ՑՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
20	3	1	59

ԲՇ. ած. Սրբոց մանկանցն Բեթղեհէմի, Ակակիոսի վկային, Մովկիմայ քահանային եւ Կոդրատոսի զինաւորին։ Տճ. ճէմազիւլ էվվէլ 29 օր։ Հր. Թամուզ 29 օր։

— Դրաւ կը դնեմ որ ամէնէն առաջ ես հասայ. ի՞նչ ընենք, իբր ձեր ամէնէն մօտիկ դրացին...։

— Ա՛հ, դուք է՞ք, ըսաւ նէ սարսռալով, կը տեսնէք որ շփոթեր մնացեր եմ . . . նոյն իսկ շատ կը նեղանամ կոր... ։Հիմակ Բօրթօ սա հեռագիրը ղրկեր է.

« Ցանկարծական հիւանդութիւն. անկարելի Վէզինէ գալ ճաշել այսօր ».

Հիմայ ի՞նչ ընեմ. կէս օրին քսան վայրկեան կայ եւ միւս հրաւիրեալներն ալ հիմայ կը հասնին...։

— Սակայն... ի՞նչ կ՚ըլլայ։

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ. եթէ Բօրթօ չգայ՝ սեղանին վրայ տասներեք հոգի պիտի ըլլանք։ Հապա՛. Ծընողքէն աղջիկս ու ես, դուք, Տիկին Կալլէ և քեռորդին, Նօտէնները՝ այր ու կին, Պրն. Կէրէն եւ զաւակը՝ Ալէքսիսը, յետոյ ծերուկ Տիկին Սըկոնտ, Միս Բօյթօն. և վերջապէս Հարտուէնները. ճիշտ տասներեք հոգի կ՚ընէ. Եթէ Վալանթէն Հարտուէն խելք ընէր կրտսեր քոյրը միասին բերեր ... բայց չպիտի համարձակի, որովհետեւ զայն չհրաւիրեցի ։ Ա՜խ, Աստուած իմ, ի՞նչ ընեմ ... Զըլլալիք բան է։ Եթէ տասներեք հոգի ըլլանք, Տիկին Սըկոնտ սեղան

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
21	4	2	60

ԳՇ. տկ. Սրբոց կուսանացն Նունեայ եւ Մանեայ։

Տար. հաստատութեան Միացեալ Նահանգաց Ամերիկայի. 1777։

չպիտի նստի .... ո՛չ ալ ես ....։ Դո՛ւք, Պարո՛ն Ռիչար, կրնաք զիս այս կացութենէն փրկել։

— Կ'ուզէ՞ք որ ըլլեմ երթամ։

— Երբե՛ք. ըսել ուզածս այդ չէր։ Անշուշտ մօտիկները բարեկամներ ունիք. գացէ՛ք մէկը հրաւիրեցէք իմ կողմանէ։ Գիտեմ որ պատշաճութեան շատ յարմար բան չէ, բայց ....։

— Բարեկամնե՞ր .... բարեկամնե՞ր .... կեցէ՛ք .... կարելի է Բիէռ Տէլանտի անունը լսած էք. վիպասան մըն է։ Բէքի շրջակաները կը բնակի։ Անմիջապէս հեծանիւս կը նստիմ և եթէ ան տունն է, ողջ կամ մեռած ձեզի կը բերեմ։

— Ա՜խ, պարոն Ռիչար, եթէ ըսածնիդ ընէք, զիս ազատած կ'ըլլաք։

Կէս ժամ վերջը Բէքէ դարձող մեծ պողոտային վրայ Ռիչար ետ կուգար։ Բարեկամին տունը մարդ չկար։

— Թշուառակա՜ն, կը մրմռար, հիմայ ի՞նչ պիտի ընէ խեղճ տիկին Մարնիէն։

Այս գաղափարով տոգորուած, բնաւ ուշադրութիւն չըրաւ հետի գացող պարոնի մը որ կողմնակի

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
22	5	3	61

ԳՇ. բծ. Պահք։

ճամբէ մը դուրս կ'ելլէր և ուժով մը անոր զարնուեցաւ։

— Ուշադրութիւն չընէ՞ք, գոչեց նկարիչը հայհոյանք մը արձակելով։

— Դո՛ւք առջեւնիդ նայեցէք, պատասխանեց անցորդը։

Եւ յանկարծ հանդարտելով ըսաւ Ռիչարի.

— Պարո՛ն, ներողութիւն կը խնդրեմ, միայն հաճեցէ՛ք կայարանին ճամբան ցուցնել. ճամբաս կորսնցուցի. անօթութենէ կը մարիմ կոր, տաքն ալ անտանելի է։

— Մաքսիմի մտքին մէջ գաղափար մը ծնաւ։

— Ճամբանիդ կորսնցուցի՞ք և անօթութենէ կը մեռնի՞ք, գոչեց... Դուք ինձմէ ծառայութիւն մը կը խնդրէիք, ներեցէք որ ես ձեզմէ ուրիշ աւելի մեծ ծառայութիւն մը խնդրեմ։ Մօտիկը բնակող տիկնոջ մը կողմէ ձեզի ճաշի կը հրաւիրեմ։ Գիտէ՞ք պատճառը։ Վերջին պահուն քանի մը հրաւիրեալներ եկած չըլլալով սեղանին վրայ տասներեք հոգի պիտի ըլլային, և ազնիւ տիկինին սիրտը կոտրած է. կ'ուզէ՞ք տասնեչորրորդը ըլլալ։

— Իրաւ որ... կմկմաց անծանօթը շուարելով այս առաջարկութենէն։

— Այո՛ ըսէ՛ք, խնդրեմ պարոն, թէեւ ձեզ չեմ

Հյգ. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
23	**6**	**4**	**62**

Եշ. բկ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Յովսեփայ, եւ սրբոց վկայիցն Սարգսի եւ Բագոսի։

ճանչնար բայց աղնիւ մէկը ըլլալու էք և անշուշտ չէք մերժեր։

—Տէ՛ր Աստուած... եթէ կարելի է... ի՛նչ և է, տարօրինակ բան մը պիտի ըլլայ։

—Բէքէ կը դառնայի, բարեկամներէս մէկուն գացեր էի. ան ալ տունը չէր։ Քանի մը ժամուան համար բարեկամս կ'ըլլաք։

Երկուքն ալ խօսակցելով Տիկ. Մարնիէի ամարանոցը հասան։ Նկարիչը զանգակը քաշեց և քանի մը վայրկեան ետքը սրահ մտնելով տանտիկնոջ ու հիւրերուն կը ներկայացնէր լրջօրէն քովի ընկերը։

—Բարեկամս, Պր. Բիէր Տէլանտ, նշանաւոր վիպագիրը։

Մարդ չկասկածեցաւ և կանոնական «Սեղանը պատրաստ է»ն ըսաւ սպասաւորը։

* * *

Յաջորդ օրը, աշխատութեան սենեակին մէջ, Բիէռ Տէլանտ, նամակները կը կարդար։ Առաջին նամակը իր մէկ ձեռագիրը կը խնդրէր, երկրորդը՝ տեսակցութիւն մը։ Կարդաց ու պատռեց զանոնք։ Երրորդ նամակը ուշը գրուեց, նոյն իսկ անգամ մըն

Հյգ. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
24	**7**	**5**	**63**

ՈՒՐ. գձ. Պահք։ ՅՆ*. Ծնունդ Յովհաննու կարապետին։

ալ կարդաց։ Կին մը շնորհակալութիւն կը յայտնէր նախորդ օրը առաջարկած ընթրիքը ընդունելուն և միանգամայն կը ցաւէր անպատշաճ տեսարանին համար՝ որու տխուր հետեւանք մը չունենալուն կը յուսար։ Արդ ինքը շատ լաւ կը յիշէր թէ առջի օրը ո՛չ հրաւէր ստացած էր և ոչ ցաւալի տեսարանի մը ներկայ գտնուած. ստորագրութիւնը կարդաց և վանկ առ վանկ հեգեց, Մարնիէ..., բոլորովին անծանօթ էր իրեն այս անունը։

—Բա՛հ, մտածեց, խենդին մէկը ըլլալու է։

Եւ միւս նամակը բացաւ. Ալէքսիս Կէրէն անուն երիտասարդ մը անհուն երախտագիտութիւն կ'երդնուր իրեն այն ազնուութեանը համար որով հաճած էր խօստանալ՝ բարեխօսել անոր մասին Լաքրուա հրատարակչին, և որու պիտի ներկայանար նոյն օրն իսկ։

Հինգերորդ նամակ մը կ'ըսէր թէ լուսանկարը խօստացած էր Միս Բօլթօնի։ Վեցերորդ մը՝ թէ Բօլ Նոտէն Նոտարը կ'սպասէր իր հեղինակութիւններուն ամբողջ մէկ հաւաքածոյին։ Եօթերորդ մը՝ թէ մէկը պիտի գար՝ նախորդ օրը Տիկին Կալլէի նուիրած գումարը գանձելու։

Տէլանտ մտածեց որ սխալում մը կայ գործին մէջ, բայց նամակներու լեզուէն ու ձեւէն յայտնի էր որ

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
25	8	6	64

ՇԲ. գկ. Սրբոցն մեծին Ներսիսի հայրապետին մերոյ եւ Խադայ եպիսկոպոսին։

իրմէ զատ ուրիշ մէկուն չէին ուղղուած անոնք։ Եւ խեղճ մարդը ինքնիրեն կը հարցնէր թէ ի՛նչպէս կ՚ըլլայ որ այդքան բան կատարեր է և յիշողութենէն ջնջուեր։ «Արդեօք ջղային տագնա՞պ մը անցուցի, մտածեց։ Զարմանալի օրինակներ կը յիշեն այդ մասին։ Գուցէ հոգեկան անգիտակից վիճակի մը մէջ էի երբ այս բաները պատահեցան»։ Նոյն պահուն սպասաւորը ներս մտնելով երկու այցաքարդ ներկայացուց և յայտնեց որ անոնց տէրերը անպատճառ զինքը տեսնել կ՚ուզեն։ Արարողական ռըտէնկոտ հագած երկու պարոններ ներս մտան, բարեւեցին և Տէլանտի հարցումին պատասխանելով ըսին թէ.

—Ինչպէս կը տեսնէք մեր քարդերէն, Պ. Հարտուէնի կողմէ կուգանք....։

—.՞.՞.՞։

—Մեզի յանձնուած պաշտօնը կատարելու համար ձեր քով...։

—.՞.՞.՞։

—Մտադրած ըլլալով շատ փափուկ խնդիրի մը առթած բոլոր շրջահայեացութեամբը վարուիլ։

—Վերջապէ՛ս, պարոններ, գոչեց յանկարծ Պ. Տէլանտ, խաղցածնիդ ի՞նչ կատակերգութիւն է։ Ո՞վ

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
26	9	7	65

† ԿԻՐ. դձ. Գ. կիւրակէ Յարութեան. Բարեկենդան պահոց Ս. Լուսաւորչի.

էք դուք։ Ի՞նչ գործի վրայ կը խօսիք կոր, իմ չճանչցած Պր. Հարտուէն ըսածնիդ ի՞նչ տեսակ յանձնարարութիւն է ըրեր ձեզ։

Երկու պարոնները վերջին ծայր առնուեցան այս խօսքերէն։

—Ահա՛ ընդունելութիւն մը որու բնաւ չէինք սպասեր և բոլորովին հակառակ է պատուոյ խնդիրներու կարգադրութեան մասին ընդունուած կանոններուն. մեր բարեկամ Պր. Հարտուէն պաշտօն յանձնած էր մեզ փոխարինութիւն խնդրել երէկուան այն անցքին առթիւ... զոր իր կնոջ ներկայութեանը...։

Ա՛լ չդիմացաւ Տէլանտ, Պր. Հարտուէնի հասցէն հարցուց և դռնէն դուրս նետուելով սանդուղներէն վար անյայտացաւ։ Երկու այցելուները ապշեցան մնացին, յետոյ իրենք ալ ելան գացին։

* * *

Պր. Հարտուէնի բնակած ամարանոցին դուռը բաւական դժուարութիւն ըրին Տէլանտը ներս ընդունելու համար, հակառակ իր ստիպումներուն և գուցէ ատոր համար իսկ։

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
27	10	8	66

ԲՇ. դկ. Պահք։ Սրբոցն Եպիփանու Կիպրացւոյն, Բաբելայ հայրապետին եւ երից աշակերտաց նորին։

☽ Առ. քռ. ժմ. 19. ր. 49։ Պարզ եւ պայծառ եղանակ։

Վերջապէս վիպագիրը յաջողեցաւ տանտիրոջ ներկայանալ։

—Պր. Տէլանտի կողմէ՞ն կուգաք, հարցուց վերջինը։

—Ես Պր. Տէլանտն եմ։

—Դո՞ւք. բնաւ երբե՛ք։

—Ի՛նչ կ'ըսէք, ես չե՛մ...

—Ո՛չ, պարոն, դժբաղդութենէս շատ լաւ կը ճանչնամ այն մարդը որուն անունը առնել կ'ուզէք։ Շփոթելու տեղի չկայ. անիկա թուխ էր, մինչդեռ դուք շէկ էք, անիկա մօրուք չունէր, մինչդեռ դուք ունիք. կ'աւելցնեմ թէ ան սրիկային մէկն էր, մինչ ձեզ շատ շնորհքով մէկը կը գտնեմ,

—Աղէ՛կ. ըսել է ես Բիէր Տէլանտը չե՞մ։

—Աւելորդ է, պարո՛ն, երկարել այս կատակը։ Մեր գտնուած պայմաններուն մէջ շատ անհամ բան պիտի ըլլայ...

Խօսակցութեան աղմուկը իմանալով Տիկին Հարտուէն ներս մտաւ։ Ուրիշ ժամանակ Տէլանտ պիտի հիանար այս տիկնոջ գեղեցկութեան ու շնորհալի ձեւերուն վրայ։ Ի՞նչ, ներա դէմ անկիրթի մը պէս

Հյց. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
28	11	9	67

ԳՇ. աձ. Պահք։ Սրբոցն Կոստանդիանոսի Թագաւորին եւ մօր նորա Հեղինեայ։

վարուած ըլլալու յանձանքով կ'ամբաստանէին զինքը և դեռ առաջին անգամն էր որ կը տեսնէր զնէ։ Բարկութիւնը քանի մը աստիճան եւս բարձրացաւ։ Տիկին Հարտուէն, խնդիրին տեղեկանալով, ամուսինին ըսածը հաստատեց. Տէլանտ ինքը՝ Տէլանտ չէ՛ր. քիչ մնաց ինքզինքէն դուրս ելլէր. Պ. և Տ. Հարտուէն պահ մը կասկածեցան թէ դիմացինին խենթ մը չէ՞։

Անձ մը համր ականատես եղած էր այս խօսակցութեան, Օր. Լիւսիլ Քլարէնսն էր ան՝ Տիկին Հարտուէնի քոյրը, որ տասնեւութ տարեկան հիանալի գեղեցկութեամբ աղջիկ մըն էր։

—Դո՛ւք ձգեցէք գացէք, ըսաւ երկու ամուսիններուն, ես կը կարգադրեմ դժուարութիւնը։

Երբ Լիւսիլ մինակ մնաց բարկացայտ վիպագրին հետ, անուշ ձայնով մը ըսաւ «Պարո՛ն Տէլանտ»։

—Դո՛ւք; վերջապէս, դուք ալ անոնց հետ միաբանած չէ՛ք: Զիս կը ճանչնաք։

—Գէթ անունով կը ճանչնամ. կարդացի ձեր վերջին գիրքը. Երիտասարդ աղջկան մը վէպը. եթէ համարձակէի պիտի գրէի ձեզ: Զարմանալի է թէ էրիկ մարդ մը ի՛նչպէս կրնայ գիտնալ մեր հոգիին ամէնէն թաքուն զգացումը և այնքան ալ հիա-

Հյգ. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
29	12	10	68

Դշ. ակ. Պահք. ՅՆ*. Առաքելոյն Պետրոսի եւ Պօղոսի։

Նալի կերպով արտայայտէ։ Այդքան մտացի եղող մէկը շատ ալ ազնուասիրտ ըլլալու է...

Եւ այսպէսով սկսած խօսակցութիւնը երթալով երկնցաւ կէս-մտերմական երեւոյթ մը առնելով։ Հիացած, սքանչացած՝ երիտասարդ աղջկան վրայ այնքան նրբադատութիւն, ողջմտութիւն, իմացականութեանը հաւասար շնորհալիութիւն մը գտնելէն, Բիէր Տէլանտ բնաւ չէր զգար թէ ժամանակը կ'անցնի։

Խօսակցուհին դիտել տուաւ զայն։

—Հիմայ, օրիորդ, ինծի հրաժեշտ տալէ առաջ կը հաճի՞ք յայտնել այս հանելուկին լուծումը. զիս հոս բերող պատճառը այդ էր և չեմ ալ ցաւիր անոր համար քանի որ ձեզ ճանչնալու հաճոյքը հայթայթեց ինծ։

—Իրա՛ւ որ, պարո՛ն, չպիտի կրնամ փափաքնիդ կատարել. որովհետեւ ձեր՝ Բիէր Տէլանտ ըլլալուն վրայ ո՛ և է կասկած չմնալով, խնդիրը ա՛լ աւելի կը խառնակուի։ Բայց եթէ կ'ուզէք, պիտի ջանամ ձեզ գոհացնող պատասխան մը փնտռել։ Եթէ վաղը գաք...

Յաջորդ օրը եկաւ Տէլանտ, և միւս օրերն ալ.

* * *

Հյգ. ՅՈՒՆԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
30	13	11	69

Եշ. բձ. Պահք։ Սրբոցն Թէոդիտոնի Գաղատացւոյն եւ Թալիլեայ բժշկին եւ եօթն կուսանացն, որք ի Հնուումն յԱնկիւրիա կատարեցան։ ՅՆ*. Երկոտասան Առաքելոց։

Ասոր վրայ ամիս մը անցած էր, երբ Բիէր Տէլանտ յետագայ նամակը ընդունեց։

«Սիրելի բարեկամս, վերջապէս որոշեցի քեզ խոստովանանքս ընել զոր օրէ օր կը յետաձգէի։ Քեզի հանդէպ շատ յանցաւոր եմ։

«Ազնուասիրտ՝ բայց նախապաշարեալ Տիկնոջ մը, Տիկ. Մարնիէի կողմէ քեզի եկայ ճաշի հրաւիրել, սեղանին վրայ տասնեւչորս հոգի ըլլալու համար։ Տունը չէիր, տարօրինակ գաղափար մը ունեցայ. կը ճանչնաս զիս արդէն, փողոցը առաջին դէմս ելլողը հետս առի և քու տեղդ ներկայացուցի։ Բայց, հաւատա՛յ որ շուտով զղջացի ըրած յիմարութեանս վրայ։ Դիմացինս տխմա՞ր մըն էր թէ գէշ կատակաբան մը: Խօսեցաւ, պաշտպանութիւնը ընծայեց, շատ բաներ խօստացաւ՝ քու անունովդ խօսելով. եթէ այսքանով լմննար, ի՛նչ և է։ Ճաշէն վերջը գործերը ալ աւե՛լի գէշցան։ Չեմ գիտեր քիչ մը շատկէկ խմած էր թէ կէս օրուան արեւին տաքէն խելքը գլխէն թռուցած։ Պարտէզը շրջագայութեան պահուն ճշմարիտ ողբերգական տեսարան մը անցաւ զոր չպիտի կրնամ նկարագրել քու վիպագրի տա-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
1	14	12	70

ՈՒՐ. բկ. Պահք։

Տար. հաստատութեան Պետութեան Ֆրանսայի։ 1789:

ղանդը չունենալուս։ Տիկին Հարտուէն, ինքզինքը անարգուած զգալով ամուսինին պաշտպանութեան դիմեց։

«Այս վերջինը քիչ մը առնելտալէն վերջը յայտնեց որ յաջորդ օրը վկաներ պիտի ղրկէ միջադիր Բրէր Տէլանտի տունը։

«Մէկ հատիկ Բրէր Տէլանտ մը կայ միջադիր, ան ալ դուն ես։ Բայց ի՞նչ կրնայի ընել. քեզի իմա՞ց տալ: Ես յարմար դատեցի թողուլ որ գործը ինքնիրենը կարգադրուի։ Զարմացումիդ անկեղծութիւնը՝ անմեղութեանդ ամէնէն մեծ ապացոյցը պիտի ըլլար:...

«Կը սարսափիմ երբ կը մտածեմ թէ ինչ գործեր բեռցուցի ուսերուդ վրայ։ Մինչեւ մեռած օրս ասանկ անուղղա՞յ պիտի մնամ արդեօք»։

Պատասխանը չուշացաւ. սա խօսքերը կը պարունակէր։

«Կեանքիս երջանկութիւն տուիր։ Պր. Հարտուէնի հետ չմենամարտեցայ։ Տիկին Հարտուէն ալ չպահեր ինծի դէմ, քանի որ երկու շաբաթէն իր քրոջը հետ կ'ամուսնանամ. կը ներեմ քեզի քանի որ կը զղջաս, բայց փոխարինութիւն մը պարտական ես

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
2	15	13	71

† ՇԲ. գձ. Գիւտ Նշխարաց Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին։ ՑՆ*. Գիւտ տփոյ սուրբ Աստուածածնի։

ինծի. կը պահանջեմ որ Օր. Լիւսիլ Քլարէնսի հետ ամուսնութեանս կնքահայր ըլլաս»։

Նկարիչը երկար շունչ մը առաւ։ Ահա՛ ամուսնութիւն մը, մտածեց, որ շատ հոգ պատճառեց ինծի։ Ի՛նչ զարմանալի է որ մարդ ուրիշին ծառայութիւն մը կ'ընէ... առանց դիտմամբ ընելու։

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐ ԵՒ ԱՂՔԱՏՆԵՐ ԿԱՆ

Վերջին դարու մէջ Խաղաղականի Ֆիջիեան, Թասմանիա, Մահօրի կղզիները այցելող առաջին ճամբորդները դիտեցին որ հոնտեղի բնիկները հարստութեան գրեթէ կատարեալ հաւասարութիւն մը կը վայելէին. տեսան նաեւ թէ յետին ծայր թշուառութիւն մը կը տիրէր

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	ՏՃ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
3	**16**	**14**	**72**

✝ Կիր. գկ. Դ. կիւրակէ Յարութեան։ Հարսանիք։ Լս. Տօն հանդերձից սուրբ Աստուածածնի։ Տօմ. Հոռից 30 օր։

հոն։ Այս ցեղերէն շատերը հողէ անօթներու ծանօթութիւնը չունէին եւ կերած միսերնին հազիւ թէ կ'եփէին. տաք ջուր ըսուածը բոլորովին անծանօթ բան մըն էր։ Սոյն պայմաններու տակ ո՛չ հարուստ կար եւ ո՛չ ալ աղքատ. բնականաբար հոն ուր բան մը չկայ, մէկը միւսէն աւելի չկրնար ունենալ։ Ուրեմն վայրենիները կ'իրականացնեն հարստութեան հաւասարապէս բաժանման մասին հարկ եղած պայմանները. միայն թէ այդ հարստութիւն ըսուածը կատարեալ թշուառութիւն է։

Ընդհակառակն, հեռանալով Խաղաղականի այս կղզիներէն ուր մարդկութիւնը տակաւին նախնական վիճակին մէջ է, երթանք Նիւ-Եորք կամ Լոնտոն, ուր կը տիրէ քաղաքակրթութեան ամենաբարձր աստիճանը, բնակիչներու մէջ վիճակի ահագին անհաւասարութիւններու պիտի հանդիպինք։ Լոնտոնի մէջ, օրինակի համար վաճառանոցի բեռնակիրին քով, որ օրը քանի մը շիլին կը վաստկի, պիտի տեսնենք Ուէսթմինիսթրի դուքս մը որ ամբողջ թաղերու

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	ՏՃ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
4	**17**	**15**	**73**

ԲՇ. դձ. Սրբոց վկայիցն՝ Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի Անիքտոսի եւ Փոտինոսի։

☉ Լր. լս. ժմ. 9, ր. 48։ Տօթագին աւուրք։

տէր է եւ որու միակ բնակարանի վարձքերէ հաւաքած գումարը մէկ միլիոն սթէրլինէ աւելի է։ Միացեալ Նահանգներու մէջ կովարածը հազիւ թէ օրական մէկ տոլար կը շահի, մինչ Պարոն Ռօքֆէլլըր անուն մարդը անցեալ տարի, միակ հասոյթի համար 200 միլիոն գրպանած է։

Միթէ ասիկա կը նշանակէ՞ որ մարդիկ աւելի մեծ հաւասարութիւն մը կը վայելեն վայրի այսինքն բնութեան ամենէն մօտ վիճակին մէջ ապրելով՝ քան թէ քաղաքակիրթ կեանք մը վարելով։ Բնա՛ւ երբեք. անհաւասարութիւնը՝ — մարմնական ոյժի, բաղդի, տարիքի, դիպուածի անհաւասարութիւնը — նոյն իսկ մարդուն բնութեան մէջն է, եւ ասի աւելի վայրենիներուն մէջ կը տեսնուի՝ ուր ամենէն ուժովն կ'սպաննէ ամենէն տկարը անոր մարմինը ուտելու համար։ Եթէ անոնց քով հարստութեան անհաւասարութիւն չկայ, պատճառը սա է որ հարստութիւն չունին անոնք։ Այսօր մարդկային անհաւասարութիւնը ո՛չ սպանութիւն եւ ո՛չ ալ գերի վա-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
5	18	16	74

ԳՇ. դկ. Սրբոցն Դանիէլի մարգարէին եւ երից մանկանցն Սեդրաքայ, Միսաքայ եւ Աբեդնագովի.

րելու մէջ կը կայանայ. անոր ազդեցութիւնը փնտռելու է տնտեսական աշխարհին մէջ: Ինչո՞ւ համար ընկերային անհաւասարութիւններ գոյութիւն ունին հիմակուանին պէս քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ. բարի՞ք մըն են թէ ոչ չարիք: Երթալով կ'աւելնա՞ն՝ թէ ոչ նուազելու վրայ են այդ անհաւասարութիւնները: Վերջապէս եթէ չարիք մըն են ատոնք՝ ի՞նչ են զանոնք կասեցնող դարմանները: Ահա՛ այս կէտերը պիտի ուսումնասիրենք:

Ընկերական անհաւասարութիւնները՝ բնական անհաւասարութեանց արդիւնքն են:

Բնութեան մէջ՝ ուրկէ կախում ունին բոլոր արարածները, արդարացի չեղող շատ բաներ կան: Անիրաւ բան է որ մարդ մը հուժկու կազմուածք մը եւ կորովի անդամներ ունենայ, մինչ ուրիշ մէկը տխեղծ ու տկար է: Կ'ըսեն թէ՝ Ռօքֆէլըր ամերիկացի միլիառատէրը կաթէ

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
6	19	17	75

ԴՇ. աճ. Պահք: Հր. Տօմ վասն առմանն Երուսաղէմի.

զատ ուրիշ բան չկրնար ուտել. անշուշտ իրեն կարծիքով բնութիւնը շատ անիրաւ եղած է: — Արդարացի չէ որ ոմանց կինը առողջ ու տանտիկին ըլլայ՝ մինչեւ իսկ գիշերները ամուսինին օգնէ իր հաշիւները կարգի դնելու, և ուրիշներու կինը՝ հիւանդկախ ու մսխիչ: Անիրաւ բան է որ մարդ մը խելացի ըլլայ, ընելիք գործը դիւրաւ հասկնայ եւ զայն կատարեալ կերպով ի գլուխ հանէ առանց չափազանց յոգնութեան, մինչ ուրիշ մը դանդաղամիտ է ու անյաջող: Բընութիւնը լի է այս տեսակ անիրաւութիւններով ու անհաւասարութիւններով. եւ բոլոր այս անարդար անհաւասարութիւններուն հետեւանքն են մարդկային ընկերութեան մէջ տիրող վիճակի անհաւասարութիւնները:

Խիստ է այս բնական օրէնքը, բայց զարմանալի պիտի ըլլար նաև եթէ բոլոր մարդիկ համահաւասար պայմաններու տակ ապրուէին, քանի որ նոյն իսկ իրենց մարմնական հիւսուածքին մէջ իսկ անհաւասարութիւնը կատարեալ է: Աշխարհիս մէջ չկայ երկու մարդ որ բացարձակապէս իրարու նմանին. Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ հա-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	18	76

✝ ԽԶ. տկ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց Սահակայ եւ Մեսրոպայ։ Յն. Սրբուհւոյն կիւրակեայ ։ Լտ. Մարգարիտայ կուսին։ Յայսմ. Հռոմից 30 օր։

սակով, ոյժով, առողջութիւնով, բարոյականով յարատեւութիւնով անհաւասար մարդիկ բացարձակապէս մի եւ նոյն բաղդին տիրանային։

Թշուառութեան մէջ միայն հարստութեան հաւասարութիւն կայ. տխմարները միայն մտային հաւասարութիւն ունին եւ առողջութեան հաւասարութիւնը մեռեալներուն քով փնտռելու է։

Խնայելու եւ փոխ տալու իրաւանց հետեւութիւնները.

Հիմա բնութիւնը ձգելով՝ մարդը քննենք աւելի մօտէն. կը տեսնենք որ անոր մէջ տիրող անհաւասարութիւնը արդիւնք է բացարձակ, անայլայլելի իրաւունքներու։ Ասոնցմէ առաջինն է աղէկ աշխատող գործաւորին՝ գէշ աշխատող գործաւորէն շատ վարձք առնելու իրաւունքը։ Ճարպիկ ու գործունեայ պայտառ մը որ ութը ձիու պայտերը կը զամէ կը լմնցնէ՝ մինչ դրացի արհեստակիցը հազիւ չորս ձիու պայտերը փո-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
8	21	19	77

ՈՒՐ. բճ. Պահք։

խած է, բնական է որ անոր կրկինը աւելի դրամ կ'ստանայ, եթէ գործ գտնէ։

Ջանադան աշխատողներու արտադրած գործը անհաւասար ըլլալով՝ բնականաբար անոնց ընդունած փոխարինութիւնն ալ անհաւասար կ'ըլլայ. ընդունելով որ մարդկային ընկերութեան աւելի շատ բան տուող մէկն իրաւունք ունի փոխարէնն ալ համեմատաբար շատ ստանալու՝ գտած կ'ըլլանք առաջին անհաւասարութիւնը։

Երկրորդն է՝ ամէն մարդու իր վաստակին վրայէն կրցածին չափ խնայելով՝ պահելու իրաւունքը։ Շաբաթ օր գործաւորը կ'ընդունի իր շաբաթական վարձքը, պարտաւո՞ր է յաջորդ շաբթուան մէջ ծախսել բոլոր վաստակը, թէ ո՛չ իրաւունք ունի անոր մէկ մասը մէկդի դնելով պահել։ Անշուշտ խօսքերնիս անոնց համար չէ որոնց վաստակածը հազիւ թէ կը բաւէ իրենց ապրուստին։ Շատ աւելի մեծ է անոնց թիւը որոնք շահած դրամնին ամբողջովին ծախսելու պէտք չունին, եթէ ասոնց իրաւունք տանք կրցածնուն չափ դրամ խնայելով պահել՝ ստեղծած կ'ըլլանք երկրորդ անհաւասարութիւն մը։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
9	22	20	78

ՇԲ. բկ· Սրբոցն Տրդատայ Թագաւորին, Աշխէն տիկնոջ եւ Խոսրովիդխտոյն։ Լs. Մարիամու մագդաղինացւոյն։

Եթէ անհաւասարութեան պատճառներն միայն այս երկուքը ըլլային, նորէն գոյութիւն չպիտի ունենային ընկերական այն ահագին զանազանութիւնները, բայց իր դրացիէն աւելի շատ վաստկելու չափ խելացի ու շահածին մէկ մասը պահելու չափ խնայասէր մէկը ուրիշ երկու իրաւունքներ ալ ունի զոր կրնայ ի գործ դնել առանց արգելքի։ Առոնցմէ առաջինն է, իր խնայողութիւնները փոխ տալը ուրիշ աշխատաւորի մը որ պէտք ունի դրամի։ Օրինակի համար, բերեզակ մը դրամի պէտք ունի ամբողջացնելու համար ժապաւէններու եւ ասեղներու մթերքը՝ զոր երկուշաբթի օրերը կը տանի ծախելու. կ'երթայ աշխատաւորէն փոխ կ'ուզէ այդ դրամը։ Այս վերջինը պարտաւո՞ր է դարակին անկիւնը պահել իր խնայողութիւնները՝ թէ ո՛չ իրաւունք ունի զանոնք փոխ տալու իր բարեկամին առուտուրը զարգացնելու համար։ Եթէ իրեն տանք այդ իրաւունքը, դրամատէր մը եղած կ'ըլլայ ան. որովհետեւ իր ըրած ծառա-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
10	23	21	79

† ԿԻՐ. գձ. Ե. կիւր. Յարութեան։ Գիւտ տփոյ Սուրբ Աստուածածնի։ Հարսանիք։

◉ յԱռիւծն. ժմ· 6. ր· 24. Տճ. ելէտ։

յութեան փոխարէն պզտիկ վարձ մը, տոկոս մը պիտի ընդունի։

Եթէ այս իրաւունքը տանք գործաւորին, ինչպէ՞ս կրնանք մերժել զայն գործապետին, գիւղացիին, երկրաչափին, բժիշկին, ամէն անոնց՝ վերջապէս՝ որոնք իրենց օրականը կամ ամսականը առնելով անկէ մաս մը կը խնայեն և փոխ կուտան երրորդի մը որ պէտք ունի անոր իր առուտուրը ընդարձակելու համար։ Եթէ մարդ դրամը կրնար փոխ տալ փերեզակին, ինչո՞ւ կարող չըլլար մեծ վաճառատան մը, երկաթուղիի մը, ուրկէ շահաբաժին մը կ'առնէ տարեգլխին։ Վերջապէս եթէ դրամ փոխ տուողը այդ ժամանակամիջոցին չարունակէ իր վաստըկածովը ապրիլ եւ թողու որ դրամին տոկոսը՝ դրամագլխին վրայ բարդուի, կ'ունենանք երրորդ պատճառ մը անհաւասարութեան։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
11	**24**	**22**	**80**

ԲՇ. գկ· Սրբոցն Կալիստրատոսի եւ քառասուն եւ ինն վկայիցն եւ Ղունկիանոսի քահանային։ ՅՆ. Եւփիմեայ կուսին։

☾ Վջ. քռ. ժմ. 14. ր. 1. Մրրկալից օդ։

Կտակելու իրաւունքին հետեւանքները.

Ահա՛ ցուցուցինք երեք բնական իրաւունքները որու եւ ո՛չ մի բան արգելք կրնայ ըլլալ։ Ասոնց վրայ կրնանք աւելցնել չորրորդ մըն ալ, ունեցածը կտակելու իրաւունքը, եւ կ'ունենանք ընկերական անհաւասարութեան չորրորդ պատճառը՝ ժառանգութիւնը։

Կտակը՝ իրաւունքն է հօր մը՝ իր մեռնելէն ետքը յօգուտ իր զաւկին ձգելու այն խնայողութիւնները զոր իր աշխատած ատեն հետզհետէ հաւաքած էր։

Անոնց համար, որոնք զաւակներ ունին, կտակելու իրաւունքը անվիճելի է. տուն մը, օջախ մը սերունդէ սերունդ կենդանի պահելու իրաւունքն է աս։ Եւ ասիկա մարդիկները աշխատութեան մղող պատճառներուն ամենէ մեծն է։ Շատ քիչ աշխատաւորներ պիտի չարունակէին գործել իրենց ամբողջ կենաց տեւողութեան միջոցին՝ եթէ աչքերնուն առջեւ չունենային զաւակներնուն հանգիստ ու խաղաղ կեանք մը վայելել տալու հեռապատկերը։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
12	**25**	**23**	**81**

Գշ. դձ. Սրբոյն Զաքարիայ մարգարէին։ Լտ. Յակովբայ առաքելոյն։

Ընկերական վիճակի կատարեալ հաւասարութիւն

ձեռք բերելը անկարելի բան է։

Շատ մը փիլիսոփաներ տեսնելով կեանքի պայմաններու այս անհաւասարութիւնը եւ ուզելով դարման մը տանիլ անոր, զանազան միջոցներ առաջարկած են։ Բայց այս երեւոյթը իրերու բնութենէն եւ ո՛չ թէ գրուած օրէնքներու հետեւութենէն յառաջ գալով՝ անոնց դէմ մտածուած ո՛ և է օրէնք կամ կանոն բոլորովին անօգուտ է։

Օրինակի համար՝ հնարամիտ մտքեր առաջարկած են որ փոխանակ գործաւորներուն օրականը դրամով վճարելու, անոնց ընդեղէնի ընկալագրեր տրուի, որոնց փոխարէնը հասա-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
13	**26**	**24**	**82**

Դշ. դկ. Պահք։ Լտ. Աննայի մօր սուրբ Աստուածածնի։

ըակաց խանութներէ կերթան կ'ստանան կատարած գործերնուն համապատասխան ուտելիք, եւայլն։ Մէկը որ ուրիշին ըրածին կրկինը կը գործէ, կամ երկու անգամը աւելի ճարպիկ է եւ կամ երկու հեղ աւելի կը յոգնի, պէտք ընդունի նախորդին առածէն երկու անգամ աւելի ընկալագրեր։ Բայց անկէ իսկ չսկսի՞ր անհաւասարութիւնը։ Կարելի չէ անշուշտ ստիպել աշխատաւոր մը որ ընդունած ընկալագրերը նոյն օրն իսկ տանի սննդեղէնի փոխէ. ա՛ն՝ որ իր ընկերէն աւելի ընկալագիր առած է, պէտք կրնայ պահել անոնցմէ մէկ մասը, ճիշտ ինչպէս որ կ'ընէր դրամին համար։ Ահա՛ երկրորդ պատճառ մը անհաւասարութեան։ Վերջապէս, անդուլ ու ծանր աշխատանքով բեռնաւորեալ կեանք մը մաշցնելէ վերջ շատ դառն պէտք ըլլար հօր մը համար մտածել թէ իր խնայած ընկալագրերը բնաւ օգուտ մը չպիտի ունենան զաւակներուն համար, եւ թէ անոնք պէտք սկսին կեանքը այն տաժանելի ծայրէն ուրկէ ինք մեկնած էր։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
14	**27**	**25**	**83**

Եշ. ած. Սրբոյն Եղիսէի մարգարէին։

Մեծ հարստութիւնները բարի՞ք մըն են թէ ոչ.

Այս անհաւասարութիւնները, այս ահագին հարստութիւնները որոնք գագաթնաբարձ կը սաւառնին միջակ դասակարգերու վրայ, բարի՞ք մըն են այն երկրին ուր կը գտնուին, թէ ո՛չ. Գիտութիւնը այս մասին բան մը չըսեր. բայց դիտողութեամբ տեսնուած է որ, հո՛ն, ուր անհատական մեծ հարստութիւններ գոյութիւն չունին, գործաւորին կեանքը աւելի թշուառ է եղած։ Քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ այն երկիրը ուր ամենէն աւելի շատ միլիառատէրեր ու միլիոնատէրեր կան, անվիճելիօրէն Միացեալ Նահանգներէն է. ամենէն քիչ եղած տեղը՝ Իտալիան է։ Արդ, Չիքակոյի գործաւորը օրական մէկ կամ մէկ քանի տոլար կը վաստկի (մէկ տոլարը 25 ղրուշ է). Իտալացիէն երեք անգամ աւելի կ'ուտէ, վեց անգամ շատ կը խմէ, անկէց աւելի լաւ կը հագուի եւ աւելի հանգիստ բնակարանի մէջ կ'ապրի, մինչդեռ այս վերջինը, հակառակ իր ժուժկալութեան ստիպուած է

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
15	**28**	**26**	**84**

ՈՒՐ. տկ. Պահք։

չատ անգամ ուրիշ երկիրներ գաղթել ուտելու քանի մը բակլայ գտնելու համար։ Ըսել է մեծ հարստութիւններն ժողովուրդին բարգաւաճման նպաստաւոր կ'ըլլան։

Ենթադրենք պահ մը թէ քանի մը ձեռքերու մէջ հաւաքուած այդ անհագին հարստութիւնները անհետանան, փճանան։ Գիտէ՞ք թէ ի՛նչ պիտի պատահի. կարգ մը ընկերական պաշտօններ կան որոնք պիտի անէանան անոր հետ։ Յառաջդիմութեան շատ միջոցներ կան որոնք պիտի դադրին այլ եւս գոյութիւն ունենալէ։ Օրինակի համար, այսօր գիտական նոր գիւտ մը ընելու համար անհագին քանակութեամբ դրամ ծախսելու է առաջուընէ։ Տասը հնարիչներու վրայ ինը հոգին կը սնանկացնեն իրենց վրայ լոյս դնող եւ փոխ տուող բարեկամները։ Բայց ամէն գիւտի մէջ, նոյն իսկ եթէ չկարենայ յաջողիլ իսկ ան, նորէն օգուտ մը կայ մարդկութեան համար. պէտք է ուրեմն զանոնք քաջալերել. բայց քաջալերելը դրամով կ'ըլլայ եւ հարիւրին իննսուն մարդ վստահ է թէ դրամը պիտի կորսուի հոն։ Ուրեմն ատանկ բանի մը

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
16	**29**	**27**	**85**

ՇԲ. բձ. Սրբոց երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի, եւ Պօղոսի երեքտասաներորդ առաքելոյն։ Լs. Մարթայի քեռն Ղազարու։

ձեռնամուխ ըլլալու համար անհագին հարըստութիւն մը ունենալու է։

Քանի քաղաքակրթութիւնը յառաջանայ՝ ընկերական անհաւասարութիւնը կը նուազի.

Հիմա կը մնայ մեզ տեսնել թէ ընկերական անհաւասարութիւնը երթալով կը նուազի՞ քանի կը յառաջանայ քաղաքակրթութիւնը, թէ ոչ ա՛լ աւելի կը շեշտուի հարուստն աղքատէն բաժնող տարբերութիւնը։

Հոս պէտք է երկու բաներ զանազանել իրարմէ. Նախ հարստութիւն, փառք ըսուածները, որոնք պարզապէս հաճոյական են, և երկրորդ բոլոր անոնք որ անհրաժեշտ են հանգիստ ու խաղաղ կեանք մը անցնելու։ Երբ Պրն. Աստոր կամ Վանտէրպիլտ երեկոյթ մը կուտայ, որու համար կէս միլիոն կը վատնէ, տարբերութիւնը՝ պարզ ագարակատէրի մը տունէն՝ միայն կը կայանայ թանկագին ծաղիկներու, ա-

Հյգ. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
17	30	28	86

† Կիր. բկ. Զ. կիւրակէ Ցար. Բարեկենդան պահոց Վարդավառի։ Ցն. Մարիանեայ կուսին։ Տճ. Էվվէլի էյեամ իւլ պահուր։ Սամ եէլի։

Տար. գահակ. Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին Իտալիոյ։ 1900։

դամանդներու, չքնաղ հագուստներու, այսինքն պերճանքի վայելումին մէջ. երկու երեւոյթներու մէջ ալ աղուոր բաներ կ'ուտեն, կը խմեն, լաւ մը կը զուարճանան և այս մասին մեծ տարբերութիւն մը չկայ երկուքին միջեւ։

Անհաւասարութիւնը ա՛լ աւելի նուազած է ուրիշ անհրաժեշտ կէտի մը մէջ ալ. այդ է դաստիարակութիւնը։ Առաջները գրել, կարդալ, հաշուել, գիտութիւն սորվիլ, եւայլն շատ սուղ բաներ են եղեր. այսօր ամէն տեղ ձրի է ան և նոյն իսկ պարտաւորիչ։ Հիւանդութեան մասին անհաւասարութիւնը գոյութիւն ունի, թէ եւ ո՛չ առաջինին չափ. շատ պայմաններու տակ հիւանդները ձրի կրնան վայելել բժիշկի մը այցելութիւնը եւ անհրաժեշտ դեղ ու դարմանը։ Նոյն իսկ վայելքներու մասին, շատ հաճոյքներ կան որոնք մատչելի են այսօր ամենուն ալ, հասարակաց պարտէզները, թանգարանները, միւզէոնները եւայլն։

Հյգ. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՅՈՒԼԻՍ	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
18	31	29	87

Բշ. գձ. Ա. օր պահոց Վարդավառի.

Ինչպէս տեսանք, կեանքի պայմաններու անհաւասարութիւնը յառաջ կուգայ նոյն իսկ մարդկային բնութենէն և ո՛չ թէ օրէնքներէն, ուստի զանոնք վերցնելու համար պէտք է փոխել մարդկային բնութիւնը. ինչ որ գրեթէ անկարելի է։ Սակայն կարելի է զայն բարուոքել՝ եթէ ոչ ձեւափոխել. եթէ հարուստները աւելի գորովալի աչքով նայէին աղքատ աշխատաւորին որ իր ջանասիրութեամբը եւ գործունէութիւնովը կ'ուզէ իր ստորին վիճակէն դուրս ելլել, եթէ, միւս կողմէ, աշխատող գործաւորն աւելի խնայասէր ու հեռատես ըլլար, այսօր չպիտի տեսնէինք այն անհաւասարութիւնն որ կը զանազանէ մարդոց վիճակները։ Անշուշտ կարելի բան չէ որ ընկերական վիճակի հաւասարութիւնը կատարեալ աստիճանի մը հասնի, սակայն՝ խընդիրը ամէն մարդուն վիճակին հաւասարելու վըրայ չէ, հապա իւրաքանչիւրին վիճակին բարւոք ըլլալուն վրայ է որ կը կայանայ։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԷՎՎԷԼ	ԽՏՐԷԼ.
19	**1**	**30**	**88**

ԳՇ. գկ. Բ. օր պահոց Վարդավառի։ Լs. Օգոստոս։ Ռ. Ղամար 30 օր։ Հր. Աբ 30 օր։

☉ ծն. լս. ժմ. 12. ր. 12։ Երբեմն երբեմն անձրեւ եւ յետոյ զովագին օդ։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Պարապորդ մը մէկուն հետ վէճ մը ունենալով փաստաբանի մը կը դիմէ։ Այս վերջինը կ'սկսի հարցափորձել զայն ծանօթագրութիւններ առնելով։

— Ո՞ւր կը բնակիք. կը հարցնէ։

— Ուր որ տեղ մը գտնեմ։

— Ըսել կ'ուզեմ թէ՝ ո՞ւր հաստատուած էք բնակութիւննիդ։

— Անկիւնի գինետունը։

* * *

Քաղաքի մը մէջ նոր ճաշարան մը կը բացուի Ոսկիէ հորթը անունով։ Գաւառացի մը կը կարդայ զայն և ներս մտնելով սեղանի մը գլուխը կ'անցնի։ Սպասաւորը կը վազէ։

— Ի՞նչ կը փափագիք, պարո՛ն։

— Ձեր հորթէն խոշորկէկ կտոր մը։

* * *

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
20	**2**	**1**	**89**

ԴՇ. դձ. Գ. օր պահոց Վարդավառի։ ՅՆ. Եղիայ մարգարէին։ Տճ. ճէմազիւլ ախըր 29 օր։

Ամուսինը. — Ինչպէ՞ս է հիւանդնիս, տօքթէօր, յոյս մը կա՞յ։

Բժիշկը. — Զգեցէ՛ք որ բնութիւնը իր գործը կատարէ. ամէն խնամք դադրեցուցէք, տիկինը տեսնելով որ այլ եւս զինքը խնամող չկայ, շուտ մը պիտի բժշկուի։

* * *

Աղքատ մը ողորմութիւն կը խնդրէ։ Ամբակում ձեռքը տասնոց մը կը դնէ ու կ'աւելցնէ.

— Ա՛ռ, բարեկամս, բայց պիտի տեսնես որ դրամը չէ որ քեզի երջանիկ պիտի ընէ։

* * *

Ամուսնանալէ առաջ։

Օրիորդ Սիրանոյշ՝ ծնօտը երկու ձեռքերուն վըրայ՝ սեղանին կռթնցուցած է երկու արմուկները։

Ամբակում զայն կը դիտէ ու հիացումով մը կը փոչէ։

— Ի՛նչ սիրալի պատկեր։

Վեց ամիս ետքը, տիկին Սիրանոյշ, նոյն դիրքը առած է նորէն։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃէՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
21	3	2	90

ԵՇ. դկ. Դ. օր պահոց Վարդավառի։

Ամուսինը՝ Պ. Ամբակում, քամահրանքով վրան կը նայի։

— Աս ի՞նչ տեսակ կեցուածք է, ողորմած Աստուա՜ծ։

* * *

Ճաշարանին մէջ։

— Կ'երեւի թէ առիւծները քաղցրալուր նուագէ կ'ախորժին։

— Կրնայ ըլլալ, բայց կան կենդանիներ ալ որ անտարբեր են, ինչպէս փայտէ ձիերը։

* * *

Ճաշարանի մը մէջ երկու հոգի ճաշացուցակը կը նային։

— Ինծի հաւկիթ մը բե՛ր, կ'ըսէ մին սպասաւորին։

— Ինծի ալ հաւկիթ մը բե՛ր, բայց թարմ ըլլայ կը կրկնէ միւսը։

Սպասաւորը կը պոռայ վարպետին։

— Երկու հաւկիթ, որոց մին թարմ ըլլայ։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃէՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
22	4	3	91

ՈԽՐ. ամ. Ե. օր պահոց Վարդավառի։ Յն. Մարիամու Մագթաղինացւոյն եւ գիւտ Նշխարացն Փոկասու հայրապետին։ Լս. Սրբոյն Դոմինիկոսի։

ՔԱՍԻՄ

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
23	**5**	**4**	**92**

Շբ. ակ. Ցիշատակ Տապանակին Հնոյ եւ տօն Նորոյս սուրբ Եկեղեցւոյ։

ԿԻՐԱԿՄՈՒՏՔԻ

ԽՈՀԵՐ

Շաբաթը, զուարթ, յուսալից, քաղցր մթնոլորտ մը կ՚ստեղծէ ինծ համար, ուր հոգիս կը պարարի, սիրտս կը հրճուի, ու ամէն բան ծիծաղկոտ ու ժըպտուն կը թուի աչքիս։

Նոր զգացում մը չէ աս. տղայութենէս ի վեր միշտ նուիրական եղած են ինծ համար շաբաթ օրերը և չափահասութիւնն ու կեանքի փոփոխութիւնները չեն կրցած հակազդել այս խորարմատ զգացումիս վըրայ, որ կը շարունակէ եւ պիտի շարունակէ անշուշտ իր միսթիք տիրապետութիւնը, ցորչափ կեանքս գոյութիւն ունենայ։

Գուցէ միջավայրին ազդեցութիւնն է որ թողած է զիս, որովհետեւ Պոլիսէն բաւական հեռաւոր այն քաղաքը, ուր իմ տղայութիւնս անցուցի, Շաբաթը մեծ օգեւորութիւն կ՚արծարծէր մեր նահապետական բազ-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
24	**6**	**5**	**93**

† ԿԻՐ. բձ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ, Տօն Այլակերպութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի· Լs. Այլակերպութիւն Քրիստոսի · Տճ. Ախըր էյեամ իւլ պահուր։

մանդամ ընտանիքին մէջ։ Արշալոյսէն չատ առաջ, հաւախօսին կ՚արթննար տանտիկինը (մեծ մայրս) և իր երկար համրիչով աղօթքն ընելէ վերջ, կը վառէր թոնիրը որուն վրայ՝ լուացքի մեծ կաթսաները կը սկսէին եռալ, հնոցին բոցերուն մոլեգին ճարճատիւններուն համեմատութեամբ։

Լուացարարները, հացեփողը, ծառաները, սպասուհիները եւ տան ամբողջ հարսերն ու աղջիկները ոտքի վրայ կ՚ըլլային արդէն, իրենց երթեւեկներով, հարցումներով ու անվերջ զբաղումներով, մեծ իրարանցում, աղմուկ, ժխոր յարուցանելով ընդարձակ բնակարանին մէջ։

Տան նահապետին հայը կը լսուէր ննջասենեակէն ուր ամենէն աւելի սիրուն պզտիկ թոռը՝ որ իր ծոցը կը պառկէր, անմեղունակ ճռուողներով կ՚ընդհատէր « Տէր եթէ զչրթունս իմ բանաս » ի ցայգերգը, զոր բարձրաձայն կ՚երգէր sեsէն ։ Եւ հարսերը դրան առջեւ կը սպասէին բարեհաճութեանը պարոնտատին որ հրաման ընէր իրենց ներս մտնելու եւ իր ճերմակեղէնները փոխելու։

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՃ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
25	7	6	94

† ԲՇ. բկ. Բ. օր Վարդավառի. Յիշատակ մեռելոց. ՅՆ. Աննայի մօր սուրբ Աստուածածնի։

Ձեռնակեղէնները փոխե՛լ, ի՜նչ ծանր աշխատութիւն էր ան մեզ համար. ամբողջ հօրեղբօրորդիքս, թուով քանի մը, հոգին կը հանէինք խեղճ սպասուհիներուն ու աղջիկներուն, հազար չարաճճիութեամբ սենեակէ սենեակ փախչելով, մինչեւ որ մայրական մէկ երկու ափացլ ետք, կարգի գայինք ու դզկալով փոխէինք մեր ձեռնակեղէնները:

Նահապետական ընտանիքի մը ձեռնակեղէնը սակայն, հասարակ բան մը չկարծուի, եւ արդէն քառասունէ աւելի անդամներէ բաղկացած տան մը ո՞ր պիտոյքը կրնայ հասարակ ըլլալ. երեւակայեցէք հրակայ լուացարան մը, ուր բլրաձեւ դիզուած են լուացուելիք առարկաները երեք չորս լուացարարի քով, որոնք շարունակ կ'աճեն, մինչդեռ իրենցմէ քիչ մը անդին երեք հումկու սպասաւորներ, վաթսուն օխանոց երկու պարկ ալիւր պարպած՝ խոշոր տաշտերու մէջ խմոր կը թրեն մէկ մէկ սպասուհիի օգնութեամբ, եւ մեծ հարսն ալ որ կեսուրէն անմիջապէս ետք կուգայ եւ անոր յաջորդն ըլլալու սահմանուած է, ուրիշ սպասուհի մը կը հրահանգէ շաղելու իւղով

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՃ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
26	8	7	95

ԳՇ. գձ. Գ. օր Վարդավառի։ ՅՆ. Սրբուհւոյն Պարասգեւեայ։

☽ Առջ. քռ. ժմ. 4. ր. 0. Պայծառ եւ զուարթագին աւուրք.

խմորը՝ որ խորիծով, գաքա և տաշկեր պիտի եփուի:

Տան միւս բաժանումին մէջ բոլորովին տարբեր է տեսարանը, ընտանի կենդանիներուն մեծագոյն մասը իր ներկայացուցիչը ունի հոն, ուրոյն հատուածներու մէջ: Ձիադարմարները երկաթէ ժանիքաւոր քերոցներով կը ճխրտացնեն կռնակը ձիերուն որոնք խրտղտալով կ'սկսին վրնջել ու անհանգիստ ոտումներ ընել, մինչդեռ էշերու խումբը բոլորովին անտարբեր իր շուրջ անցած դարձածներուն, առտուան կորը կ'ուտէ փիլիսոփայաբար զգուշանալով անհարկի կիցերէն ջորիին որ չարաճճիութեամբ ականջները կը սրէ եւ առիթի կ'սպասէ ատանկ անհամ կատակներ ընելու:

Սպասուհիներու հնօրեան որ ընտանիքին անդամը դարձած է այլ եւս, մեծ պարխաճ մը ձեռքը՝ կ'սկսի կարգով կթել կովերը, որոնք ամէն ճիգ կ'ընեն կարելի եղածին չափ քիչ կաթ տալու եւ իրենց ծիծին մէկ խորշին մէջ առատ սնունդ պահելու իրենց խեղճ հորթերուն: Բայց ատանկ խորամանկութիւններէ չխաբուիր Մարթա սպլան, որ արդէն

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
27	**9**	**8**	**96**

ԴՇ. զկ. Պահք։ ՅՆ.* Պանդալէոնի բժշկին։ Հր. Ծոմ վասն գերութեան եւ աւերման Երուսաղէմի։

Տար. թագադրութեան Էտուարտ Է. թագաւորին Անգլիոյ եւ կայսեր Հնդկաստանի: 1902։

գիտէ իւրաքանչիւր կովին կենսագրութիւնն ու բնութիւնը եւ մինչեւ որ սովորական կաթը չառնէ՝ չհեռանար անոր քովէն։ Իսկ ոչխարներն ու այծերը կը կթուին ուրիշ ծառայողի մը կողմէ, որ չմոռնար նաեւ հաւնոցը մտնել ու բոյներու ամբողջ հաւկիթները մաղով՝ մառան փոխադրել, մէկ մէկ ընկալ մինակ ձգելով իւրաքանչիւր բոյնի մէջ։

Ասոնց ամէնքը կը կատարուէին արշալոյսէն առաջ և մենք դպրոցականներս առաջնորդութեամբ մեր տան մեծերուն՝ եկեղեցի կը դիմէինք որ արդէն լեցուած կ'ըլլար մեզմէ աւելի ջերմեռանդ, վաղայարոյց հաւատացեալներով, ուր քահանան իր բնատոհմիկ արտասանութեամբ շեշտելով Ենչերուն ու Ռերուն վրայ, սրտաբուխ ընթերցուածներով կը կատարէր պատարագը, մերթ փղձկելով, մերթ արտասուելով, մանաւանդ Ս. Խորհուրդին այն մեծահրաշ մաղթանքներուն արտասանութեանը պահուն՝ որոնք Սուրբ Սուրբէն կ'սկսին և Առաջելոցին կը վերջանան:

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
28	**10**	**9**	**97**

ԵՇ. դճ. Սրբոյն Եսայեայ մարգարէին։

Ի՞նչ կը հասկնար ուսումէ զուրկ քահանան իր կարդացածներէն, երբ հասարակ ընթերցումն իսկ դըժուարութեամբ կրնար ընել, ինչո՞ւ կը յուզուէր, ինչո՞ւ արցունք կը թափէր. Ժողովուրդը ի՞նչ կը հասկնար. — Չեմ գիտեր. միայն, ինչ որ երեւակայութեանս առջեւ կը պատկերանայ, հաւատքի այն խորունկ արտայայտութիւնն է որ կը դիւթէր, կը գինովցնէր կարծես երկրպագուները համակ, քահանայական դասէն սկսեալ մինչեւ իր կարկատուն հագուստներուն տակ դողացող աղքատը։ Ո՛չ աղմուկ, ո՛չ շշուկ, ո՛չ ալ անտարբեր կեցուածք. ամէն ակնարկ դէպի սուրբ սեղանը յառած կ'ըլլար եւ ամէն հառաչ պատարագի խորհուրդին կ'ուղղուէր: Կարծես մագնիսացած արձաններ էին ամբողջ հաւատացեալները, որոնք երկրպագելու, գետինը համբուրելու պահուն միայն իրենց աչքերը կը թարթէին ու վար կը խոնարհէին։

Ո՛վ սուրբ հաւատք, ո՛վ վսեմ զգացում, արդեօք այն եկեղեցիներն ալ լքեցի՞ր հիմա, արդեօք այն սրբավայրերէ՞ն ալ ցնդեցան քու հետքերդ. արդեօք

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
29	11	10	98

ՈՒՐ. դկ. Պահք. Լs. Ֆիլոմէնայ կուսին։

անոնց մէ՞ջ ալ այր և կին խառն կանգնիլ սկսած են. միմիայն Ս. Սեղանին յատկացուած նուիրական, երկիւղած, ջերմեռանդ ակնարկները՝ հո՞ն ալ երկու սեռերու միջեւ փոխանակուած՝ ցանկական, յայրատ, լպիրշ ժպիտներու յաջորդած են արդէօք...։

Պատարագէն վերջ տուն վերադառնալ չկար Շաբաթ օրերը մեզ համար. ուղղակի դպրոց կ'ելլէինք ու մինչեւ կէս օր քաղուածք ընելէ ետք, կ'արձակուէինք և երբ տուն վերադառնայինք, արդէն գաւիթին դռնէն իսկ մեր հոտոտելիքները կը զգուէին թարմ հացին, գաթային և ուրիշ ուտելեղէններու ախորժակ գրգռող հոտերը, որոնք Շաբաթ օրերն ընդհանրապէս կը պատրաստուէին եօթնեակին մէջ սպառելու համար։

Տունը, պարտէզը, փողոցը, դրացիներու բնակարանները, վերջապէս ամէն կողմ մաքրութիւն, շարժում, պատրաստութիւն կը նշմարուէր Շաբաթ օրերը և յետին աղքատն իսկ զերծ չէր այս քաղցր ոգեւորութենէն որ կը տեւէր մինչեւ իրիկուան ժամը ինը։ Ո՛հ, այդ ժամը մարմնացումն էր Շաբաթի ամ-

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
30	12	11	99

✝ ՇԲ. աճ. Սրբոցն Թադէոսի առաքելոյն մերոյ եւ Սանդխտոյ կուսին. ՅՆ. Շիդայի առաքելոյն։

բողջ հմայքին։ Փայտեայ կոչնակը կը զարնուէր եւ երեսը խաչակնքող, սկսեալ ծերերէն, պառաւներէն, մինչեւ գործի մարդիկը, կը փութային եկեղեցի. եւ մենք՝ տաք ջուրի Շաբաթնօրուայ սովորական լոգանքէն դեռ նոր ելած, նոր ու մաքուր լաթերով կը վազէինք սրբավայրը՝ օրուան երգեցողութեան մասնակցելու։

Կիրակմուտքի իրիկունները եկեղեցին ալ կը փոխուէր կարծես. ժրաջան ժամկոչն ու լուսարարը կ'աւլէին, փոշիները կ'առնէին. ծեփերը ինկած տեղերը կը նորոգէին, կրածեփ կ'ընէին, փողոցին առջեւ ջուր կը ցրցնէին և այնպիսի հանգամանք մը կուտային տաճարին, ուրկէ ներս մտնող երկիւղածը՝ անգիտակցաբար « Աստուած բնակի աստ » կը մրմնջէր հոգիովը ու անկէ իսկ կ'սկսէր պատկառանքը.

* * *

Ալէլուիա՛, լո՜յս զուա՛րթ սո՛ւրբ փառաց։

Քանի՞ տարի է լսած չէի՛ այս հոգեթով սրբասացութիւնը, որուն ամէնէն ջերմ խնկարկուն էի

Հյց. ՅՈՒԼԻՍ	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
31	**13**	**12**	**100**

† ԿԻՐ. ակ. Բ. զկնի Վարդ՝ ՅՆ. Բարեկենդան Սուրբ Աստուածածնի։

երբեմն. ո՞վ քաջութիւնը պիտի ունենար Պոլսոյ մէջ շաբաթ իրիկուն մը եկեղեցի երթալու. աշխարհային ո՞ր զբաղում, ո՞ր հացի խնդիր, ո՞ր նիւթական անհրաժեշտ պահանջ պիտի թոյլատրէր շաբաթ օրով ամէն բան լքելու և «Լոյս զուարթ» վայելելու համար եկեղեցի դիմելու, ուր Հոգեւորականներն իսկ կը դժկամակին երթալ հիմա։

Անցած ամառ Իսկիւտար էի. շաբաթ օր մը պատահմամբ վար չիջայ. ետինքին սկսան հնչել զոյգ եկեղեցիներու զանգակները. տարօրինակ յուզում մը տակնուվրայ ըրաւ զիս, տղայութեանս կիրակմուտքը պարզուեցաւ աչքիս. եկեղեցին իր ամբողջ պայծառութեամբ, խունկը, մոմը, արեւը որ լուսամուտէն ներս կը թափանցէր բիւրեղեայ մեծ ջահին մէջ բեկբեկելով ու ծիրանի գօտիի եօթներանգ ճառագայթներ ցոլացնելով։

Ցատկեցի տեղէս, վայրկեան մը իսկ չէի կրնար սպասել, լեցուած էի տարօրինակ փղձկումով մը եւ արցունքները պատճառ մը կ'սպասէին երեսս ի վար հոսելու համար, կրնամ ըսել որ երկար տարիներէ

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
1	**14**	**13**	**101**

ԲՇ. բձ. Սրբոցն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին եւ քառասուն եւ հինգ վկայիցն, եւ կուսանացն Յուստիանեայ, Եւփիմեայ եւ Քրիստինեայ։ ՅՆ. Սկիզբն պահոց սուրբ Աստուածածնի։

ի վեր հոգեկան այդ բարձրութիւնը, անէութիւնը, վերասլացումը չէի վայելած։ Ճամբուն ամբողջ տեւողութեամբը աւելի կը խորհէի քան թէ կը քալէի, վերջապէս հասայ Ս. Խաչ եկեղեցին. պատերն ու դուռները հեռուէն ձիւնի նման կը փայլէին. ազատ շունչ մը առի, օ՜խ, յուսախափ չէի, տղայութեանս այնչափ սիրով յաճախած եկեղեցիս կը յիշեցնէր. սրբ-բակէն ներս նոյն մաքրութիւնը, աւլուա՛ծ, սրբուա՛ծ, մաքրուա՛ծ, ծուփ ծուփ կը ծփար ամէն կողմ։

Ժամկոչները՝ իրենց աւանդական շալվարով, կ'սպասարկէին հոս ու հոն, մինչդեռ լուսարարները պարզ շապիկներով՝ խորանին կանթեղները կը վառէին, աջէն ձախ ամէն երթեւեկի՝ պարտաւորիչ խոնարհութիւնը ընելով Աւագ Խորանին։ Բացի մէկ քանի ծերունիներէ ոչ ոք կար դեռ սրբավայրին մէջ, որ իր պատկառոտ լռութեամբը հոգիներու կը խօսէր։ Հետզհետէ մէկ քանի կիներ եւս մտան տաճարէն ներս և Աստուածածնայ մշտավառ կանթեղին մէջ իրենց բարեպաշտիկ ձէթը լեցնելով սկսան ա-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՆ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
Զ	15	14	10Զ

ԳՇ. բկ. Սրբոցն Աթանագինեայ եպիսկոպոսին, տասն աշակերտացն եւ հինգ վկայիցն։ Լs*. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի։ Տօմ. Աւելեաց 5 օր։

ղօթքի ու «Փառք քեզ, Աստուած» ի խոր հառաչներու։

Ժամերգութեան պահը մօտեցած էր. թեթեւ իրարանցում մը և քահանաներ, Քարոզիչ Հայրսուրբին հետ մտան եկեղեցիէն ներս, ու ժամօրհնէնքը սկսաւ։ Փոխերէն ետք, «Լոյս զուարթ»ը թնդացուց եկեղեցիին կամարները, նո՛յն քաղցրութեամբ, նո՛յն եղանակով ու նո՛յն ազդեցութեամբ, ինչպէս որ լսած և երգած էի տղայութեանս՝ մեր եկեղեցիին մէջ, Ամէն բան կատարեալ էր հիմա, մինչեւ իսկ Քարոզիչ վարդապետին մանիշակագոյն փիլոնը կար հոս, որ բնաւ մուտ գործած չէր մեր վաղեմի եկեղեցիէն ներս. բայց բան մը միայն կը պակսէր. հաւատացեալներու այն խուռներամ բազմութիւնը, որու հետ աղօթակից ըլլալը կարծես հոգեկան մասնաւոր վայելք մը ու Աստուծոյ փակչելու աւելի գրգիռ մը կուտայ. Որչափ պակսած էր եկեղեցասիրական զգացումը նոր սերունդին մէջ,

Բայց ես այդ նորութիւններուն վրայ խորհելու

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՆ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
3	16	15	103

ԴՇ. գձ. Պահք։ Լs. Ռոբոսի խոստովանողին։

⊕ Լր. լս. ժմ. 1. ր. 58. Անձրեւ եւ ապա ջերմ։

վիճակի մէջ չէի բնաւ, քսան տարուան կարօտ մը կ'առնէի հիմա և այնչափ անձնատուր եղած էի մեղեդիին որ չորս կողմս չէի կրնար նայիլ կրնամ ըսել։ Մեներգը խմբերգի փոխուեցաւ ու աշակերտները որոնք շապիկ հագած էին, միահամուռ սկսան ներդաշնակօրէն երգել «Եկեալքս ի մտանել արեգական, տեսաք զլոյս յերեկոյիս» հոգեթով շարունակութիւնը «Լոյս զուարթ»ին որ սարկաւագին բուրվառին ոլորապտոյտ ծուխերուն հետ երկինք կը սլանար, իր հետ բարձրացնելով նաեւ սրտաբուխ մաղթանքները հաւատացեալներուն։

«Ասացուք ամենեքեան միաբանութեամբ, Տէր ողորմեա՛»։

Ահաւասիկ հրաւէր մը զոր կ'ուղղէր սարկաւագը աղօթելու հոգեկան և մարմնական շատ մը պէտքերու համար, սկսեալ օդերու բարեխառնութենէն մինչեւ հիւանդներուն բժշկութիւնը։

Վերջապէս կիրակմուտքի սովորական ժամերգու-

Հյգ. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՃ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
4	**17**	**16**	**104**

ԵՇ. գկ. Սրբոց նախահարցն՝ Ադամայ, Սեթայ, Ենովսայ, Ենովքայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակովբայ, Յովսեփայ, Մովսիսի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամփսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեդէոնի եւ այլոց սրբոց նախահարցն։

թիւնները, որոնց իւրաքանչիւրին հետ կապուած էի քաղցր յիշատակներով և որոնք մինչեւ այսօր իսկ նուիրական ըրած են ինձ Շաբաթը՝ զոր հրճուանքով կ՚ողջունեմ ամէն եօթնեակի։

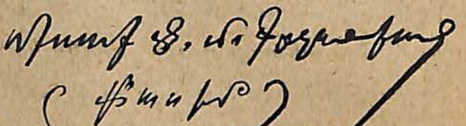

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԳԻՒՏԵՐԸ

Արկածներու առաջքը առնել, մինչեւ այսօր անլուծելի մնացած խնդիրներուն պատասխան մը գտնել, անկարելին իրականացնել... ի՛նչ պարզ բան է։ Շատ հնարիչներ ասանկ կը խորհին. եւ

Հյգ. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՃ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
5	**18**	**17**	**105**

ՈՒՐ. դձ. Պահք։

Տար. ծննդեան Ֆրանծ-Եօզէֆ կայսեր Աւստրօ-Հունգարիոյ։ 1830։

բոլորովին համոզուած թէ՝ իրեց արժանիքը չէ ճանչցուած, կ՚ամբաստանեն ամբողջ աշխարհս իբր ապերախտներ։

Ճշմարիտ հնարիչին հանճարը կը յուզէ աշխարհս երբ կը հաստատէ երկաթեայ գիծեր, ընդծովեայ հեռագրաթելեր, երբ կը գտնէ առանց թելի հաղորդակցելու կամ օդին մէջէն ճամբորդելու միջոցը. բայց այս իրական հանճարներուն քով ուրիշ ի՛նչ տխմարներ։ ի՛նչ ապուշներ կը բուսնին որոնք իրենց հնարած տըղայական բաներուն մեծութեանը վստահ, նոյն իսկ մենաշնորհ ալ կ՚ստանան Եւրոպայի կառավարութիւններէն։ Հոս յիշուած բոլոր տարօրինակ գիւտերը քաղուած են առանց բացառութեան «Մենաշնորհի արձանագրութեանց տոմարներէն»։

Լծուած ձուկեր եւ թռչուններ.

Ամենէն աւելի խանդավառութեամբ փընտռուած գիւտն է օդային նաւարկութեան խըն-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏԾ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
6	19	18	106

Շբ. դկ. Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն երկու հարիւր Հայրապետաց. ՑԾ.* Այլակերպութիւն Քրիստոսի։ Յայսմ. Աւելեաց 5 օր։

դիրը․ Ցաւագար հնարիչ մը կը մտածէ քիչ մը ատեն եւ «Էվրէքա՛»։ Ի՞նչպէս ալ ուրիշները այդ միջոցը չեն գտեր։ Թռչունները իրենց հաշւոյն լուծած են օդային նաւարկութեան խնդիրը․ դժուա՞ր բան է մեր հաշւոյն ալ գործածել այդ թռչուններն։ Տասը, քսան, հարիւր թռչուններ կապեցէք նաւակի մը, ինչպէս ձիերը կը լծեն կառքերուն։ Ասկէ պարզ եւ դիւրին բան կա՞յ։

Եւ այս հնարքն է որ գտած է Հունգարացի մը Պրն. Պէլա տը Սէնթմիքլօշի (Պուտա Բէշթի քաղաքացիներէն մին), չմոռնալով մենաշնորհ մըն ալ առնել 1824՛մարտ 20 թուականաւ. Օդանաւը կազմուած է բարակ եղէգէ և ալիւմինիօմէ խիստ թեթեւ ցանցէ մը ուրկէ կը կախուի նաւակը։ Այդ ցանցերուն կը լծուին թռչունները իրարմէ բաւական հեռու՝ զիրար չնեղելու համար իրենց թռիչքին մէջ։ Երբ թռչուններէն մին յոգնի, կրնայ գալ ցանցին վրայ թառելով հանգչիլ, մինչդեռ միւս ընկերները կը շարունակեն իրենց ճամբան։ Հնարիչը բան մը կայ զոր չէ

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏԾ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	19	107

† ԿԻՐ. տծ. Գ. զկնի Վարդավառի։ Բարեկենդան պահոց Սուրբ Աստուածածնի. Տօմ. Նաւասարդ 30 օր։ Ամանոր եւ տարեմուտ ՏՑՂԸ=4398 բուն եւ շարժական բուականին հայոց։

նախատեսած, այսինքն, եթէ օդանաւը քանի մը հարիւր մեթր բարձրէն թռած ժամանակը թռչուններուն ամենքն ալ յոգնին եւ միաբերան ցանցերուն վրայ նստին հանգչելու համար, ի՞նչ պիտի պատահի։

Երբ 1802ին Նաբոլէոն Պուլօնեի առջեւ բանակ դրաւ, Քաթրըմէր տ՚Իժուվալ Տավու զօրապետին առաջարկեց որ նեղուցէն անցնելու համար իր մէկ նոր գիւտը գործածուի. այդ էր զինուորներ բեռցած նաւակներն ու մակոյկները առաջուընէ վարժուած ձուկերու քաշել տալ։ Տավու ձերփակալել տուաւ տխմար հնարիչ. բայց չծիծաղինք այդ մարդուն վրայ. այսօր իսկ, մէկը Ֆրանսայի Առեւտրական Նախարարութենէն մենաշնորհ առած է «Գետերու եւ ծովեզրներու վրայ ընտելացած ձուկերու միջոցաւ փոխադրութիւններ կատարելու»։ Սակայն դժուարութիւնը՝ ձուկերը ողջ ողջ նաւակին լծել կարողանալն է։

Ճամբորդութեան միջոցներու խօսած ատեն-

Հյց. ՕԳՈՍՏ. Լատ. ՕԳՈՍՏ. Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ ԽՏՐԷՂ.

8 21 20 108

ԲՇ. ակ. Ա. օր պահոց Ս. Աստուածածնի։

նիս, չմոռնանք յիշել «Սահարայի ճեպընթացները», որոնք ինչպէս անունէն յայտնի է, Սահարայի ընդարձակ անապատներուն մէջ պիտի գործածուին։ Կը բաղկանան ահագին անիւներու վրայ հաստատուած կառքերէ. անիւներուն իւրաքանչիւրը 75 մէթր բարձրութիւն և քսան մէթր լայնութիւն պիտի ունենայ։ Այս կառքերը պիտի շարժին ճնշեալ օդի միջոցաւ որ անապատին մէջ կը գտնուի Սիմուն անունին տակ ճանչցուած եւ զոր պիտի հաւաքեն անիւներուն մէջ ծծիչ ջրհաններով։

Կառախումբերը իրար չպիտի ընդհարին

Երկաթուղիներու վրայ պատահած արկածներէն աւելի սոսկալի ի՞նչ բան կայ։ Կարելի՞ է երկու կառախումբերու իրարու ընդհարումը արգիլել։

Այո՛ կը պատասխանէ ամերիկացի մը որ նոր գիւտ մը կատարած է այդ մասին։ Լօքօմօթիվներուն առջեւի կողմը, երկաթեայ գծին բարձ-

Հյց. ՕԳՈՍՏ. Լատ. ՕԳՈՍՏ. Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ ԽՏՐԷՂ.

9 22 21 109

ԳՇ. բճ. Բ. օր պահոց Ս. Աստուածածնի։

րութեամբ հաստատուած է ահագին եռանկիւնի մը, որածայր գագաթը դէպի յառաջ ուղղած և հակադիր կողմէն առանցքի մը վրայ բռնուած, այնպէս որ կարող ըլլայ աջ ու ձախ շարժիլ եթէ ծայրը արգելքի մը հանդիպի։ Երբ երկու կառախումբ իրարու դէմ կ'ելլեն՝ երկու եռանկիւնները իրար զարնուելով մին աջ ու միւսը ձախ կողմ կը դառնայ, վայրաշարժերն ալ անոնց ետեւէն գիծէն դուրս կ'ելլեն եւ ճամբուն երկու կողմերը կ'իյնան, կառախումբերն ալ վայրաշարժերուն հետեւելով գծին երկու քովի փոսերուն մէջ կը գլորին իրարու վրայ։

Պիտի ըսէք որ եթէ կառախումբերը իրարու զարնուէին դուցէ այսքան մարդու կորուստ չըպատահէր, իրաւունք ունիք, բայց խնդիրը հոդ չէ, կը բաւէ որ ընդհարումը տեղի չունեցաւ, և հնարիչին նպատակն ալ այդ էր։

Ուրիշ գիւտ մըն ալ եղած է ոչ նուազ տարօրինակ. վայրաշարժին առջեւի կողմէն եւ վերջին վակոնին կռնակի կողմէն երկու հակեալ մակարդակներ կը բարձրանան երկաթեայ գիծերուն մակերեսէն մինչեւ վակոնին տանիքին

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՆ. ՃԷՄ. ԱԽՐՐ	ԽՏՐԷԼ.
10	23	22	110

ԴՇ. բկ. Գ. օր պահոց Ս. Աստուածածնի.

վրայ։ Այդ մակարդակներուն վրայ հաստատուած է երկաթուղիի գիծեր ճիշդ սովորական ճամբուն պէս որոնք ամբողջ կառախումբին վերայ կ'երկարաձգուին։ Ենթադրենք որ երկու կառաշար իրար հանդիպին. վայրաշարժերէն մին երկրորդ վայրաշարժին վրայ հաստատած ճամբուն վրայէն վեր կ'ելլէ, իրեն հետ քաշելով միւս վակոններն ալ, կ'անցնի տակի կառախումբին տանիքին վրայ հաստատուած ճամբէն եւ կռնակէն վար կ'իջնայ առանց ամենաթեթեւ պատահարի։ Այս հիանալի գիւտը Ֆրանսայի գիտական կաճառին ներկայացուելով, իր 1891 Սեպտեմբեր 7ի նիստին մէջ յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է զայն քննելու (. . . .)։ Աւելորդ է ըսել թէ այս գիւտը զուարթ կատակ մըն էր, Ռըմիւ-Թէրիէ անունին տակ նշանաւոր եղող չարաճճի խաղեբայի մը։

Այլազան տարօրինակութիւններ

1690ին ատենները, Վիլայէր խորհրդականը զարմանալի ժամացոյց մը կը գործածէր գիշեր-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	ՏՆ. ՃԷՄ. ԱԽՐՐ	ԽՏՐԷԼ.
11	24	23	111

ԵՇ. գա. Դ. օր պահոց Ս. Աստուածածնի. Լս. Բարթուղիմէոսի առաքելոյն. Յայսմ. Նաւասարդ 30 օր եւ Տարեմուտ ՌՅԾԵ=1355 հաստատումն եւ անշարժ թուականին հայոց ըստ Յայսմաւուրաց։

☾ Վջ. յռ. ժ. 1. ր. 54։ Պայծառ օդ։

☉ Ի Կոյսն. ժ. 13. ր. 24։ Տն. Միւմպիւլէ։

ները ժամը հասկնալու համար։ Ժամացոյցը խոշոր շրջանակ մը ունէր որուն վրայ ժամերը ցուցընող թուանշաններուն տեղ փոսիկներ շինուած էին եւ ատոնց մէջ ալ տասներկու զանազան համեմներ դրուած էր։ Վիլայէր գիտէր թէ այս ինչ ժամուն ո՛ր համեմը կը համապատասխանէ։ Գիշերը արթննալով առխարխափ ձեռքով ժամացոյցին պզտիկ ասեղին ծայրը կը գտնէր և մատը համեմին մէջ թաթխելով բերնին կը տանէր, համէն կրնար որոշել թէ այդ ասեղը ո՛ր ժամուն վրայ կը գտնուի, նոյնը կը կրկնէր նաեւ մեծ ասեղին համար ալ։

Մանրէներով լուսաւորումն ալ հասարակ բան մը չէ։ Գերմանացի գիտուն մը գտած է տեսակ մը մանրէներ որոնք մթութեան մէջ կը փոսփորափայլին։ Ապակեայ փամփուշտի մը մէջ կը լեցնէ այդ մանրէներու սնուցիչ հեղուկ մը եւ

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
12	25	24	112

Ուր. գկ. Ե. օր պահոց Ս. Աստուածածնի։

մանրէներն ալ մէջը կը դնէ ու բերանը կը գոցէ։ Գիշերները խիստ գեղեցիկ կապուտակ լոյս մը կ'արձակէ։

Երեւակայեցէք կառք մը որու մէջ ընդարձակ լոգարան մը հաստատուած է. երբ կառքը կը թաւալի, ջուրը կը շարժուի եւ ծովու բաղնիքի երեւոյթը կ'ընծայէ։

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

ԱՐՆՈՒՎԾ ԿԻՆ ՄԸ

« Պարո՛ն,

« Ծնողքս իմացուցած են ինծի թէ հետս ամուսնանալ կը փափաքիք. հաւատացէ՛ք որ այդ կէտին վրայ մտածելու բնա՛ւ ժամանակ չեմ՛ ունեցած։ Մինչեւ հիմա զբաղած ըլլալով գիտական, հանքաբանական, բնագիտական, չափագի-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
13	26	25	113

ՇԲ. դձ. Տօն Շողակաթի Սրբոյ Էջմիածնի, ըստ տեսլեան Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ։

տական, երկրագործական, բժշկական, մեքենական, մարմնամարզական, ցեղագրական, բուսաբանական, անդամազննական, ջրաբաշխական, դիցաբանական եւ այլ գիտական ուսումնասիրութիւններով։

« Ես իմ ժամանակիս կինն եմ, եւ միշտ պիտի ըլլամ։

« Եթէ դուք իմ վրաս շնորհալիութիւն, գեղեցկութիւն և ուրիշ նման յատկութիւններ կը փնտռէք, կ'ըսեմ ձեզի թէ, մենք, ժամանակիս կիները սանկ բաներու կարեւորութիւն չենք տար. շատոնց հինցած են ատոնք։

« Ամուսնանալը հոգս չէ, միայն թէ տանտիկնութեան, տնարարութեան վրայ չխօսին ինծի։

« Ատանկ բաներու վրայ խորհելու վայրկեան մը ժամանակ չունիմ։

« Այդ մասին դուք ուզածնիդ կրնաք ընել, ձեզի ազատ կը թողում տան մէջ ամէն բան կարգի դնելու։

« Իսկ ես իմ ուսումնասիրութիւններովս պի-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
14	27	26	114

† ԿԻՐ. դկ. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի։

տի զբաղիմ։ Եթէ ինծ հետ խօսակցիլ կ'ուզէք, անոնց մէջէն ընտրելու էք ձեր նիւթը։

« Բայց հիմակուընէ կ'ըսեմ որ ատոր համար շատ ժամանակ չպիտի ունենամ, որովհետեւ նախագահի կարեւոր պաշտօնն ունիմ՝ նախ՝ կիներու գլիւպին, Ֆեմինիզմի շրջանակին, գեղեցիկ սեռին պաշտպան ընկերութեան մէջ, երկրորդ կանանց գիւպին մէջ շատ զբաղած եմ տասը գնդամուղի սեղան (պիլարտօ) եւ ծխարան մը հաստատելու աշխատութեամբ։

« Ուրեմն, եթէ կ'ուզէք ձեր մասին զբաղիլ տան վերաբերեալ գործերով, ճաշը պատրաստելու, լուացքը կատարել տալու, հագուստները կարկտելու, սենեակները մաքրելու, աւլելու, եւայլն աշխատութիւններով, պատճառ մը չեմ տեսներ ձեր առաջարկը մերժելու, մանաւանդ եթէ խոստանաք ռոմանդիք չըլլալ։

« Հաճեցէ՛ք ընդունիլ, պարոն, եւայլն »։

ԿԱՐԱՊԵՏՈՒՀԻ ՄԱՐԴԵՂԱՒԵԱՆ

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՃԷՄ. ԱԽԸՐ	ԽՏՐԷԼ.
15	28	27	115

† ԲՇ. ած. Բ. օր Վերափոխման։ Յիշատակ մեռելոց ։ ՅՆ*. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի։ Լտ. Օգոստինոսի եպիսկոպոսին։

Պարոն Բ... կ'երթայ բնապատմութեան ուսուցչապետ մը տեսնելու։

— Ձեզ շատ անհանգի՛ստ կ'ընեմ, պարոն, կ'ըսէ։

— Բնա՛ւ, կը պատասխանէ գիտունը։

— Իմացայ որ կարեւոր ուսումնասիրութեան մը ձեռնարկած էք, եւ իմ այցելութիւնս...։

— Բայց բնա՛ւ չէք նեղեր զիս. կապիկներու վրայ վրայ նոր ուսումնասիրութիւն մը սկըսած եմ, նստեցէ՛ք ուրեմն։

* * *

ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Խեղճուկ մարդուն մէկը յետին աստիճան ագահ մէկու մը քով սպասաւորութեան կը մտնէ և պայման կը դնեն որ ծառան պիտի կորսնցնէ իր ամսական առնելիքները եթէ կէտ առ կէտ չկատարէ տիրոջը բոլոր հրամանները։

Առաջին քանի մը ամիսները ամէն բան կա-

նոնաւոր կ'երթայ․ ագահը սովորական եւ դիւրաւ կատարուելիք հրամաններ կուտայ ծառային, բայց երբ վճարումները ընելու օրը կուգայ, տանտէրը կը հրամայէ ծառային որ մէկ օրուան մէջ փոխադրէ եւ փողոցին մէջ զետեղէ տանը բակը գտնուած մէկ հորը։ Բնականաբար խեղճ մարդուկը անկարող կ'ըլլայ այսանկ անհեթեթ հրաման մը կատարելու եւ կը զրկուի բանած ամսականներէն ։ Երկրորդ անգամուն, երբ վճարման օրը կը հասնի, Ջինացին կը հրամայէ սպասաւորին՝ մէկ ժամուան մէջ պարպել ահագին շտեմարանի մը մէջ գտնուած բրինձը։ Անմիտ ծառան նորէն կը զրկուի իր աշխատութեան վարձատրութենէն, յուսալով որ երրորդ անգամուն աւելի բախտաւոր կ'ըլլէ։ Սակայն այդ անգամուն ալ հրաման կ'ընդունի բակին մէջ գտնուած բոլոր աղտեղութիւնները ուտելու։ Ա՛լ ճարը կը հատնի խեղճ ծառային եւ կը ձգէ կը փախչի։ Ճամբան բարեկամի մը կը հանդիպի եւ անոր կը պատմէ գլխուն եկածները։

— Ես կ'երթամ այդ մարդուն քովը ծառայելու վստահ եղիր որ ամսականներէս բուլ մը իսկ չպիտի վրայ տամ կ'ըսէ։

Իրա՛ւ ալ կ'երթայ եւ նոյն պայմաններով գործի կսկսի։

Առաջին վճարումին օրը ագահը կը հրամայէ հորը տանիլ փողոցին մէջ դնել։

— Շա՛տ աղէկ, կը պատասխանէ սպասաւորը, եւ բրիչ մը առնելով կ'սկսի տունին պատը քակելու պէս ընել։ Ոսկէ ծակ մը բանալու է որ հորը անցնի, կ'ըսէ հաստատամտութեամբ։

Ագահ Ջինացին, տանը գլխուն գալիք փորձանքէն զարհուրած՝ կը հաւանի իբր կատարուած նկատել այդ հրամանը եւ դրամները ամբողջովին կը վճարէ։ Երկրորդ անգամուն վարպետորդի սպասաւորը սղոց մը կ'առնէ և շտեմարանին տախտակամածը կտրել կը ջանայ։

— Շուտ մը բրինձը վար կը հ՛ողէ ասկէց, կ'ըսէ։

Ջինացին՝ յառաջ գալիք վնասէն զարհուրած, նորէն կը վճարէ սպասաւորին ամսականները։

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՕԳՈՍՏ.	Տճ. ՌէՃէՊ	ԽՏՐէԼ.
18	**31**	**1**	**118**

ԵՇ. բկ. Ե. օր Վերափոխման ։ Ա. Նաքար 30 օր։ Տն. Րէճէպ 30 օր։ Իւչ Այլար։ Հր. Իլուլ 29 օր։

Տար. Ծննդ. Վիլհէլմինա թագուհւոյն Հոլանտայի. 1880

Կը հանէ երրորդ փորձը։

— Սիրով կ'ուտեմ, կ'ըսէ. բայց անմարսութեան չհանդիպելու համար առաջ եփելու եմ։ Եւ տանը բոլոր վառարանները կը վառէ, սաները, կաթսաները վրան կը զետեղէ, և միշտ կրակը կ'արծարծէ։ Ագահը կը նայի որ ածուխ վառելուն վերջը չգար, կ'ստիպուի ամբողջապէս վճարել սպասաւորին թոշակները։

Սեղանին վրայ տիկինը կը գանգատի գինիին տեսակէն։

— Շատ մը գլխուս կը զարնէ, յստակ չեմ տեսնարկոր։

Զաւակը, որու պնակը լեցուն է տակաւին, կը գոչէ.

— Մայրի՛կ, կերակուրս կերայ, ինծի պըտուղ տո՛ւր,

— Առաջ պնակիդ մէջի կերակուրը լմնցուր կ'ըսէ մայրը։

— Հապա՛ ըսիր որ յստակ չես տեսնաս կոր։

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	Տճ. ՌէՃէՊ	ԽՏՐէԼ.
19	**1**	**2**	**119**

ՈՒՐ. գձ. Պահք։ Զ. օր Վերափոխման։ Լտ. Սեպտեմբեր։

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ

ՂԱԶԻ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆ Բ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄ ԿԱՅՍԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

11 Շապան 1293 եւ 19 Օգոստոս 1292 (1876)

Հյց. ՕԳՈՍՏ. Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ. Տճ. ՐԷՃԷՊ ԽՏՐԷԼ.
20 2 3 120

ՇԲ. զկ. Է. օր Վերափոխման։

— Ջուրի անմարսողութիւնը ամէնէն վնասակարն է, կ'ըսէ բժիշկ մը, նոյն իսկ կրնայ մահ պատճառել։

— Այո՛, կը պատասխանէ Ամբակում, իրա՛ւ է, ծովը խեղդուողները անանկ կ'ըլլան։

* * *

Խիկար, որ նոր ամուսնացած է, բարեկամներէն մին ճաշի կը հրաւիրէ։ Բաւական օղխաբանելէն ետքը Խիկար կ'ըսէ.

— Հրամմեցէք սեղան երթանք։

— Տակաւին կէս օր չէ եղած, դիտել կուտայ բարեկամը պատէն կախուած ժամացոյցը դիտելով։

— Այդ ժամացոյցը միշտ ետ կը մնայ, կ'ըսէ Խիկար։

Այն միջոցին Խիկարի զոքանչը սենեկէն կ'անցնի եւ պատի ժամացոյցը մեծ շառաչիւնով մը վար կ'իյնայ տիկնոջ քղանցքին վրայ։

— Տե՛ս, կ'ըսէ Խիկար, դառն ժպիտով մը, չէի՞ ըսեր որ ժամացոյցը միշտ ուշ կը մնայ։

Հյց. ՕԳՈՍՏ. Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ. Տճ. ՐԷՃԷՊ ԽՏՐԷԼ.
21 3 4 121

† ԿԻՐ. դձ. Բ. կիւր. Ը. օր Վերափոխման։ Յն. Թադէոսի առաքելոյն։

Ի՞ Ն Չ Պ Է Ս

ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐ Կ'ԸԼԼԱՆ

Հին պատմութեան կրէսոսը, հնդիկ նապապները աղքատ մարդեր էին, նեղութեան մէջ ապրող՝ բաղդատմամբ այսօրուան միլիառատէրերուն։ Ինչպէ՞ս կարելի է այսքան ահագին հարստութիւններ դիզել ու պահել։ Ի՞նչ կեանք կը վարեն անոնց տէրերը, անոնց երջանկութիւնը կարելի՞ է չէքերուն տետրակին վրայ հաշուել։

1884ին Լոնտոնի մէջ հրատարակուած վիճակացոյց մը սապէս կը դասաւորէ միլիառատէրները. Ճէյ Կուլտ ամերիկացի 60 միլիոն Օսմ. ոսկի. Ճ. Վ. Մաքէյ 54 միլիոն Օսմ. ոսկի. Ռոչիլտ՝ անգլիացի՝ երրորդ կարգը կը բռնէ. իրմէ վերջ կուգան Վանտէրպիլտ եւ Ճօնս ամերիկացիները։ Ուէսդմինիսդրի դուքսը օրական 2175 Օսմ. ոսկի ունի ուտելիք։ Ասոնցմէ վերջ կուգան ամերիկացիներ՝ Ճօն Աստոր 11 միլիոն Օս. ոսկի,

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
22	4	5	122

ԲՇ. դկ. Թ. օր Վերափոխման։

Սթիւարթ՝ 8 միլին 700 հազար ոսկի, Կորտոն Պէնէթ 6 ու կէս միլիոն Օսմ. ոսկի։ Այս ցանկին հրատարակուած ատեն տակաւին Քարնէկի և Ռոքֆէլլըր միլիառատէրները աշխարհը չէին մտած։

Հէքեաթի նմանող պատմութիւն մը

Ասանկ հարստութիւնները իբր մասալ կու-կուգան մեզի, իրաւ ալ անոնց յառաջ գալու եղանակը գիցուհիի հէքեաթէ տարբերութիւն չունի։ Երբ տակաւին Միացեալ Նահանգները անգլիական գաղթականութիւն մըն էին, Ուիլեըմ Ֆիբս անուն մէկը՝ Նոր-Անգլիա հաստատուող աղքատ ձուլիչ գործաւորի մը 19րդ զաւակն էր։ Օր մը Պօսթօնի քարափին վրայ պտտած ժամանակը երկու նաւաստիներ մտիկ ըրաւ, որոնք Պահամայի եզերքները նաւաբեկած սպանիա-կան թանկագին ապրանքներ բեռնաւորուած նաւու մը վրայ կը խօսէին։ Ուիլեըմբախտախնդիրներու խումբի մը գլուխը անցած գնաց գտաւ այդ նաւը որ քիչ խոր ծոցի մը յատակը սուզած էր։

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
23	5	6	123

ԳՇ. աձ. Սրբոցն Յովակիմայ եւ Աննայի, ծնողաց Ս. Աստուածածնի եւ կանանց իւղաբերից։ ՅՇ*։ Թ. օր Վերափոխման ։ Տճ. Գանտիլ կէճէսի։

☽ Առ. քռ. ժ. 15. ր. 26։ Գեղազուարճ օդ։

Այս յաջողութենէն՝ շատ մեծ քաջալերութիւն զգաց։ Նոյն ատենները զրոյց կը պտըտէր թէ Բոռ-տը-լա-Բլաթայի մօտերը՝ ոսկի և արծաթ քիւլիւչէ բեռցած նաւ մը կորած է գրեթէ յիսուն տարի առաջ։ Առանց ուրիշ ծանօթութեան, ապաւինելով միայն իր նախորդ յաջողութեանը՝ Լոնտոն գնաց եւ Անգլ. կառավարութեան ձեռնտուութիւնը խնդրեց։ Շարլ Բ. իր տրամադրութեան ներքեւ դրաւ պատերազմիկ նաւ մը։ Չորս տարիներ անցան առանց բան մը գտնելու. Ֆիբս մերժումի, յուսահատութեան եւ ստորնութեան բաժակը մինչեւ մրուրը քամեց։ Արդէն անձնասպան ըլլալու վրայ կը խորհէր, երբ խուզարկուն ջուրերուն երեսը տեսակ մը ծովային խոտ տեսաւ ալեծուփ՝ որու արմատները մինչեւ ծովուն յատակը ծածկող ժայռերը կ'երկարէին։ Սուզակ մը անմիջապէս ջուրին մէջ իջաւ և կանաչով ծածկուած մետա-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
24	6	7	124

ԴՇ. ակ. Պահք։

ղի կտոր մը բերաւ։ Խուզարկութիւնները սկըսան եւ 7 ու կէս միլիոն ոսկիի ձոյլեր նաւուն վրայ հանուեցան։ Ֆիփս յաղթական ետ դարձաւ, ազնուականութեան տիտղոսներ ստացաւ ու Մասաչուսեց գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ։

Պզտիկ նաւազի մը վիպական եւ ռահաւոր արկածները .

Սթէֆան Ժերարի պատմութիւնը աւելի նոր է։ Ֆրանսական ծագում ունէր եւ Պորտոյի մէջ ծնած էր 1750ին։ Առաջին անգամ երբ նաւազ այցելեց Միացեալ Նահանգները։ Տասը տարուան մէջ, երկաթի կամքովը եւ զօրաւոր կազմուածքին շնորհիւ երկրորդ նաւապետ եղաւ . յետոյ նաւուն տէրը։ Իր յաջողութիւնները կ՚սկսին Ս. Տօմէնկ կղզիին արկածէն։ Մինչ բոլոր նաւերը ծովուն բացերը կը փախչէին, Ժերարի նաւերը նաւահանգիստին մէջ կը մնային։ Կղզիէն մեկնիլ ուզող վաճառականներուն եւ ագարակատէրերուն հարստութիւնները նաւ փոխադրել տը-

Հյց. ՕԴՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
25	7	8	125

ԵՇ. բճ. Սրբոյն Երեմիայի մարգարէին։

ւաւ, իր իսկ անձը վտանգի տակ դնելով. բայց հազիւ թէ փոխադրութիւնը աւարտած էր, աղէտը վրայ հասաւ եւ ոչ ոք կրցաւ փախչիլ անկէ։ Սթէֆան Ժերար դէպ ի Նոր Օրլէան գնաց։ Հոն ցամաք հանեց մէկ քանի ճամապարհորդները և բոլոր հարստութիւնները որոց տէրերը կորսուած էին՝ իրեն վար դրաւ։ Անշուշտ այս միջոցը շատ գովելի չէ, սակայն կրնանք ի պատիւ հեղինակին յիշել նաև հետեւեալ անցքը։

1793ին երբ դեղին տենդի համաճարակը նախճիրներ կը գործէր Ֆիլատելֆիոյ մէջ, Ժերար որ քաղաքին ամենէն հարուստ դրամատէրն էր, անմիջապէս գործի ձեռնարկեց, նպաստի ահագին դրամ հայթայթեց, ինքը անձամբ հիւանդանոցները գնաց և հոն ուր օրը քանի մը հարիւր հոգի կը վարակուէին ու կը մեռնէին, վարչութեան գլուխը անցած՝ խնամեց հիւանդները, բժիշկները քաջալերեց։ Երկու ամիս անդադար իր կեանքը վտանգի տակ դրաւ և շնորհիւ իր քաջասրտութեան՝ համաճարակին առաջքը առնուեցաւ։

1812ին, Միացեալ Նահանգները կռուի բըռ-

նուելով Անգլիոյ հետ, Սթէֆան Ժերար, իր ամբողջ հարստութիւնը երկրին կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրաւ։ Եւ խաղաղութիւնը կնքուելէ վերջ կառավարութիւնը իրեն վերադարձնելով անկէ փոխ առած դրամները, Ժերար Միացեալ Նահանգաց ամենէն հարուստ մարդը կ'ըլլար։

Շահադիտութեան տենդը

Մինչեւ հիմա բաղդին յաջողութիւնները, տարօրինակ գտումները նշանակեցինք, որոնք քիչ թէ շատ կը նմանին հին պատմութիւններու կամ առասպելներու։ Բայց ահագին հարստութիւն դիզելու գլխաւոր միջոցն է շահադիտութիւնը այն անհատներուն զոր նախագահ Րուզվելտ «հարուստ ոճրագործներ» կը կոչէ։

Այս շահադիտութեան տենդը որ այնքան վտանգաւոր ու կործանիչ է, ամէն երկրէ աւելի Միացեալ Նահանգներու մէջ է որ կը տեսնուի։ Ճէյ Կուտ այդ ջերմոտներէն մին է։ Ասոր հայրը Նիւ Եորքի շրջականները ագարակապան մըն էր։

Երբ 12 տարեկան եղաւ, հայրը՝ 16 դահեկան և փոխնորդ հագուստ մը տուաւ տղուն ձեռքը և տունէն ճամբեց։ Քանի մը տարիէն Կուտ երկրաչափ եղաւ, խաղախորդարան մը հաստատեց և երկաթուղիի գիծ մը շինեց։ Այն ատեն սկըսաւ դիւային ջանք մը բոլոր երկաթուղիի գիծերը իրեն սեփականելու։ Գիծ մը կար մանաւանդ, Սըսքէհանայի ճամբան, որ իրեն անհրաժեշտ էր. առանց ականջ կախելու անոր օրինաւոր տէրերու արդարացի բողոքներուն իր վայրաշարժերն ու կառախումբերը անոր վրայ անցնել սկսաւ. այս անկանոն երթեւեկութեան հետեւանքը եղաւ անընդհատ ընդհարումներ, պաշտօնեաներու եւ գործաւորներու կեանքի կորուստներ, այն աստիճան որ լրագիրները շատ յուզեցին այս խնդիրը։

Հիմա ենթադրեցէք երկու միլիառատէրեր, որոնք իրարու հետ մրցումի կ'ելլեն. Կուտ՝ Նիւ-Եորք Էրիէ և Վանտէրպիլտ Նիւ-Եորք-Սանթրալ երկու երկաթուղիներն ալ արջառ կը փոխադրեն Գանատայի սահմանագլուխէն ի Նիւ-Եորք։ Մինչեւ այն օրը սակագիններն մի եւ նոյն էին՝

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
28	10	11	128

† ԿԻՐ. գկ. Գ. զկնի Վերափոխման։ Գիւտ Գօտւոյ Սուրբ Աստուածածնի։ Հարսանիք։

վակոնը 125 ֆրանք. Վանտէրպիլտ թշնամութեան սկսաւ իր գիները 100 ֆրանքի իջեցնելով. Կուտ 75 ֆրանք ըրաւ, Վանտէրպիլտ յիսուն ֆրանքի վերածեց և ի վերջոյ հինգ ֆրանքի մինակ մնաց։ Բնական է որ Վանտէրպիլտ որչափ շատ արջառ փոխադրէր իր գիծերուն վրայ, այնքան դրամ կը կորսնցնէր. Կուտի երկաթուղւոյ գիծն ալ բա՛ն մը չէր փոխադրեր և սակայն Կուտ չէր խոստովանէր իր պարտութիւնը. Վանտէրպիլտ շատ մտատանջեցաւ և քննութիւն մը բանալով իմացաւ որ Կուտ փոխանակ այդ անհաւատալի աժան գինով արջառ փոխադրելու եւ դրամը վրայ տալու. բոլոր տրամադրելի կենդանիները կը գնէր եւ հակառակորդին գիծին վրայէն փոխադրել տալով սուղ գիներով կը ծախէր. ասանկով մրցակցին փասովը ինք դրամ կը շահէր։

Կուտի կեանքին մէջ տրամադիք պատմութիւն մը կայ, որ սեղանաւորական տարեգրքերու մէջ անգամ անմոռաց պիտի մնայ. Ամերիկայի կռիւին յաջորդ օրը հրապարակը ողողուած

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
29	11	12	129

ԲՇ. դձ. Սրբոց վկայից Ստեփաննոսի Ուլնեցւոյն, Գոհարինեայ, Ծամիղոսի, Տուքիկոսի եւ Ռատիկոսի ։ ՅՆ*. Գլխատումն Յովհաննու Մկրտչին եւ պահք։

էր թղթադրամով. ոսկին՝ սահմանափակ թուով շահագէտներու ձեռքը անցնելով բարձր գին մը բռնած կը մնար։ Կուտի գործին այնպէս կուգար որ երբեք այս վիճակը հաստատ մնայ. որովհետեւ ոսկիին գինը իյնալով երկաթուղիի արժէթուղթերն ալ պիտի կոտրէին։ Միւս կողմէ ժողովուրդը կը խնդրէր կառավարութենէն որ նորէն ոսկի հանէ շրջաբերութեան և այս ընելն շատ դիւրին էր. կը բաւէր որ Ելեւմտից Նախարարը սնտուկներուն մէջ պահ դրուած ոսկին ծախէր Պօրսային։ Կուտ իմացաւ որ ոսկիին գինը իյնալու վրայ է կառավարութեան՝ վերը ըսած գործողութիւննիս կատարելու որոշումը տալովը, ուստի ա՛յնքան բարձրացուց ոսկիին գինը՝ որ ամերիկեան կառավարութիւնը պահ մը քիչ մնաց սնանկանար։ Մէկ օրուան մէջ 2200 միլիոն ֆրանքի գործողութիւն կատարեց։ Բոլոր գործերը դադրեցան. աշխարհիս չորս կողմերէն ոսկին Նիւ-Եօրք հոսեցաւ և մէկ անձի մը քով դիզուեցաւ։ Օտար դրամատուններն իսկ պահ մը սա-

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
30	**12**	**13**	**130**

ԳՇ. դկ. Սրբոց Մարգարէից՝ Եզեկիէլի, Եզրի եւ Զաքարիայ հօրն Յովհաննու Մկրտչին։

սանեցան։ Ճէյ Կուտի գլուխը բերողին պարգև տալ խոստացողներ եղան և հարկ եղաւ զինեալ ոստիկաններով պաշտպանել գրասենեակը՝ ուրկէ կը մեկնէին Միացեալ-Նահանգաց դրամական աշխարհը տակն ու վրայ ընող հրամանները։ Ոճիրներ, անձնասպանութիւններ, յիմարութիւններ իրարու յաջորդեցին, 27 առաջնակարգ դրամատուններ դադրեցուցին իրենց վճարումները և ահագին թիւով վաճառատուներ սնանկացան։

Անմիջապէս հարկ եղաւ Նախարարաց խորհուրդը գումարել և 220 միլիոն՝ կառավարութեան դրամատուններու տրամադրութեան տակ դրուեցաւ։ Այս կռիւէն Կուտ ամենէն աւելի հարստացած եւ ամենէն աւելի ատուած դուրս ելաւ։

Աղքատութիւնը մարդս հնարամիտ կ'ընէ

« Հարուստ ըլլալ կ'ուզէ՞ք, առաջ աղքատ եղէ՛ք », կ'ըսէ Գործերու Աշխարհը անուն գրքի

Հյց. ՕԳՈՍՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
31	**13**	**14**	**131**

ԴՇ. աձ. Պահք։ ՑՆ*. Գիւտ գօտւոյ Ս. Աստուածածնի։

☽ Լր. Լս. Ժ. 18. ր. 29։ Մերթ պայծառ մերթ անձրեւ։

մը հեղինակը։ Այս մարդուն խօսքը մտիկ կ'ըլլուի, քանի որ անունը Ֆարնէկլի է։ Ինքն իսկ ամենէն առաջ հեռագրի պզտիկ պաշտօնեայ ըլլալով սկսած է և յաջողած է լինիլ « Երկաթի իշխանը »։ Իր խօսքին նայելով՝ այդ է միայն յաջողութեան առաջին պայմանը։ Ո՛չ դրամագլուխը, ո՛չ դաստիարակութիւնը, ո՛չ ազդեցութիւնը և ո՛չ այլ ինչ կարող են տեղը բռնել՝ առևտրական աշխարհի մէջ՝ կամքի զօրութեան անյաղթելի ոյժին՝ որ աղքատութենէ ծնունդ կ'առնէ։ Վերև յիշած բոլոր օրինակներնիս կ'ապացուցանեն այդ և ասկէ վերջը յիշած պարագաներն ալ նոյնը ընել պիտի ձգտին։

Ճ. Ո. Մաքէյ հազիւ թէ կարդալ գրել գիտէր, երբ բահ ու բրիչ ուսը չալկած՝ դէպ ի Գալիֆորնիա մեկնեցաւ։ Նավատայի և Վիրժինիա Սիթէյի հանքերուն ամենէն հարուստ սեփականատէրը եղած է հիմա։ 14 տարեկանին Ճօն Ուանամէյքեր վաճառատան մէջ սենեակները աւլող սպասաւոր էր։ Սակայն, աչքը բաց, ար-

Հյգ. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	ՏՃ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
1	**14**	**15**	**132**

ԾՇ. ակ. Սրբոյն Յովհաննու Կարապետին եւ Յոբայ արդարոյն ։
ՑՆ. Սիմէոնի Սիւնակեցւոյն, եւ է Նոցա եկեղեցական տարեմուտ։

հեստին գաղտնիքները կը գողնար։ Քիչ ատենէն պզտիկ խանութ մը բացաւ, այնչափ պզտիկ բան մը որ սպասաւոր չունենալուն, յաճախորդներուն գնած ապրանքները ինք ձեռքովը կը տանէր կը յանձնէր։ Այդ պզտիկ խանութէն է որ դուրս եկաւ Ֆիլատելֆիայի Պօն Մարշէն, ուր 4000էն աւելի պաշտօնեայ կան։

Ամենահարուստ դրամատէրը, Րիւսէլ Սաժ, որ ամենէն առաջ նպարավաճառի աշակերտ էր ծնած քաղաքին մէջ, կեանքին մէջ յաջողիլ ուզողներուն կը խրատէ բնաւ չծխել, ոգելից ըմպելի չգործածել, ամէն աւելորդ ծախքէ հեռի կենալ։ Այսպէս վարուելով, կ'ըսէ, նոյն իսկ ձեր անձնական ոյժը խնայած կ'ըլլաք. բնաւ չհաւատար բաղդ ըսուած բանին, որովհետեւ ինք իր ճակտին քրտինքովը դիզած է ամբողջ հարստութիւնը։ Միշտ տքնիլ, ահա պէտք եղածը. Աղւոր առիթներ բնաւ չեն պակսիր լաւ աշխատողին։

Բոլոր այս նոր կրեսոսները Քարնէկիի նկարագրած բադրօնին վրայ չափուած ձեւուած են.

Հյգ. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	ՏՃ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
2	**15**	**16**	**133**

ՈՒՐ. բձ. Պահք.

ամէնքն ալ ժուժկալ են, աշխատասէր, ճշտապահ և խիստ պարզ իրենց առտնին կեանքին մէջ.

Պզտիկութենէն տիրացած միլիոններու.

Աւելորդ է ըսել թէ այսօրուան միլիառատէրերէն շատերը իրենք անձամբ շահած չեն տիրացած հարստութիւննին։ Կուտակուած միլիոնները շատ անգամ կ'անցնին անանկ ժառանգորդներու որոնք «Ծնելու ձանձրութիւն»ը կ'ունենան։ Վերջերս ամերիկեան թերթ մը հետաքրքրաշարժ ցուցակ մը պատրաստած է «Միլիառատէր մանուկներուն տրուած նուէրներուն»։ Օրիորդ Քառնէկի, հինգ տարեկան, անցեալ տարի ծնունդին իբր ընծայ ընդունեց Հինգերորդ պողոտային վրայ կալուած մը, որ 12 միլիոն ֆր. կ'արժէ. Ճօն Նիքոլա Պրօքօն, երկու տարեկան, իբր կաղանդչէք 75 միլիոն ֆրանք ընդունած է։ Ուիլերմ Ա. Քլարք. մէկ ամսու է տակաւին եւ մեծ հայրիկէն հինգ միլիոն նուէր ընդունած է, մանչ ծնած ըլլալուն համար։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
3	16	17	134

ՇԲ. բկ. Նիկիոյ սուրբ ժողովոյն երեք հարիւր տասն եւ ութ հայրապետացն։ Լs. Եօթն ցաւոց կուսին։

Ամերիկայի մայրաքաղաքի բարձր դասակարգը շատ լաւ կ'ընդունի Նիւ Եօրք Հէրալտի տնօրէնը՝ Կորտոն Պէնէթ։ Նշանաւոր է իր սբօրդի մասնագիտութեամբը, Վկայուած նաւապետ՝ իր Հանրիէթ սրարշաւովը շահեցաւ Անդրովկէանեան մրցման առաջին պարգեւը, Շատ անգամներ իր զբօսանաւուն մէջ, Միջերկրականի ջուրերուն մէջ հիւրասիրած է Ռուս եւ օտար իշխաններ։ Արտաքին ցոյցէն խաբուելով Կորտոն Պէնէդ սբօրներէ զատ ուրիշ բանի խելք չունէր։ Եւ սակայն ինքն է որ Լիվինկսթոնը գտնելու համար արշաւախումբ մը ղրկեց, Ժանէթ նաւը կահաւորեց Հիւսիսային բեւեռը գտնելու համար, Նիւ Եօրքի մէջ աղքատներուն ձրի ճաշարաններ հաստատեց. Իրլանտայի սովին ատենը իր գրպանէն կէս միլիոն ֆրանք տուաւ և մէկ միլիոն ալ հանգանակեց։ Ուրիշ շատ բաներ ալ ըրած է և մասնաւորաբար կը վարէ Հէրալտ թերթը որ Ամերիկայի ամենէն մեծ թերթն է և որուն տարեկան հասոյթը հինգ միլիոնը կ'անցնի։ Ինքը Բարիզ կը բնակի, բայց թերթին վարչութեան

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
4	17	18	135

† ԿԻՐ. գձ. Դ. զկնի Վերափոխման։ Բարեկենդան պահոց սուրբ Խաչի։

և ո՛չ մէկ մանրամասնութիւնը կը վրիպի ուշադրութենէն։ Ամերիկացի սէնատիքա մը անգամ մը հարցուց իրեն թէ՝ Հէրալտը կը ծախէ՞։ — Հապա՛, պատասխանեց, լուր օրերը երեսուն փարա է, իսկ կիրակի օրերը յիսուն փարա։

Բիէրբօն Մօրկան շատ ընտիր դաստիարակութիւն մը ստացած էր տղայութենէն. բնաւ չէ կրած դրամի նեղութիւնը։ Դպրոցը եղած ատենը ոտանաւորներ կը գրէր, առանց փոքր տրամադրութիւն մը զգալու Տոլար աստուածին հանդէպ։ Ապահովագրական ընկերութեան մը տնօրէնը իրեն ընկեր առաւ զայն, բայց շուտով ստիպուեցաւ բաժնուիլ անկէ, գրելով մի և նոյն ժամանակ անոր հօրը սա նշանաւոր տողերը՝ « Այս տղան եւ ոչ մէկ գործի չպիտի յարմարի, գործառնութեան բնաւ փափաք չունի »։

Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ այս տղան գործին յարմարեցաւ։ Հաշիւ եղած է որ 60 հազար մղոն երկաթուղիի տէր է՝ որոնք 15 միլիառի դրամագլուխ մը ներկայացնեն. Ասոնցմէ զատ գլխաւոր բաժնետէր է շոգենաւային ահագին դրըսդի մը։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	Տճ. ՌէՃէՊ	ԽՏՐԷԼ.
5	18	19	136

ԲՇ. գկ. Ա. օր պահոց Ս. Խաչի ։

Տարեդարձ գանձակալութեան Օսկար Բ. թագաւորին Շըւեց Նորվեկիոյ. 1872 :

13 ճարտարուեստի ձեռնարկութեան, եօթը դրամատան, երեք հեռագրական ընկերութեան 7 ապահովագրական ընկերութիւններու, ևն:

Հօրը զաւակը

Ըսել է Ամերիկայի մէջ միլիառատէրերու ամբողջ ընտանիքներ կան որոնք սերունդէ սերունդ դրամ դիզած են։ Վանտէրպիլտներու հարստութիւնը Գօրնէլիուս Վանտէրպիլտէ կը սկսի, որ աղքատիկ ագարակապանի մը տղան էր։ Ամէնէն առաջ Հուտսըն գետի մէկ եզերքէն միւսը նաւակով մարդ կը փոխադրէր, երբ 1846 ին Նիւ Եօրք հաստատուեցաւ, 37 միլիոնի տիրացած էր. 13 զաւակ ունէր որոնք շատ խիստ կերպով կը պահէր, ինչպէս որ ինք եղած էր։ Անդրանիկ զաւկին՝ Ուիլեըմի մտաւոր կարողութիւնը փորձելու համար զայն ինքնիր գլխուն ձգ-

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	Տճ. ՌէՃէՊ	ԽՏՐԷԼ.
6	19	20	137

ԳՇ. դձ. Բ. օր պահոց Ս. Խաչի։ ՅՆ. Միքայէլի հրեշտակապետին. ի գիւղօրէս վասն արտօրէից։ Տօմ. Հոռի 30 օր։

գած էր ագարակի մը մէջ։ Աննշան պարագայ մը բոլորովին վեր ի վար շրջեց հօրը կարծիքը զաւկին վրայ։

Անգամ մը Ուիլեըմ առաջարկեց անոր ախոռներուն աղբը գնել բեռը չորս տոլարի։ Աղբը լաստի մը վրայ պիտի փոխադրուէր ծոցին միւս եզերքը։ Քօրնէլիուս նաւամատոյց գնաց փոխադրութեան հսկելու։

— Քանի՞ բեռ կայ, հարցուց տղուն, լաստը ցուցնելով. 30ի չափ կայ այնպէս չէ՞։

— Ո՛չ, պատասխանեց Ուիլեըմ, երբ մէկ բեռի համար կը սակարկեմ, բոլորը՝ լաստին վըրայ գտնուածին չափ բան կը հասկնամ.

Հայրը՝ ծուղակը ինկած ըլլալը տեսնելով, ամենամեծ հաճոյք զգաց։ Զաւկի մը այս խաբէութիւնը՝ հօրը հանդէպ — որ մեր աչքին շատ պարսաւելի է — Քօրնէլիուսի սիրտը ուրախութեամբ լեցուց, Նիւ Եօրք բերել տուաւ իր զաւակը եւ իր գործերուն ընկերակցուց զայն։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏԵՄԲ.	ՏՃ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	21	138

ԴՇ. դկ. Գ. օր պահոց Ս. Խաչի ։

C Վրջ. քռ. ժ. 13. ր. 50։ Պարզ եւ ջերմ օդ։

Հապա վե՞րջը․

Այս Ուիլեըմ Վանտէրպիլտը, որ հօրմէն 400 միլիոնէն աւելի ժառանգեց, արդեօք երջանկութիւն գտա՞ւ տոլարներուն հետ. յետագայ նամակը ինք գրած է իր բարեկամներէն մէկուն։

« Մէկ միլիառի հարստութիւնը խիստ ծանր բեռ մըն է մարդու մը համար. այդ ծանրութիւնը կը ճըմլէ զիս և կ՚սպաննէ...։ Բնաւ հաճոյք մը չեմ վայելեր անոր միջոցաւ, եւ ո՛չ մէկ երջանկութիւն կ՚զգամ անկէ. Ի՞նչ բանով աւելի երջանիկ կ՚ըլլամ դրացիէս որ կէս միլիոնի հարստութիւն մը միայն ունի. ա՛ն ինձմէ աւելի կը ճաշակէ կեանքի վայելքները. իր տունը իմինիս չափ ճոխ է. ինձմէ աւելի շատ պիտի ապրի ան եւ զէթ վստահելի բարեկամներ ունի »։

Եւ վերոյիշեալ տողերը գրողին հայրը իր երկու զաւակներէն իւրաքանչիւրին 250 միլիոն

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	ՏՃ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
8	21	22	139

† ԵՇ. ած. Դ. օր պահոց Ս. Խաչի։ Ծնունդ Ս. Աստուածածնի յԱննայէ։ ՅԳ*. Ծնունդ Ս. Աստուածածնի։ Լs. Մատթէոսի աւետարանչին։

ձգեց եւ հինգ հարիւր միլիոն ալ աղքատներուն կտակեց։

Բըլմէն որ 11 հազար հոգինոց ճարտարարուեստ քաղաքի մը տէրն է, միշտ յայտնած է թէ կեանքին ամենէն երջանիկ պահերը՝ օրը օրին ապրուստը ճարած եւ իր ապագայ ծրագիրները երազած ժամերն են։

Ճէյ Կուտ, իր իսկ խօսքով « դժբախտ դատապարտեալի մը » կեանքը վարած է։ Անդադար տանջուած սոսկալի ջղաձգութենէ մը, իր վարած ամենաճոխ կեանքին մէջ իսկ ա՛խը կը քաշէր ամենայետին գործաւորին վիճակին որ գէթ կրնար քնանալ գիշերը։ « Որքա՜ն յոգնած եմ, որքա՜ն յոգնած եմ » կը կրկնէր անդադար։

Նիւ Եօրքի Իւնիըն Փըլիպի սրահին մէջ, որու անդամներէն է, Բիէրբօն Մօրկան, ամէն օր առանձնակի սեղանի մը գլուխը կ՚անցնի, կը ծխէ, կը մտածէ, յետոյ կ՚ը քաշուի առանց բառ մը խօսելու։ Կէս օրէ ժամ մը առաջ դրասենեակ

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
9	**22**	**23**	**140**

ՈՒՐ. ակ. ե. օր պահոց Ս. խաչի :

կ'երթայ և վեց ժամ կ'անցնէ հոն. պաշտօնեաներուն քով երթալով, տետրակ մը թղթատելով, մտազբաղ ակնարկով մը տեղեկագիր մը եւ կամ ծանօթագրութիւններ աչքէ անցնելով։ Իրապէս կը խորհի, կը մտածէ, ծրագիրներ կը պատրաստէ որոնց ընդարձակութիւնը կարելի չէ ըմբռնել։

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԸ ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ

Խսնաց *ընտանիքի մը տան վերնայարկը։ Ժամը ինն է։ Մարի, խոհարարուհին (երեսունը ինը տարեկան, հարիւր երեսուն քիլօ) վեր կ'ելլէ որ սենեակը քիչ մը կարգի դնէ։ Տիկինը միշտ գլխի ցաւէ կը տառապի՝ ուստի Մարի քալած ժամանակը աղմուկ չհանելու համար* բէչէ թեռլիկ *հագած է. առանց աղմուկի իր սենեակին դրան առջեւ կը հասնի եւ կը պատրաստուի դուռը բանալ... բայց*

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
10	**23**	**24**	**141**

ՇԲ. բձ. Տօն Եկեղեցւոյ ի նաւակատիս սրբոյ Խաչի։ Նաւակատիք։ Յայսմ. Չոռի 30 օր ։ Աշնանամուտ եւ հաւասարակած, եւ լինի տիւ եւ գիշեր հաւասար։ Տն. Իբիտալը հարիմի, որ է աշնանային ամիսը եւ սկիզբը նուազութեան ջուրցն Նեղոսի։

◉ *Ի Կշիռ. ժ. 9. ր. 23. Տճ. Միզան։*

դուռը բա՜ց է։ Մարի կարգապահ աղջիկ մըն է. վստահ է որ առտուն չէ մոռցած բնաւ դուռը գոցելու. միւս կողմէ ալ անվախ կնիկ է (երեսունը ինը տարեկան եւ հարիւր երեսուն քիլօ) եւ առանց բաներէ բնաւ չսարսափիր. կամաց մը դուռը կը հրէ։ Սենեակին խորը, մարդ մը կէս մէջքէն կախուած է ահագին սնտուկի մը մէջ, ոտքերը հազիւ թէ գետինը դպած օդին մէջ կը տատանին :

Մարդ մը, կ'ըսեմ, կը խառնէ ու բան կը փնտռէ սնտուկին մէջ։ Այս անակնկալ ու ինքնակոչ հիւրին նպատակին վրայ կարելի չէ տարակուսիլ ի տես երկսայրի դանակին որ մօտիկը աթոռին վրայ բաց դրուած է, անանկ որ պէտք եղածատեն տէրը կարենայ ցոյց տալ անոր գործածութեան եղանակը։

Գողը. — (սնտուկին մէջէն). — *Օ՜խ, օ՜խ, օ՜խ, որքան ալ բաներ կան, ի՜նչ բաներ կան, հնահաւաքի մը խանութ է։*

Հյց. ՍԵՊՏՄ. Լատ. ՍԵՊՏ. Տճ. ՐԷՃԷՊ ԽՏՐԷԼ.

11 **24** **25** **142**

† ԿԻՐ. բկ. Խաչվերաց. Ցերեկոյին կարգ Խաչվերացի ։

Մարի. — Երկու քայլով սնտուկին քով կը հասնի, կափարիչը կը գոցէ գողին մէջքին եւ վրան կը նստի։

— Օ՜խ, օ՜խ։

Գողը. — Ա՜յ, մէ՜ջքս, ա՜յ։

Մարի. — (Սրամտութիւն ընել ուզելով). — Շարունակեցէ՛ք, շարունակեցէ՛ք, շատ անհանգիստ մի ըլլաք։

Գողը. — (Ակնածանօք). — Տիկինը արդեօք աթոռ մը չառնե՞ր։

Մարի. — Ես տիկին չեմ, օրիո՛րդ ըսէք ինծի, խնդրեմ։

Գողը. — Ներողութիւն, արդէն գուշակելու էի։

Մարի. — Ի՞նչ բանէ։

Գողը. — Որովհետեւ ...... ամուսնացած կին մը ասանկ անգթօրէն ու չարաչար չպիտի վարուէր էրիկ մարդու մը հետ։

Մարի. — Պակասութեան մը մէ՞ջ գտնուեցայ արդեօք։

Գողը. — Ո՛չ, ... այսինքն .... ձեր խօսքերը

Հյց. ՍԵՊՏ. Լատ. ՍԵՊՏ. Տճ. ՐԷՃԷՊ ԽՏՐԷԼ.

12 **25** **26** **143**

† ԲՇ. գձ. Տօն Խաչի։ Յիշատակ մեռելոց։

թիթեռնիկի թեթեւութիւնը ունին, բայց ձեր մարմի՜նը...... ։

Մարի. — (Հպարտութեամբ). — Ընտանիքիս մէջ ամենէն նիհարը ես եմ։

Գողը. — Կը շնորհաւորեմ ..... ո՜ւֆ ......։

Մարի. — Ի՞նչ եղաւ. մէկ տեղդ գնտասե՞ղ մըտաւ։

Գողը. — Ատանկ մի՛ երերաք, ոսկորներս կտոր կտոր կ'ըլլան կոր։

Մարի. — (Ծաղրելով). — Տակաւին երիտասարդ էք, այնպէս չէ՞։

Գողը. — Քսան եւ հինգ տարեկան։

Մարի. — Դպրոցէն շատ օգտուեր էք, պարոն, պարոն ի՞նչ։

Գողը. — Շարլօ, Շարլօ տը լա Պիւթ։

Մարի. — Բա՛րձր ազնուականութիւն...... բաւական ժամանակ կա՞յ ուրիշներուն տունը աշխատիլ սկսելնուդ ի վեր։

Գողը. — Շատ քիչ ժամանակ է. դեռ նոր ձեռնարկեցի գործի.

Մարի. — Բաղդաւոր չէք եղեր։ Եթէ իրիկուան

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
13	26	27	144

ԳՇ. զկ. Տօն Եկեղեցւոյ. Տճ. Միրաճ կէճէսի:

ճաշի ժամանակները գայիք, ես վարը խոհանոցը կը գտնուէի:

Գողը. — Եթէ գիտնայի՜.....

Մարի. — Ամէն տարիքի մէջ մարդ բան կը սորվի: Օրինակի համար, ես բնաւ չէի գիտեր թէ սընտուկս մուկ բռնելու պէտի ծառայէր: (Նստած տեղէն կ'ելլէ):

Գողը. — (Ազատելու համար շարժում մը կ'ընէ): — Ո՜հ, բռնէ, (Ոտքերը գետինէն կը զատուին եւ պահ օդին մէջ կը մնան):

Մարի. — Ի՞նչ կ'ըլլաք կոր. լողալու վարժութի՞ւն կ'ընէք:

Գողը. — (Հաւասարակշռութիւնը գտնելով). — Անանկ կատակներ կ'ընէք որ..... բայց տակաւին այս դիրքին մէջ երկար ատեն պիտի ձգէ՞ք զիս: Աչքերս կը պղտորին կոր:

Մարի. — Լոյս կ'ուզէ՞ք:

Գողը. — (Կատաղօրէն). — Ա՜խ, անգամ մը ձեռքս անցնէի քեզ.....:

Մարի. — Այն ատեն ուզածդ ըրէ. բայց հիմա

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՐԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
14	27	28	145

ԴՇ. դձ. Պահք: Տօն Եկեղեցւոյ: ՅՆ*. Խաչվերաց եւ պահք:

դուն իմ ձեռքս ես. ասոր ի՛նչ կ'ըսես:

Գողը. — Ի՞նչ ըսեմ, կը մտածեմ որ տիրուհիդ ո՜րչափ խաբեր, որչա՜փ գողցեր ես որ այդչափ գիրցեր ես:

Մարի. — Գողնալ..... դուն ալ ըրէ..... (Ծաղրելով). ընտրածդ գտա՞ր արդեօք. (պատասխան չկայ): Չէ՞ք իմանար կոր ըսածս. (Նորէն պատասխան չկայ): Շիտակն ըսէ՛ք, պարոն Շարլօ, արդեօք բան մը գըտա՞ք մէջէն: (Լռութիւն: Ան աչքը կը խփէ չարաճըճօրէն եւ քչիկ մը տեղէն կը շարժի):

Գողը. — Օ՜հ, ելի՛ր տեղէդ:

Մարի. — (Նորէն նստելով). — Ինչո՞ւ ելլամ: Մարին դիւրաւ չխաբուիր: Կը կարծէի որ մեռեր ես: տակաւին կ'ապրիս կոր եղեր. շիտակը խօսէ..... արդեօք.....:

Գողը. — (Աղաղակ մը արձակելով) ո՜ւֆ:

Մարի. — Ի՞նչ եղաւ քեզի, կայծա՞կ զարկաւ արդեօք:

Գողը. — Թշուառակա՜ն, հիմակ ալ ժամացոյցս ձգեցի վրայէս:

Մարի. — Ժամացո՛յցդ, քո՞ւ ժամացոյցդ:

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
15	**28**	**29**	**146**

ԵՇ. դկ. Տօն Եկեղեցւոյ։

Ծն. Լս. ժ. 5. ր. 21։ Աշնանագուարճ աւուրք։

Տարեդարձ ծննդեան Քարլոս Ա. թագաւորին Փորթուկալի. 1863։

Գողը. — Հապա որի՞նը. աս խանութին մէջ ատանկ բան չկայ որ։

Մարի. — Անշուշտ բան չես գտնար. խենդ չեմ որ ունեցածս հոդ պահեմ ...... ։ Գտա՞ր։

Գողը. — (Զօր ձայնով), Ինչը՞։

Մարի. — Ի՞նչը պիտի ըլլայ, ժամացոյցդ։

Գողը. — (Կաս կարմիր կտրած). — Չէ՛, չգտայ։ Տեղէս շարժելու կարողութիւնը չմնաց վրաս որ ...... մե՛ղք, ինչ աղուոր ժամացոյց էր։

Մարի. — Ոսկի՞ է։

Գողը. — Հապա ի՞նչ կարծեցիր. ջուրին մէջը 50 ոսկի կ'արժէր։

Մարի. — Շղթա՞ն ալ մէկտե՞ղ է։

Գողը. — Չէ՛, շղթան ծախեցի, ատոր համար է որ ժամացոյցս գրպանէս սահեցաւ։

Մարի. — Պզտիկ զօրսօնով մը կապելու էիր։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՌԷՃԷՊ	ԽՏՐԷԼ.
16	**29**	**30**	**147**

ՈՒՐ. ած. Տօն Խաչի։ Գահք։ Լս. Միքայէլի հրեշտակապետին։ Հր. Թշրին 30 օր, եւ տարեմուտ 5666 թուականին եւ տօն է ճոցա երկու օր։

(Բարձր ձայնով խորհրդածելով) յիսուն ոսկի, աղուոր բան ըլլալու էր։

Գողը. — (Անոյշ ձայնով մը). — Օրիո՛րդ Մարի։

Մարի. — (Նոյն ձայնով). — Պարոն Շարլօ։

Գողը. — Պահծու կերակուրները կը սիրե՞ս։

Մարի. — Հոտէն կը զանիմ։

Գողը. — Անձանկ է նէ այս տուփին մէջ մի՛ պահեր գիս։

Մարի. — Հապա ի՞նչ ընեմ։

Գողը. — Ձգէ՛ որ երթամ,

Մարի. — Իմ գործս լմնցնելէդ ետքը։

Գողը. — Կ'երդնում որ ...... նախ, շատ ցաւ կ'իմանամ կոր։

Մարի. — (Ցաւակցելով). Իրա՞ւ.

Գողը. — (Անանկ ձայնով մը՝ որ երեք ակռան մէկտեղ կը հանեն կարծես). — Սոսկալի կերպով. գըլուխս, ուսերս, մէջքս կոտրտին կոր։ Լու մը չպիտի կրնայի ճզմել ...... բարեսիրտ եղիր։

Մարի. — Տակաւին չգտա՞ր։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՍԵՊՏ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐՃԼ.
17	30	1	148

Շբ. ակ. Տօն Խաչի։ Լտ. Տօն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ եւ Հերոնիմոսի վարդապետին։ Ա. Թիրայ 30 օր։ Տճ. Շապան 30 օր ։

Գողը. — (Միամտօրէն). *Ինչը՞ գտնամ ։*

Մարի. — *Ժամացոյցդ ։*

Գողը. — *Կը կարծե՞ս թէ ժամացոյցս փնտռելու ատեն ունիմ. խե՛րն անիծեմ ամացոյցին.* (խեղդուկ ձայնով մը)։ *Շատ ցաւ կ'իմանամ կոր. սանկ քիչ մը տեղէդ չարժէ ...... դանակս աթոռին վրան է, ա՛ռ. եթէ շարժում մը ընեմ ...... ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ։*

Մարի. — (Դանակը առնելով). — *Իրաւունք ունի, ի՞նչ կրնայ ընել որ ...... մօտիկ ըրէ՛, խնդիրդ կ'ընդունիմ։ ......*

Դանակը ձեռքը, անձնապաշտպան դիրքով, ոտքի կ'ելլէ նէ, Շարլօ ալ դուրս կ'ելլէ։ Դէմքը ջղաձիգ, աչքերը ակնապիճներէն դուրս ցցուած, հազիւ հազ ինքզինքը ոտքի վրայ կը բռնէ։ Խոշոր շունչ մը կ'առնէ, կողերը կը շփէ եւ դուրս կ'ելլէ կատակելով։

Գողը. — *Ցտեսութիւն, աղուորս, ցտեսութիւն։*

Մարի. — (Արհամարհանօք)։ — *Երբեք չտեսնեմ մէյ մ'ալ։*

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐՃԼ.
18	1	2	149

† Կիր. բձ. Բ. զկնի Խաչի։ Բարեկենդան պահոց Վարագայ Խաչի ։ Լտ. Հոկտեմբեր։ Հր. Ծոմ վասն մահուան Գոթողիա որդւոյ Աքիկամայ։

Շարլօ սենեկէն դուրս կ'ելլէ։

Մարի. — (Մինակը). — *Մարդ կանչե՞մ արդեօք....* (կը վարանի). *Թո՛ղ երթայ ուրիշ տեղ օծիքը ձեռք տայ ......* (Դանակը աթոռին վրայ կը դնէ եւ սնտուկին կափարիչը կը վերցնէ։) *Նորէն վրայ տուողն ան եղաւ.* (Գլուխը սնտուկին մէկ կը խոթէ եւ կափարիչը մէջքին վրայ կը ձգէ)։ *Նայինք սա ժամացոյցը ո՞ւր է ինկեր ։*

Գողը. — (Սեմին վրայ կ'երեւի. մէկ քայլով սըն-տուկին քով կ'երթայ, Մարիի ոտներէն կը բռնէ մէջը կը դնէ եւ կափարիչը գոցելով վրան կը նստի։) *Ասոր ի՞նչ կ'ըսես, հէ՞։*

Մարի. — (Ոռնալով). — *Մի՛ մեռցներ զիս, մի՛ մեռ...... :*

Գողը. — *Մի վախնար, բան մը չեմ ըներ քեզի։* (Թաշկինակը կը հանէ, փականքին երկու օղակներուն մէջէն կ'անցնէ եւ ամուր մը կը կապէ)։ *Իւրաքանչիւրը իր կարգին ։*

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Ցճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
19	9	8	150

Բշ. բկ. Պահք։ Սրբոցն Մամասայ, Փիլիկտիմոնի եւ Սիմէօնի Միւնակեցւոյն։ Լս. Տօն Վարդարանին ։

Մարի. — (Հազիւ լսուելիք ձայնով մը). — *Օգնութի՜ւն ...... մարդասպա՜ն..... ։*

Գողը. — (Ժողուած առարկաները կը ծրարէ). — *Օրիո՛րդ Մարի, նայեցէք որ պաղ չառնէք։ Ժամացոյցս եթէ գտնաք՝ պահեցէք, մէկ քանի օրէն նորէն կուգամ.*

Մարի. — *Օգնութի՜ւն .....* ։

Գողը. — (Փախչելով). — *Բերանդ սիրե՛մ ...... աղւորս, ցտեսութիւն ։* (Դուռը կը փակէ ու կ'երթայ)։

ՕԹԵԱԿԸ

— Պարոն Շամպուրնաք, Հանրիէթին ձեռքը խնդրելովնիդ զիս վերջին ծայր գոհ կը ձգէք... Աղջիկս ձեզ կ'ընդունի ինչպէս որ ես ընդունեցայ. կը խոստանամ որ նշանախօսութիւնը շու-

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
20	8	4	151

ԳՇ. գձ. Պահք։ Սրբոց կուսանացն՝ Փեփրոնեայ եւ Մարիանեայ, եւ Շուշանայ դստեր Մեծին Վարդանայ։ ՅՆ. Եւստաքէոսի մարտիրոսին։

տով կատարելով հարսանիքը կը փութացնեմ. Կարծեմ ուրիշ տեղ չպիտի կրնաք զոքանչ մը մը գտնել ինծի պէս....։

— Ձեզի պէս սիրելի, այո՛, տիկին, և կը խոստովանիմ որ շատ բախտ ունիմ եղեր։ Այս գեղեցիկ օրը տօնելու համար կը հաճի՞ք ժիմ Նազի Թատրոնին մէջ օթեակ մը ընդունիլ ինձմէ վաղ իրիկուան համար։

— Սիրով կ'ընդունիմ, բայց համեստ բան մը ըլլայ, մեծ ծախքեր ընելը չեմ սիրեր։

— Ո՜հ, մի՛ վախնաք, սիրելի՛ տիկին, ձեզ ընծայելիք օթեակս չքեղ է. բայց ես ալ իբր նուէր պիտի ընդունիմ զայն, Թատրոնին տնօրէնը բարեկամս է։

— Ա՜հ, շատ աղւոր բան է այդ. շատ շնորհակալ եմ, ուրեմն ի կրկին տեսութիւն վաղուան համար։

* * *

Բրիէր Շամպուրնաք, Օվէրնեացիի զաւակ էր և իբր այդ՝ վերջին ծայր մեծխօսիկ։ Ժիմնազի

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	ՏՃ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
21	**4**	**5**	**152**

ԴՇ. գկ. Պահք։ Լս. Ֆրանկիսկոսի Ասիզացւոյն։

Թատրոնին մէջ օթեակ մը բռնելու մտադրութիւնը իրաւ էր, բայց անոր տնօրէնը բնաւ չէր ճանչնար։ Սակայն բարեկամ մը ունէր, բաւական կարեւոր թերթի մը խմբագրապետը, որու վրայ դրած էր իր յոյսը։ Ուստի տիկին Սէչբիէրի տունէն ելլելով գնաց այդ խմբագիրը Պ. Շարտիէն տեսնելու։

— Կ'ամուսնանամ կոր, ըսաւ անոր։

— Կը շնորհաւորեմ։ Ի՞նչ կրնամ նուիրել քեզի։

— Վաղուան համար ժիմնազի մէջ օթեակ մը, փառաւոր տեսակէն։

— Բան մը կ'ընենք, բայց... խրատ մը տամ. երբ ամուսնանաս անկէ ետքը օթեակ մը կուտամ քեզ. Հիմա գնա՛ խելօքիկ մը դրամը վճարէ տոմսակդ ա՛ռ։

— Դո՛ւն ալ.... խօսք տուի որ գեղեցիկ օթեակ մը պիտի բռնեմ առանց բան մը վճարելու... կ'ուզե՞ս որ պզտիկ մնամ։

— Շատ աղէ՛կ. այս իրիկուն ինծի հետ ակումբ եկուր։ Ժիմնազի տնօրէնն՝ Թաֆարէն ալ կուգայ, քեզի կը ներկայացնեմ, չեմ յու-

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	ՏՃ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
22	**5**	**6**	**153**

ԵՇ. դձ. Պահք։ Սրբոց Հայրապետացն՝ Բարաղամու, Անթիմոսի եւ Երանոսի։

☽ Առ. քռ. ժ. 6. ր. 45. Պայծառ աւուրբ։

սար որ ուզածնիս մերժէ։

— Շնորհակալ եմ, մնաք բարով։

* * *

Իրիկունը Շարտիէ և Շամպուրնաք իրար գըտան, բայց Թաֆարէն ուշ մնացեր էր, չէր երեւար։

Շամպուրնաք առանց գէշ մտքի պաքարայի սեղանին մօտեցաւ։ « Դուք չէ՛ք խաղար, պարո՛ն Շամպուրնաք » հարցուցին։ Բիէր գրպանէն երկու ոսկի հանեց ու սեղանին վրայ դրաւ...., և կորսնցուց։ Երկու ոսկի եւս դրաւ կորուստը շահելու համար, եւ նորէն կորսնցուց։ Քիչ մը ժամանակուան մէջ յիսուն ոսկի խաղի մէջ վրայ տուաւ։

— Ահա՛, Թաֆարէն եկաւ, գոչեց Շարտիէ։

Երանելի՛ մարդը քիչ մըն ալ կանուխ գար գէ՞շ կ'ըլլար. ի՛նչ եւ է. Շամպուրնաք կրցածին

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷՀ.
23	6	7	154

ՈՒՐ. դկ. Պահք. ՅՆ*. Յղութիւն Յովհաննու կարապետին.

չափ սիրալիր դէմք մը ցուցուց եւ խմբագիրը ներկայացնելով իր բարեկամը՝ յայտնեց նաեւ անոր խնդիրքը։ Որոշեցին որ յաջորդ օրը ժամը իրիկուան իննին ժիմնազ երթայ եւ Թաֆարեի քով ըլլալով տոմսակը առնէ։

* * *

Ճիշդ նոյն օրը, ժամը իննուկէսին Բիէր Շամպուրնաք խոշոր առուտուր մը ունէր կարգադրելիք։ Միտքը դրաւ որ օթեակին տոմսակը առնելէն անմիջապէս ետքը կառք կը նստի եւ յաճախորդին կ'երթայ, որու ժամադրավայրը բաւական հեռի էր ժիմնազէն։ Ուստի դեռ ժամը ինը չեղած Թատրոն գնաց տնօրէնը տեսնելու։ Թաֆարէն տակաւին չէր եկած։ Սպասեց բաւական, ինը քառորդ կ'անցնէր եւ տակաւին տնօրէնը չէր եկած։ Շամպուրնաք Թուղթ գրիչ ուզեց եւ Թաֆարէնի ուղղեալ երկտող մը գրելով ծառային յանձնեց որ տնօրէնին տայ, աւելցնելով միանգամայն որ եթէ օթեակին տոմսակը տրուի, ծառան պահէ զայն իրեն քով եւ ժամը 11ին ատենները Բիէրի կողմէ եկած գոր-

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷՀ.
24	7	8	155

ՇԲ. աճ. Սրբոյն Գէորգայ զօրավարին, Աղծկտոսի եւ Ռոմանոսի երգեցողին. ՅՆ. Գիւտ պատկերի Ս. Աստուածածնի։

ծակատարի մը յանձնէ։ Շամպուրնաք չմոռցաւ լեցունկէկ նուէր մը տալ ծառային, եւ վարիջնելով սանդուխին ծայրը գործակատար մը գըտաւ, վարձքը վճարեց եւ ապսպրեց որ երկու ժամէն վեր ըլլէ ու ծառային տուած Թուղթը առնելով Բէլթիէ փողոց, եօթանասուն երկու թիւ տունը բերէ ձգէ։

— Բէլթիէ, ութսուն էրտու, ըսաւ գործակատարը։

— Եօթանասուն երկու, կրկնեց, Բիէր Շամպուրնաք անունը կը հարցնես։

— Բէլթիէ, ութսուն էրտու, Թամպուրնադ կրկնեց գործակատարը։

— Այս գործը կարգադրելէն ետքը, Շամպուրնաք կառք մը կանչեց եւ երթալիք տեղին հասցէն տալէն ետքը աւելցուց «Երեսուն դահեկան պարգեւ կայ քեզի, եթէ տասը վայրկեանէն հասնիս»։

Կառապանը մտրակեց ձիերը եւ սրարշաւ մեկնեցան։ Դժբաղդաբար հազիւ փողոցը դարձած էր, դիմացը ելաւ ուրիշ կառք մը, որու

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
25	8	9	156

† ԿԻՐ. ակ. Գ. զկնի Ս. Խաչի. Առաջին կիւրակէ եօթն շաբաթուց Հարսանիք։ Լս. Գրիճիպայ կուսին. Հր. Քիփուռ, տօն Քաւութեան, Զօրապ պայրամը, եւ է նոցա տօն մեծ.

յաճախորդն ալ նոյնքան ստիպողական գործ մը ունենալու էր, որովհետեւ ան ալ կրակի պէս վազելով կուգար։ Երկու ձիերը իրար զարնուելով գետին տապալեցան, կառապանները վար գլորեցան և հազիւ թէ Շամպուրնաք կրցաւ ինքզինքը ողջ առողջ ազատել. Ժամացոյցը նայեցաւ և առանց հոգը ընելու կառապանը՝ զոր դեղարան կը փոխադրէին, հանրակառք մը նստաւ ու ճամբան շարունակեց։

* * *

Ժամը տասը քառորդ կ'անցնէր կոր երբ ժամադրավայրը հասաւ. բայց գործը գործէն անցեր էր ալ. սակարկութիւնը կատարուէր լմնցեր էր Շամպուրնաքի մրցակցին հետ։

— Թշուառակա՛ն, գոչեց Բիէր, ճակատը սրբելով։ Ցանցանքը անբան Թաֆարէինն է..... երկու հարիւր ոսկիէ աւելի դրամ վրայ տուի։

Տասնըմէկուկէսի ատեններ տուն հասաւ, առաջին գործը եղաւ դռնապանին հարցնել թէ Թատրոնի տոմսակ մը բերա՞ծ էին իրեն համար։

— Ո՛չ պարոն, պատասխանեց դռնապանը, ձեր հասցէին բան մը եկած չէ։

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
26	9	10	157

ԲՇ. բձ. Սրբոցն Դաւթի Դվնեցւոյն եւ վկայիցն Ղամբէոսի եւ Ղամբէունեւոյն. Յն. Ննջումն Յովհաննու Աւետարանչին.

Մարդուկը մտածեց որ գործակատարը ըսպասած կրնայ ըլլալ եւ անոր համար ուշ մնացած, ուստի առանց մտահոգութեան սենեակը ելաւ ու արդուզարդին սկսաւ. որքան ալ դանդաղօրէն կը հագուէր նորէն տոմսակը չէր հասներ։

Պահ մը սոսկալի կասկած մը արթնցաւ մըտքին մէջ. արդեօք Թաֆարէն խաբեր է՞ր զինքը։

Եւ, մի և նոյն ժամանակ տիկին Սէշբիէր և օրիորդ Հանրիէթ խնամոտ արդուզարդով մը կը զբաղէին։

Տասներկուքը կ'անցնէր կոր եւ տակաւին տոմսակը չէին բերեր. Շամպուրնաքի կասկածը թէ զինքը կը խաբեն, կամաց կամաց կը հաստատուէր։ Ի վերջոյ, չդիմացաւ ա՛լ. շուտ մը հագուստները վրան քաշեց ու փողոց ինկաւ։ Շունչը ժիմնազին դրան առջև առաւ, անցաւ երկար նրբանցքէն եւ տեսչութեան սենեակը կը հասնէր. մարդ չկար հոն բացի սպասաւորէն։ Շամպուրնաք հատկտեալ ձայնով մը, հազիւ թէ շնչելով հարցուց թէ իր անուան օթեակի տոմսակ մը տրուա՞ծ էր։

Հյց. ՍԵՊՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
27	10	11	158

ԳՇ. բկ. Սրբոցն Եւստաթէոսի եւ կնոջն Թէոփիստեայ եւ երկուց որդւոցն եւ կուսանացն Երմոնեայ եւ Ներտառինեայ.

— Այո՛, պարոն, պատասխանեց սպասաւորը, յառաջաբեմի օթեակ մըն էր, նոյն իսկ տընօրէնը մասնաւորապէս յանձնարարեց.

— Լա՛ւ, ինծի տուէ՛ք զայն։

— Անկարելի է, պարո՛ն, կէս ժամ առաջ ձեր կողմէն յանձնակատար մը եկած էր. անոր յանձնուեցաւ։

— Ներեցէ՛ք, մոռցեր էի, թոթովեց Շամպուրնաք եւ դուրս ելաւ. մտածելով որ ինքը դուրս ելլելէն ետքը տոմսակը տուն հասած ըլլալու էր։

Եւ արագաքայլ Բէլըթիէ փողոցը ուղղուեցաւ։ Սենեակը հասաւ. բան մը չէր եկած իր հասցէին։

— Ապուշը հասցէն սխալ տարած ըլլալու է, մտածեց՝ միտքը բերելով որ գործակատարը ութսուն երկու կրկնած էր, մինչ ինք եօթանասուն երկու կ'ըսէր. Գնաց վաթսուն երկու թիւ տունը եւ հարցուց թէ սխալմամբ իր հասցէին եկած տոմսակ մը հոն բերուա՞ծ էին։

— Ո՛չ, պարոն, պատասխանեց դռնապանը չոր ձայնով մը։

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
28	11	12	159

ԴՇ. գձ. Պահք։

— Թշուառակա՛ն, մռմռաց Շամպուրնաք, անպիտանը ի՞նչ ըրաւ տոմսակս։ Երթամ իր սովորաբար նստած տեղը նայիմ, անշուշտ վերադարձած է հոն։

Եւ կրցածին չափ արագ ուղղուեցաւ Ժիմնազի դուռը. ճամբան հրմշտկելով շրջագայողները տղաքները սարսափեցնելով եւ Մարաթոնի մարտիկին պէս հեւքտալով։

Գործակատարին նստած տեղը պարապ էր. անդին նայեցաւ, հոս փնտռեց, անպիտանը մէջ տեղ չկար. ճարահատ մօտը կրպակի մը մէջ կեցող լրագրավաճառին հարցուց։

— Ան գնա՛ց, պարո՛ն, Բէլըթիէ փողոցը օթեակի մը տոմսակը պիտի տանէր, ըսաւ որ ա՛լ հոս չպիտի դառնայ, չիտակ իր տունը պիտի երթայ.

— Սատկելի՜ք, գոչեց Շամպուրնաք, ա՛լ ուրիշ բառ չգտնելով, եւ... Նորէն տանը ճամբան ձեռք առաւ։ Կը յուսար որ տոմսակը հոն կը գտնայ։

* . *

Ժամը մէկը քառորդ կ'անցնէր և Շամպուր-

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐՋԼ.
29	**12**	**13**	**160**

ԵՇ. գկ. Սրբոց Իշխանացն Սահակայ եւ Համազասպայ ։

նաք քանի՛ ժամացոյցին նայէր, հնհնուքը ա՛յնքան կ՛աւելնար, մտածելով որ տիկին Սէչբիէրի հաճելի չպիտի թուէր այսքան քիչ փութկոտութիւն ցուցնելը, մանաւանդ սանկ պարագայի մը մէջ․ եւ արիւնը գլուխը կը ցատկէր․ մեծ հաճոյքով պիտի ապտակէր դիմացն ելլողը, սակայն ի՞նչ օգուտ կրնար ունենալ այդ։

— Անշուշտ մէկուն ձեռքը անցած է, կը խորհէր, եւ իմ տեղս պիտի երթայ ան փառաւորապէս բազմիլ օթեակին մէջ։ Աստուած վկայ չպիտի թողում որ այդ անզգամը վայելէ տոմսակս։ Եւ չենք գիտեր քանիերորդ անգամը ըլլալով ծիծաղ խոյացաւ։ Ա՛լ ինքզինքին տէրը չէր, գաւազանը ձեռքը աստին անդին կը ճօճէր առանց հոգ ընելու թէ մէկուն կը զարնուի․ Նայիս սխալ շարժում մը ըրաւ․ գաւազանը երկու սրունքներուն միջեւ անցաւ ու ինք այնքան շուտ կը քալէր որ ինքզինքը չկրնալով բռնել երեսի վրայ փողոցին մէջ պառկելու վրայ էր երբ գնաց քովէն անցնող անցորդի մը զարնուեցաւ։ Երկուքը մէկէն գետին գլորեցան։

— Անպիտա՛ն, անամօթ, սրիկա՛յ, անճա-

Հյց. ՍԵՊՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐՋԼ.
30	**13**	**14**	**161**

ՈՒՐ. դձ. Պահք։ Յն. Տօն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մեռոյ։ Լտ. Եդուարդայ թագաւորին։ Տճ. Գուշ կէչիմի ժուրբունասը։ Հր. Սուքքօթ, որ է տօն տաղաւարահարաց, Ղամիշ պայրամը, իննն օր։

☻ Լր. Լս. ժ. 11. ր. 15։ Անձրեւային աւուրք։

րա՛կ։ — Չենք գիտեր թէ այս ածականները ո՛րը որի կ'ուղղէր։

Երկուքն ալ ոտքի ելան, Բիէրի գաւազանը ձեռքէն ինկեր էր, մինչդեռ հակառակորդինը ձեռքն էր, եւ ոտքի ելած չելած՝ տիկին Սէչբիէրի ապագայ փեսային ուսերը աղւոր մը չափեց։

— Փոխարինութիւն կը պահանջեմ, ըսաւ վերջապէս գաւազանը վար առնելով։

— Ես ձենէ աւելի, գոչեց Շամպուրնաք, եւ այցաքարդերնին փոխանակեցին։

Իրամէ բաժնուելով Շամպուրնաք գնաց չը տեսնելով ուրիշ անցորդի մը զարնուեցաւ։

— Գինո՞վ է, ի՞նչ է, ըսաւ մէկը որ նախկին անցքին հանդիսատես եղած էր։

Շա՛խ... ապտակը իջաւ երեսին։ Սակայն այս վերջինը ճէնթըլմէն մը չէր․ Շամպուրնաքի քթին բերնին բռունցքի հարուած մը տուաւ։ Եւ երկուքը իրար փաթթուած սկսան կռուիլ,

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
1	14	15	162

ՇԲ. դկ. Սրբոց եօթանասուն եւ երկու աշակերտացն Քրիստոսի։ Ցն. Անանիայ առաքելոյն։ Տն. Պէրաք կէնէսի։

հագուստնին պատռել ու հայհոյել։

Ոստիկաններ վրայ հասան։ Շամպուրնաք, այն խելօք մարդը, ոստիկաններն ալ նախատեց որոնք երկու թեւերէն բռնելով պահականոց առաջնորդեցին զինքը։

* * *

Յաջորդ առտուն, Շամպուրնաք գնաց մենամարտեցաւ այն պարոնին հետ զոր փողոցին մէջ ձգած էր եւ աղուոր հարուած մը ստացաւ։ Երբ վիրաւոր վիճակի մէջ տուն կը փոխադրէին զայն, պահարան մը յանձնեցին իրեն։ Օթեակին տոմսակն էր։ Յառաջաբեմի օթեակ մը։ Թափարէն չէր խափած զինքը։ Գործակատարը վաթսուն երկու թիւ տունը տարած ձգած էր զայն։

Երբ երկու ամիսէն առողջացաւ, իմացաւ որ օրիորդ Հանրիէդ ամուսնացեր էր եւ նախադատ ատեանը զինքը մէկ ամսուան բանտարկութեան եւ հինգ ոսկի տուգանքի դատապարտած էր, փողոցին մէջ կռիւ յարուցած եւ ոստիկանութեան պաշտօնեայները անարգած ու անոնց դիմադրած ըլլալուն համար։

— Ձեզի առաջուընէ ըսի որ երթաք դրամը վճարէք տոմսակ մը գնէ՛ք, ըսաւ Շարտիէ, իբր մխիթարանք։

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
2	15	16	163

✝ ԿԻՐ. ան. Դ. զկնի Խաչի։ Երրորդ կիւրակէ եօթն շաբաթուց։ Հարսանիք։ Լտ. Թերեզայ կուսին։

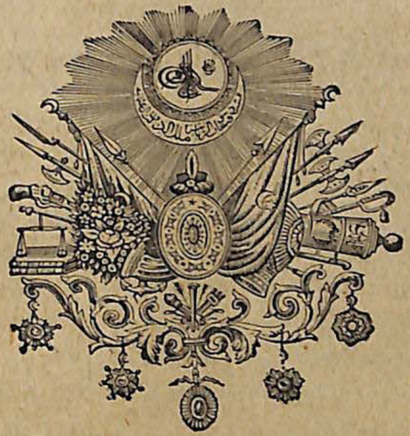

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ

ՂԱԶԻ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆ Բ.

ԲԱՐԵԽՆԱՄ ԿԱՅՍԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

1258 Շապան 16, 1842 Սեպտեմբեր 10

Հյց. Հոկտ.	Լատ. Հոկտ.	Տճ. Շաբան	Խտրէլ.
3	16	17	164

ԲՇ. ակ. Սրբոյն Փոկասու հայրապետին եւ Երանոսի հետեւողին առաքելոց ։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐԸ

Պատմագիրները կ'ըսեն թէ Լէոնար տը Վինչի նշանաւոր նկարիչին ձեռքը կը դողար երբ Քրիստոսի պատկերը գծել կ'ուզէր. նոյն իսկ ինքը օր մը, Ընթրեաց պատկերը գծած ատեն, ըսած է Սֆորձա դուքսին թէ «Աշխարհիս վրայ չէ կրցած գտնել տիպար մը ներկայացնելու համար Քրիստոսի դէմքը եւ իր երեւակայութիւնն ալ անկարող է յղանալ երկնային ու իտէալ գեղեցկութիւնը Ս. Փրկչին»։ Այս խօսքերէն կրնանք հետեւցնել որ եթէ իր ձեռքը կը դողար կրօնական ջերմեռանդութենէ դրդեալ չէր այդ հապա չկարենալ ներկայացնելուն համար էր Քրիստոսի դէմքը ։

Իրաւ ալ, կարելի չէ պատկեր մը գծել որու համար կարենայ ըսուիլ թէ Յիսուսի դէմքին կը նմանի ։ Հին փարաւոններուն, Հռոմայեցի կայսրերուն ժամանակակից ու իսկական պատկերն կամ քանդակն ունինք այսօր, իսկ Քրիստոսի մասին և. ո՛չ մի բան հասած է մեզ, ոչ իսկ անոր դիմագծերը նկարագրող գրութիւն մը ։

Նախնական քրիստոնեաները, որոնց ոսկերոտին

Հյց. Հոկտ.	Լատ. Հոկտ.	Տճ. Շաբան	Խտրէլ.
4	17	18	165

ԳՇ. բձ. Սրբոց կուսանացն Թեկղի, Վառվառեայ եւ Պեղիքեայ ։

կը հանգչի հին գետնափորներու մէջ, եթէ այսօր յարութիւն առնէին ու թանգարաններուն մէջ տեսնէին Ռաֆայէլի կամ ուրիշ նկարչի մը գծած Յիսուսի պատկերը, բնաւ չպիտի կարծէին թէ աստուածային դէմք մը կը ներկայացնէ ան. Իրենց համար ձուկի մը պատկերը կամ նաւու խարիսխ մը, ձիթենիի շիւղ մը կտուցը առած աղաւնի մը և կամ անմօրուս հովիւ մը որ ուսին վրայ գառնուկ մը ունի, ահա ասոնք էին փրկչական խորհրդանշանները ։ Իրենց համար Քրիստոս ուրիշ պատկեր չունէր, որովհետեւ ան միշտ իրենց հետ ու ներկայ ըլլալով նշան մը կը բաւէր զայն յիշեցնել ։ Քրիստոսի մեռնելէն երեք դար վերջն է որ անոր պատկերը ունենալու պէտքը զգացած են և փորձած գծագրել զայն, սակայն բացայայտ է որ ո և է նմանութենէ զուրկ եղած է ան ։

Եթէ Քրիստոսի պատկերը չունինք, անոր դիմագծութեան նկարագրութենէն ալ զրկուած ենք ։ Ո՛չ Աւետարաններու մէջ, ո՛չ Գործք-Առաքելոցի մէջ և ոչ ալ առաջին երկու դարերու աւանդութեան միջոցին գրուած ո՛ եւ է ձեռագրի մէջ կայ անոր նկարագրութիւնը. Աւելի ետքերը թէեւ Քրիստոսի անձնական նկարագրութիւնները գրուած են, սակայն ասոնք աւելի զգացումէ դրդուելով եղած են քան

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
5	**18**	**19**	**166**

Դշ. բկ. Պահք։ Լս. Ղուկասու աւետարանչին։

թէ իրականութենէն։ Ամենէն առաջ եկեղեցական հարք կը ներկայացնէին Յիսուսը առանց այն նկարագրին զոր մենք գեղեցկութիւն կը կոչենք. «Առանց գեղեցկութեան երեւցաւ» կ'ըսէ Բ. դարու մարտիրոս մը։ «Ամէն մարդկային գեղեցկութիւն ի բաց վանեց» կ'աւելցնէ Կղէման Աղեքսանդրացին, Թէրթուլեէն կ'ըսէ թէ Քրիստոսի երեւոյթը համակրելի ըլլալէ հեռի էր։ Այն ատենուան անհաւատ մը, Սէլզ, Քրիստոնեաներուն երեսին տուած ըլլալով թէ անանկ երեւոյթովը տգեղ մէկու մը դաւանանքին յարած են, Օրիժէն պատասխանեց թէ Փրկչին գեղեցկութեանը շատ բան պակաս ըլլալով հանդերձ իր երեւոյթը ազնիւ և աստուածային էր։ Ժամանակ վերջը կարծիքները բոլորովին փոխուեցան և Քրիստոսի վերագրեցին անանկ գեղեցիկ դէմք մը, ազու նայուածք մը, ներդաշնակ ձայն մը և ազնիւ շարժուձեւեր, որոնցմով առաջին անգամ զինքը տեսնողը իրեն յարած կը մնար։

Հակառակ այս ենթադրութիւններուն, Ե. դարու մէջ նշանաւոր աստուածաբան մը որ իր ժամանակին գծուած Քրիստոսի բոլոր պատկերներն ալ տեսած էր, կը կրկնէ իր գործերուն մէջ թէ «Կատարելապէս կ'անգիտանանք Քրիստոսի դիմագծերը»։

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
6	**19**	**20**	**167**

Եշ. գձ. Սրբոցն Պանդալէոնի բժշկին, Երմողեայ քահանային, եւ Եւպրաքսեայ կուսին։ Յն. Թովմայի առաքելոյն։ Տոմ. Սահմի 30 օր։

Եւ սակայն, հակառակ ասոնց, կայ նախատիպ պատկեր մը որ մինչեւ մեր օրերը հասած է. ուղիղ ճակատ, արտեւանունքները կոր և իրար միացած, քիթը նուրբ ու երկար, բերանը խիստ բարեձեւ, երկար մազեր որոնք մէջտեղէն ճեղք մը ունին եւ երկու ուսերուն վրայ կ'իյնան, մօրուքը շատ կարճ եւ շրթունքները ցուցնելու ձեւով կտրուած։ Ո՞ւրկէ եկած է այս նախատիպը. աւանդութիւններ կ'ըսեն թէ Յիսուս հրաշքով իր պատկերը դրոշմած է զենջակներու վրայ։ Կը պատմեն թէ Սուրբ Աբգար (որ յիշատակուած է մեր օրացոյցներուն մէջ), ծանր հիւանդութենէ մը տառապելով և իմանալով Քրիստոսի հրաշքները միտք կ'ընէ՝ իր անձնական բժիշկ իր քովը կանչելու. յատուկ պատգամաւորութիւն մը կը ղրկէ անոր։ Պատգամաւորներէն մին նկարիչ մըն էր որ Քրիստոսը տեսածին պէս կը ձեռնարկէ անոր պատկերը նկարելու. սակայն չէր յաջողեր. ինչու որ ամէն անգամ որ զԱյն տեսնէր, դիմագծերը նոր յատականիշ մը կ'առնէին։ Անգամ մը Քրիստոս երեսը լուալով կը չորցուի, և ահա՛, հրա՜շք, դէմքը արտատպուած էր լաթին վրայ։ Պատգամաւորները առին այդ զենջակը և բերին Սուրբ Աբգարի որ անմիջա-

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
7	20	21	168

ՈՒՐ. զկ. Պահք։

C Վշ. քռ. ժ. 23. ր. 14։ Պայծառ օդ։

պէս բժշկուեցաւ։ Նոյնպէս աւանդութիւն կայ թէ Զարչարանաց պահուն երբ սուրբ կիներէն մին Վերոնիկ (Vera icon, ճշմարիտ պատկեր), փրկչական արիւնոտած դէմքը կը սրբէր, աստուածային դէմքը նկարուած մնաց կտաւին վրայ։ Այդ կտաւը Սուրբ-Պետրոսի եկեղեցիին մէջ հաւատացելոց պաշտաման ի ցոյց կը դրուի աւագ շաբթուան մէջ որոշ օր մը։

Լանթիլիւս անունով մէկուն նամակը կայ գրած, որ իբր թէ Քրիստոսի ժամանակ «Երուսաղէմի ժողովրդեան նախագահը» եղած է, ուղեալ առ Հռոմի ծերակոյտը, որ սա կերպով կը նկարագրէ Յիսուսի դիմագծերը. «Վերջերս մէկը երեւան ելած է. բարձրահասակ, գեղեցիկ և զինքը տեսնողներուն վախ ու սէր միանգամայն ազդող տեսքով մը։ Մազերը խոպոպներով երկու ուսերուն վրայ կ'իյնան և մէջտեղէն ճեղքով մը բաժնուած են Նազովրեցիներու սովորութեան համաձայն։ Ճակատը առանց փոթերու և խաղաղ է, երեսները կարմրոտ ու առանց այտուցի, բերանն ու քիթը անըսզլիւտ գեղեցկութիւն մը ունին. մօրուքը առատ է և մազերուն պէս կաղնեգոյն, ո՛չ շատ երկայն և երկուքի բաժնուած։ Աչքերը վառ և ցցուած են՝ յարափոփոխ գոյներով։ Խրատ տուած ժամանակը քաղցր ու սրտագրաւ է, նոյն իսկ զուարթ

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
8	21	22	169

ՇԲ. դմ. Սրբոց Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի քերթողին, Դաւթի անյաղթ փիլիսոփային, Գրիգորի Նարեկացւոյն եւ Ներսիսի Կլայեցւոյն։ Լտ. Ուրսալայ կուսին։

առանց սակայն կորսնցնելու ծանրախոհութիւնը։ Շատ յաճախ կուլայ, և բնաւ խնդալը տեսնուած չէ»։

Այս նախատիպարը (որ ԺԲ. դարուն մէջ շինուած նամակ մըն է) այլ ևս որոշ կը հաստատէ Քրիստոսի դիմագծերը և բոլոր նկարիչներն ալ կ'ընդունին զայն։

* * *

Թուրինի մայր եկեղեցիին մէջ պահուած էր քթանէ խիստ նուրբ կերպաս մը 4 մէթր 10 հզրմ. երկայնութեամբ եւ 1 մէթր 40 հզրմ. լայնութեամբ, որուն համար կ'ըսէին թէ Քրիստոսի պատանքն եղած է։ Այս կտաւին վրայ երկու պատկեր կար գլուխ գլխի դրուած եւ մին մարդու մը տեսքը կը ներկայացնէր դէմքին կողմէն, իսկ միւսը՝ նոյնը կռնակի կողմէն։ Մարդուն կուրծքին, ձեռքերուն ու ոտքերուն վրայ վէրքեր կային։ Կ'երեւի թէ մարմինը պառկեցնելով կտաւին մէկ ծայրին վրայ, միւս կէսը վրան ծալըուած է։

Ուրկէ՞ մնացած է այս կտաւը։ Կարելի եղած է ստուգել թէ՝ 1353 թուականին Շամբանեի եկեղեցիներէն մէկուն մէջ կը գտնուէր։ Երկու դար վերջը մազապուր ազատուելով հրդեհէ մը որ մինչեւ ա՛ որ

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
9	22	23	170

† ԿԻՐ. դկ. Ե. զկնի Խաչի։ Երրորդ կիւրակէ եօթն շաբաթուց. Հարսանիք. ՅՆ. Յակոբայ տեառնեղբօր։

☉ Ի Կարիճն. ժ. 20. ր. 12։ Տճ. Ազրէպ։

արծաթէ ծածկոցը հալեցուցած էր, կը տարուի Թուրինի եկեղեցին ուր կը մնայ մինչեւ այսօր։ Բայց 13 երկար դարերու տեւողութեան միջոցին իր պատմութեան չգոյութիւնը՝ զինք աննշան բան մը ըրած էր գիտուններուն աչքին։

Հոս երկու բառով բացատրենք թէ ի՞նչ է դրական ու բացասական պատկեր ըսուածն։ Երբ ո՛ եւ է առարկայի մը լուսանկարը կը հանենք՝ ապակիին վրայ կազմուած պատկերը բացասական կ՚ըսուի, անոր մէջ ճերմակ կ՚ըլլան բոլոր կէտերը որոնք սեւ են առարկային վրայ, նոյնպէս առարկային վրայ ճերմակ եղածներն ալ, սեւ կ՚ըլլան ապակիին վրայ կազմուած պատկերին մէջ։ Այս ապակիին վրայ լուսանկարի ըզգայուն թուղթ մը դնենք եւ լոյսի ազդեցութեան ձըգենք, ապակիին վրայի մութ կէտերը արեւուն ճառագայթներուն արգելք ըլլալով, թուղթին վրայ ճերմակ կը մնան, իսկ ճերմակ տեղերն ալ թուղթին վըրայ կը սեւնան։ Ըսել է զգայուն թուղթին վրայ կազմուած պատկերը ճիշտ ու ճիշտ կ՚արտատպէ նախնական առարկան։ Այս պատկերն ալ դրական է։

Արդ 1898ի ատենները ուզեցին Թուրինի Ս. Պատանքին լուսանկարն առնել։ Կը կարծէին թէ անճա-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
10	23	24	171

ԲՇ. ած. Գիւտ նշխարաց սրբոյն Գրիգորիսի Աղուանից Կաթողիկոսին, եւ սրբոց հօրցն՝ Թաթլոյ, Վարոսի եւ Թովմասու, Անտօնի եւ Կրօնիդեայ եւ եօթն խոստածարակացն՝ որք յԻննակեան վանսն կատարեցան. Յայսմ. Սահմի 30 օր։

նաչ բան մը պիտի ըլլար առնուած պատկերը։ Սակայն ընդհակառակն ամենաշահեկան արդիւնքներ տըւաւ ան։ Փորձին ներկայ գտնուող խմբագիրներէն մին սապէս կը պատմէ. «Քանի՛ պատկերը կը հաստատուէր ապակիին վրայ, անսպասելի արդիւնք մը երեւան կուգար։ Կատարեալ ու ամբողջ կը տեսնուէր Սուրբ դէմքը, ձեռքերը, ոտքերը եւ բոլոր մարմինը։ Ըսել է պատանքը բացասական պատկեր մըն է եղեր»։

Այս հարցումը լուծուելով, նոր հարցում մը մէջտեղ կ՚ելլէ. նախ թէ ի՛նչպէս գծուած է այդ պատկերը սուրբ պատանքին վրայ։ Ներկուած չէ ան, քանի որ ինչպէս արդէն ըսինք, բացասական պատկեր մըն է, (այսինքն կտաւին վրայ մութ կը մնայ) և այդ հին դարուն մէջ դրական ու բացասական պատկերներու ի՛նչ ըլլալը չէին գիտեր։ Նոյն իսկ ենթադրելով որ ներկով շինուած ըլլայ ան, հազարումէկ անգամներ ծալլած ծալլուած է կտաւը, անշուշտ տեղ մը կը սկրթուէր ներկը, մինչդեռ կտաւը բոլորովին ճկուն ու անեղծ մնացած է։ Մանաւանդ որ այդ պատկերը գըծագրութեան գործ չէ. օրինակի համար մի միայն գըլուխը կայ առանց ականջի, վիզի, ուսերու, և մը-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
11	24	25	172

ԳՇ. ակ. Սրբոց առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի եւ Սիղուանոսի։ Լս. Ռափայէլի հրեշտակապետին։

նացեալ մասերը յայտնապէս կը ցուցնեն թէ մարմինի մը վրայ ձգուելով ձեւ առած են։

Զկրնա՞ր ըլլալ որ մէկը՝ տեսակ մը գունաւոր նիւթի մէջ թաթխելով այդ կտաւը վրան ձգած ըլլար։ Պարոն Բօլ Վինեօն, վարդապետ ի գիտութիւնս, անդամ Բարիզու Համալսարանի գիտական փաքիւլթէի, որ մանաւորապէս քննած է Ս. Պատանքի խնդիրը, ինքն իր անձին վրայ փորձեր կատարելով հաստատած է թէ յառաջ գալիք պատկերը բոլորովին կը ձեւափոխուի։

Եթէ կտաւին վրայ կազմուած պատկերը ո՛չ նկար մըն է եւ ո՛չ ալ խաբեբայի մը գործը, ի՞նչ է ուրեմն յառաջ եկածը։

Պ. Վինեօն կ՚ըսէ թէ պատանքին տակ պառկած մարմինին ազդեցութեան տակ ձեւացած է. արդ ի՞նչպէս կ՚ըլլայ այդ, քանի որ ո՛չ կտաւը կրնայ լուսանկարի զգայուն տպակիին տեղը բռնել, ո՛չ ալ մարմինը՝ լուսաւորուած առարկայի մը։ Պ. Վինեօն՝ հրամանատար Բօլզօնի ընկերակցութեամբ փորձեր կատարած է ու հասած է սոյն արդիւնքին։ Աւետարանի մէջ կը կարդանք թէ Յովսէփ Արեմաթացի Յիսուսի մարմինը թաղելէ առաջ օծեց տեսակ տեսակ նիւթե-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
12	25	26	173

ԴՇ. բճ. Պահք։

րով, որոց բաղադրութեան մէջ կը մտնէր հալուէն. գիտենք թէ հալուէի բաղակցութիւնները կը սեւնան ալքալիներու շոգիի ազդեցութեան տակ։ Տենդային քրտինքով ծածկուած մարդ մը, ինչպէս էր Քրիստոսինը, շատ շուտով ամոնեաքի շոգի կ՚արձակէ։ Ուրեմն քանի որ յայտնի է թէ հալուէն կը սեւնայ ամոնեաքի շոգիի ազդեցութեան տակ, և միւս կողմէ գիտենք ալ որ Քրիստոսի մարմինը ամոնեաքի շոգի կ՚արտաբուրէր եւ պատանքն ալ հալուէով օծուած էր, կըրնանք ընդունիլ թէ այդ կտաւին վրայ կազմուած ըլլայ մէջը պառկող մարմինին ազդեցութեան տակ այն պատկերը զոր այսօր մենք կը տեսնենք։

Հոս կրնանք ընել ամենէն կարեւոր հարցումը. ո՞վ էր այդ պատանքին մէջ պառկող մարմինը։

Լաւ մը դիտենք այդ պատկերը. տե՛ս ճակատին վրայ շատ մը մանր վէրքեր, կուրծքը ծակուած սուր բանով մը, կոնակը՝ զիստերուն ու սրունքներուն վըրայ հարուածներէ յառաջ եկած վէրքերու նշաններ, ոտքերուն տեղը ու կրունկներուն տակը խռնուած արիւն, կարծես թէ այս մարդը չարչարուած, ձեռքերն ու ոտքերը ծակուած են, կռնակը պատռած ու կողն երկաթ մխուած. Հաւաքենք այս բոլոր մանրամասնութիւններն եւ կ՚ունենանք Աւետարանի պատմած Քրիստոսի բոլոր չարչարանքները։

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐՃԼ.
13	26	27	174

ԵՇ. բկ. Սրբոցն՝ Դիոնեսիոսի Արիսպագացւոյն, եւ սրբոց առաքելոցն Տիմոդէոսի եւ Տիտոսի։

Հոս կանգ կ'առնենք ենթագրութիւններն աւելի հեռուն չմղելով, անշուշտ այդ կտաւը գաղտնիք մը ունի իր մէջն, զոր սակայն կարող չենք պարզել ամբողջովին ։

ԱԿՆՑԻ ԳԱԲԻԿ ԱՂԱՆ

ԸՆՏԱՆԵՕՔ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԻՆ ՀԱՆԵԼ ԿՈՒՏԱՅ

Ա.

Կանխաւ ներողութիւն կը խնդրեմ բազմաթիւ ընթերցողներէն որ սոյն իրական կեանքի պատմութեանս բուն Թուականը լաւ չեմ յիշեր, բայց շատ հին ալ չէ, եւ անոր գլխաւոր հերոսը որ Գաբիկ աղան է՝ այնպէս յարեւանցի Գաբիկ աղա ըսելով, անցնելու չէ. այլ գերագոյն ճիգով մ'ըմբռնելու է թէ՝ Գաբիկ աղան քսան տարիէ ի վեր է որ Ակնէն դէպ ի Պոլիս

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	Տճ. ՇԱՊԱՆ	ԽՏՐՃԼ.
14	27	28	175

ՈՒՐ. գձ. Պահք։

եկած է, Քանի մ'անգամ սիլա երթալ ու դառնալէ ետք՝ վերջին դարձին ընտանիքն ալ միատեղ բերած է, կինը եւ մէկ մանչ ու երկու աղջիկ զաւակով բաղկացած խումբը։

Մեր բնակած գունտին վրայ երկու բան կայ որ ճշգրտօրէն չնկարագրուիր, ՀԱՄԸ՝ եւ ՄԱՐԴԸ. բայց ես պիտի յանդգնիմ քանի մը բառով Գաբիկ աղային անձն ու նկարագիրը ցուցադրել։

Արդ, Գաբիկ աղան՝ գրեթէ 44 գարուններ եւ մէկ աւելի աշուններ բոլորած, միջահասակ, ցած ճակատով, երկայն Թուշով, խոռոջացեալ այտերով, բարկասիրտ, վերջին աստիճան ժլատ ու չափազանց նախանձոտ մարդ մ'է, այն է՝ բառին տիեզերական առումովը՝ անմշակ՞գլուխ մը։ Եւ իր բոլոր բարեմասնութիւնը կը կազմէ՝ Պոլսոյ Մուսալլա Թաղը տիպար մանրավաճառի խանութպանութիւնը։

Ասանկ մարդու հետ գործ ունենալը քիչ մը դըժուար է, բայց նայինք ի՛նչպէս գլուխ պիտի ելլենք։

Փակագծի մէջ փութանք յիշել նաեւ որ՝ Գաբիկ աղային բնակարանն ալ իր խանութին մօտն էր։ Խանութին համար ալ Ունիկ անունով 14 տարեկան նոր աշկերտ մ'ունի, որ հազիւ քանի մը շաբաթ առաջ երկիրէն Պոլիս եկած է։

Այժմ սոյն ծանօթութիւնները բաւական համարե-

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
15	28	29	136

Շբ. գկ. Սրբոց Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղու-
կասու եւ Յովհաննու։ Լս. Առաքելոցն Սիմոնի եւ Յուդայի։

Ծն. լս. ժմ. 16. ր. 00։ Թեթեւ անձրեւ։

լով՝ մտիկ ընենք նոյն ինքը Գաբիկ աղան, որ խա-
նութի նոր աշկերտին պատգամներ կ'տեղայ։

Բ.

— Մաշուկ Ունե՛փ, կ'սնայեր ըսիմ, Աբիկոնք աս
երկիւն մերը տ'իգան էյլիկ լնելու (զուարճանալ), ա-
սէօր համար՝ քիչիկ մի կանուխ տուն տ'երթամ։ Աշ-
վիտ չօրս բաց, մէհլէյին տղաքը Թիւրիւտի կու մա-
նին, աշիչըտ սիւրմէն պիլէ կօլըրցնին, ասենկ էխ-
տէրի խանիւթ իմի տիւնեան մէնէնտը չիկայ, մէյմի
սէ՛նկ չէօրս բօլօրըտ նայէր տեսնես՝ մինակ հավու կաթ
վ'օձու լեղի չիկայ։ Աս զանահաթը ճէպպարիւթիւն
կ'ուզէ, սէնկ ըսիմ իւր հասկնաս, մէ՛սէլայ ըսինք թը
սա՛ փիրեօլ սահաթը տասվիրեք փարայի մալ իւնի.
միւշտէրի եւէ նը վաթսուն կուտէն դէօռ կուբանաս
իւ՝ էթնէթքը քառսուն կըտի կու կաղպըրէս, լէզիւտ
արէ իւր դիմըցինիդ պասաբաթը կապես։ «փահալիւ
տիւր» իւր ըսէ նը՝ դիւն տըսէս թը. «Պախ, պու
սահաբ սափինտէն ղուրուլիեէր, իչինտէ տէօրբ բէգէրլիւ
արապա տօլաշիեէր, խուշլար հավասան ուչիեէր».

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՇԱԲԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
16	29	30	137

† Կիր. դճ. Զ. զկնի Խաչի։ Դ. կիրակի եօթն շաբաթուց։ Հար-
սանիք։ Յն. Ղուկիանոսի ճարտարապետին։ Հր. Խէսու 30 օր։

պէյինիտ փչածը բերնէտ դիւրս տ'իտաս. լափին կիւմ-
րիւկ չիկայ։ Տասը փարայի հայվայի կիւտ ուզին նը՝
փութիյ մի թղթի մէջ չէօրս կիւտ դիր իւ ձեռվին տիւր,
«Պու ազ տիւր» ըսին նը՝ «Շիմտի հայվա նէ՛ կէզէր»,
ըսելէօվ՝ կիւտ մ'ալ տիւր։ Ծիփ սէրթ ալ ռընէս նը
միւշտէրին օտվին կու բանայ։ Խանիւթվան ըսածըտ՝
փորը ամպար տ'անէ, թէօքը՝ կլայէկի փուք, ճէպպա-
րիւթիւնը սէրմիյա։ Ասէնկէօվ խանիւթին գէռը պիլէ
փարա կանէ. Նայէ՛, սա խուշթիին վրայ նէտսի թիւ-
քեան սիւփրիւնթիւսի գըրուած է նը՝ ան մեր խանիւ-
թին ավըլտիւք ն'է, պուկուի իլան կ'ուլլի։ Աս է-
սաղներս ակնճիտ օղ արէ, առէնկըվ մարդ կուլլիս իւ
աւուրը մէկը դիւն ալ ինքիր գիւլլիւդ խանիւթի աէր
կ'ուլլիս։

Եացցուին վախթը գաբօնգները դառցիւր իւ տիւն
էկիւր իւր՝ փէօրտ կիչտացնես իւ էտք ն'ալ միսէֆիր-
նէրիւն իըզմէթ անէս։ Էս հըմայ սէնկս Վըլանկային
գին երկննամ նայիմ թը աժան նավալայ (ուտեստ) մի
տի կրա՞մ գնել, ըսելով. կը մեկնի և չունչը կ'առ-
նէ չիտակ Լանկայի պողավաճառներուն եռուզեռու-
մին մէջ, ուր ուտեստ վաճառողներ կ'պոռչտեն, իւ-
րանքաչիւրն իր ծախածին ընտիր ու աժան ըլլալը
անցորդներուն զեկուցանելով։ Մեր Գաբիկ աղան մէկ

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՐԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
17	30	1	178

ԲՇ. դկ. Սրբոցն Ղունկիանոսի հարիւրապետին, եւ Յովսեփայ Աստուածահօրն, եւ Յովսեփայ Արիմաթացւոյն եւ բարեկամին Քրիստոսի Ղազարու եւ քերցն նորա Մարթայի եւ Մարիամու. Ա. Դամայ 30 օր. Տճ. Րամազան 29 օր։

ծայրէն մինչեւ միւսը մանրակրկիտ ակնարկ մ'ածելէ ետք, կ'որոշէ երկուքական քաշ խնձոր ու չաքանակ գնել, երկուքին ալ ամէնէն փոքր տեսակը նախամեծար համարելով, որպէս զի թիւի քանակը շատ ըլլայ։

Գ.

Տեսարանն է Գաբիկ աղային տունը

— Աչխի՛ Օղըտայ, մար տ'ի՞ւր է, կ'հարցնէ Գաբիկ աղան մեծ աղջկանը, կինն ակնարկելով։

— Հարսաս մութվախը սոխ կու կչպէ, կը պատասխանէ աղջիկը։

— Գնայ ըսէ թը մօյխը մաղը չիյնի (բարակը չի նայիլ), զօրէմ աս իրիկիւն կիրակուրնիս թէզ տ'իւտինք։

— Ի՞չ կայ աղըպա։

— Հէ՛չ, իշտիլլի իւր, Արիկօնք մըրը տիգան։ Դիւն ալ կիրակուրին դէստըխանը (փռոց) մէյնէ, մասան դիր իւ խնկատիւքը բէր։ Էս աս բաները չըսիմ

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՀՈԿՏ.	ՏՃ. ՐԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
18	31	2	179

ԳՇ. ամ. Սրբոցն Թէոդիտոնի քահանային եւ Զենոնի զինաւորին եւ Մակարայ, Եւդոքսեայ եւ Ռոմելայ։ ՑՆ. Ղուկասու աւետարանչին։

նը, միտվընիս չիդար թը ասօր շաբաթ է իւ կիրայմիւթք է. սա՛լթ դիւք ճէզ ժէօռ կածէք՝ Քօր տիւ աղբարւ տ'ի՞ւրին իւր օրթան չիկար՝

— Քօյս մութվախը հըլպուրին բրինձը կու հյեէ, աղբար ս'ալ դրամներիւն տղօցը հետ պիլա կու խաղայ։

— Գնայ նա սրիկան ներս կանչէ. հըմայ ըսէ՝ տարըտ տ'իգայ քեզ աջինը տակը տ'առնէ իւ բարօվ մի տի տըպըրկէ՝

Աղջիկը կ'երթայ հօրը հրամանը կ'կատարէ և եղբայրը սեննակ կ'վերադառնայ։ Խեղճ տղեկը որ հազիւ 12 տարեկան կար, աչքերը դէպ ի վար խոնարհած կ'յառաջանայ որ հօրը ձեռքը համբուրէ. բայց խստասիրտ հայրը՝ կրակ կտրած, կ'խոյանայ տղուն վրայ, մեծաձայն գոռալով.

— Մաչո՛ւ, էս հազար տըպայ քեզի չի՞մ ըսեր թը, դըպատիւնէն իւր կուգաս նը, գիրքդ առ՝ տանը քօշային մէկը մտի իւ կարդայ. հըմայ քեզ Մէլէսկի քէթան տի չինիմ. ա՛տ խէյտէյօվ դիւն մարդ չիտիլլիս. դիւն էկէր Ըստըմպօլցօց իւր կու նայիս նը, անէօնց տակը չիկայ, անէօնք շատ իւր նեղը Ճիանը մէհէնէին դովիքը ճկառայի թուխթ կու ծախին.

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐՀԼ.
19	**1**	**3**	**180**

ԴՇ. ակ. Պահք. ՑՆ. Յովելեայ մարգարէին, Լs. Նոյեմբեր եւ sօն ամենայն սրբոց։

դիւն ան ալ չիտի կրաս անէր իւ ղավէ դէօռ տի մուրաս. առտիւն մէկըլլօր քիրիշս քաշիմ նը (մեռնիլ), մար տ'իւ քօրվըտաքըդ մախիրի վրայ տի նստըցնէս. էրկէններտ (հասակակից) սափութիւն կ'անին ։ Օթթին գնայ իւր աչկս չի տեսնէ, չաբաթ իրիկվընօնց իս մեղաս տէր տ'անիս, մ'էխ քա'ալ կանը ղըլլիյտ ըլնի ։ Մեղա՛, մեղա՛, էտիս գնայ սատընայ. կ'մաթմըռթայ, Գաբիկ աղան, որ արդէն աղջիկը խնկամանին ափսէն հօրը կ'մատուցանէր։

— Բե՛ր տայ աչխի, բե՛ր, մեղայ Ասվաղ մեղայ, կ'ըսէ ու բարձրաձայն Հայր մեր մը կ'սկսի և վերջին ամէնը հաղիւ կ'լսուի։ Ցետոյ փոքր խունկի մը կտոր առնելով կ'դնէ կրակին վրայ, — Ասվա զ'օղօրմի տատիս իւ մօրս հօգիւն ։ Փոքրիկ կտոր մ'ալ ձգելով՝ կը յարէ. — Ասվա զ'օղօրմի ժամ չինօղներիւն, ախպիր բէրէօղներիւն, կարմիւջ (կամուրջ) կապօղներիւն, ճամբայ չինօղներիւն մէռելտացը հօգիւն։ Աստուա զ'օղօրմի ղանահաթնիւս փիրերնիւն հօգիւն, Ասվա զ'մեղքերնիս էրեսնիս չի տայ, Ասվա զ'էսէմէյի ղավալ չիտայ, Ասվա զ'իր տէսիւն չի զրկէ, Ասվա զ'էմմէն ս'ալ բարի յիշատակ պահէ ամմէն։

Եւ աղջիկն ըստ ընկալեալ սովորութեան, խնկա-

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐՀԼ.
20	**2**	**4**	**181**

ԵՇ. բձ. Սրբոց Խարիթեանցն եւ սրբոց վկայիցն Արտեմեայ եւ Քրիստափորի, եւ երկուց կանանցն Կալինիկեայ եւ Ակիւլինեայ։ ՅՆ*. Մատրոնայ կուսին. sօն է Սախըզցւոց.

մանր բոլոր սենեակներն ու պահոցները կ'չրջէ, խունկէն ծուխն արծարծելով։ Ու տանտիկինը Նանըֆար խաթուն, կերակուրին պնակը եւ գաւկներն ալ յարակից ուտելիքները կ'զետեղեն սեղանին վրայ։

Գաբիկ աղան չըլպուրը համտեսելով. — Բարով է էղէր ըմա՛, տասը տարի է Ըստըմպօլէս, տահա չի հասկցար թը փէօս հաւկիթին 5ը խուռշ մի ն'է, էղին օխան ալ 18ի տէմ կու զարնէ ։

— Զօրս հաւկիթ իմ կօյեէր, չա՞տ է, ճիփ ասկի քիչ ն'ալ Ջըրվլայ բան մի կ'ուլլի, կ'պատասխանէ Նանըֆար խաթունը. եւ խօսքին նիւթը փոխելով, ամուսնոյն կ'հարցնէ թէ՝ տղաք ն'ալ հիրաց (միատեղ) տի բե՞րին։ Եւ գաղտնի ակնարկ մը կը փոխանակէ ամուսնոյն հետ, որովհետեւ կ'ուզէին որ մեծ աղջիկնին Օղըտան, Սբիկօնց մեծ տղուն նշանեն։

— Հը՛մայ հացըտ կեր, էմմէն բանին վախտը սահաթը կայ։

— Ծանիեայ միտքըտ կու ձգիմ թը՝ ակընճի էտի չի ձգէս իւ թափթափը մըննէս։

Հարկ պիտի ըլլայ այս կէտը մեր ընթերցողներուն քիչ մը բացատրել։ Արդ, Աբիկ աղան երկու մանչ զաւակ ունի, մեծը, Յովսէփ՝ Ղալաթիոյ վարժարանէն

Հյց. ՀՈԿՏ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԽՏՐԷԼ.

21 **3** **5** **183**

ՈՒՐ. բկ. Պահք։

հրջանաւարտ եղած է, եւ Ներկային մէջ վաճառականի քով գրագիր է, գրեթէ 22 տարեկան. իսկ փոքրը, Կիրակոս՝ Թաղային Նախակրթարանէ ընթացաւարտ ըլլալէ ետք, մեծ չուկան ոսկերչի քով աշկերտ տըրուած է, ու ան ալ հազիւ 17 տարու է։ Գալով Աբիկ աղային, այս ալ Կոսկայի կողմը ծխավաճառ եւ փոքրիկ սեղանաւորութեամբ մը կ'պարապի։ Մեծ եղբայր մ'ալ ունի որ հօրենական ժառանգութենէ մնացած հասոյթներովը կ'ապրի, առանց Ակէն դուրս ելած ըլլալու. հոն այգիներով, գետերուն ափունքը ձկնորսութեամբ ու այս կարգի զբօսանքներով ժամանակը կ'անցնէ. թէեւ ամուսնացած, բայց անպտուղ։ Եթէ երբէք Պոլսոյ հետ գործ մ'ունենայ, Աբիկ եղբայրը կ'կատարէ զայն, իբրեւ լիազօր փոխանորդ։

Ալ հիմա հասկնալու է թէ Գաբիկ աղայենք ո՛րքան կ'ցանկային որ Աբիկ աղային մեծ տղան փեսայ ըլլեն, առանց նկատի առնելու Օղըտային անուս ու անտաշ վարքը՝ բաղդատմամբ Յովսէփին։

Այր ու կին դեռ քանի մը կցկըտուր բառեր ալ փոխանակելէ վերջ, ճաշերնին կ'աւարտեն ու հազիւ սեղանը ժողուած էին, դուռը կ'զարնուի, Աբիկ աղան հանդերձ կինոջը ու երկու մանչ զաւակովը ներս կը մտնեն։

Հյց. ՀՈԿՏ. Լատ. ՆՈՅԵՄԲ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԽՏՐԷԼ.

22 **4** **6** **183**

ՇԲ. գձ. Սրբոց երկոտասան վարդապետացն՝ Ռէթէոսի, Դիոնեսիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղիմացւոյն, Եփրեմի Խուրին ասորւոյ, Բարսղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկեբերանին, եւ Կիւրղի Աղեքսանդրացւոյն։

☽ Առ. քւ. ժմ. 4. ր. 56։ Ամպամած աւուրք։

Դ.

Գաբիկ աղան ու Նանըֆար խաթունը հիւրերը կը դիմաւորեն եւ միաբերան ու բարձրաձայն,

— Օ՜.՜.՜. հրամմեցէք, բարի եկաք իւ չա՛տ բարեօվ, դուք ալ մերը կուգայի՞ք, չէմանը վրայ Ջիւր թափի՞նք ի՞նչ անինք.

— Օղջ իւ բարի կեցիք, ա՛լ ինտէօ՞ր տիգայանք, դռանը չէմը հինցուցանք, ամէնկ երթայ նը՝ էլէմէ տէսթան տ'իլլինք թը՝ « Աբիկոնք ու Գաբիկոնք կինէ հիրացին էկէր »։ Դրասներէն պիլէ իշկիւ կ'անինք։

— Ա՛տ իշ խօրըթայ է, օրի՞ւն հացին իւ Ջրին ինք, օ՞վ օրիւ կու խառնըվի. տասնը հինգ օրը տըպայ (անգամ) մի իրարիւ տիւն տ'երթանք իւ տիգանք, ա՛ն ալ մէհլէցիէն իշկիւ տանի՞նք, ըսելով՝ հիւրերը կը հրամցնեն վերի սենեակը։

Սովորական բարի գալուստներն ու որպիսութիւնները փոխադարձաբար առնել ու տալէ ետք, կիները

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
23	5	7	184

† ԿԻՐ. գկ. Է. զկնի Խաչի. Գիւտ Խաչ։ Ե. կիրակի եօթն ճաճաքուց։ Հարսանիք։

մէկ կողմ կ'առանձնանան ու իրենց վերաբերեալ առտնին գործերուն վրայ կը խօսին, այրերն ալ միւս կողմը հաւաքուած, Գարիկ աղան տնեցիական հիւրասիրութեամբ, Աբիկ աղային կ'հարցնէ թէ. — Այնէն (Ակէն) ալ գիր կ'առնէ՞ք, Աղա աղբար ն'ինտէօ՞ր է։

— Աս խուսուսը հէ՛չ մի փորփըչտէր, կ'պատասխանէ Աբիկ աղան։ Ակինը քօչան նստէր, տէրտ խէյլէ չիւնի, գիւլիւն տէրտ է բացէր. մէկէըլլէօր գիր մի ն'առի՝ հըմայ Ուսեփին տամ՝ կարդայ, իւր տեսնէս թը ի՛չ կու բանի։

— Խ'էրը լնի. Սէր իմ պարիւն Ուսէփ՝ հիւմէթ մի ն'արէ կարդայ նայինք թը աղա ամիւտ ի՞չ կու գրէ։

— Տուր հայր որ կարդամ, կ'ըսէ Ցովսէփ, եւ նամակը հօրը ձեռքէն առնելով՝ կ'բանայ ու կ'սկսի բարձրաձայն կարդալ։

« Ակ » (Աստուծով)

« Ցարգոյապատիւ

Խըզարենց Աբիկ աղա աղբօրս
ձեռն սիրով ժամանեսցէ, վէօր ի Կ. Պօլիս
կօսկային ճիվարը սաքին միւթէպէր սարաֆ »

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
24	6	8	185

ԲՇ. դձ. Սրբոցն Անաստասայ քահանային, եւ Վարոսի եւ Թէոդիտեայ, եւ որդւոց նորա, եւ որք ընդ նմա կատարեցան:

« Էթէ կամիս Թարաֆս հարցանել, կէրէք վերինօնք, կէրէք վարինօնք, Խաթումամայենք, կէլին հանումըդ էվ կէրէք էթրաֆ բարեկմտօք՝ մինչի կէտ արիզէյիս պէքէտէր էմք. Ասվազ ձեզ ալ քուլֆըթօք խարիպական տեղերնիտ թէնտըրիզ պահելէօվ՝ մարմնավէօր աչօք միմիմեանս տէսանելիւ արժանիս արասցէ էմմէն »։

« Էօջի փօչտային խըկազ բարեւագիրդ առի էվ մէջի գրիւթանը քէմիլէն վուխուֆ էղայ »

« Հայտ լիցի վէօր, ասաըպայ Քէմուրթօրպըկօնց մէհլէյին ճինիվիզէնց գալ գըզօղ կօզիկը թարաֆըտ գալիւն մինասիպէթօվը. խուլթի մի չէօր խայմախ էվ տասը փէրթ կէօտէն եէտը թէսլիմ արանք, աէղըդ ժամանէլիւն առնէք իւ ճերմակ ջըրէօվ անիւշ անէք վէ մեզ ալ իչէք։ Քիչ մ'ալ պանմայ չամիչ ու խըրկէյանք իսէ տէ, կօզիկին թէմպէլիթը ծօյեը լընէլիւն՝ ըրէտ արաւ. իչալլահ այլըմ ժամանակի մ'ալ չամիչը կու խըրկինք »։

« Սէրիմ աղա աղբար, ներքէօ գրիւթենէս մալիւմըտ տիլլի իւր Գըլթիկօնց հաճի Տատը՝ Հընծայենց մէհլէին կալլած տանս էգըվին քէօվ տիւն մի չինեց իւ էգըվիս վրայ փէնճիրէ բացաւ. աս բանին բըդերս տնկվեցաւ, տըիւստ գնացի գօյտեցայ, միւ-

Հյց. ՀՈԿՏ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՐԱՄԱԶԱՆ	ԽՏՐԷԼ.
25	**7**	**9**	**186**

ԳՇ. դկ. Սրբոց Հիպիրիքեանց, որք ի Սամուսատ կատարեցան։

սիւր էկաւ, եափուն թէրկ անէլ տըվաւ. հալ պու քի գիչէր հէտղին (ժամանակ) կինէ չինել տըվեր է, էս ալ մէկըլլէօր խըռ ձիուս վրայ ցաթկեցի ու պիր պաշ գնացի Խարբերդ չէքվա արի, մազպաթա մի Ն'առի վ'էկի Ակը թը՝ Հաճի Տատին հախէն տի գամ. ա՛ն իչ ճիվէր ս'է իւր էքըվիս վրայ փէնճիրէ տի բանայ ու մութվախիս մէջ տի նայի, էվ տանս նամուսը ըստըկի մի տ'անէ»։

« Խօրըթաս չիւրիւթմիշ չ'անիմ՝ տէր իքէն էֆէնտիմ, մազմաթան թէպլիղ արի ու տէրքինալ սահ մի անել տալէս էտէվ, փօշտայիօվ խըրկէցի Թարաֆըտ. առածիդ պէս միւրիւր չօնցած տէղըտ բարէօվ ու զէնէհէթին եէգտայ ապուգաթի մի տաս իւր, ինապ արած միւամէլէն վրան անել տայ ու տէֆա թարաֆս խըրկէս իւր փէնճիրէն ձէռօքը գօցել տամ։

« Աս խուսուսին հէր ի՛նչ իւր մարսաֆ անէս նը՝ քէմիլէն ընդունակ ս'է, իլլէ՛ թը ա՛ն Հաճի Տատին հախէն տիգամ, անէ՛յ տ'անիմ, անէ՛յ տ'անիմ իւր ա՛ն հաճի Տատ օլաճախը՝ Քաֆարենց Փիլիկ տի դառցընեմ, իւր երթայ հասկընայ էգըվիս վրայ փէնճէրէ բանալը »։

« Էվ կ'ուզիմ իւր աս մէսէլէն Ստըմպօլիւ խէզէթանները տէրճ անել տաս. վէ հաթտա արգոյապատիւ Պէռպէռէնց Նշան աղային տէրճ արած մուֆաս-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՐԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
26	**8**	**10**	**1**

ԴՇ. ած. Պահք։ Ե*. Գեմետրեայ վկային։ Տճ. Գասըմ։ Գասըմ Քուրբունտար։

սալ իւրիւզնամէյին մէջ ալ կօխել տաս. զօրէմ ա՛տ իւրիւզնամէն փէօս էմմէնիւն ձեռք ն'ալ կու հասնի»։

« Ջունիմ ալ հարկաւոր գրելիք »։

« Պարիւն Ուսէփին ու պարիւն Կիրակոսին աչվին կու պագնիմ, էվ կէլին հանումիս խայհը խաթիֆսար կ'անիմ ամմէն »։

17 Սէյտէմբեր 19.. Ն. Բ. Ծ.

Ակն Օվըննես Խըզարեանց

— Ջան տ'անապառ, պարիւն Ուսէփ։

— Շնորհակալ եմ, Գաբիկ աղա։

— Հըմայ հաւնէցա՞ր աղբօր ս'ալըաղնէրիւն, կը հարցնէ Աբիկ աղան։

— Մեր զաննօքը միւհրիւմլիւ բան մի չէ իսէտէ, խէյլէ խէսիվէթ չունեցողներիւն համար՝ բարէօվ էյլէնճէնէ. Թէմսիլ մի կայ իւր կ'ըսին թը «Մարդ էմմէն էօր կիւլպէր չէքէր չի կրար իւտէր». անէնկ ալ աղա աղլւարը նէօր էյլէնճէ մի ն'է գտէլ՝ թօղ տիւր իւր իյնի էլլէ։

— Բարէօվ կ'ըսէս, Գաբիկ աղայ, լաքին Գլթիկօնց հաճի Տատը էգըվին վրայ փէնճիրէյէ բացէր տէհի՝ իմի տիւնեային չաւ տ'անի՞նք, ասկի խաթի նա-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
27	9	11	2

ԵՇ. ակ. Սրբոցն Սեւերիանոսի Սեբաստացւոյն, եւ Բաբելայ ծերոյն, եւ ութսուն եւ չորից աշակերտաց նորին։

Տար. ԾՆՆ. Էտուարդ Է. թագաւորին Անգլիոյ եւ կայսեր Հնդկաստանի. 1841։

զար, ծոցերնիս ալ տի դարտկինք, ի՛նչ է թը՝ Գըլթիկօնց հաճի Տատին հախէն տիգանք,

— «Օվ իւր կարող ն'է տարցի» կ'ըսէ Ս. Աւիտարանը։ Էվ մատէմ քի աղա աղբարը իր էյլէնճէն գոէր է, մէն ք'ալ մէր էյլէնճէն նայինք։ Եանիեայ ըսել կ'ուզիմ թը՝ վեց հօգով կսկուծ (էփուն) ըսկամպիլ մի դառցնինք։

— Ինտէօր իւր մինասիպ կու տեսնէք նը անենկ կ'անենք։

Այս միջոցին տան տիկինը խօսքը ամուսնոյն ուղղելով. — Գաբիկ աղա, նայէ թը խաթիւն քօրս ի՞չ կ'ըսէ. Բինտիրցօնք էռջի չաբթիւն գնացէր քուլֆըթէօվ թասֆիրնին հանելին տըվէր. դիւն ալ խօսք էիր տըվէր թը մեն ք'ալ տի հանինք. տասը տարիէ Ըստըմպօլ գալէրնիս, տահա թասֆիր մի հանել չէ տըվանք. ա'ռտիւն կիրակի է մեն ք'ալ երթանք ֆօթօրղաֆնիս քաշել տանք։

— Բարօվ կ'ուլլի, լաքին էս ատէօր եօլ ն'իւ էրքէնը չի գիտեմ. էռէջիւց բարէօվ մի պէյինս մըննէլիւ է իւր, ատ խօրըթին համար տանս գանէն դիւրս էլլիմ. պախուսուս թախում մ'ալ էքսիկ էթէկ էռ-

Հյց. ՀՈԿՏՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
28	10	12	3

ՈՒՐ. բձ. Պահք։

ջիս ձգիմ, Տրիւսս չէ՞ ըսածս, պարիւն Ուսէփ։

— Այո՛, չատ ճշմարիտ է ըսածնիդ, Գաբիկ աղա, բայց կարծուածին չափ ալ դժուարութիւն չկայ կենդանագիրնիդ լուսանկարել տալու համար։

— Բարէօվ կու խօրըթէք պարիւն Ուսէփ, լաքին ա՛տ բաները գիտցողին համար է, էվէլ էմիրտէ, ատ գործին էրպապը չեմ ճօչնար. վէլէվ ճօճցա՛յ, էրթանք նը ի՞չ տըսիմ, ճէօրիւմէն քանի՞ խուռուչ լընելը չի գիտիմ, էվա՛յլս կարգին։

— Ո՛, բան մը չէ, մեզի ամէնէն մօտը Օգնըլար պաշին է, ուր մէկ երկու լուսանկարչատուներ կան. անոնց մէկուն կ'երթաք եւ կ'ըսէք թէ կռուփ մը կ'ուզէք, այն ատեն ձեզ ամէնքդ ալ պատշաճօրէն կ'դասաւորէ ու լուսանկարնիդ կ'առնէ։ Յետոյ քանի հատ ուզելնիդ կ'ըսէք ու գինը կը հարցնէք. ընդհանրապէս արժէքը կանխիկ պիտի պահանջէ. ուստի կ'վճարէք, եւ այն ալ ձեզի ընկալագիր մը կուտայ՝ որուն մէջ նշանակած կ'ըլլայ նաեւ պատկերները ո՛ր օր տալը. ահա՛ այսչափ։

— Ատ է նը՝ բան մ'ըսել չէ, վաղվընէ թէզը չի կայ, — Ա՛չկս նայեցէք, առտիւն ֆօթօրղաֆնիդ քաշել տի տամ. — Ասուաց բան ո'աջօղէ պարիւն Ուսէփ, իս մեզ (մեծ) խէյլէյէ մի ն'ազատեցիր. Լաքին ատ հէրիֆը էմմէնիւ ս'ալ թասֆիրը մէկ օրը տի կըր-

Հյց. ՀՈԿՏՄ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

29 **11** **13** **4**

ՇԲ. բկ. Մրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերան հայրապետին։

րայ հէնէր։

— Ինչպէ՛ս մէկ օր, հազիւ կէս ժամ կ'տեւէ. եւ այն ալ ո՛չ թէ նկարելու տեւողութիւնը, այլ զձեզ դասաւորելը ժամանակ կ'առնէ. իսկ լուսանկարը քանի մը մանրերկրորդ հազիւ կ'տեւէ։

— Աֆ կանէք, պարիւն Ուսէփ, ծառայականս ըրպ-րոց չիմ գնացեր իւ գլօխ ա'ալ չէ բարկըցէր, հըմայ մարնորդ էր միլնորդ էր ի՛նչ իւր էր նը՝ անըսազներդ թաքիքէ ըսել կ'ուզէյիր։

— Ո՛չ, մանրորդը երկվայրկեան ալ կ'ըսուի, կը նշանակէ մէկ վայրկեանին մէկ 60րդ կտորակը։

— Ըսել է թը՛ սատիւն (վաղը) գնացագ նի՛ւս պէս, կէս սահաթվանը մէջ, թասվիրնիս տ'առնինք իւ տ'ի գանք։

— Ո՛չ, թէպէտ և վաղուան բոլոր գործողութիւն-ները հազիւ կէս ժամ կ'տևեն, բայց վերջը շատ մ'ար-ուեստական գործողութիւններէ պիտի անցնի, մինչև որ ապուի։

— Չըսէ՞ս իւր մաքինայով կ'ուշինին։

— Գրե՛թէ։

— Կ'ըսէ՛ս ըմայ, մարդ օլան ն'ալ ի՞նչէր ինճատ կանէ, հօգի մի չին կրար տար, Պարի՛ն Ուսէփ, գիննամ իւր գխլիւ ցավիւթիւն չիտի ըլնինը, տ'ըսէ-ի թը քըչեյ մի իղան անէյիր իւր պէյինս պառկէր

Հյց. ՀՈԿՏ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

30 **12** **14** **5**

✝ ԿԻՐ. գձ. Ը. կիր. զկնի Խաչի։ Զ. կիրակի եօթն շաբաթուց։ Հարսանիք։

☉ Լր. լս. ժմ. 4. ր. 7։ Յրտաշունչ հողմունք։

թը՝ մաքինայօվ ինտէ՞օր մարդիւն թասֆիրը կու-քաշին։

— Այս հնարքը Տակէր անուն մարդը գտած է։

— Խորըթատ չէքրով կ'ըյէցի լաքին, էֆէ՛րիմ մարդ, եռէջ տակէ էղեր, էթքը վրան էլերէ։

Ակամայ «Այո՛» կ'ըսէ Յովսէփ, և կ'ջանայ որ բա-ցատրէ։

— Ասոր գլխաւոր գաղտնիքը փլաք ըսուած ապա-կիին վրայ է, որ մասնաւոր պատրաստութիւն մ'է, այդ ապակին Եւրոպայէն պատրաստ կուգայ։ Կը դնեն զայն գործիքին մէջ, և ցոլացուցիչ ոսպնեակին մէջէն առարկային պատկերը կ'անդրադառնայ փլաքին վրայ, յետոյ նոյն ապակին կ'առնեն ու մութ սենեակի մը մէջ տէվըլօփէ կ'ընեն, ագֆա ռօտինալի և հիւփօ սիւլ-ֆաթ տը սուտով։ Ապա, նէկաթիֆ փրինթինկ աութ փէյփըր՝ շասի բրեսով արեգակը կ'դնեն. քանի մը վարկեանէն ապակիին վրայի աղօտ նկարը՝ ինքնին կ'տպուի սոյն թղթին վրայ։ Եւ ամէնէն վերջ, վիռաժ ըսուած գործողութիւնէն կ'անցնեն, որ պարզապէս 2 ժամ՝ վազուն կամ հիմայուն ջուրի մէջ լոգանք մը կ'ըլլայ, ու լաւ մը չորցուելէ ետք, կ'փակցուի խա-ւաքարտի վրայ։

Հյց. ՀՈԿՏ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

31 **13** **15** **6**

ԲՇ. զկ. Սրբոցն Ստեփաննոսի Հռովմայ հայրապետին, եւ քահանայիցն, եւ սարկաւագացն եւ ժողովրդոց։

—Էֆէրիմ պարուն Ուսէփ, ատխըրտար խարաճումլէ-մու բաները ինտէ՞օր ալ միտտ'էս պահէր՝ ասկի խաթի նազար, սա՛ տըսէյի թը ատ բաներ ն'իւր գիտէս նը հրամմանք տալ կըրաս թասֆիր հանել։

— Այս ըսածներս գլխաւոր սկզբունքներն են որ վարժարանը՝ բնագիտութեան դասին մէջ մեզի կ'աւանդուի։ Մինչդեռ, Ռըքուշ ըսուած աշխատութիւնը կայ. բայց թէ որ գործնականի մէջ ալ քիչ մը վարժինք, կրնանք շուտով գայն ալ ձեռք բերել։

— Ասուագ անփորս պահէ, Քէզ ալ իւ Աբիկ աղան ալ՝ իւր անէօր էմէկը վայ չէ էղէր իւ դիւն ալ ատխըրտար բանէրը հըվսէս արէր։ Տառօսը մերինին լըմի՝ հէ՛չ իւմուտ չունիմ ըմայ, նայինք թը խազմայի մի կօթ տիւլի՞։

— Ի՞նչու չպիտի ըլլայ, գարդիս աւելի մղում կ'տրուի գիտութեանց և տրուեստից, մեր գիտցածները պարզ ծանօթութիւններ են, իսկ անոնք գործքով մեզ պիտի գլեն։

— Ասուագ լըսէ ձանդ, լաքին քու գիտցածիտ ըրուպը գիննայ նը՝ ա՛լ տէրտ չունիմ. ի՛նչ ըսիմ, Ասուագ էմմէնտ'ալ ամուր ձէռօք պահէ: Տէ հըմայ սա ըսկամպիլին լճապը նայինք, — Տղա՛ք. սատընին

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

1 **14** **16** **7**

ԳՇ. դճ. Սրբոցն Ակիբսիմեայ եպիսկոպոսին եւ Յովսեփայ քահանային եւ Այիթալայ սարկաւագին եւ Պղատոնի վկային։ ՑՃ. Կոզմայի եւ Դամիանոսի։

սաղմօսը բէրէք, ըսելով, կը հաւաքուին ու քանի մը ձեռք կ'խաղան:

Սուրճով, գինիով ու խնձորով և ի կարգին չագանակով՝ ապագայ խնամի հիւրերը կ'պատուասիրեն, և Աբիկ աղայենք ժամը 5ին հրաժեշտ առնելով կ'մեկնին:

Փողոցին դուռին տակը՝ վերջին «մնաք բարով»ին ժամանակ, Յովսէփ խօսքը Գաբիկ աղային ուղղելով՝ կ'յարէ թէ. Եթէ վաղուան օրն ստիպողական գործ մ'ունեցած չըլլայի, սիրով ձեզի կ'ընկերանայի։

— Ա՛տ էմմէնէն բարէօվ կ'ուլլէր, լաքին ճէշէրէթ չէյի կրար անէր իւր թաճիզլիւթիւն տայի։

— Քաւ լիցի, ձանձրութեան բան մը չկայ, բայց ինչպէս ըսի....։

— Դիւն քու ըռէհէթիւթիւնըտ նայէ, Պարիւն Ուսէփ։

— Գիշէր բարի ձէզ, դիւք ալ մերը հըրամմէցէք, չէմէ՛ք։

— Ձէ՛զ լէօս բարի։

Զ.

Գաբիկ աղային աղջիկները հիւրերուն պատճառով առաջ եկած տնական սպասարկութիւնը կարգի կ'դնեն,

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԴԱՍԸՄ
2	15	17	8

ԴՇ. դկ. Պահք։

Տար. գահակ. Քրիստիան Թ. թագ. Դանիմարք. 1863։

իսկ Նանըֆար խաթունն ալ ամուսնոյն հետ վէճի կ'բռնուի։

— Ես առտօնց կ'ելլիմ տանս խըղմէթը կ'անիմ ու հացերնիս թէզ մի կ'ուտինք, տղաքնալ կուսազիմ ու կերթանք թասֆիրնիս քաշել կուտանք, բարէօվ չի՞լլիր։

— Շատ բարէօվ կ'ուլլի, լաքին Ուսէփին խօրըթաղնէրը մէկ ակընճէս մտաւ ու մէկալէն դուրս էլաւ։ Տըրիստ ն'իւր ըսիմ նը ա՛ն խօրըթաղնէրուն տանը մէկը չի հասկցայ. թախում մի ինկլիզճէ՞յեր, ֆռանսըզճայէ՞ր ինչեր իւր լէզւին բէրնին մէջ կու ըղձօրկէր ու չըռթմիշ անելէն դուրս կուտար։ Ես անէօր հետ հի՞ւն կրամ էլլէր (գլուխ ելել)։ Ան դպրոց է գնացեր ու պէյին է բարկըցուցեր, լէզւին ալ մասաթ ն'է զարկեր, դիւն օրի՞ւն տունը կու հարցնէս։

— Տէ՛, կինէ գէզ վրայ խօրըթայ բէրէլէօվ, թասֆիրնիս մայպալի չի՛ տ'անես։ Սէյ նէնկ, տասը տարի կ'ուլլի իւր Ըստըմպօլ իմ էկեր օր վ'արեւ չիմ տեսեր. ախըրտար մի բան տ'անես նը չա՞տ է։

— Թասվիրնիս հանելէօվ՝ օր վ'արեւ տեսա՞զ տ'իլլիս, ան փարայօվը աշխըներուն մէյ մէկ խաթ լաթ կու չինինք։

— Է՛, կ'ըսիմ նը, կինէ քառսուն աւլէ ջուր բե-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԴԱՍԸՄ
3	16	18	9

ԵՇ. աճ. Սրբոց հայրապետացն Մետրոբանոսի, Աղեքսանդրոսի, եւ Պօղոսի խոստովանողին եւ Նոտարացն Մարկիանոսի եւ Մարտիրոնի։

րէլ չուզէր. էս քէզ նէօր չիտի գիննամ թը ի՛շ մարթէս, հաւա՛սուզ։ Էրկիր չարազնին չի մնար։ Դիւն քառսուն տարվանը գլօխը թասվիր մի քաշել տ'իտաս, անէօր ալ քառսուն տէնկէլէկ կ'օնցնէս։

— Բարի՛ իւր հացը կ'երթայ ու մենք էտըվէն չենք ժըմնէր։

— Ես ատէնկ բանէր չի գիտիմ։ Ըստըմպօլցի կնիկ մ'առնէլիւ էյիր իւր տէսնէյիր թը՝ «Մածունը թանէն կ'ելլէ» թը՝ «Թանը մածունէն»։ Բերաննիւն էլածը անի տըպուկին (անմիջապէս) կու կատարուի. բան չի ըլտիր (զանց չառնուիր)։ Ամիսը տըպայ մի չափխա ու փօլքա (վրանոց) կու փոխին. տընէրնին ըսէս նը՝ պօղօզնիւն վրայ կապ կու ձգին «Բերան իշ կ'ուտէս»։ Իմէն օ՞ ըսազնին չի ըլտիր. կինէ կըթթիքնին ըռաֆը դրէր ու կու պաշտին։

— Դիւն գիտէս թէ անէօնք իւր ատէնկ կ'անին նը բարէ՞օվ կ'անին։ «Հաւը խազին նայեր ու տակը խըզտէր է»։ Էլի՛ իւր ըընթըկինք, առտուն իճապը կու նայինք։

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
4	17	19	10

ՍԻՐ. ակ. Պահք։

Է.

Հետեւեալ առաւօտ Գարիկ աղան կանուխ կ'մեկնի խանութ, և կէս օրին կ'վերադառնայ տուն։

— Տէ՛ հայտիք տէ՛, հացերնիս ուտինք ու տ'երթանք նը էրթա՛նք։ Հըմայ չէ՛ ըսիմ նը՝ կինէ իս տի գզէս ։ Աբիկօնց քէօվ ալ պզտիկ չիյնինք։

Ժամէ մը Գարիկ աղայէնք մեկնելու պատրաստ էին, որ պիտի երթային լուսանկարնին հանել տալու։

Գարիկ աղան կնոջն ու աղջիկներուն վրայ ակնարկ մը կ'ձգէ, եւ խօսքը կնոջն ուղղելով,

— Նանըֆա՛ր, աս չիպիտիւ ֆիստանները ինչի՞ւ հագաց, ու Այնէն բերաղ կիւզէլիմ զարլիւ էնթէրիտ չի հագար իր թաֆսիրին մէջ էրըվայ։

— Զարլիւ էնթէրիյէօվ տընէն դիւրս կրա՞մ էլլէր, չօլուխը չըսէր ըսածտ. տէսնէօղ ն'իչ տըսէ.

— Տէսնէօղ ն'իչ ճիվէր սէ իր, իւնի՛ն նը իրէնք ալ թօղ հագնին։ Աչխընէրիւն չառխլու իւռուպիյէ կէռտանըլըխնին ալ չէս կախէր, մարգրտէ պօյմախըտ չէս օնցուցէր։ Ա'ս չպիտիւ բալգօյիդ տեղը՝ լաֆուռ չալըտ վրատ առնէս նը տահա սալթանաթլու կուլլի. վէ՞օր օրուան տ'էս պահէր ։

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
5	18	20	11

ՇԲ. բձ. Սրբոց Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի եւ Միքայէլի եւ ամենայն երկնային զօրաց։ Տօմ. Տրէ 30 օր։

—Մէջք իր էռսիւն տարի Ըստըմպօլ խալտուրիւմ էս չըղնամիշ արէր, տահա զանցանին (թարք) չէս առէր։ Էս զէհէր բարկէննի մասխարա տ'իլլիմ։

— Է՞փ ալ սօրվէցար ատ օզանցանները, էս քէնէ բարէօվը գիտիմ ըմայ՝ բանիս ձէօը չի տար, քալէցէ՛ք

Եւ Գարիկ աղային կարաւանը կ'անիւր էրթանք։ Եւ Գարիկ աղային կարաւանը, Մուկանին ուղի, Յովսէփին հրահանգին համաձայն, կ'ուղ-սալլայէն դառնալով՝ կ'ելլեն կօսկան եւ չիտակ կ'ուղղուին Օգճըլար պաշի, ուր ծանօթ լուսանկարչատունէն ներս կ'մտնեն, դուռին երկու կողմը ցուցադրուած նկարներուն երեւոյթէն դատելով. քանի մը ոտնդուխ վեր կ'ելլեն ու կ'մտնեն սրահ մը, ուր դուռին բարձրը դրուած ինքնաշարժ զանգակին ձայնէն լուսանկարիչը գիրենք կ'դիմաւորէ, եւ իբրեւ այլ զան մարջածախորդի մը գալուստը զեկուցանող չունչիւնէն նըկարիչը գիրենք կ'դիմաւորէ, եւ իբրեւ այլ զան մարկայի հետ գործ ունեցող վարժ խանութպան, կ'սպասէ որ խօսին։

— Թասֆիր քաշօղը հրամմանքնի՞տ էք, կ'հարցնէ Գարիկ աղան։

— Այո՛, կ'պատասխանէ երիտասարդ արհեստաւորը։ Լուսանկարնիդ հանել պիտի տա՞ք։

— Պէ՛լի։

ՀՅՑ. ՆՈՅԵՄ. ԼԱՏ. ՆՈՅԵՄ. ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ ՖԱՍԼՄ

6 **19** **21** **12**

† ԿԻՐ. բկ. Թ. կիր զկնի Խաչի. Է. կիրակի եօթն շաբաթուց. Հարսանիք.

☾ Վջ. քռ. ժմ. 7. ր. 46. Անձրեւ եւ մրրիկ.

— Զա՛տ զատ, թէ խմբովի՞ն.

— Զատ զատ ինչու ըլլայ, մեզ քուլփըթօք մի հենէս. Լաքին ճէօրիւմէն ալ գիննանք իւր, էտէմ եօլսուզ չըլլինք.

— «Ճէօրիւմէ» ինչու ըլլայ, մենք սակարկութիւն չունինք, տըմի ֆարդի համար՝ վեց հատին հարիւր ղրուշ պիտի վճարէք.

— Աս մարդ ն'ալ Ուսէփին պէս լէզիւն ըղճէօրկէլ պաշլայեց, կըրաս նը խօրըթան հասկըցի. Էս զաթը գլուխս գալիքը գիտէյի, կընիյ ս'ալ ա՛ս խէյտէյօվը մախիրի վրայ տի նըստեցնէ, կ'մենախօսէ Գաբիկ աղան. Հարիւր խուռուչով ամըրվան մի տանս զահըրան կ'ուլլէյի. Եւ բարձրաձայն. — Մատէմ քի պաղարըլըխ չունիք նը՝ հէնէ նայինք.

— Ուրեմն աքըլիյէն հրամեցէք.

— Ա՛ֆ կ'անէք, տիրացու, ճիփ գռաբառ մի խօըըթէք իւր հասկընանք, մէնք էսնաֆ մարդիք ինք.

— Կ'նէրէ՛ք, ես «տիրացու» չեմ, կ'պատասխանէ, փոքր ինչ վայրոյթով. — Սա քովի սենեակը անցէք.

— Կիւճէնմիշ էղա՞ր, մենք «տիրացիւն» խելացի մարդիւն կ'ըսինք, ըսելով՝ կ'անցնին լուսանկարչանոցը.

ՀՅՑ. ՆՈՅԵՄ. ԼԱՏ. ՆՈՅԵՄԲ. ՏՃ. ՌԱՄԱԶԱՆ ՖԱՍԼՄ

7 **20** **22** **13**

ԲՇ. գձ. Սրբոցն Մելիտոսի Անտիոքայ հայրապետին եւ Մինասայ Եգիպտացւոյն եւ միւս Մելիտոսի եպիսկոպոսին, Բուրայ քահանային եւ Շինու սարկաւագին.

Վարպետն օգնականին աջակցութեամբը, այր ու կին քովէ քով կ'նստեցնեն, աղջիկներն երկու կողմերնին եւ մանչն ալ հօրն ու մօրը մէջտեղը.

Վարպետը կ'անցնի գիտակին ետին, սեւ քօղը կ'առնէ գլուխն ու կ'սկսի եռոտանին կանոնաւորել. ըստ կարգին՝ օգնականին ալ հրահանգներ տալով, որ այն ալ ապակէ ձեղունին գունագոյն վարագոյները չամփուրով դէս ու դէն վարէ.

Վարպետը կուգայ Նանըֆար խաթունին գլուխը ձեւի կ'դնէ ու միւսներուն ալ նայելիք տեղերնին մատնանիշելով, դարձեալ կ'մտնէ սեւ ծածկոցին տակը. Վերստին քանի մը շարժումներ ընելով, այս անգամ Նանըֆար խաթունին թուշէն կ'բռնէ ու քիչ մը վեր կ'ցցէ. Նորէն կ'երթայ քօղին տակէն դիտելու, — Տիկին, քիչ մը խնդացէք, — կ'ըսէ. Եւ օգնականը կ'հարցնէ վարպետին թէ եսքանքանէ՞ պիտի ըլլայ թէ բօղ.

Այս միջոցին Գաբիկ աղան չափազանց զայրացած, ինքնիրեն կ'մռթմռթայ թէ, — Հըմայ տ'ըլլիմ սա՛ մարդը տի տէզմէտիմ. իս զան տ'անէ (մէկ կողմ ընել) իւ կընի՛յ ս'ալ բողի տեղ է դրէր, մէկ խարէր կուգայ էրէսվին կու չօյէ, իւ կէնէ կ'երթայ տիւլ-

Հյգ. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
8	21	23	14

Գշ. զկ. Սրբոցն Դեմետրեայ վկային եւ Բասիլիկոսի քահանային։ ՅՆ*. Միքայէլի հրեշտակապետին եւ ամենայն երկնային զօրաց։ Լs* Ընծայումն Ս. Աստուածածնի։

պինչին մէջէն անցնիլ կ'անէ, վրա'ս թասս կօխեց։

— Պարին, ես նայէ'ր ըսիմ, մենք քու խաղկընէլիքըդ չինք, ես ինչո՞ւ դան տի տանիս, չէնըս, հըմայ տ'էլլէնք տ'էրթանք. թասֆիրնի'ս տի քաշէս նը քաշէ. բօզ ըսէլը ին տ'իլլի.

— Բարեկամ, սխալ կ'հասկնաք կոր, բօզ ըսելը ֆռանսերէն դիրք ըսել է, եւ յետոյ տիկինին կեցուածքըն ուղղել կ'աշխատիմ կոր.

— Էս քանի տարի է չիմ կրցէր տըըստէր, հըմայ դիւն կէս սահաթվանը մէջ տի տըըըստէ՞ս: — Աչխի Օղըտայ, տա փէշըդ վար քաշէ՛։

— Օրիո'րդ, կեցէ'ք, գլուխնիդ քիչ մը վար ծըռեցէք:

— Հըմա'յ ալ աչխըներս չօյէլ պաշլայեց. մարդը կռնըկին օրթայէն կու ճաթէցընէ: Էս հէ՞չ ծուռ չիմ կօյնէր. ճիփ սրիկային մէյ ն'է էղէր աս հէրիֆը.

— Ահա՛ կ'աւարտի կոր, ըսելով՝ երկաթէ նեցուկները կ'տեղաւորէ իւրաքանչիւրին գլխուն ետին.

— Ասէր պակասըս իւր գլօխնիս ալ ճէնտէրէն տի զնէյանք. Ա՛խ կնիկ, փութիւն դիւն էս ա'ս բաները գլօխըս բէրօղը, հըլէ' կ'օյնէ տիւն էրթանք իւր տէսնէս, կ'մոլտայ Գաբիկ աղան.

— Մի՛ շարժիք, հոս նայեցէ՛ք. մէ՛կ, երկո՛ւ, երե՛ք. լմնցա՛ւ.

ԳՐԵՑ ՄԵՆ. Գիմ, Այբ, Լիոն, Է, Նու, Տիոն, Է, Րէ։

Հյգ. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
9	22	24	15

Դշ. դձ. Պահք։ Լտ. Չիչիլեայ կուսին։ Ցայմ. Տրէ 30 օր։

◉ յԱղեղնաւորն ժմ. 17. ր. 33. Տճ. Գավիս։

ՆՄՈՅՇ ՄԸ

ՔԷՐՆԸԿԻԻ ՆՈՐ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԵՆԷՆ

Էնտրիւ Քէրնըկի, ամերիկացի միլիառատէրը, իբր գրող ալ հանրածանօթ է։ Բնիկ սկովտիացի եղող այս մարդը, իբր քառասուն տարի առաջ Ամերիկա գաղթեց։ Այն ատեն Քէրնըկիի գրպանները պարապ էին, ու անոր միակ դրամագլուխն էր Սկովտիացիները յատկանշող գործունէութիւնը։ Այս մարդուն կենսագրութիւնը կարդացողը չկրնար չզարմանալ անոր վրայ. քառասուն տարի առաջ դրամազուրկ եղող մը՝ քառասուն տարի յետոյ հարստութեան կողմէ գերազանցէ՛ Ռոչիլտները...., Սակայն ո՛չ այնչափ ուշագրաւ է Քէրնըկի հարստութիւնը, որչա՛փ անոր խնայագիտութիւնը, որուն շնորհիւ միայն կրցած է գլել անցնիլ աշխարհիս բոլոր հարուստները։ Այլուստ, Քէրնըկի ուրիշ միլիառատէրերէ–Ռօքֆէլլըրներէ, Կուլտըրէ, Մօր'կըններէ, Ռօչիլտներէ- կը բնորոշուի ո՛չ միայն վասն զի տիպար մը կը հանդիսանայ առեւտրա-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄԲ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
10	**23**	**25**	**16**

ԵՇ. դկ. *Սրբոցն Գուրիասայ, Սամունասայ, եւ Աբիբայ սարկաւագին, Ռոմանոսի միայնակեցին, մանկանն խոստովանողին եւ Հիւսիքոսի զինաւորին։*

Տար. գահակ. Վիլհէլմինա թագուհ. Հոլանտայի. 1889։

կան ու սեղանաւորական աշխարհի հանդէպ, այլ վասն զի կը փափաքի ուրիշներն ալ իրազեկ ընել հարստանալու գաղտնիքներուն։ Մէկ կողմէն բարենպատակ հաստատութիւններուն միլիոնաւոր տոլարներ նուիրելով, միւս կողմէ այդ տոլարները շահելու և խնայասիրելու կերպը ծանօթացնելով, արդարև քնահատելի ծառայութիւն մը կը մատուցանէ մարդկութեան։

Պարոն Քէրնըկիի հեղինակութիւնով վերջերս լոյս տեսած երկը (*) որ սուղ միջոցի մէջ Փրանսէրէնի թարգմանուեցաւ, մեկին ու յստակ լեզուով կը բացատրէ հարստանալու և շահած դրամը խնայադիտօրէն գործածելու կերպը. ինչպէս նաև դրամատէրերուն ու գործաւորներուն փոխադարձ պարտքերն ու իրաւունքներն։

Պարոն Քէրնըկի հրաւիրուած էր բանախօսութիւն մը ընել խումբ մը երիտասարդներու, որոնցմէ ոմանք գործի մէջ պիտի մտնէին և ոմանք դեռ նոր մտած էին։ Գործնապէս փորձառու եղող մեծափարթամ

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ	ԳԱՍԸՄ
11	**24**	**26**	**17**

ՈՒՐ. ած. Պահք։

անձի մը այդ բանախօսութիւնը, զոր ստորև իբր նմոյշ կը ծանօթացնենք և որ քաղուած է վերև յիշուած երկէն, անշուշտ ո՛չ միայն մեծ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուի, այլ և անդրադարձումներ ընել պիտի տայ ընթերցողին, այ՛լ և թէ նոր կրեօսին կարծիքները անխտիր ամէն միջավայրի կրնան չպատշաճիլ։

Յաջողելու ճամբան

Լաւ է որ երիտասարդներն սկիզբէն սկսին, ու նախ գրաւեն ամէնէն նուազ բարձր դիրքերը։ Գործի գլուխ գտնուող մարդերէն շատերը պարտաւորուած են ծանր պատասխանատուութիւն մը ստանձնել իրենց ասպարէզին սեմին վրայ, աւելի անոնց ձեռքը դրուած է, ու անոնց առևտրական կեանքին առաջին ժամերը նուիրուած են վաճառատունն աւլելու։ Քաջ գիտեմ որ այսօր դրոյլներ ու աւելածուներ ունինք մեր վաճառատուններուն մէջ, և թէ մեր երիտասարդներն այսպէս կը խուսափին, իրենց համար դժբաղդաբար առևտրական լայն կրթութեան մը փրկաւէտ շրջանէն, բայց եթէ, առաւօտ մը, բարեբաղդաբար, աւելածուն բացակայ ըլլայ, ա՛յն երիտասարդը՝ որ իր

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՐԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

12 25 27 18

ՇԲ. տկ. Սրբոցն Անդրէի զօրավարին եւ Փիլիպպոսի առաքելոյն. Յն. Յովհաննու ողորմածին։ Տն. Գասըր կէնէսի։

մէջ ունի ապագայ «ընկեր»ի մը խմորը, չպէտք վա-
րանի անձնապէս փորձ մը ընել այդ գործիքով։

Անցած օր, Միչիկընի մէջ, աշխարհիկ, կենցաղա-
մոլ, դիւրագորով մայր մը կը հարցնէր ամուրի երի-
տասարդի մը թէ երբեք տեսա՞ծ էր օրիորդ մը, որ
իր Բրիսիլլա անուն աղջկան չափ վեհապանծօրէն վար-
ուէր սալոնի մը մէջ » — « Ո՛չ երբեք », պատաս-
խանեց երիտասարդը, ինչ որ մեծապէս փաղաքշեց
մայրը. բայց քիչ վերջը երիտասարդը յարեց « Կը
փափաքէի տեսնել թէ՝ օրիորդն ի՛նչ կերպով պիտի
աւլէր այն սալոնը »։

Սկսնակի մը համար վնաս չի կայ վաճառատունն
աւլելուն մէջ՝ երբ հարկը պահանջէ. ես ինքս այդպի-
սի աւելածու մը եղած եմ, և գուշակեցէք թէ՝ այս
պարագային մէջ որո՞նք էին իմ ընկերներս։ Տէվիտ
Մաք Քուրկօ, հիմա Ալլէկանի հովիտին երկաթուղի-
ներուն տնօրէն. Ռօպըրթ Բիքթէյն, Բենսիլվանիոյ եր-
կաթուղիին տնօրէն ու Նիւ Եօրքի Պարոն ընդհանուր
դատախազ Մօրլընտհէրթ, reglement մը սահմանած
էինք այս մասին, ու ամէն առտու, մեզմէ երկուքն
աւելը ձեռք կ՚առնէին։ Դեռ կը յիշեմ որ Տէվիտ այն-
չափ կը հպարտանար իր ճերմակ, գեղեցիկ կշտապա-
նակով, որ յատկապէս մետաքսեայ հին թաշկինակ մը
կը կապէր վրայէն։ Կը դիտէինք թէ՝ ինչ բռնազբօսիկ
ձեւեր կ՚ընէր աւլած ատեն, ու իրաւունք ունէր, վասն

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՐԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

13 26 28 19

† Կիր. բծ. ժ. զկնի Խաչի. Հարսանիք։

☾ Ծն. լս. ժմ. 6. ր. 33. Պայծառ եւ խոնաւ օդ։

զի մեզմէ ո՛չ մէկը մետաքսեայ թաշկինակ կը գործածէր։

Ենթադրենք թէ՝ ամէնքդ ալ մէկ մէկ պաշտօն
ստացած էք ու յառաջանալու ձգտում ունիք։ Այս պա-
րագային մէջ, ձեզի տալիք խորհուրդս սա է. « Հա-
մեմատաբար աւելի բարձր նպատակակէտներու հե-
տամուտ եղէք»։ Մէկ կուտ անգամ չպէտի տայի ա՛յն
երիտասարդին, որ կարեւոր վաճառատան մը պետը
չի տեսներ ինքզինքը արդէն։ Մէկ վայրկեան իսկ
հրապո՛յր մի զգաք առաջին գրագրի, օգնական-վար-
պետի կամ ընդհանուր վարիչի հեռապատկերէն, ո՛ր
և է գործողութեան մէջ, որչա՛փ ալ կարեւոր ըլլայ ան։
Գերագոյն և գերագահ եղէք ձեր անուրջներուն (մա-
լիխիւլեա) մէջ. ձեր ըղձանքը թող ըլլայ այդ աստի-
ճանին հասնիլ անարատ համբաւով մը. մի՛ ունենաք
ասկէ տարբեր ո՛և է ըղձանք, որ կարենայ թարթա-
փել ձեր ուշադրութիւնը։ Բացառութիւն է, երբ վա-
ճառատան հիմնադիրներուն կարգը դասուիք, կամ
նոյն իսկ անկէ առաջ զոր օրինակ, երկու կամ երեք
յառաջացումներէ յետոյ, շատ գովելի ըղձանքն ունե-
նաք կիներուն ամէնէն սիրունին հետ ընկերակցելու,
ըստ որում, սա այնպիսի ընկերակցութիւն մըն է՝ որու
չի զօրեր ընկերութիւններու մասին Ամերիկեան նո-

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՌԱՄԱԶԱՆ ԳԱՍԸՄ

14 **27** **29** **20**

ԲՇ. բկ. Սրբոցն Անդրէի զօրավարին եւ բանակի նորին, Կաքինիկոսի, եւ Դոմետեայ վկային։ Յճ. Փիլիպպոսի առաքելոյն, եւ բարեկենդան քառասնօրեայ պահոց Ծննդեան։

րահաստատ օրէնքը, և որուն մէջ, յանձնառութիւնները սահմանափակ չեն երբէք։

Գործնական մտքի տէր երիտասարդներուն յառաջացումին համար պահանջուած յատկութիւններուն գալով, նպատակայարմար է յիշել Ծորճ Էլիոթի հետագայ կորովալից խօսքը. «Ձեզի պէտք ըսեմ թէ ի՛նչպէս յաջողեցայ ես. բաց պահեցի ականջներս ու աչքերս, ու իմ սեփական շահը համարեցի իմ տիրոջս շահը»։ Յառաջանալ ուզողին համար, ամենալաւ պայմանն է ուշադրութիւն հրաւիրել իր անձին վրայ։ Պարտի ոչ-սովորական բան մը ընել, մանաւանդ, անչափ կապուիլ իր պարտականութիւններուն անձուկ ու ճիշդ սահմաններուն։ Պարտի խորհուրդ տալ, խնայողութիւններ ընել, իր տիրոջ մատուցանել որևէ ծառայութիւն մը՝ զոր մատուցած չըլլալուն համար ո՛չ մէկը կարենայ մեղադրել զինքը։ Երբ այսպէս հրաւիրէ իր անմիջական վերադասին ուշադրութիւնը, նոյն իսկ եթէ այս վերջինը գործաւորապետ մը եղած ըլլայ, մեծ նախաքայլն առնուած է, քանզի այդ գերադասէն կախում ունի անոր յառաջացումը, իսկ բարձրութիւնը՝ ուրկէ վեր պիտի մագլցի, իր անձէն կախում ունի։

Հյց. ՆՈՅ. Լատ. ՆՈՅԵՄ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

15 **28** **1** **21**

ԳՇ. գձ. Սրբոցն Անդրիանոսի եւ կնոջն Անատոլայ, Թէոդորոսի եւ Ելեւթիւրոսի վկայիցն։ Տճ. Շէվվալ 30 օր եւ Շէքէր Պայրամը երեք օր։ Հր. Քասըմ 30 օր։

Յաճախ, մարդիկ կը տրտնջան թէ բնաւ առիթ չեն ունենար իրենց հնարագիտութիւնը ցոյց տալու, կամ թէ երբ ցոյց կուտան զայն, չի գնահատուիր։ Այս տրտունջը շատ իրաւացի չէ։ Անձնական շահը կը հարկադրէ անմիջական վերադասը՝ որ իրմէ վար՝ ամենէն աւելի բարձր պաշտօնը տայ այն մարդուն՝ որ կրնայ ամենէն աւելի լաւ վարել, քանզի գործապետին պատուաբեր է իր շրջանակին մէջ արդիւնաւորուած աշխատութիւնը։ Դիտելի է որ համբաւով հարստութիւն շահող գործնական մարդոցմէ շատերը զանոնք կը պարտին իրենց ըրած բարւոքումներուն յարած ըլլալուն։ Գործնական մարդիկ, իրենց մասնագիտութեան մէջ՝ հեշտիւ կ'իրականացնեն ինչ ինչ յառաջադիմութիւններ, վասնզի լիակատար ծանօթութիւն մը ունին լուծելու խնդիրներու մասին։ Այս կերպով իրականացած է Ամերիկեան կարևոր բարւոքումներուն մեծ մասը։ Յառաջդիմութիւն մը իրականացնող մարդը պարտի միշտ ջանալ, որ յաւէտ շահ մը յառաջ բերէ գործառնութեան մէջ՝ քան թէ վարձքի յաւելում ստանալ։ Նոյն իսկ այն պարագային մէջ՝ ուր այդ միջոցին շատ բարգաւաճ չըլլայ գործառնութիւնը, եթէ հնարամիտ է, այն համոզումը

Հյց. ՆՈՅ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
16	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ԴՇ. գկ. Պահք։ ՅՆ. Մատթէոսի աւետարանչին։ Ա. Համիրա 30 օր։

կ'ունենայ թէ կարող է բարգաւաճ վիճակի մը վերածել զայն, և իրօք, կարող է ընել այդ բանը։ Գործերը ի՛նչ տեսակ ալ որ ըլլան, ունին իրենց բարձր ու ցած կողմերը։ Կայուն ու բանուկ վիճակները կը յաջորդեն իրարու։ Տարի մը մեծաքանակ շահեր կ'արտադրեն, մինչդեռ մէկէ աւելի տարիներ քիչ շահ կ'արտադրեն կամ բնաւ չեն արտադրեր։ Գործերու աշխարհին մէկ օրէնքն է աս, որուն պատճառները մանրամասնօրէն բացատրելու տեղը չկայ հոս, հետևաբար գործնական ու ճարպիկ երիտասարդը չպարտի մեծ կարևորութիւն ընծայել գործերու մէ՛կ ճիւղին ընտրութեան. Ամէն գործ-բաւական է որ պատշաճ ուղղութիւն մը տրուի անոր – շահաւէտ կ'ըլլայ որոշ ժամանակաշրջանի մը մէջ։

Թո՛ղ տուէք ինծի ձեզ մատնանշեմ յաջողութեան երկու կամ երեք տոկուն պայմաններ։ Մի՛ գուցէ կարծէք թէ կ'սկսիմ բարոյախօսական դասեր աւանդել կամ քարոզ մը տալ․ լոկ աշխարհական տեսակէտով կը խօսիմ խնդիրին վրայ, և իբր մարդ մը որուն միակ փափաքն է ձեզի օգնել գործառնութիւններու մէջ յաջողելու։ Ամէնքդ ալ գիտէք թէ՛ կեանքի մէջ ճշմարիտ ու գովելի յաջողութիւն չկայ այն մարդուն

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ՆՈՅԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
1[illegible]	30	[illegible]	[illegible]

ԵՇ. դձ. Սրբոցն Աբրահամու, եւ Խորենայ, Կոզմայի եւ Դամիանոսի, եւ Աստուածատրոյ վկային։ Հտ. Մատթէոսի աւետարանէ։

համար՝ որ պարկեշտ, անկեղծ ու հաւատարիմ չէ։ Կ'ընդունիմ թէ դուք այնպէս էք և այնպէս պիտի մնաք, նաև թէ հաստատապէս մտադրած էք վարել մաքուր և յարգելի կեանք մը մէկ կամ միւս սեռին հետ վտանգաւոր կամ կասկածելի ամէն կապակցութենէ զերծ՝ առանց անոր հնարաւոր ապագայ չկայ ձեզի համար: Հակառակ պարագային, ձեր գիտութիւնն ու ձեր ընդունակութիւնները ո՛չ միայն անօգուտ պիտի ըլլային, այլ նաև սոսկ պիտի ծառայէին – ինչ որ աւելի գէշ է – ձեր անյաջողութիւնը ու ձեր ամօթապարտութիւնը չեչտելու։ Ուստի կը յուսամ թէ խոտան չպիտի համարիք, որ ձեզ զգուշացնեմ ամէնէն ծանրակշիռ վտանգներէն երեքին դէմ, որոնց նշաւակ պիտի ըլլաք ձեր վերելքին մէջ։

Առաջինը, ամենէն աւելի հրապուրիչը, երիտասարդներուն համար ամենէն աւելի կործանարար, ամենէն մահաբեր եղողը՝ ոգելից ըմպելիքի չարաչար գործածութիւնը, գինեմոլութիւնն է։ Գինեհատական ընկերութեան ծպտեալ մէկ հրապարակախօսը չեմ ես, այլ մարդ մը, որ գիտէ ու ձեզի կը բացատրէ ինչ որ փորձառութիւնն իրեն ցոյց տուած է, ու ես ձեզի կ'ըսեմ թէ ձեզ լրտեսող բոլոր վտանգներուն ամէնէն զարհուրելին է ան, թէ դուք ենթակայ էք ձեր աս-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
18	1	4	94

Ուր. դկ. Պահք։ Լտ. Դեկտեմբեր։

պարէզին մէջ չյաջողելու՝ յաւէտ այս մոլութեան՝ քան թէ ձեզ սպառնացող միւս բոլոր փորձութիւններուն պատճառաւ, նոյն իսկ եթէ ասոնք միահամուռ յարձակէին ձեր վրայ։ Իրօք պիտի կարենաք հրաժարիլ գրեթէ միւս բոլոր մոլութիւններէն, պիտի կարենաք զգաստանալ, խելաբերիլ, ու, եթէ չկարենաք նորէն շահիլ ինչ որ կորսնցուցիք, գէթ պիտի կարենաք «արշաւին մէջ մնալ», յարգելի դիրք մը չինել ձեզի համար, ու հոն անխախտ մնալ, բայց ալքոլի անմիտ ծարաւէն զերծանիլ գրեթէ անկարելի է, շատ սակաւաթիւ են այս կանոնին բացառութիւնները, զորս ճանչցած եմ։ Նախ ուրեմն, պէտք չէ ծայրայեղութեան հասցնել ոգելից ըմպելիքներու գործածութիւնը շատ աւելի լաւ է բնաւ ձեռք չդպցնել անոնց, բայց եթէ այս կանոնը չափազանց խիստ կը թուի ձեզի, գոնէ համեստամտութիւն ունենալով հետեւեցէք սա կանոնին. որոշեցէք երբեք ձեռք չդպցնել անոնց՝ բայց միայն կերակուրի միջոցին. ճաշի ատեն գաւաթ մը զձեզ չպիտի արգիլէ կեանքի մէջ յառաջանալէ ու չպիտի նուազեցնէ ձեր ջղային ուժը. բայց, յատկապէս կ'աղաչեմ, կապելայի մը սեղանատախտակին առջև գաւաթ մը ըմպելի խմելը անհամաձայն նկատեցէք ճէնթըլմէնի մը արժանապատուութեան ու անձ-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
19	2	5	95

Շբ. առ. Տօն ամենայն Սրբոց հնոց եւ նորոց յայտից եւ անյայտից։

Տար. դահ. Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր Աւստրօ-Հունգարիոյ. 1846։

նասիրութեան, ձեր անձին հանդէպ ձեր ունեցած պարտականութեան, ըլլալով ի՛նչ որ էք, եւ մանաւանդ ինչ որ որոշած էք ըլլալ։ Ձեր ճէնթըլմէնութիւնը ա՛յն աստիճանին հասցուցէք, որ երբեք չգիջանիք գինետունէ մը ներս մտնելու։ Այն պարագային մէջ պիտի կրնաք ապահովապէս հետամտիլ ձեր ասպարէզին, եթէ հաւատարմօրէն հետեւիք այս ուղղութեան։ Հաւանեցէք այս բանին, եւ դուք խուսափած պիտի ըլլաք ձեր ամէնէն ոխերիմ թշնամիէն։

Գործնական երիտասարդի մը համար այս տհագին վտանգներէն երկրորդն է շահադիտութիւնը։ Երբ ես հեռագրատան պաշտօնեայ էի, սակարան չկար քաղաքին մէջ, բայց արեւելեան նահանգներու սակարաններուն մէջ շահադիտական գործեր ընող անձերը կամ դրամատուները հարկաւորապէս ծանօթ էին հեռագրատան պաշտօնեաներուն։ Այս շահադէտները, որոնք միայն մէկ ձեռք մատներու վրայ կրնային համրուիլ, մեր քաղաքակիցներուն մէջ ամենալաւ համբաւը վայելողները չէին, ամէն մարդ կասկածանքով անվստահութիւնով կը վերաբերուէին անոնց հետ։

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

✝ ԿԻՐ. ակ. ԺԱ. Կիրակի զկնի Խաչի. Բարեկենդան Յիսնակաց պահոց։ Լs. Ա. կիրակի Գալստեան, սկիզբն պահոց Ծննդեան.

☽ Առ. քռ. ժմ. 23. ր. 43։ Անձրեւային եւ խառնակ օդ.

Հուսկ ուրեմն, տեսայ որ բոլոր այս շահադէտները անդարմանելիօրէն կործանեցան, նիւթապէս ու բարոյապէս սնանկանալով։ Գրեթէ կարելի չէ իբր օրինակ առաջ բերել մարդ մը, որ շահադիտութիւնով շինած ըլլայ իր հարստութիւնն ու զայն պահած. խաղամոլներն աղքատ կը մեռնին, ու ամէն պարագայի մէջ, ապահովապէս չենք կրնար իբր օրինակ յիշել շահադէտ մը, որ իր անձին պատուաբեր կամ համայնքին օգտամատոյց կեանք մը վարած ըլլայ։ Այն մարդն որ առաւօտեան օրաթերթին վրայ կը նետուի, հոն ամէն բանէ առաջ տեսնելու համար թէ հաւանականօրէն ի՛նչ դարձուածք պիտի ունենան իր յանդուգն ու վտանգալից շահադիտութիւնները սակարանին մէջ, ինքզինքը անընդունակ կ'ընէ հանդարտօրէն նկատելու եւ պատշաճօրէն լուծելու գործի վերաբերեալ այն խնդիրները, որոնք իրեն պիտի ներկայանան օրուան ընթացքին մէջ, կը ցամքեցնէ աղբիւրն այն ներամփոփ ու անթօթափ կորովին, որմէ կախում ունին տեւական յաջողութիւնն եւ մինչեւ իսկ յաճախ իր գլխաւոր գործերուն ապահովութիւնը։

Շահադէտն ու գործի մարդը զուգախոտոր ճամ-

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

✝ ԲՇ. բձ. Պահք Յիսնակաց. Ընծայումն սուրբ Աստուածածնի ի տաճարն. ՑՆ*. Եւս Ընծայումն սուրբ Աստուածածնի։

բաներու կը հետեւին։ Առաջինը կախում ունի բախտի անիւին յեղակարծ մէկ դարձէն, այսօր միլիոնատէր է, վաղը սնանկ ու տնանկ։ Բայց գործի մարդը գիտէ թէ անյողդողդ համբերութեան ու անթարթափ ուշադրութեան տարիներէ յետոյ միայն կրնայ ստանալ իր վարձատրութիւնը, որ արդիւնք է, ո՛չ թէ դիպուածին, այլ միջոցները նպատակներուն հնարամտօրէն պատշաճեցումի մը, ու այս երկար տարիներու շրջանին մէջ, զինք զօրացնող մտածումն այն է թէ իր արդիւնաւորած շահերէն իւրաքանչիւրը նպաստամատոյց եղած է ուրիշներու բարգաւաճումին, մինչդեռ ուրիշներու յաջողութեան կամ համայնքի օգտին տեսակէտով՝ աւելի լաւ պիտի ըլլար որ շահադէտը գոյութիւն չունենար ընա՛ւ։

Շահադիտութեան մասին ըսելիք ուրիշ բան կայ, գործի երիտասարդներու համար ոչինչ կայ աւելի անհրաժեշտ՝ քան անարատ վարկ մը, անոնց խոհեմութեան, անոնց սկզբունքներուն եւ անոնց յարատեւութեան մասին կազմուած վստահութեան ծնունդ եղող վարկի մը։ Արդ հաւատացէ՛ք ինծի, ոչինչ այնպէս կը սպաննէ մարդու մը կամ վաճառատան մը վարկը՝ որ և է դրամատան մէջ, ինչպէս այն լուրը

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

ԻԲ Ե Է ԻԱ

ԳՇ. բկ. Բ. օր պահոց Յիսնակաց։

թէ անոնք սակարանային շահագիտութիւններու կը հետեւին։ Բոլորովին անտարբեր կը մնան մարդիկ, երբ իմանան թէ անոնց այս շահադիտական գործողութիւններուն վայրկենական արդիւնքն եղած է շահ կամ կորուստ. ո՛չ վայրկեանէն՝ ուր մարդ մը իբր շահադէտ կը ճանչցուի, իր վարկը կը վնասուի, կ՚ա-բատաւորի, ու կարճատեւ միջոցէ մը յետոյ կ՚անհետանայ։ Ի՞նչպէս կարելի է վստահիլ այնպիսի մարդու մը որուն բոլոր դրամը կրնան յանկարծահաս ժամու մը մէջ լափել արժէթղթերու ելեւէջներէն շահ հանողները։ Ո՞վ գիտէ թէ ան ի՛նչպէս դիրք բռնած է ասոնց վոհմակին մէջ։ Միայն մէկ բան ստոյգ է. ան ծանուցած է թէ ամէն ինչ կորսնցնելու վտանգին մէջ կը գտնուի։ Հաստատամտօրէն որոշեցէք ուրեմն ըլլալ գործի մարդեր, բայց երբեք շահադէտներ։

Երրորդ ու վերջին վտանգը, որմէ կ՚ուզեմ զգուշացնել ձեզ, խրեցուցած է բազմաթիւ ցռկանաւերը որոնք հողմուռոյց առագաստներով մեկնած էին ու բարեյաջող ծովագնացութեան լաւագոյն յոյսերը կը ներշնչէին։ — Երաշխաւորելու կամ փոխանակագիր փոխանցելու վտանգալից սովորոյթն է այդ։ Այո՛, այս սովորոյթը վտանգալից է, մանաւանդ վասն զի ընդհանրապէս բարեկամութեան արտաքին երեւոյթ-

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

ԻԳ Զ Ը ԻԲ

ԴՇ. գծ. Գ. օր պահոց Յիսնակաց։ Լս. Նիկողայոսի հայրապետին պաշտպանին նաւավարաց։

ներով կը յարձակի ձեր վրայ. կոչում կ՚ընէ ձեր վեհ բնազդներուն և ըսել կուտայ ձեզ. «Ի՞նչպէս կարենայի իմ պարզ ստորագրութիւնս զլանալ ու բարեկամի մը չօգնել»։ Ծիշդ այն պատճառով որ այս մտածումին մէջ արդարացի ու գովելի բան մը կայ, այդ գործողութիւնն այնչափ վտանգալից է։ Կ՚ուզեմ ջանալ այս գործողութիւնը ձեր նկատառութեան յանձնել այնպիսի կերպով մը որ ամէնէն աւելի պատուաբեր ըլլայ։ Արդարեւ կրնայի ձեզ ըսել որ այսուհետեւ իբր կանոն ընդունիք «երբե՛ք չփոխանցագրել կամ չերաշխաւորել», բայց ասիկա այնչափ ծայրայեղ բան է որչափ երբեք գինի չխմել, երբե՛ք չծխել, կամ ուրիշ ամէն «երբեք»։ Բացառութիւններ կան միշտ. մերթ ընդ մերթ ձեզ պիտի պատահի, իբր գործի մարդ, ապահովութիւն մը տալ ի նպաստ ձեր բարեկամներուն. ահա՛ ուրեմն այն սահմանավայրը ուր պարտի կասիլ ձեր բարեկամներուն յաջողութեան մասին ձեր հոգածութիւնն ու պարտի սկսիլ ձեր անձնական պատիւը։

Եթէ պարտք ունիք, ձեր բոլոր դրամագլուխն ու ձեր բոլոր ինչքը ձեր քով աւանդ մըն են, զոր պարտիք անեղծ պահել՝ ձեր վրայ համարում ունեցողներուն ապահովութեան ի նպաստ։ Չէք կրնան պատուաւո-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
24	7	10	30

ԵՇ. գկ. Ե. օր պահոց Յիսնակաց։ Լտ. Ամբռոսիոսի եպիսկոպ։

բոպէս ո՛ր և է նպատակի գործածել ա՛յն բանը, որ չի վտանգէ ուրիշներուն՝ ձեր վրայ ունեցած այս սկզբնական իրաւունքները։ Երբ մինչև վերջը պարտքի մէջ թաղուած մարդը երաշխաւորէ կամ փոխանցագրէ ի նպաստ ուրիշին, ո՛չ թէ իր անձնական վարկը կամ իր անձնական դրամագլուխը կը վտանգէ, այլ իր պահանջատէրներուն վարկը կամ դրամագլուխը. կը դրժէ իր կնքած պայմանագիրը։ Հետևաբար սա՛ ալ գիտցէք թէ երբէք պէտք չէ որ երաշխաւորէք կամ փոխանցագրէք, բայց միայն ձեր կանխիկ դրամին չափով, որ կ՚աւելնայ ձեր անձնական պարտքերը վճարելու համար պէտք եղած գումարէն, ու երբէք ո՛չ երաշխաւորէք, ո՛չ ալ փոխանցագրէք ձեր դրամական կարողութենէն անդին։

Փոխանցագրելէ կամ երաշխաւորելէ առաջ Շուէր մը համարեցէք փոխանակագրին կամ երաշխագրին մէջ նշանակած գումարն, մտովի հարցուցէք թէ կ՚ուզէ՞ք ձեր բարեկամին նուիրել այդ գումարը, որ է ձեր պարտքերուն մէկ աւանդը։ Բնաւ ապահովութիւն չկայ ձեզի համար, պարոններ, եթէ հաստատակամօրէն չկապուիք այս հայեցակէտին, որ պարտի միակն ըլլ՚ալ գործի մարդու մը համար։ Թախանձագին կը խնդրեմ ձեզմէ որ զգուշանաք ալքոլէ, շահադիտութենէ ու երաշխաւորութենէ։ Այո՛, զգուշա-

Հյց. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
25	8	11	31

ՈՒՐ. դձ. Զ. օր պահոց Յիսնակաց։ Յն. Նեխտառինեայ կուսին։ Լտ*. Յղութիւն սուրբ Աստուածածնի։

ցէք այս երեքէն ալ, քանզի ալքոլն ու շահադիտութիւնը Քարիբդն ու Սկիլլան են այն ծովուն որուն վրայ կը նաւարկէ գործի երիտասարդը, իսկ երաշխաւորութիւնը՝ նաւառաջքի խութն է։

Ընդունինք թէ զերծ էք այս գլխաւոր վտանգներէն, հիմա խնդիր է գիտնալ թէ ի՛նչպէս այն ստորաղաս դիրքէն, ուր ենթադրեցինք ձեզ, իրերայաջորդ բոլոր աստիճաններով պիտի կարենաք բարձրանալ մինչեւ այն դիրքն որուն սահմանուած էք։ Հիմա պիտի պարզեմ այս գաղտնիքը որ կը բովանդակի սոր մէջ. փոխանակ մտովի հարցնելու թէ. «Ի՞նչ պարտիմ ընել յօգուտ այն վաճառատան ուր կը պաշտօնավարեմ», հարցուցէք թէ «ի՞նչ կրնամ ընել»։ Հաւատարմաբար ու խղճմտօրէն կատարել այն պարտականութիւնները, որոնք ձեզի կը պատկանին, շատ լաւ է, բայց այս պարագային մէջ, ահա՛ թէ ինչ դատում պիտի ընեն ձեր մասին. «Այնչափ լաւ կը կատարէք ձեր պարտականութիւնները որ, աւելի լաւ է չարունակէք կատարել զանոնք»։ Արդ, պարոններ պայառաջդիմել չէ ադ, չէք կրնար այդ կերպով ընկերակիցներ ըլլ՚ալ, պէտք է ատկէ աւելի բան մը ընել։ Գրագիրներ, հաշուակալներ, արկղակալներ, վաճառատան սպասեակներ կ՚ընտրենք այն դասա-

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

26 9 12 32

ՇԲ. դկ. Սրբոցն Գրիգորի սքանչելագործին, Նիկողայոսի հայրապետին եւ Միւռոնայ եպիսկոպոսին։

կարգի մարդերէ որոնք այդ աստիճանին մէջ կը մնան մինչեւ ետքը. բարձրանալ ուզող մարդը պարտի բացառիկ բան մը ընել որ իր յատկորոշ սահմանէն անդին անցնի։ Պարտի մասնաւոր ուշադրութիւն հրաւիրել։ Եթէ ուղարկումի ճիւղին մէջ է, իր պաշտօնը վարելով հանդերձ պարտի ուղարկումի մէջ գտնել այնպիսի սխալ մը որ իրեն չվերաբերիր եւ որ վրիպած է ուշադրութենէն որուն որ կը վերաբերի։ Եթէ կշռումի ճիւղին մէջ կը պաշտօնավարէ, պիտի կարենայ խնայողութիւն մը արդիւնաւորել ի նպաստ վաճառատան, ստուգելով կշիռներուն ճշտութիւնը եւ զանոնք ուղղելով, մինչեւ իսկ եթէ այս բանը գլխաւոր մեքենավարին մասնագիտութեան սահմանին մէջ ըլլայ։ Եթէ իր պաշտօնն է պարզապէս հեռագիր տանիլ բերել, դարձեալ պիտի կարենայ իր յուսացածին առաջին նշանակէտը դնել, ստացած հրահանգներուն տառէն անդին անցնելով, որպէս զի ստանայ փափաքելի պատասխանը։ Վերջապէս չկայ այնչափ խոնարհ ու այնչափ պարզ պաշտօն, նոյնպէս չկայ այնչափ բարձր պաշտօն, որուն մէջ հնարամտութիւն և յօժարակամութիւն ունեցող երիտասարդ մը չկարենայ շուտ շուտ, եւ գրեթէ ամէն օր, ինքզինքը արժանի հանդիսացնել որ իրեն աւելի վստահին և իրմէ ա-

Հյց. ՆՈՅԵՄ. Լատ. ԴԵԿՏԵՄ. Տճ. ՇԷՎՎԱԼ ԳԱՍԸՄ

27 10 13 33

✝ ԿԻՐ. աճ. Ա. Յիսնակաց. Հարսանիք։

ւելի օգտուին, ինչպէս նաեւ ցոյց տալ, ինչ որ նուազ կարեւոր չէ, թէ անդիմադրելիօրէն որոշած էք բարձրանալ։

Թերեւս օր մը, ձեր մասնայատուկ պաշտօնին մէջ հրաման ստանաք ըսելու կամ ընելու անանկ բան մը որ գիտէք թէ վնասակար է վաճառատան կամ դրամատան շահերուն. ահա՛ բարեպատեհ օրը որ կը ներկայանայ ձեզի։ Մարդու պէս ելէք խօսեցէք, պատճառաբանեցէք ու այնպէս ապացուցէք ձեր բաղրօնին թէ մինչդեռ անոր միտքը այլուր գրաւուած էր, մինչդեռ ան թերեւս քնացած կը կարծէր զձեզ, դուք մտասոյզ էիք անոր շահերուն ծառայող միջոցը փնտռելու։ Ձեր յայտնած կարծիքը կրնայ ուղիղ ըլլալ կամ ոչ, բայց այս կրկին պարագաներուն մէջ, կը գրաւէք յաջողութեան առաջին դիրքը, քանի որ արդէն ուշադրութիւնը հրաւիրեցիք ձեր վրայ։ Ձեր բաղրօնը գաղափար կազմեց թէ իր վաճառատան կամ իր դրամատան մէջ ունի ո՛չ թէ պարզ վարձկան մը, այլ մարդ մը, ոչ թէ այնպիսի մէկը որ կը շատնայ աշխատանքի այնքան ժամեր զոհելով ի փոխարէն այսքան տոլարի, այլ այնպիսի մէկը որ իր պարապոյ ժամերն ու իր անյողդողդ մտադրութիւնները կը զոհէ վաճառատան կամ դրամատան գործերուն. մարդ ստի-

Հյ. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
28	11	14	34

ԲՇ. ակ. Սրբոց կուսանացն Յուլիանեայ եւ Վասիլուհւոյ։

☉ Լր. լս. ժմ. 18. ր. 52. Փոփոխակոն եղանակ:

պողաբար կը խորհի այսպիսի պաշտօնեայի մը վրայ ու նպաստաւոր գաղափար մը կը կազմէ անոր մասին։ Ընդհուպ անոր կարծիքը պիտի հարցուի, անոր մասնագիտութեան առարկայ ըրած խնդիրներու վրայով, ու եթէ լաւ կարծիք յայտնէ, ուրիշ կարծիքներ պիտի հարցուին հետզհետէ աւելի ընդարձակ խնդիրներու վրայով, ինչ որ բարի գուշակ նշան մըն է ապագայ « Ընկերակցութեան » . եթէ ո՛չ այժմեան բադրօններուն, անշուշտ ուրիշներու հետ։ Այսպիսի պարագայի մէջ, ձեր ոտքը դրած էք սանդուխին վրայ, այնուհետեւ ձեզմէ միայն կախում ունի մագլցելիք սանդխամատներուն թիւը։

« Կատարեցէք ձեզի տրուած պատուէրը, նոյն իսկ եթէ երբեք այդ կերպով կործանէք ձեր բադրօնները» . Ահա՛ սխալ բանավճիռ մը, զոր յաճախ կը լսենք եւ որմէ կ՚ուզեմ զգուշացնել ձեզ։ Մի՛ ընէք այդ բանը։ Հետեւելի կանոն մը չէ՛ ձեզի համար։ Լուծեցէք ձեր պատրանքը, որպէս զի կարենաք փրկել ձեր բադրօնները: Չկայ վեհ նկարագրի տէր մէկը՝ որ երբեմն լուծած չըլլայ սովորամոլութեան կամ աւանդամոլութեան վրայ հիմնուած կանոնադրութիւնները. ասոնց տեղ նորանոր կանոններ խմբագրելու համար։ Կանոնը կը պատշաճի միայն անոնց՝ որոնք չունին վեհ տեն-

Հյ. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
29	12	15	35

ԳՇ. բճ. Սրբոյն Ղունկիանոսի քահանային, Տարագրոսի, Պրոբոսի, եւ Անդրոնիկոսի վկայիցն, եւ Ոնեսիմեայ եւ այլոց աշակերտացն Պօղոսի առաքելոյն։

ջանքներ. ու մոռցած չէք թէ դուք իսկ սահմանուած էք բադրօններ ըլլալու եւ հրամաններ տալու կամ յետս կոչելու։

Մի՛ վարանիք ուրեմն, ամէն անգամ երբ հաւաստի ըլլաք ծառայել ձեր բադրօնին շահերուն եւ երբ այնչափ ապահով ըլլաք արդիւնքի մասին՝ որ կարենաք ստանձնել կանոնազանցութեան պատասխանատուութիւնը։ Երբէք չէք կրնար « Ընկերակից » ըլլալ, եթէ բադրօնէն շատ աւելի ծանօթ չէք ձեր պաշտօնական գործերուն։ Երբ ձեր անկաշկանդ արարքի մասին ձեզմէ հաշիւ ուզեն, ցոյց տուէք ձեր ճարտարամտութեան արդիւնքն եւ ըսէք թէ գիտէիք որ այս ինչ գործն այն ինչ հետեւանքը պիտի ունենար. պարզեցէք թէ մինչեւ ո՞ր աստիճան յոռի էին տրուած հրամանները ու հաստատուած կանոնները։

Հնարագիտութեան տեսակէտով, ջանացէք տիրել ձեր բադրօնին մտքին վրայ, երբ կարողութիւն ունենաք, եւ կանուխէն ըրէք այս նախափորձն։ Չկայ բան մը որ կարենայ աւելի հաճոյք պատճառել անոր, եթէ ձեզի պէտք եղած բադրօնի տեսակն է, իսկ եթէ այդ տեսակէն չէ, պարտաւոր չէք անոր քով կենալ։ Հեռացէք անոր վաճառատունէն, երբ կարենաք, նոյն

Հյգ. ՆՈՅԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
30	13	16	36

Դշ. բկ. Պահք։ Յն*. Անդրէի առաքելոյն։ Լs. Լուչիայ կուսին։

իսկ վայրկենական զոհողութիւն մը կրելով, ու գտէք ուրիշ բադրօն մը որ կարող ըլլայ արժանիք որոշել,
ինչ որ կը յատկանշէ ապագայ ընկերակիցը, ապագայ միլիոնատէրը, սա՛ է թէ անոր մուտքերը ծախքերէն աւելի են միշտ, կանուխէն կ՚սկսի տնտեսել, խնայասիրել, գրեթէ դրամ չահելու օրէն սկելով։ Որչափ ալ ըստ կարելւոյն քիչ ըլլայ խնայելիք գումարը, փոյթ չէ, խնայասիրեցէք այս քիչը։ Շահու տուէք զայն ո՛չ թէ հարկաւորապէս սովորական պարտատոմսերով, այլ որ եւ է արժէթղթերով, զորս հաստատուն կարծելու պատճառներ ունիք։ Զգուշացէք արժէթղթերու վրայ խաղալէ, յիշեցէք այս մասին ըսուածը։ Ընդհուպ միակ առիթ մը ձեզի պիտի ներկայանայ ձեր չահադիտութիւններուն համար, ձեր խնայասիրած քիչը պիտի ըլլայ ձեզի զարմանք պատճառող վարկի շէնքի մը հիմը, դրամատէրները վստահութիւն կ՚ունենան խնայագէտ երիտասարդներու մասին։ Տոլարներու իւրաքանչիւր հարիւրեակի համար զոր պիտի կարենաք ցուցնել իբր արդիւնք ձեր տաժանելիօրէն խնայասիրութիւններուն՝ որ եւ է մարդու մը որ ընկերակից մը կը փնտռէ, հազարական տոլարի փոխառութիւն պիտի ընէ ձեզ և կամ վարկ պիտի բանայ ի հաշիւ ձեր․ իւրաքանչիւր հազարեակի համար՝ յիսուն հազարեակ։ Տարիքով ձեզմէ մեծ եղողները պէտք ունին ո՛չ թէ դրամագլուխներու, այլ այնպիսի մարդու մը որ գործնական սովորութիւններով ապացուցած է թէ կրնայ դրամագլուխներ ստեղծել, ու զանոնք ստեղծելու համար, բարոյական տեսակէտով․ ամենալաւ կերպն է իր սովորութիւնները համեմատել իր բնական կարողութիւններուն կամ իր միջոցներուն հետ։ Պարոննե՛ր, խնայուած առաջին հարիւր տոլարներն են որ կը յատկանիշեն գործի մարդը․ իսկոյն սկսեցէք բան մը մէկ կողմ դնել․ ապագայ միլիոնատէրերուն յատկանիշը մեզուն է։

Թարգմ. Ա. Ն. Թ. ԷՆՏՐԻՈՒ ՔԷՐՆԸԿԻ

Հյգ. ԴԵԿ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
1	14	17	37

Եշ. գձ. Սրբոցն Կղեմայ հայրապետին եւ Բագարատայ, Տոռոմենայ եպիսկոպոսին։ Յն․ Նաւումայ մարգարէին․

Հյց. ԴԵԿՏ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԼՄ
2	15	18	38

ՈՒՐ. գկ. Պահք։ Յն. Ամբակումայ մարգարէին։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

ԽՕՍՈՂ ՇՈՒՆԸ

« Ա՛յն ժամանակները երբ կենդանիները կը խօսէին », ըսած է առակախօսը։ Ըսել է անոնք խօսած են, հիմակ ինչո՞ւ չպիտի խօսին։ Մի՛ խնդաք ուրեմն գինեպանին վրայ որ դատարանին առջեւ կը պնդէ որ շունի մը խօսիլը լսած է։ Խնդրոյ նիւթ եղող կենդանին խելացի անասունի մը համբաւը կը վայելէ. Թուղթ, նարտ խաղալ գիտէ եւ կը վաստկի ալ։

Նախագահը. — Համոզուա՞ծ էք որ ամբաստանեալին շունը կը խօսէր։

Ամբակում. — Այո՛, տէր Նախագահ, մարդու մը պէս խօսիլն ականջովս լսեցի։

Նախագ. — Հետը խօսեցա՞ր դուն։ (Կը խնդան։).

Ամբակ. — Ո՛հ, ո՛չ, այդքանը չէ։

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԼՄ
3	16	19	39

† ՇԲ. դձ. Սրբոց առաքելոցն եւ առաջին լուսաւորչացն մերոց Թադէոսի եւ Բարթուղիմէոսի։ Յն. Սոփոնիայ մարգարէին։

Նախագ. — Հապա ի՞նչպէս եղաւ, պատմէ տեսնենք։

Ամբակ. — Պատմեմ նայեցէ՛ք։ Պարոն Ղազարոս (ամբաստանեալին անունն է) շանը հետ գինետունս մտաւ։

Նախագ. — Կը ճանչնայի՞ր զայն։

Ամբակ. — Շո՞ւնը։

Նախագ. — Ո՛չ. ամբաստանեալը։

Ամբակ. — Բնաւ տեսած չունէի։ Սեղան նըստաւ, շունն աթոռի մը վրայ ցատքեց տիրոջը քովը։ Քովը գացի հարցնելու համար թէ ի՞նչ պիտի խմէ։ Գաւաթ մը գարեջուր ուզեց։ Նայիս տարօրինակ ձայն մը ըսաւ. « Ինծի ալ կըտոր մը միս բե՛ր »։ Ապշութենէս կեցած տեղս մնացի։ «Ականջ մի՛ կախէք ըսաւ տէրը. շունս է խօսողը։ — Ի՞նչ, շունդ է խօսողը։ — Այո՛, իրեն խօսիլ սորվեցուցած եմ։ — Նորէն խօսեցընել տուէք։ — Հարցուցէք իրեն թէ, ի՞նչ կ'ուզէ»։ Հարցուցի շունին թէ ի՞նչ պիտի ուտէ։

— Կտոր մը միս, պատասխանեց։ Յաճախորդներս սեղանին շուրջը մօտեցեր էին եւ զարման-

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	ՏՃ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
4	**17**	**20**	**40**

† ԿԻՐ. դկ. Բ. Ցիմնակաց: Հարանցիք: ՑՆ. Վառվառեայ կուսին:

քով կը գոչէին: — Կը խօսի՛ կոր, կը խօսի կոր: Ջերկարեմ խօսքս, վազեցի գարեջուրն ու միսը բերի:

Նախագ. — Ծունը շնորհակալ եղա՞ւ քեզի: (Կը խնդան):

Ամբակ. — Ո՛չ, միսին վրայ ցատկեց: Ցաճախորդներս անկիւն մը տարին ինծի եւ խըրատեցին որ շունը ծախու առնեմ. ըսին որ շատ շահաւոր պիտի ըլլայ, խանութին յաճախորդները անպակաս պիտի ըլլան:

Նախագ. — Դուն ալ գնեցի՞ր:

Ամբակ. — Այո՛, տէր Նախագահ. քսան հատ ոսկի համրեցի: Երբ դրամները ամբողջ տուի, նայխս շունը տէրոջը դարձաւ « Ինծի կը ծախե՞ս, հա՛, ըսաւ. ես ալ ասկէ ետքը ամենեւին չպիտի խօսիմ »:

Նախագ. — Տիրոջմէն զատուելէն ետքը ա՛լ չի խօսեցա՞ւ, անանկ չէ՞:

Ամբակ. — Բառ մը, խօսք մը՝ իսկ չըսաւ: Գիշերը յաճախորդներս խնդացին վրաս, ըսին որ շունին տէրը որովայնախօս մը եղած ըլլալու է.

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	ՏՃ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
5	**18**	**21**	**41**

ԲՇ. ամ. Սրբոցն Գենարիոսի եպիսկոպոսին եւ Մերկերիոսի զինուորին, Ցանովկայ եւ Իրաւափառայ: ՑՆ. Հօրն Սաբայի: Տօմ. Քաղոց 30 օր:

☾ Վջ. քռ. ժմ. 16. ր. 3: Ջիւն եւ սառոյց:

ես ալ կատղեցայ, գացի այս մարդը գտայ և ձերբակալել տուի:

Նախ. (Ամբաստանեալին). — Որովայնախօ՞ս էք:

Ամբաստ. — Այո՛, տէր Նախագահ:

Նախ. — Եւ ամբաստանողին դրամը չորթած էք ձայն խաբելով:

Ամբաստ. — Անիկա ետեւէս ինկաւ որ շունս ծախու առնէ. իմ ապրուստի միջոցս էր այդ կենդանին, չէի ուզեր ձեռքէ հանել: Առաջ տասը ոսկի տուաւ. մերժեցի. տասնըհինգ ոսկի ըլլաւ. նորէն մերժեցի: Երբ քսան ոսկի առաջարկեց, չիտակը չդիմացայ, առաջարկը ընդունեցի:

Նախ. (Ամբակումին). — Ըսել է դուն պնդեցիր ամբաստանեալին որ շունը քեզի ծախէ:

Ամբակ. — Ի՞նչ ընէի, յաճախորդներս կ'ըսէին թէ շատ դրամ պիտի փաստկէի:

Այս պայմաններուն մէջ, ամբաստանեալին

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
6	19	22	42

Գշ. ակ. Նախավկայ եւ ի Քրիստոս հաւատացեալ անդրանիկ Թագաւորին Սրբոյն Աբգարու։ ՅՆ*. Նիկողայոսի հայրապետին պաշտպանին նաւավարաց։

Տօն անուան Նիքօլայ կայսեր Ռուսիոյ։

խաբեբայութեամբ դրամ չորթած ըլլալը չհաստատուելով, ազատ արձակուեցաւ։

ԲԱՐՈՅԵԱՆ. — Մի՛ զարմանաք երբ ձեզի ըսեն թէ անասունները կը խօսին. անոնցմէ աւելի անբաններ կան՝ որոնք կը խօսին։

* * *

Անցորդ մը քսան փարայ կուտայ մուրացիկի մը։

— Շնորհակալ եմ, կ'ըսէ վերջինը՝ դրամը ետ տալով, նոր գործի սկսած ժամանակս տասնոցները կ'ընդունէի, բայց հիմա քառասուն փարայէն պակաս չեմ առներ։

* * *

Աստուած խօսքը տուաւ մարդուն. կինը զայն առաւ։

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
7	20	23	43

Դշ. բձ. Պահք։

---

* * *

Զապէլ, ութը տարեկան սիրուն աղջիկ մը, հիւրի մը հետ կը խօսի ծնողքին ներկայութեանը.

Զապէլ. — Գիտէ՞ք պարոն, եղբայրս ու ես «տուն օյինի» կը խաղանք,

Հիւրը. — Ի՞նչպէս կ'ընէս, պատմէ նայիմ, սիրունիկս։

Զապէլ. — Եղբայրս սեղանին մէկ ծայրը կը նստի, ես ալ միւսը։ Ան կ'ըսէ. «Աս կերակուրը ուտուելիք բան չէ», «Ուրիշ ուտելիք չունինք» կը պատասխանեմ։ «Կրողին երթա՛ս դուն ալ» կը գոչէ և ես անձեռոցս նետելով սեղանէն կ'ելլեմ։

* * *

Եղեռնադատ ատեանին առջեւ, ի շնորհս իր փաստաբանին լեզուանիութեանը, անպարտ արձակուելէ ետքը, Ամբակում կ'երթայ շնորհակալ ըլլալ անոր և պարտքը վճարել։

— Բարեկա՛մս, կ'ըսէ, երեք հարիւր ոսկին

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
8	21	24	44

ԽՇ. բկ. Սրբոց հարցն եգիպտացւոց Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գբնեցւոյն, Յովհաննու կարճահասակին, Նեղոսի, Արսենի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէնի եւ այլոց սրբոց հարց։

շատ դրամ կ'ընէ, կարելի չէ՞ արդեօք պզտիկ գեղջ մը...։

— Ի՞նչ կ'ըսէք, կը գոչէ փաստաբանը, դուք ալ ինծի չափ գիտէք որ յանցաւոր էիք։

* * *

Ջղային ու վախկոտ տիկին մը նաւակով գետ մը կ'անցնի։

— Պարոն, կ'ըսէ նաւավարին, արդեօք շատ մարդ կը կորսնցնէ՞ք։

— Ո՛չ, տիկին. կը պատասխանէ մարդուկը, կորսնցուցածնիս ալ մէկ երկու օր ետքը կը գտնենք։

* * *

Գրական սալօնի մը մէջ, Բօլ Պուրժէ ներս կը մտնէ. Տանտիրուհին Ամբակումին կ'ըսէ։

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
9	22	25	45

† ՈՒՐ. գձ. Ցղութիւն Ս. Աստուածածնի յԱննայէ։ ՅՆ*. Ցղութիւն Ս. Աստուածածնի յԱննայէ։ Յայսմ. Քաղոց 30 օր։ Ձմեռնամուտ եւ արեւադարձ Այծեղջեր. ցերեկն սկսանի երկարիլ եւ գիշերն կարճանալ։ Տճ. Լյըվվէլը արպային. որ է սկիզբն քառասուն աւուրց ձմերան։ Գարագըշ։ կիւն տէօնիւմիւ մուրբունասը։ Հր. խանուկայ, զանցիլ պայրամը։

◉ յԱյծեղջիւրն. ժմ. 6. ր. 45. Տճ. ճէտի։

— Պրն. Բօլ Պուրժէն է, նշանաւոր վէրլուծողը, բան մը հարցուցէք իրեն։

— Այո՛, կը պատասխանէ Ամբակում, ես ալ չաքարախտ ունիմ, անգամ մը խօսիմ հետը։

* * *

— Ես ա՛լ գրականութենէ վազ անցայ, կ'ըսէ խիկար, քիչ մըն ալ առուտուրի նայինք։

— Ի՞նչ գործ կ'ընես կոր, կը հարցնէ բարեկամ մը։

— Կարասիի վաճառական եղայ։

— Բանո՞ւկ արհեստ է։

— Չե՛մ գիտեր, հիմակուհիմա իմ բոլոր կարասիներս ծախելու միջոցը գտայ։

* * *

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
10	23	26	46

ՇԲ. գկ. Սրբոյն Նիկողայոսի Զմիւռնիացւոյ սքանչելագործ հայրապետին։

Ջերմուկներու մէջ:

Խիստ գէր մարդ մը. — Բժիշկը հոս ղրկեց զիս նիհարնալու համար։

Նիհար մարդ մը. — Իմ բժիշկս ալ այստեղը յանձնարարեց գիրնալու համար։

Գէր մարդը. — Բնական է ատիկա, մէկէն պակսածը միւսին կ'երթայ։

* * *

Գինովի մը յուղարկաւորութեանը.

— Կամաց մը մարեցաւ։

— Այո՛, բայց ողջութեանն ալ ինչ շուտ կը բորբոքէր։

* * *

Ամբակումի ծերուկ հօրեղբայրը մահամերձ հիւանդ է.

— Անգամ մը տեսնեմ զինքը կ'ըսէ Ամբակում։

— Անկարելի է, կը պատասխանէ բժիշկը,

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
11	24	27	47

† ԿԻՐ. դձ. Գ. Ցինակաց։ Բարեկենդան պահոց Ս. Յակոբայ։

պզտիկ սրտայուզութիւն մը կրնայ մահացու ըլլալ։

— Ո՛հ, աւելի լաւ, կը գոչէ Ամբակում՝ վիշտէն ըսածը մոռնալով։

* * *

Ճամբորդը՝ պանդոկին սպասաւորին.

— Մի՛ մոռնար վաղ առտու ժամը տասնըմէկին ձայն տալ։

— Եթէ պարգեւ մը տաս պարոն, ժամը տասնին կ'արթնցնեմ։

* * *

Ամբակում ողջութեան ժամանակէն պատրաստած է իր տապանաքարի արձանագրութիւնը.

Աստ հանգչի Ամբակում վաճառական գոմեշի
Սիրուած իրեններեն

* * *

— Շատ համակրած եմ Գէորգին, մարդու

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄԲ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ՊԱՍԸՄ
13	25	28	48

ԲՇ. դկ. Պահք։ Սրբոցն Մինասայ, Երմոգինեայ, Գրաքոսի եւ եւ կամաւոր աղքատացն Յովհաննու եւ Ալեքսիանոսի։ ՅՆ*. Սպիրիդոնի եպիսկոպոսին։ Լs*. Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի։

վրայ գէշ խօսք մը ըսած չունի։

— Անշուշտ. իրմէ զատ մէկուն վրայ չխօսիր։

* * *

Մեր աղջիկները ամուսնանալով ինչո՞ւ երջանիկ չեն ըլլար։

Որովհետեւ շատ լաւ գիտեն ցանցեր լարել ամուսինները որսալու համար, բայց զանոնք պահելու համար վանդակներ չեն կրնար շինել։

* * *

Ամբակում երեկոյթի մը գացած է. տանտիրուհին եղանակ մը կ'երգէ. չորս կողմէն գովասանքի խօսքեր կը լուին. Ամբակում ամէնքն ալ գերազանցելու համար.

— Տիկին, կ'ըսէ, այնքան սքանչելի, հիանալի կ'երգէք որ մարդուս ականջները լեղելը կուգայ։

* * *

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ՊԱՍԸՄ
13	26	29	49

ԳՇ. ան. Պահք։ Սրբոցն Կուռնելիոսի հարիւրապետին եւ Եմաւոնի ազգականին Քրիստոսի, եւ Պօղիկարպոսի հայրապետին Զմիւռնիոյ եւ վկայիցն որք ընդ նմա կատարեցան։ Լs. Ստեփաննոսի նախավկային։

Տար. ծՆՆ. Եօրկիոս թագաւորին Յունաստանի։ 1845։

Սկսնակ գրող մը սիրահարած է. իր «պաշտելի էակը» պարահանդէսի մը ներկայ պիտի ըլլայ. ինք ալ կ'ուզէ հոն երթալ բայց ձեռնոց չունի։

Սրճարան մը կը մտնէ և մտախոհ քալած ատենը մէկուն ոտքին վրայ կը կոխէ ուժով մը. այս վերջինը ձեռնոցը սիրահարին երեսին կը նետէ. աղքատիկ գրագէտը կ'առնէ զայն գետնէն ու կը պահէ, մտածելով թէ միւս ձեռնոցն ալ ինչպէս կրնայ ստանալ։ Քիչ մը կը դառնայ սրահին մէջ և նորէն կուգայ նոյն մարդուն ոտքին վրայ կը կոխէ :

— Նորէ՞ն դո՛ւն ես, անպիտան, կը գոչէ մարդը և միւս ձեռնոցն ալ երեսին կը նետէ.

— Միւս զոյգն ալ ձեռք ձգեցի, կը մրմնջէ գրագէտը գոհ ժպիտով մը և սրճարանէն դուրս կ'ելլէ։

* * *

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՇԷՎՎԱԼ	ԳԱՍԸՄ
14	**27**	**30**	**50**

ԴՇ. ակ. Պահք. Լs.* Յովհաննու աւետարանչին.

☉ Ծն. լս. ժմ. 19. ր. 20. Պարզ օդ եւ ապա ձիւն.

Դատաւորը գողի մը դատապարտութեան վճիռը կը կարդայ, աւելցնելով նաեւ «Նկատելովներու» շարք մը ուր անոր պատճառաբանութիւնները կան։

— Խնդրե՛մ, կ՚ըսէ դատապարտեալը, ըրած գործերնիդ արդարացնելու համար այդքան յոգնելու պէտք չկայ։

* * *

— Ատ ի՞նչ դէմք է, ի՞նչ եղեր ես, կարծես թէ կնկանդ յուղարկաւորութենէն կը դառնաս կոր։

— Ներողութիւն, այդ օրը աւելի ուրախ պիտի ըլլամ։

* * *

Մտացի կին մը երիկմարդոց մօրուքին վրայ սա դիտողութիւնը կ՚ընէ։

Միշտ դիտած եմ որ յիսուն տարեկան մարդու մը մօրուքը աղ-պղպեղ կ՚ըլլայ, 55 տարեկանին մինակ աղ, իսկ 60 տարեկանին մօրուքը միշտ սեփսեւ է։

* * *

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՋԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
15	**28**	**1**	**51**

ԵՇ. բձ. Պահք. Սրբոցն Եւստրատիոսի, Օքսենտիոսի, Եւգինէոսի, Ովրէստէսի եւ Մարդարիոսի. Լs. Մանկանցն Բեթղեհէմի։ Տճ. Զիլգատէ 29 օր։ Հր. Թեբէթ 29 օր։

Թուաբանութեան դասատուն.— Եթէ 1 թիւէն մէկ քառորդ հանեմ և այս գործողութիւնը կրկնեմ չորս անգամ. արդիւնքն ի՞նչ կ՚ըլլայ։

Աշակերտները լուռ կը մնան.

Դասատուն. — Չէ՞ք հասկնար կոր։ Իրագիտութեան փորձով մը հասկցնեմ ըսածս։ (Գըրպանէն դեղձ մը կը հանէ). ահա՛ դեղձ մը, (աշակերտները աչքերնին խոշոր խոշոր կը բանան). չորս կտոր կը կտրեմ, մէկը կ՚ուտեմ, երկուքը կ՚ուտեմ, երեքը կ՚ուտեմ, չորսը կ՚ուտեմ (բոլոր գրասեղաններուն վրայ խուլ մրմունջ մը) եղա՛ւ, լմնցաւ. հիմա ի՞նչ մնաց։

Ամէնքը միաբերան.

— Կո՛ւտը.

* * *

Ճաշարանապետը Ամբակումին հաշիւը կը կարգադրէ.

— Պարո՛ն, կ՚ըսէ, ձեր վճարելիքը 20 ղրուշ 30 փարայ է, դուք տուիք 20 ղրուշ։

— Մնացած երեսուն փարան սպասաւորին սեպեցէ՛ք, կը պատասխանէ Ամբակում։

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
16	**29**	**2**	**52**

ՈՒՐ. բկ. Պահք: Ա. Արամ 30 օր:

* * *

Ճաշարանին մէջ. — Ի՞նչ կ'ընես, կարսօն, պնակս թաշկինակովդ կը սրբես:

Սպասաւորը. — Հոգ չէ՛, պարոն, թաշկինակս արդէն աղտոտ է:

* * *

Գինով մը, ուղեղային արիւնախռնում կ'ունենայ եւ փողոցին մէջ գետին կը գլորի: Բժիշկ մը որ քովէն կ'անցնի, անմիջապէս վիրահատ դանակը կը հանէ և գինովին բազկերակէն արիւն կ'առնէ: Մարդուկը կ'ազատի եւ ինքզինքը գտնելով՝ երբ բժիշկը կը տեսնէ, արիւնոտ նշտրակը ձեռքը բռնած, բոլոր ուժովը կը պոռայ:

— Ոստիկաննե՜ր, հասէ՛ք, հոս մարդ կըսպաննեն կոր:

* * *

Խիկար չարաճճի տղայ մըն է. դասարանին մէջ ճանճ բռնելէ զատ ուրիշ զբաղում չունի: Թուաբանութեան քննութեան պահուն քննիչը կը հարցնէ թէ՝ թիւերը համրել գիտէ՞:

— Այո՛, կը պատասխանէ Խիկար, մէկ, եր-

Հյց. ԴԵԿ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
17	**30**	**3**	**53**

ՇԲ. գձ. Սրբոցն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին, Մարուգէի ճգնաւորին եւ Մելիտոսի եպիսկոպոսին: ՅՆ. Դանիէլի մարգարէին:

կու, երեք չորս, հինգ, վեց, եօթը, ութը, ինը, տասը, պէյ, աղջիկ, թահը, պաճախ:

* * *

Վեց ամիս դարպաս ընելէ ետքը Ամբակում, կը համարձակի սիրեցեալին ձեռքը խնդրել:

— Իմ աղջիկս, կ'ըսէ հայրը, դրամօժիտ չունի բնաւ:

— Ա՛հ, շատ կը ցաւիմ:

— Բայց իմ մեռնելէս ետքը:

— Անանկ է նէ կ'սպասեմ:

* * *

Պզտիկ լաճ մը, պարոնի մը կը մօտենայ և ողորմութիւն կը խնդրէ:

— Տասը փարայ տուէք, խեղճ կոյրի մը համար է.

— Ո՞ւր է նայինք կոյրը կը հարցնէ անցորդը:

— Ձէ՞ք տեսներ, սիրելի՛ պարոն, անդին կեցեր պատին վրայի ազդերը կը կարդայ:

* * *

Ծառան. — Պարո՛ն, վարը մէկը կայ, ձեզ տեսնել կ'ուզէ:

Հյց. ԴԵԿՏ.	Լատ. ԴԵԿՏԵՄ.	Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԼՄ
18	31	4	54

† ԿԻՐ. գկ. Դ. զկնի Ցինակաց. Հարամնիի. Լս. Սեղբեստրոսի Հռոմայ հայրապետին.

Տէրը. — Շնորհքո՞վ մարդ է.

Ծառան. — Ձեմ գիտեր. երթամ իրեն հարցնեմ։

* * *

Ամբակում բարեկամ մը ճաշի կը հրաւիրէ, յանպատրաստից գտածը լուտելու պայմանաւ։ Տան տիկինը հիւր մը տեսնելով երեսները կը թթուեցնէ, բայց ինքզինքը զսպելով կ'ըսէ.

— Սիրելի՛ս, գիտնալուս համար, այսօր ելայ պարարտ սագ մը տապկեցի։

— Ձէ՞ր ըսեր, կը գոչէ Ամբակում, հիւրին դառնալով, կինս ինծի հաճելի ըլլալու համար, ինքզինքը կրակը կը դնէ։

* * *

Երեկոյթի մը մէջ Շօբէնհաւըրի փիլիսոփայութեան վրայ կը խօսին։

— Շատ աղտոտ մարդ է եղեր, կ'ըսէ կին մը։

— Մաքրութեանը հոգ տանելու տե՞ն կ'ունենայ անանկ զբաղած մարդ մը. Մինչեւ եղունգին ծայրը գաղափարներով օժտուած է.

— Անոր համար, կ'ըսէ Ամբակում, այդ գաղափարները սեւ սեւ են.

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԼՄ
19	1	5	55

ԲՇ. դձ. Սրբոց հարապետացն Իգնատիոսի եւ Աղդէի, եւ Մարութայի եպիսկոպոսին. Լս.* Ցունվար եւ տարեմուտ 1906 թուականին նոր տմարի եւ տօն Տնօրէնութեան Տեառն.

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սովորական նամակներ. — Նամակին հասցէն շատ յստակ եւ մելանով պէտք է գրել, հակառակ պարագային թղթատարութիւնը կը վերադարձնէ նամակը, եթէ ղրկողին հասցէն պահարանին ճակատը կամ ետին գրուած է։

Թղթատարական միութեան (Իթթիհատ Union postale) մէջ գտնուող երկիրներուն համար 15 կրամ կամ աւելի պակաս կշռող նամակի մը վրայ պէտք է փակցնել 1 ղրուշի թղթադրոշմ. 15 կրամէն աւելի կշռող նամակներուն վրայ, իւրաքանչիւր 15 կրամի քանակութեան համար պէտք է աւելցնել 1 ղրուշի թղթադրոշմ։ Այսպէս է Թուրքիոյ ներքին թղթաթղթադրոշմ։ Այսպէս է Թուրքիոյ ներքին թղթատարութիւնն ալ։ Բացառիկ են նուաճանգիտները. այս պարագային 20 փարայի թղթադրոշմ պէտք է փակցնել։

Առանց դրոշմի ղրկուած նամակները թղթատարութիւնը տեղը կը հասցնէ եւ ընդունողը կը հարկադրուի կրկինը վճարել։ Եթէ գրուած դրոշմաթուղ-

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼԿԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
20	**2**	**6**	**56**

ԳՇ. դկ. Սրբոցն Թէոպոմպայ եպիսկոպոսին, եւ Թէովնայ վկային եւ չորից զինուորացն Բասոսի, Եւսեբի, Եւտիքի եւ Բասիլիդեայ։

☾ Առ. քռ. ժմ. 22. ր. 43. Մերթ ընդ մերթ ձիւն։

թը պէտք եղածէն պակաս է, պակաս մասին միայն կրկինը կը վճարէ :

Թղթատարական քարդեր. (Քարթ փօսթալ). —Պարզ թղթատարական քարդի մը գինն է 20 փարայ, իսկ վճարեալ պատասխանով թղթատարական քարթերու գինը 1 ղրուշ։

Վաճառքի Նմոյշներ (էմթաայի թիւճճարիյէ նիւմիւնէլէրի). — Վաճառքի նմոյշ են ապրանքի մը փոքրիկ մասերն որոնք չեն կրնար ինքնին առեւտուրի առարկայ ըլլալ իրենց փոքր քանակութեան պատճառաւ։ Հեղուկներն ալ, ինչպէս իւղերը, եայլն, կը ղրկուին իբր նմոյշ, ի բաց առեալ Ռուսիա, Պարսկաստան, Ամերիկայ եւ Մեծն Բրիտանիա։

Թղթատարական Միութեան համար 1 կրամէն մինչեւ 100 կրամ ծանրութիւն ունեցող վաճառքի նմոյշներէն կ'առնուի 20 փարայ. եւ 100 կրամէն վեր իւրաքանչիւր 50 կրամի համար 10 փարա։ Եթէ նմոյշին ծանրութիւնը 350 կրամէ կամ 30 սանդիմէդր երկայնութենէ, 20 սանդիմէդր լայնքէ եւ 10 սանդիմէդր թանձրութենէ աւելի ըլլայ՝ կը մերժուի։ Թուրքիոյ մէջ վաճառքի նմոյշներուն համար նոյն

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼԿԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
21	**3**	**7**	**57**

ԳՇ. աձ. Պահք։

բանն է, սա տարբերութեամբ որ մինչեւ 2000 կրամ կ'ընդունուին, Տօվեզերեայ քաղաքներուն համար իւրաքանչիւր 75 կրամի համար 10 փարայ կ'առնուի, փոխանակ 50 կրամի։ Եթէ նմոյշին ծանրութիւնը 250 կրամը անցնի, իւրաքանչիւր 50 կրամի համար 20 փարա կ'առնուի մինչեւ 2 քիլօկրամ։

Տպագիրներ (էվրագը մաթպուա). — Ինչպէս լրագիրներ ու պարբերական հանդէսներ, կազմուած կամ անկազմ գիրքեր, տետրակներ, երաժշտական հատուածներ, այցաքարդեր, տպագրական փորձեր (ձեռագրով կամ առանց ձեռագրի), վիմագրութիւններ, լուսանկարներ, պատկերներ, գծագրութիւններ, յատակագիծեր, աշխարհագրական քարտէսներ, ցուցակներ, զանազան ազդեր, և ընդհանրապէս ինչ որ տպագրուած է։

Թղթատարական Միութեան մէջ գտնուող երկիրներուն համար 50 կրամ կամ աւելի պակաս կշռող տպագիրներուն կը վճարուի 10 փարա, իսկ 50 կրամէն աւելի կշռող տպագիրներուն իւրաքանչիւր 50 կրամի համար 10ական փարա աւելի։ Նոյնպէս Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան համար՝ իւրաքանչիւր 50 կրամը ենթակայ է 10 փարա թղթադրոշմի։ Երբ ծրարը 30 կրամէ պակաս կը կշռէ 5 փարա միայն կը վճարուի։ Տօվեզերեայ քաղաքներու համար

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ. Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ ԳԱՍԸՄ

22 **4** **8** **58**

ԵՇ. տկ. Սրբոց կուսանացն՝ Ինդոսի եւ Դոմնայի, եւ Գդերիկոսի քահանային, եւ երկուց թիւրոցն՝ որք այրեցան (ի հնումն) յեկեղեցին Նիկոմիդացւոց.

իւրաքանչիւր 75 կրամի 10 փարա կ'առնուի ։

2000 կրամէ աւելի կշռող 45 սանդիմէտրէ աւելի երկայնութիւն. լայնութիւն կամ թանձրութիւն ունեցող ծրարներ չեն ընդունուիր. 10 սանդիմէտր տրամագիծ և 75 սանդիմէտր երկայնութիւն ունեցող պլորուած տպագիրներ կ'ընդունուին ։

Տպագիրներու ծրար մը պէտք չէ պարունակէ նամակ կամ ձեռագիր նօթագրութիւններ, հակառակ պարագային ետ կը զրկուի ։

Գործի թուղթեր (էվրագը մեսալիհ). — Անմիջական թղթակցութեան մը նկարագիրը չունեցող ո եւ է թուղթ «գործի թուղթ» կը կոչուի. ինչպէս դատավարութեան թուղթեր. վկայագիրներ, կալուածագիրներ, փոխանակագիրներ, բեռնագիրներ (քօնէշիմէնթօ), հաշուեցուցակներ (փաթուրա), եւայլն ։

Թղթատարական Միութեան մէջ գտնուող երկիրներուն համար 1 կրամէ մինչեւ 200 կրամ կշռող ծրարներէ կը պահանջուի 1 ղրուշ, իսկ 200 կրամէ աւելի կշռող ծրարները ենթակայ են 10ական փարա յաւելումի՝ ամէն 50 կրամի յաւելման. Առ առաւելն 2000 կրամ կշռող ծրարներ միայն կ'ընդունուին ։ Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան համար եւս նոյնն է ։

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ. Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ Տճ. ՁԻԼԳԱՏԷ ԳԱՍԸՄ

23 **5** **9** **59**

ՈՒՐ. բձ. Պահք.

Ծրարները նամակ կամ նօթագրութիւն պէտք չէ պարունակեն. նոյնպէս ծրարներու ծանրութեան եւ ընդարձակութեան պայմանները տպագիրներու յար և նման են ։

Սովորական նամակներու, վաճառքի նմոյշներու, տպագրական և գործի թուղթի ծրարներու վրայ եթէ թղթադրոշմ դրուած չէ, չեն զրկուիր, իսկ եթէ պակաս դրուած է, կը զրկուին եւ պակասին կրկինը կ'առնուի ընդունողէն ։

Թանկագին Նիւթեր. — Արգիլուած է թղթատարի յանձնել մաքսը չվճարուած թանկագին նիւթեր, ևն.

Դրամի եւ արժեքաւոր Նիւթերու փոխադրութիւն. — Թղթատարական Միութեան մէջ գտնուած երկիրներուն համար Օսմանեան թղթատարութեան մէջ կ'ընդունուի աւանդ (էմանէթ) և մանտա-բօստ ։

Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան մէջ ընդունուած է դրամի և արժէքաւոր նիւթերու փոխադրութիւնը աւանդի ձեւին տակ. Այս պարագային թղթատարական վարչութիւնը կ'ստանայ թանկագին նիւթերու համար արժէքին համաձայն սակագին մը, իսկ հասարակ նիւթերու համար ծանրութեան չափով սակագին մը. Այս սակագինը հինգ աստիճան է հեռաւորութեան հինգ շրջանակներու համաձայն՝ որոնք հետեւեալներն են.

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
24	6	10	60

ՇԲ. բկ. Սրբոցն Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ առաքելոյն։ ՅՆ. Ճրագալոյց Ծննդեան։ Լs*. Յայտնութիւն Տեառն։ Հr։ Ծոմ վասն պաշարմանն Երուսաղէմի ի Նաբուգոդոնոսորայ։

Ա. Շրջանակ. — Կ. Պոլիս և շրջակաները կը վճարուի արժէքաւոր նիւթերու համար, 1էն 1000 ղրշ.ի՝ 2½, 1000էն 2000 ղրշ.ի՝ 5 ղրուշ. եւ ամէն հազար ղրուշի՝ 2½ ղրուշ: Ծանրութիւն ունեցող նիւթերու համար 1էն 500 կրամի՝ 2½ և 501էն 1000 կրամի՝ 5, և ամէն 500 կրամի՝ 2½ ղրուշ։

Բ. Շրջանակ. — Պրուսա, Գասթէմունի, Այտըն, Ատանա, Ճէպէլի Լիպան, Հալէպ. Գոնիա, Շքոտրա, Կարմիր ծովի եզերքներ, Պէնկազի, Պիզա, Արշիպեղագոսի կղզիներ. Այս վայրերը կը փոխադրուին արժէքաւոր նիւթեր. 1էն 250 ղրուշ՝ 2½, 251էն 500՝ 5, 501էն 1000՝ 7 ղրշ.ի. անկէ վեր հազարներու համար իւրաքանչիւրին վրայ կ'աւելնայ 3½ ղրուշ. Ծանրութիւն ունեցող նիւթեր, 1էն 100 կրամ 2½. 101էն 250 կրամ՝ 3. 251էն 500՝ 4. և 501էն 1000 կրամ՝ 7 ղրուշի, և իւրաքանչիւր 500 կրամի՝ 3½ ղրուշի յաւելում։

Գ. Շրջանակ. — Դամասկոս, Էրզրում, Հիճազ, Էնգարէ, Սըվազ, Գոսովա, Մանասթըր, Եէմէն, Տիարպէքիր. Խարբուրդ. Արժէք, 1էն 250 ղրուշ՝ 3, 251էն 500՝ 4, 501էն 1000՝ 6 ղրուշի և իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 5 ղրուշի յաւելում: Ծանրութիւն. 1էն

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼԳԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
25	7	11	61

† ԿԻՐ. գձ. Ե. կիր. զկնի Յիսնակաց։ ՅՆ*. Ծննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ուտիք է նոցա մինչեւ ի 4 Յունուարի

100 կրամ՝ 3, 101էն 250 կրամ՝ 4, 251էն 500՝ 6, 501էն 1000՝ 10 ղրուշի, և իւրաքանչիւր 500ի վրայ 5 ղրուշի յաւելում։

Դ. Շրջանակ. — Վան, Պիթլիս, Մուսուլ։ Արժէք 1—250 ղրշ.՝ 3½, 250—500՝ 5 ղրշ.ի, 501—1000՝ 8 ղրշ.ի և իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 6½ ղրշ.ի յաւելում։ Ծանրութիւն. 1—100 կրամ՝ 3, 101—250՝ 5, 251—500՝ 8, 501—1000՝ 13 ղրշ.ի եւ իւրաքանչիւր 500 կրամի վրայ 6½ ղրշ.ի յաւելում։

Ե. Շրջանակ. — Պաղտատ, Պասրա։ Արժէք. 1էն 250 կրամ՝ 4, 251էն 500՝ 6, 501էն 1000՝ 10 ղրշ.ի և իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 8 ղրշ. յաւելում։ Ծանրութիւն. 1էն 100 կրամ՝ 4, 101էն 250՝ 6, 251էն 500՝ 10, 501էն 1000՝ 16 ղրուշի, և իւրաքանչիւր 500ի վրայ 8 ղրուշի յաւելում։ Ծովեզերեայ քաղաքները 1000ին 2 կ'առնուին, իսկ երկաթուղի բանած քաղաքները 1000ին 3 ղրուշ։ Ասոնց մէջ երբէք ծանրութիւնը նկատողութեան չառնուիր,

Ընդունելութեան զեկուցագիր (Իատէ իլմուխապէրի). — Ընդունելութեան զեկուցագիրներու, թէ՛ Թղթատարական Միութեան շրջանակին և թէ Թուրքիոյ համար պէտք է վճարել միօրինակ կերպով 1 ղրուշ, յանձնարարման համար վճարուած 1 ղրուշէն զատ:

Հյց. Դեկտեմ. **26** Լատ. Յունուար. **8** Տճ. Զիլհաճէ **19** Գասըմ **62**

ԲՇ. գկ. Սրբոցն Ստեփաննոսի Նախասարկաւագին եւ առաջին մարտիրոսին։ ՅՆ*. Բ. օր Ծննդեան եւ տօն սուրբ Աստուածածնի

Յանձնարարութիւն (Թէահիւտ). — *Յանձնարարեալ առարկաներու համար պէտք է վճարել ինչ որ պիտի վճարուէր՝ եթէ յանձնարարեալ չըլլային, յետոյ միօրինակ կերպով պէտք է վճարել 1 ղրուշ իբր յանձնարարման գին։*

Երբ յանձնարարեալ նամակ մը կորսուի, եթէ կը վերաբերի Թղթատարական Միութեան՝ 50 ֆրանքի փոխարինութիւն կը վճարուի, իսկ եթէ կը վերաբերի Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան՝ 200 ղրշ՝

Մանտա-բոստ. — *Մանտա-բոստի դրութիւնը ի գործ կը դրուի Թուրքիոյ նամակատուններուն մէջ։ Ղրկողին տրուելիք ստացագրին վրայ 10 փարանոց դրոշմաթուղթ կը փակցուի, իսկ մանտա-բոստերը և անոնց յարակից թուղթերը զերծ կը մնան դրոշմաթուղթէ։ — Երկու հազար ղրուշէն աւելի գումարի մը համար մանտա-բոստ չի տրուիր։ Մինչեւ հարիւր ղրուշի համար 20 փարայ վարձք կ'առնուի։ Իւրաքանչիւր 100 ղրուշէն 20 փարայի հաշուով՝ 500 ղշ.էն 100 փարա կ'առնուի, իսկ 500էն մինչեւ 1900 ղրշ. իւրաքանչիւր 200ին 20ական փարա կաւելցուի, որով 1900էն մինչեւ 2000 ղրուշ՝ վարձքը կ'ըլլայ 6 1/2 ղրուշ։*

Արժէքը յայտարարուած պարունակութեամբ նամակներ (Գըյմէթը մուգասսէրէլի մէքթուպ). — *Տօվեզեր-*

Հյց. Դեկտեմ. **27** Լատ. Յունուար. **9** Տճ. Զիլհաճէ **13** Գասըմ **63**

ԳՇ. դձ. Սրբոց առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի. ՅՆ*. Գ. օր Ծննդեան եւ Ստեփաննոսի Նախասարկաւագին։

եայ եւ երկաթուղւոյ գիծերուն վրայ գտնուող քաղաքներու նամակատուններուն համար իւրաքանչիւր նամակի պարունակութիւնը 50,000 ղրուշէն աւելի չըլլալու պայմանաւ (Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով) պանքնօթներ, արժէթուղթեր պարունակող նամակներ կ'ընդունուին, որոնց արժէքը պահարանին վըրայ թուանշանով նշանակուած եւ ղրկողին անձնական կնիքովը առնուազն հինգ տեղերէ կնքուած ըլլալու են։ Այս նամակներուն ծանրութեանը համեմատ թղթադրոշմ փակցնելէ զատ, կը վճարուի 1 ղրշ. ապահովագին եւ իր արժէքին իւրաքանչիւր 1000 ղրուշին՝ 1 ղրուշ։ Երբ կորսուի, վնասուի կամ գողցուի, արժէքին փոխարէնը Թղթատարութիւնը կը վճարէ, ի բաց առեալ անխուսափելի պարագաները (ռէֆ ու իզալէսի գայրը գապիլ էսպապը միւճպիրէ)։ *Այս մասին ըլլալիք յայտարարութիւնները առնուազն մէկ տարուան մէջ պէտք է տեղի ունենան, որովհետեւ անկէ ետքը նկատողութեան չառնուիր։*

Գոլի Բոսթալ. — *Գոլի բոսթալը երկու տեսակ է,* արժէքաւոր և անարժէք։ *Թէ՛ արժէքաւոր և թէ անարժէք ապրանքներու համար ղրկուած Գոլի բոսթալը 5 քիլօյէն աւելի ըլլալու չէ։*

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ.	Տճ. ՋԻԼՋԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
28	**10**	**14**	**64**

ԴՇ. դկ. Պահք,

☉ Լր. Լս. Ժմ. 9. ր. 51: Յուրտ եւ ձիւն:

Ստակը կրնայ մինչեւ 10 քիլօ ծանրութիւն ունենալ :

Ա. Շրջանակի համար 5 քիլօյին պէտք է վճարել 4 ղրուշ :

Բ. Շրջանակի համար 5 քիլօյին 8 ղրուշ:

Գ. Շրջանակի համար 5 քիլօյին 12 ղրուշ:

Իւրաքանչիւր շրջանակի ամէն 1000 ղրուշին համար պէտք է վճարել 2 ղշ. իբր ապահովագին:

Ստակ. — Ստակը եթէ 5 քիլօյէն աւելի ըլլայ՝ քիլօ գլուխ Ա. շրջանակի համար պիտի առնուի 1 ղշ. Բ. շրջանակի համար 2 և Գ. շրջանակի 3 ղրշ.

Գոլի բոսթալի մէջ ուզած ստակդ կրնաս դնել, ոսկի, մէճիտ, ղրուշ խառն, բայց ծրարին վրայ թէ՛ թուանշանով եւ թէ՛ գրով գրուի ո՛րքան ոսկի, արծաթ եւ ղրուշ պարունակելը:

Ամէն մէկ դրամածրար առ առաւելն 50000 ղրուշ պէտք է պարունակէ, աւելի պարունակածները կիսել պէտք է եւ ծրարի վերածել:

Իւրաքանչիւր ծրարի իբր կապողչէք կ'առնուի 60 փարա եւ ղրկողին տրուելիք ստացագրին վրայ 10 փարանոց փուլ կը փակցուի:

Կարասի. — Շոգենաւով կամ երկաթուղիով ղրկուած կարասիները կամ ապրանքները պէտք է առ

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ.	Լատ. ՑՈՒՆՈՒԱՐ	Տճ. ՋԻԼՋԱՏԷ	ԳԱՍԸՄ
29	**11**	**15**	**65**

ԵՇ. ա՛. Սրբոց Որդւոց Որոտման Յակոբայ առաքելոյն եւ Յովհաննու աւետարանչին: Բարեկենդան պահոց Ծննդեան:

առաւելն 60 սանդիմ երկայն եւ 20 սանդիմ լայն ըլլան: Այն առարկաներն զորոնք կիսել անկարելի է, ինչպէս հովանոց, գաւազան՝ 1 մէդր երկայնութիւն պէտք է ունենան: — Այն ապրանքներն որոնք երկրին ներսերն ըլլալով երկաթուղիով կամ շոգենաւով չեն կրնար ղրկուիլ՝ պէտք է որ 40 սանդիմ երկայն 30 սանդիմ լայնք եւ 20 սանդ. խորութիւն ունենան:

Հեղուկ եւ թափելիք նիւթերն արգելուած են Գոլի բոսթալով ղրկել, ի բաց առեալ դեղերը, որոնք նախ փայտէ սնտուկի մը, յետոյ փայտի սղոցուկով (թալաշ) լեցուն թիթեղէ տուփի մը մէջ դրուած ըլլալու են:

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ. Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ. Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ ԳԱՍԸՄ

30 12 16 66

ՈՒՐ. ակ. Պահք։

ԽԱՒԱՐՄՈՒՆՔ

1905 տարւոյ մէջ մէկ Լուսնի եւ երկու Արեգական խաւարում պիտի ըլլայ։

Փետրուար 7ին մասնական խաւարում լուսնի, որ պիտի տեսնուի Պոլսոյ մէջ.

Սկիզբ խաւարման ժամ 2. ր. 10.
Վերջ » » 4. ր. 28.
Չափ խաւարման 5 մասնաչափ եւ 7 վայրկեան։

Փետրուար 21ին մանեկաձեւ խաւարում արեգական անտեսանելի Պոլսոյ մէջ։

Սկիզբ խաւարման ժամ 9. ր. 39.
Վերջ » » 11. ր. 49.
Չափ խաւարման 3 մասնաչափ եւ 54 վայրկեան,

Օգոստ. 17ին բոլորական խաւարում արեգական, մասամբ պիտի տեսնուի Պոլսոյ մէջ։

Սկիզբ խաւարման ժամ 19. ր. 28.
Վերջ » » 21. ր. 20.
Չափ խաւարման 10 մասնաչափ.

Հյց. ԴԵԿՏԵՄ. Լատ. ՅՈՒՆՈՒԱՐ. Տճ. ԶԻԼԳԱՏԷ ԳԱՍԸՄ

31 13 17 67

ՇԲ. բձ. Ա. օր պահոց Ծննդեան։

ՑԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ

Տօմարական գիտելիք ... 1—6
Քիչ խմել, միշտ խմել (Յ. Յ. Պարոնեան) ... 7
Րաժեվսքա իշխանուհին (Նորավէպ) ... 15
Առաջին սպասուհին (Փարիզեան կեանք) ... 28
Թէ ի՞նչպէս պէտք է կարգուիլ. — Զոքանչները ... 39
Պզտիկ աղախինը (Նորավէպ) ... 46
Ելեքտրական նոր աշխարհ մը (գիտական) ... 58
Յուղարկաւորութեան կերպեր ... 67
Անկողնոյ կռիւ (Յ. Յ. Պարոնեան) ... 70
Յիրոյ օրինագիրքը ... 77
Կեանքի դառնութիւնները ... 89
Պարտականութիւններ երկրագործին եւ Րէժիին միջեւ 94
Զուարճալիք ... 108
Գրագէտներու դերձակը ... 118
Դիւրին հերպ մը լեզու սորվելու (Յ. Յ. Պարոնեան) 121
Երկարակեցութեան գաղտնիքը ... 129
Փորձառու բժիշկի մը խրատները ... 130
Մազերը ... 137
Օդը շիշին մէջ (գիտական) ... 144
Ցաւին դարմանը ... 151
Զուարճալիք ... 164
Տասնըչորորդը (Նորավէպ) ... 176

Ինչո՞ւ համար հարուստներ ու աղքատներ կան........ 189
Զուարճալիք 206
Կիրակամուտքի խոհեր (Քասիմ) եւ կենդանագիրը 210
Նորագոյն գիւտերը 222
Արնուվօ կին մը (զուարճալիք) 230
Չինական պատմութիւն մը 233
Ի՞նչպէս միլիառատէր կ'ըլլան.............................. 239
Իւրաքանչիւրը իր կարգին (զուարճալի վէպ մը) 258
Օթեակը (Նորավէպ).. 268
Քրիստոսի կենդանագիրը...................................... 282
Ակնցի Աբիկ աղան ընտանեօք լուսանկարչին հանել
կուտայ 292
Նմոյշ մը Քէրընկիի երկասիրութենէն 319
Զուարճաչիք 342
Թղթատարութիւն 359
1905 տարւոյ մէջ պատահելիք խաւարումները 370

ԳԻՆ
5
ԴԱՀԵԿԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0142460

13833